

קובץ
ספרי
שולחן ערוך
אורח חיים
מחבר עם רמ"א

הלכות ראש השנה – יום הכפורים
סוכה ולולב – הנופה
המחלק לשלשים יום קודם החג

ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק
עיה"ק בית שמש תובב"א

5

הוצאת:

**"מפעל העולמי ללימוד שולחן ערוך
אורח חיים מחבר עם רמ"א" שע"י
"חברה מזכיי הרבנים העולמי"
מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א**

**CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
C/O MIFAL ORACH CHAYIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin**

מצוה גדולה לזכות את הרבנים

**לפרסם את הלימוד שו"ע אורח חיים – מחבר עם רמ"א
בבתי כנסיות – בבתי מדרשות – בשמחות – לכל החברים וידידים
ולכל אחד ואחד מישראל – לזכות את הרבנים להיות "בן עולם הבא"
ע"י לימוד "הלכה" בכל יום – שהוא תורה לשמה
וכל המזכה את הרבנים זוכה לבנים צדיקים**

* * *

לקבלת הספרים בחינם:

**להתקשר להרב אברהם ווייס
בבית המדרש "עטרת ישעיה" האלמין
רחוב נחל לכיש 24/3 • רמת בית שמש ארץ ישראל**

**Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/3
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
011-972-548-436-784**

בעזהשׁו"ת

קובץ ספרי
שולחן ערוך
המחבר עם הרמ"א
כרך חמישי
הלכות תשרי וחנוכה
המחולק לל' יום קודם החג
כולל ארבעה ספרים

- ספר א' - הלכות ראש השנה
ספר ב' - הלכות יום הכפורים
ספר ג' - הלכות סוכה ולולב
ספר ד' - הלכות חנוכה

רבינו יוסף קארו זיע"א
בעל מחבר ספר "שולחן ערוך"
נפטר בעיה"ק צפת תוכב"א
י"ג ניסן שנת ה"א של"ה לפ"ג
ושם מנוחתו כבוד
(שם אביו ר' אפרים ז"ל)

רבינו משה איסרליש זיע"א
בעל מחבר ספר "רמ"א"
נפטר בעיר קראקא יצ"ו
י"ח אייר שנת ה"א של"ג לפ"ג
ושם מנוחתו כבוד
(שם אביו ר' ישראל ז"ל)

סֵפֶר
שׁוֹלְחַן עָרוֹךְ
אוֹרַח חַיִּים
מִתְחַבֵּר עִם רַמ"א
הַלְכוֹת
רֵאשׁ הַשָּׁנָה

מְחֻלָּק לְשָׁלְשִׁים יוֹם
קוֹדֵם רֵאשׁ הַשָּׁנָה
עֲמוּד אֶחָד לְיוֹם

הוצאת:

**"מפעל העולמי ללימוד שולחן ערוך
אורח חיים מחבר עם רמ"א" שע"י
"חברה מזכי הרבים העולמי"
מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א**

**CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
C/O MIFAL ORACH CHAYIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin**

מצוה גדולה לזכות את הרבים

לפרסם את הלימוד שו"ע אורח חיים – מחבר עם רמ"א
בבתי כנסיות – בבתי מדרשות – בשמחות – לכל החברים וידידים
ולכל אחד ואחד מישראל – לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא"
ע"י לימוד "הלכה" בכל יום – שהוא תורה לשמה
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לקבלת הספרים בחינם

להתקשר להרב אברהם ווייס
בבית המדרש "עטרת ישעיה" האלמין
רחוב נחל לכיש רמת בית שמש ארץ ישראל

**Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/3
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
011-972-548-436-784**

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

עזרי מעם ה'

עושה שמים וארץ

כל השנה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא

ספר

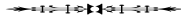
שולחן ערוך אורח חיים

מחבר עם רמ"א

לפני זקנים עם נערים

בדרך קטן למען ישאווהו בחיקם

להגות בו בכל עת ובכל מקום כאשר יחנו או יסעו

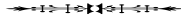
זה השלחן אשר לפני ה' אשר ערכו המחברים הקדושים

מרן רבינו יוסף קארו זיע"א

ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ

ורבינו משה איסרליש זיע"א

ובני ישראל יוצאים ביד רמה

הלכות ראש השנה

מחולק לשלשים יום קודם ראש השנה

עמוד אחד ליום

שואלין ודורשין בהלכות הרגל קודם הרגל שלשים יום

עוד הוספנו קונטרס חדש

"מרן הבית יוסף - והרמ"א"

יוצא לאור בעזרשי"ת על ידי:

מפעל עולמי ללימוד שו"ע או"ח - מחבר עם רמ"א

מטרת המפעל:

לקנות ידיעה יסודית בהלכות אורח חיים בדקות ספורות בלבד - ולזכות להיות בן עולם הבא

אלול תשס"ח לפ"ק - ברוקלין ניו יארק יע"ז

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

תערוך לפני שולחן נגד צורדי דשנת בשמן ראשי כוסי ריה

היום שחודר בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאורו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחנו או יסעו

שזנו כההרד יוסף קארני יזילא נכהר
אפרים קארני זל"ל :

נדפס בעינין רב עם תוספת באור קמלות

כתבות האבן מיסר אליסנדרה גדלני זכניא

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ח לפ"ק

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאורו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחנו או יסעו

שזנו כההרד יוסף קארני זכניא
אפרים קארני זל"ל :

נדפס בעינין רב עם תוספת באור קמלות

אבן העזר

כתבות נשיר אלנויוא כראגנין

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ד לפ"ק

תפלה קודם למוד השולחן ערוך:

הנני רוצה ללמוד, כְּדֵי שִׁבְיָאֲנִי הַתְּלִמּוּד הַזֶּה
לְיָדֵי מַעֲשֵׂה, וְלְיָדֵי מַדּוּת יִשְׂרָאֵל, וְלְיָדֵי יְדִיעַת
הַתּוֹרָה. וְהַרְיֵנִי עוֹשֶׂה לְשֵׁם יְהוָה קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ
הוּא וְשְׂכִינְתָּיה בְּשֵׁם יְהו"ה וּבְשֵׁם אֲדֹנָי
מְתִיחֵדִים יֵאָחֲדוּנָה"י עַל יְדֵי הַנְּעֻלָּם בְּדַחֲלוֹ
וְרַחֲמֵנוּ בְּיַחְדָּא שְׁלֹם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

סדר הלימוד ליום ל אב, א' דר"ח אלול
יום א' משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקפא – דיני ימי תחנונים וערב ראש השנה, ובו ד' סעיפים

א. נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים מראש חדש אלול ואילך עד יום הכפורים. הגה: ומנהג בני אשכנז אינו כן אלא מראש חדש ואילך מתחילין לתקוע אחר התפלה שחרית ויש מקומות שתוקעין גם כן ערבית ועומדים באשמורת לומר סליחות ביום א' שלפני ראש השנה ואם חל ראש השנה שני [או] שלישי אז מתחילין מיום ראשון שבוע שלפניו (מנהגים). ואבל אסור לצאת מביתו כדי ליכנס לבית הכנסת לשמוע הסליחות מלבד בערב ראש השנה שמרבים סליחות יכול האבל ליכנס לבית הכנסת (פסקי מהרי"א סימן קל"ד). וידקדקו לחזור אחר שליח צבור היותר הגון והיותר גדול בתורה ובמעשים שאפשר למצוא שיתפלל סליחות וימים נוראים ושיהא בן שלשים שנים גם שיהא נשוי (כל 15). מיהו כל ישראל כשרים הם רק שיהיה מרוצה לקהל אבל אם מתפלל בחזקה אין עונין אחריו אמן וכן צריך שיוציא כל אדם בתפלתו ואם יהיה לו שונא ומכוין שלא להוציאו גם אוהביו אינם יוצאים בתפלתו (הגהות מנהגים יקנים). ויש מקומות נוהגים שהמתפלל סליחות מתפלל כל היום (כל

סדר הלימוד ליום א אלול, ב' דר"ח אלול
יום ב' משלשים יום קודם ראש השנה

ב. נוהגין להתענות ערב ראש השנה. הגה: והמדקדקים

נהגו שכל אחד מתענה י' ימים (מרדכי סוף פרק קמ"א דלאש השנה ויש
יומא) וכן נכון לעשות וכל אלו התעניות אין צריכין להשלים
ואין קורין בהם ויחל אפילו ערב ראש השנה ועיין לעיל סימן
תקס"ב סעיף ב' ואם חל ברית מילה בערב ראש השנה יכולים
לאכול (בית יוסף בשם תשובה אשכנזית). ורבים נוהגין לאכול בערב
ראש השנה קודם עלות השחר (מסרי"ל) משום חקות העמים
שהיו נוהגים להתענות בערב חגיגהם ויכולין לאכול בלא תנאי
אחר שכן נהגו (דברי ע"מ):

ג. אין נופלים על פניהם בערב ראש השנה בתפלה אף

על פי שנופלים על פניהם באשמורת בסליחות. ואין
תוקעין בערב ראש השנה (מנהגים):

ד. מכבסין ומסתפרין בערב ראש השנה. (ויש נוהגין

לטבול בערב ראש השנה משום קרי) (כל 13). ויש מקומות
נוהגין לילך על הקברות ולהרבות שם בתחינות (מסרי"ל)
ונותנים צדקה לעניים (כל 13):

סדר הלימוד ליום ב אלול
יום ג' משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקפב – סדר תפלת עשרת ימי תשובה וראש השנה, ובו ט' סעיפים

א. בעשרת ימי תשובה אומר המלך הקדוש המלך המשפט ואם טעה או שהוא מסופק אם הוא בהמלך הקדוש חוזר לראש ואם הוא בהמלך המשפט אם נזכר קודם שעקר רגליו חוזר לברכת השיבה ואומר משם ואילך על הסדר ואם לא נזכר עד שעקר רגליו (עיין לעיל סוף סימן קי"ז) חוזר לראש (עיין לעיל סימן קי"ח):

ב. אם אמר האל הקדוש ותוך כדי דיבור נזכר ואמר המלך הקדוש אינו צריך לחזור וכן הדין בהמלך המשפט:

ג. בשבת בנתיים ערבית יאמר בברכת מעין שבע המלך הקדוש. הגה: והוא הדין אם חל ראש השנה בשבת וחזתם בשל שבת לבד וכן כשחל יום כפור בשבת (מנהג"ל ומנהג"ס):

סדר הלימוד ליום ג' אלול
יום ד' משלשים יום קודם ראש השנה

ד. יש נוהגים להתפלל בראש השנה ויום הכיפורים בכריעה וצריכין הם לזקוף בסוף הברכות:

ה. אם לא אמר זכרנו ומי כמוך אין מחזירין אותו. הגה: ואפילו לא עקר רגליו עדיין רק שסיים אותה ברכה (תומוט סלשן). והוא הדין אם לא אמר וכתוב ובספר נמי דינא הכי (טור):

ו. אומר בתפלה ותתן לנו את יום הזכרון הזה ואינו מזכיר ראש חודש:

ז. אם חל בחול אומר יום תרועה מקרא קודש ואם חל בשבת אומר זכרון תרועה:

ח. אינו אומר מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון וכן אינו אומר והשיאנו ובתפלת מוסף אינו אומר ואין אנו יכולין לעלות ולראות לפניך אלא ואין אנו יכולים לעשות חובותינו לפניך (וחותמין ודברך אמת וכ"ו) (טור):

ט. אף על פי שכל ימות השנה מתפללים בלחש בראש השנה ויום הכפורים נוהגין לומר בקול רם ולהטעות לא חיישינן כיון שמצויים בידם מחזורים. הגה: ונוהגין שכל אחד אומר לחבירו לשנה טובה תכתב (טור):

סימן תקפג – דברים שנוהגים לאכול בליל ראש השנה, ובו ב' סעיפים

א. יהא אדם רגיל לאכול בראש השנה רוביא דהיינו תלתן כרתי סילקא תמרי קרא וכשיאכל רוביא יאמר יהי רצון שירבו זכוותינו. כרתי יכרתו שונאינו סלקא יסתלקו אויבינו תמרי יתמו שונאינו קרא יקרע גזר דיננו ויקראו לפניך זכוותינו. הגה: ויש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש (ט"ז) ואומרים שתחדש עלינו שנה מתוקה (אנדלכס) וכן נוהגין ויש אוכלים רימונים ואומרים נרבה זכוות כרמון ונוהגין לאכול בשר שמן וכל מיני מתיקה (מכילי ליומא):

ב. אוכלים ראש כבש לומר נהיה לראש ולא לזנב וזכר לאילו של יצחק. הגה: יש מדקדקים שלא לאכול אגוזים שאגוז בגימטריא חטא ועוד שהם מרבים כיחה וניעה ומבטלים התפלה (מכילי"ט). והולכין אל הנהר לומר פסוק ותשליך במצולות ים כל חטאתינו וגו' (מנאגיס). וגם נוהגים שלא לישן ביום ראש השנה (יוסלמי) ומנהג נכון הוא:

סדר הלימוד ליום ה אלול
יום ו' משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקפד – סדר קריאת התורה בראש השנה, ובו ד' סעיפים

א. אין אומרים הלל בראש השנה ויום הכפורים. הגה:
ונוהגין לומר אבינו מלכנו על הסדר ואם הוא שבת אין
אומרים אותו (ר"ן פק"ב דלאק סנה וריב"ק סימן תקי"ג). ומאריכים
בפיוטים ותפלות עד חצות (מהרי"ל):

ב. ומוציאין שני ספרי תורה באחד קורין חמשה מוה'
פקד את שרה עד ויהי אחר הדברים האלה ואם
הוא שבת קורין בו שבעה ומפטיר קורא בשני
בפרשת פנחס ובחודש השביעי ומפטיר ויהי איש
אחד מן הרמתיים עד וירם קרן משיחו. הגה: ויש
מקומות שנוהגים לקרות התוקע ממנין החמשה העולים
לספר תורה (כל כו):

ג. בני אדם החבושים בבית האסורים אין מביאין
אצלם ספר תורה אפילו בראש השנה ויום
הכפורים. (ועיין לעיל סוף סימן קל"ה):

ד. מלין בין קריאת התורה לתקיעת שופר:

סדר הלימוד ליום ו אלול
יום ז' משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקפה – דין ברכת השופר, ובו ה' סעיפים

א. צריך לתקוע מעומד. הגה: ונוהגין לתקוע על הבימה במקום שקורין:

ב. קודם שיתקע יברך לשמוע קול שופר ויברך שהחיינו. הגה: ואין חילוק בין אם יברך לעצמו או שכבר יצא ומברך להוציא אחרים אפילו הכי מברך התוקע שתי ברכות הנזכרות (כ"ט יוסף ותומת סדשן). ויתקע תשר"ת שלש פעמים ותש"ת שלש פעמים ותר"ת שלש פעמים. הגה: וטוב לתקוע בצד ימין אם אפשר לתקוע בכך (מנהגים). וכן יהפוך השופר למעלה שנאמר עלה אלהים בתרועה (נזקק ומכרי"ל):

ג. אם התחיל לתקוע ולא יכול להשלים ישלים אחר ואפילו שלשה או ארבעה ודי בברכה שבירך הראשון והוא שיהיו שם התוקעים האחרונים בשעת ברכה ואפילו אם בירך ולא יכול לתקוע כלל השני תוקע בלא ברכה ולא הוא ברכה לבטלה:

סדר הלימוד ליום ז' אלול
יום ח' משלשים יום קודם ראש השנה

ד. אחר תוקע ולא שליח ציבור כדי שלא יתבלבל ואם הוא מובטח שחוזר לתפלתו רשאי לתקוע.
הגה: ודוקא תקיעות שעל סדר התפלה אסור לשליח צבור לתקוע אבל תקיעות שתוקעין מיושב דהיינו קודם שמתפללין מוסף מותר לשליח צבור לתקוע (כל נז). ואם אין השליח צבור תוקע מיושב ראוי שאותו התוקע יתקע גם כן על סדר הברכות כי המתחיל במצוה אומרים לו גמור (רמב"ם ואורחות חיים). נוהגין להקרות לפני התוקע סדר התקיעות מלה במלה כדי שלא יטעה ונכון הוא:

ה. הנוטל שכר לתקוע שופר בראש השנה או כדי להתפלל או לתרגם בשבתות וימים טובים אינו רואה מאותו שכר סימן ברכה:

סדר הלימוד ליום ח אלול
יום ט' משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקפו – דיני שופר של ראש השנה, ובו כ"ג סעיפים

א. שופר של ראש השנה מצותו בשל איל וכפוף ובדיעבד כל השופרות כשרים בין פשוטים בין כפופים ומצוה בכפופים יותר מבפשוטים ושל פרה פסול בכל גוונא וכן קרני רוב החיות שהם עצם אחד ואין להם מבפנים זכרות פסולים. (וכן שופר מבהמה טמאה פסול) (כ"ן פרק ד' לראש השנה):

ב. הגוזל שופר ותקע בו יצא אפילו לא נתייאשו הבעלים ממנו:

ג. תקע בשופר של עבודת אלילים [עבודת כוכבים] של ישראל לא יצא שאינה בטלה עולמית וכתותי מיכתת שעוריה אבל בשל עבודת אלילים [עבודת כוכבים] של גוי וכן במשמשי עבודת אלילים [עבודת כוכבים] של גוי לא יתקע ואם תקע בו יצא והוא שלא נתכוין לזכות בו אבל אם נתכוין לזכות בו לא יצא דהוה ליה עבודת אלילים [עבודת כוכבים] של ישראל (ויש מחמירין דאפילו בשל עובד כוכבים אינו יוצא אלא בנתבטל בערב יום טוב (מלכני) ועיין לקמן סימן תרמ"ט סעיף ג'):

סדר הלימוד ליום ט אלול
יום י' משלשים יום קודם ראש השנה

ד. שופר של תקרובת עבודת אלילים [עבודת כוכבים] אפילו היה של עובד כוכבים שתקע בו לא יצא משום דאינה בטילה עולמית:

ה. המודר הנאה משופר אדם אחר תוקע בו וזה יוצא ידי חובתו אבל אם אמר קונם לתקיעתו עלי אסור לתקוע בו אפילו תקיעה של מצוה:

ו. היה קולו עב מאד או דק מאד כשר שכל הקולות כשרים בשופר:

ז. אם ניקב אם לא סתמו אף על פי שנשתנה קולו כשר (מיהו אם יש שופר אחר אין לתקוע בזה כי יש אומרים שאין לתקוע בשופר נקוב) (כל בו ותשובת סה"ט). ואם סתמו שלא במינו אף על פי שאינו מעכב את התקיעה לאחר סתימה שחזר קולו לכמות שהיה בתחילה פסול אפילו נשתייר בו רובו ואם סתמו במינו אם נשתייר רובו שלם ולא עכבו הנקבים שנסתמו את התקיעה אלא חזר קולו לכמות שהיה קודם שניקב כשר ואם חסר אחת משלש אלה פסול ואם הוא שעת הדחק שאין שופר אחר מצוי יש להכשיר בסתמו במינו אם נשתייר רובו אפילו לא חזר קולו לכמות שהיה וכן יש להכשיר בסתמו שלא במינו אם נשתייר רובו וחזר קולו לכמות שהיה בתחילה קודם שניקב:

סדר הלימוד ליום י' אלול
יום י"א משלשים יום קודם ראש השנה

ח. נסדק לארכו פסול יש אומרים אפילו בכל שהוא פסול אלא אם כן הדקו הרבה בחוט או במשיחה (ונשתייר שיעור התקיעה ממקום הקשירה ולמעלה לצד הפה) (כל 13) ויש אומרים דוקא ברובו ואם דבקו כשר אפילו אם דבקו בדבק ויש מי שאומר שאינו כשר אלא כשדבקו בעצמו שחיממו באור עד שנפשר וחבר קצותיו זה עם זה ואם נסדק כולו אפילו מצד אחד פסול אפילו חממו באור וחיבר סדקיו זה עם זה:

ט. נסדק לרחבו במיעוטו כשר ברובו פסול אלא אם כן נשאר מהסדק לצד פיו שיעור תקיעה דהיינו ארבעה גודלים וכשנשתייר בו כך כשר אפילו אם מעכב את התקיעה ויש מכשירים בנשתייר אפילו שלא לצד פיו:

י. דיבק שברי שופרות זה עם זה ועשה מהם שופר פסול אפילו אם יש בשבר שכנגד פיו שיעור שופר:

יא. הוסיף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול אפילו היה בו מתחילה שיעור שופר:

סדר הלימוד ליום יא אלול
יום י"ב משלשים יום קודם ראש השנה

יב. הפכו ותקע בו לא יצא בין הפכו כדרך שהופכים החלוק שהחזיר פנימי לחיצון בין שהניחו כמו שהיה אלא שהרחיב את הקצר וקיצר את הרחב.

(והוא הדין אם תקע במקום הרחב פסול) (כ"ן פרק ב' דל"א ט"ז):

יג. היה ארוך וקצרו אם נשאר בו שיעור תקיעה כשר:

יד. גרדו מבפנים או מבחוץ עד שעשאו דק מאד כמו גלד כשר:

טו. לא הוציא זכרותו אלא נקב בו כשר אבל אם הוציא הזכרות ועשה ממנו שופר כגון שנקב בו פסול:

טז. צפהו זהב במקום הנחת פה פסול שלא במקום הנחת פה כשר צפהו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר יש מפרשים מקום הנחת פה היינו עובי השופר לצד פנימי שמניח שם פיו והצד החיצון מן העובי עצמו קרוי שלא במקום הנחת פה ויש מפרשים דעביו במקום הקצר הוא מקום הנחת פה ושלא במקום הנחת פה היינו כל אורך השופר מצד הקצר עד צד הרחב:

סדר הלימוד ליום יב אלול
יום י"ג משלשים יום קודם ראש השנה

יז. המציירים בשופר צורות במיני צבעונים כדי לנאותו לא יפה הם עושים. (אבל מותר לחקוק בשופר עצמו צורות כדי לנאותו) (בית יוסף):

יח. אם נתן זהב על עובי השופר בצד הרחב היינו הוסיף עליו כל שהוא ופסול:

יט. הרחיק את השופר ונפח בו ותקע בו פסול:

כ. נתן שופר לתוך שופר אם הפנימי עודף על החיצון משני צדדיו ונתן הפנימי בפיו ותקע בו כשר. הגה: ולי נראה דאפילו אינו בולט בצד הרחב רק שוה לחיצון הואיל ובולט לצד הפה ותוקע בפנימי יצא כן נראה לי (וכן משמע מלשון הרא"ש). והוא שלא ישנה קולו במה שהוא נתון בתוך החיצון ואם לאו פסול:

כא. שופר של ראש השנה אין מחללין עליו יום טוב אפילו בדבר שיש בו משום שבות כיצד היה השופר בראש האילן או מעבר הנהר ואין לו שופר אלא הוא אינו עולה באילן ואינו שט על פני המים כדי להביאו ועל ידי נכרי מותר דהוי שבות דשבות (פירוש איסור אמירה לנכרי באיסור דאורייתא הוא משום שבות שאמרו חז"ל לשבות מזה אמירה לנכרי ובאיסור דרבנן הוא שבות דשבות) ובמקום מצוה לא גזרו. (ועיין לעיל סימן ש"ז):

סדר הלימוד ליום יג אלול יום י"ד משלשים יום קודם ראש השנה

כב. אם נכרי הביא שופר מחוץ לתחום תוקעין בו והוא
הדין אם עשה נכרי שופר ביום טוב מותר לתקוע בו :

כג. יכול ליתן בתוכו מים או יין לצחצחו אבל מי רגלים
אף בחול אסור מפני הכבוד :

סימן תקפז – דין התוקע לתוך הבור, ובו ג' סעיפים

א. התוקע בתוך הבור או בתוך המערה אותם
העומדים בתוך הבור והמערה יצאו והעומדים
בחוץ אם קול שופר שמעו יצאו ואם קול הברה
שמעו לא יצאו וכן התוקע לתוך הבית גדולה
וכיוצא בה אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה
שמע לא יצא :

ב. אם התחיל לתקוע בבור ועלה חוץ לבור וגמרה
יצא שכל מה ששמע בין בפנים בין בחוץ היה קול
שופר. הגה: וכן אותם שהיו בבור בתחלת התקיעה (גמלא) :

סדר הלימוד ליום יד אלול
יום ט"ו משלשים יום קודם ראש השנה

ג. השומע מקצת תקיעה שלא בחיוב ומקצתה בחיוב או שאמר לתוקע במתעסק כוון להוציאני ידי חובתי ותקע ומשך בה שיעור תקיעה לא יצא ויש אומרים שיצא אי איכא שיעור תקיעה בחיוב. הגה: והוא הדין אם שמע מקצת התקיעה קול הברה כגון שהיה התוקע בבור והוא עומד בחוץ ובאמצע התקיעה יצא לחוץ (טור):

סימן תקפח – זמן תקיעת שופר, ובו ה' סעיפים

א. זמן תקיעת שופר ביום ולא בלילה ומצותה משעת הנץ החמה ואילך ואם תקע משעלה עמוד השחר יצא ואם שמע מקצת תקיעה קודם שעלה עמוד השחר ומקצתה אחר שעלה עמוד השחר לא יצא. הגה: ואם היה שיעור תקיעה במה ששמע ביום נתבאר בסימן תקפ"ז סעיף ג':

ב. שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא ואפילו הם מתשעה בני אדם תקיעה מזה ותרועה מזה ותקיעה מזה ויש אומרים דדוקא כשלא הפסיק ביניהם בקול שופר שאינו ראוי באותה בבא:

סדר הלימוד ליום טו אלול
יום ט"ו משלשים יום קודם ראש השנה

ג. שמע תשע תקיעות מתשעה בני אדם שתקעו כולם כאחד לא יצא שאין כאן פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה. הגה: ואם שנים תקעו כאחד על הסדר ואפילו אחד תקע בחצוצרות יצא דיהיב דעתיה על השופר (סגסות אשכי וגמרא פרק לאוהו בית דין):

ד. היה זה צריך פשוטה ראשונה וזה צריך פשוטה אחרונה תקיעה אחת מוציאה את שניהם:

ה. יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת אין תוקעין בשופר. הגה: ואסור לטלטלו אם לא לצורך גופו ומקומו (אור זרוע והגסות אשכי סוף פרק במה מלליקין):

סימן תקפ"ט – מי הם הראוים לתקיעת שופר, ובו ט' סעיפים

א. כל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתו:

ב. חרש שוטה וקטן פטורים וחרש אפילו מדבר ואינו שומע אינו מוציא דכיון שאינו שומע לאו בר חיובא הוא. הגה: אבל שומע ואינו מדבר מוציא אחרים ידי חובתו (בית יוסף):

סדר הלימוד ליום מז אלול
יום י"ז משלשים יום קודם ראש השנה

ג. אשה פטורה משום דהוי מצות עשה שהזמן גרמא :

ד. אנדרוגינוס מוציא את מינו טומטום אפילו את מינו אינו מוציא :

ה. מי שחציו עבד וחציו בן חורין אינו מוציא אפילו עצמו וצריך שיתקע לו בן חורין להוציאו :

ו. אף על פי שנשים פטורות יכולות לתקוע וכן אחר שיצא כבר יכול לתקוע להוציאן אבל אין מברכות ולא יברכו להן. הגה: והמנהג שהנשים מברכות על מצות עשה שהזמן גרמא על כן גם כאן מברכות לעצמן אבל אחרים לא יברכו להן אם כבר יצאו ואין תוקעין רק לנשים אבל אם תוקעין לאיש המחוייב מברכין לו אף על פי שכבר יצאו כמו שנתבאר סימן תקפ"ה סעיף ב' בהג"ה א' (דעת ע"מ):

ז. המודר הנאה מחבירו מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה ודוקא כשהוא תוקע מאליו להוציאו אבל אם אמר לו המודר תקע והוציאני אסור. הגה: ואם אמר קונם תקיעותיו עלי בכל ענין אסור (כ"ו):

סדר הלימוד ליום יז אלול
יום י"ח משלשים יום קודם ראש השנה

ח. המתעסק בתקיעת שופר להתלמד לא יצא ידי חובתו וכן השומע מן המתעסק לא יצא וכן התוקע לשורר ולא נתכוון לתקיעת מצוה לא יצא נתכוון שומע לצאת ידי חובתו ולא נתכוין התוקע להוציאו או שנתכוון התוקע להוציאו ולא נתכוון השומע לצאת לא יצא ידי חובתו עד שיתכוון שומע ומשמיע:

ט. מי שתקע ונתכוון להוציא כל השומע תקיעתו ושמע השומע ונתכוון לצאת ידי חובתו אף על פי שאין התוקע מתכוון לפלוני זה ששמע תקיעתו ואינו יודעו יצא שהרי נתכוון להוציא לכל מי שישמענו לפיכך מי שהיה מהלך בדרך או יושב בתוך ביתו ושמע תקיעות משליח צבור יצא אם נתכוון לצאת שהרי שליח ציבור מתכוון להוציא את הרבים ידי חובתן:

סימן תקצ – סדר הראוי לתקיעת שופר,

ובו ט' סעיפים

א. כמה תקיעות חייב אדם לשמוע בראש השנה תשע לפי שנאמר תרועה ביובל ובראש השנה שלש פעמים וכל תרועה פשוטה לפנייה ופשוטה לאחריה ומפי השמועה למדו שכל תרועות של חדש השביעי אחד הן בין בראש השנה בין ביום הכיפורים של יובל תשע תקיעות תוקעין בכל אחד משניהם תר"ת תר"ת תר"ת:

סדר הלימוד ליום יח אלול יום י"ט משלשים יום קודם ראש השנה

ב. תרועה זו האמורה בתורה נסתפק לנו אם היא היללה שאנו קורים תרועה או אם היא מה שאנו קורים שברים או אם הם שניהם יחד לפיכך כדי לצאת ידי ספק צריך לתקוע תשר"ת שלש פעמים ותש"ת שלש פעמים ותר"ת שלש פעמים:

ג. יש אומרים ששיעור תקיעה כתרועה ושיעור תרועה כשלשה יבבות דהיינו שלשה כוחות בעלמא כל שהוא והם נקראין טרומיטין ולפי זה צריך ליזהר שלא יאריך בשבר כשלשה טרומיטין שאם כן יצא מכלל שבר ונעשה תקיעה (ויש אומרים דאין לחוש אם האריך בשברים קצת ובלבד שלא יאריך יותר מדאי וכן נוהגין) (מרכיזי והגמות חשבי פסק י"ט). וצריך להאריך בתקיעות של תשר"ת יותר מבשל תש"ת ובשל תש"ת יותר מבשל תר"ת ומיהו אם מאריך הרבה בכל תקיעה אין לחוש שאין לה שיעור למעלה וכן בתרועה יכול להאריך בה כמו שירצה וכן אם מוסיף על שלשה שברים ועושה ארבעה או חמשה אין לחוש. ויש אומרים ששיעור יבבא שלשה טרומיטין ושיעור תרועה כשלשה יבבות שהם תשעה טרומיטין ושיעור תקיעה גם כן תשעה טרומיטין כתרועה ולפי זה אין לחוש אם האריך קצת בשברים וצריך להאריך בתקיעה של תשר"ת כשיעור שנים עשר טרומיטין ומי שלא האריך בתקיעה כשיעור הזה והאריך בשברים לא קיים המצוה לא כמר ולא כמר:

סדר הלימוד ליום י"ט אלול
יום כ' משלשים יום קודם ראש השנה

ד. שלשה שברים צריך לעשותם בנשימה אחת אבל שלשה שברים ותרועה דתשר"ת יש אומרים שאינו צריך לעשותם בנשימה אחת והוא שלא ישהא בהפסקה יותר מכדי נשימה ויש אומרים שצריך לעשותם בנשימה אחת וירא שמים יצא ידי כולם ובתקיעות דמיושב יעשה בנשימה אחת ובתקיעות דמעומד יעשה בשתי נשימות. הגה: והמנהג הפשוט לעשות הכל בב' נשימות ואין לשנות:

ה. אם תקע תר"ת בנשימה אחת יצא מי שאומר שלא יצא:

ו. אם האריך בתקיעה אחרונה של תשר"ת כשיעור שתי תקיעות כדי שתעלה לשם תקיעה אחרונה של תשר"ת ובשביל הראשונה של תשר"ת לא עלתה לו אלא בשביל תקיעה אחת ויש אומרים שאפילו בשביל אחת לא עלתה לו. הגה: ואם תקע תקיעה אחת בין שני סדרים והתנה שאיזה מן הסדרים הוא הנכון תעלה לו אותה תקיעה יצא (בית יוסף):

סדר הלימוד ליום כ אלול
יום כ"א משלשים יום קודם ראש השנה

ז. אם טעה בתשר"ת ואחר שתקע שני שברים טעה והתחיל להריע אם נזכר מיד יתקע שבר אחר ואם לא נזכר עד שגמר התרועה שהתחיל בה בטעות לא הפסיד התקיעה הראשונה שתקע אלא חוזר ותקע שלשה שברים ומריע ותקע אבל אם אירע בתש"ת או תר"ת הפסיד גם תקיעה ראשונה:

ח. אם הפסיק בתרועה בין תקיעה לשברים או שהפסיק בשברים בין תרועה לתקיעה וכן אם הריע שתי תרועות זו אחר זו או שתקע אחר התרועה תקיעה כמתעסק שלא לשם תקיעה והפסיק בה בין תרועה לתקיעה או לאחר שתקע שלשה שברים שתק והפסיק ואחר כך תקע שברים אחרים ואפילו שבר אחד בכל אלו הוי הפסק והפסיד גם תקיעה ראשונה:

ט. אם תקע שני תשר"ת או שני תש"ת או שני תר"ת כהוגן וטעה בשלישי אינו צריך לחזור אלא לאחרון שטעה בו אם תקע בצד הרחב של השופר לא יצא. הגה: ואחר שתקעו אומר השליח צבור פסוק אשרי העם יודעי תרועה ואשרי ומחזירין הספר למקומו:

סדר הלימוד ליום כא אלול
יום כ"ב משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקצא – סדר תפלת מוסף ביהודי, ובו ח' סעיפים

א. יתפללו הצבור בלחש תפלת מוסף תשע ברכות ושליח צבור יתפלל גם כן עמהם בלחש:

ב. המנהג פשוט בכל בני ספרד שאין מזכירין פסוקי קרבן מוסף כלל. הגה: והמנהג הפשוט באשכנז ובגלילות אלו לומר פסוקי מוסף ראש השנה ואין אומרים פסוקי מוסף ראש חודש אלא אומרים מלבד עולת החודש ומנחתה ועולת התמיד וכו' ושני שעירים לכפר ושני תמידין כהלכתן (טור). ואומרים גם כן מוספי יום הזכרון (ר"ן סוף ראש השנה ורבינו ירוחם וכו'.

(15):

ג. צריך לומר את מוספי יום הזכרון כדי לכלול גם מוסף ראש חודש וגם ביום שני יאמר את מוספי:

ד. אומרים עשרה פסוקים של מלכיות ועשרה של זכרונות ועשרה של שופרות בכל ברכה, שלשה מהם של תורה שלשה של כתובים שלשה של נביאים ואחד של תורה ואם רצה להוסיף על אלו עשרה רשאי. (ומיהו אם לא התחיל בשום פסוק רק אמר

ובתורתך כתוב לאמר יצא) (טור):

סדר הלימוד ליום כב אלול
יום כ"ג משלשים יום קודם ראש השנה

ה. ואין אומרים פסוק במלכיות ולא בזכרונות ולא בשופרות של פורעניות של ישראל ואין אומרים פסוק זכרונות של יחיד:

ז. יש קורים תגר על מה שנוהגים להשלים פסוקי שופרות בפסוק וביום שמחתכם שאין מזכיר בו שופר אלא חצוצרות והרא"ש והר"ן כתבו לקיים המנהג:

ז. ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור כך היא הנוסחא המפורסמת והמדקדק לומר לזרע יעקב תזכור משנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות ואינו אלא טועה. הגה: ואומרים עלינו ומלוך והשליח צבור מוסיף אוחילה ושאר פיוטים כל מקום לפי מנהגו (טור):

ח. לא יתפלל ביחיד תפלת מוסף בראש השנה עד אחר שלש שעות היום:

סדר הלימוד ליום כג אלול
יום כ"ד משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקצב – תפלת מוסף בקול רם, וסדר התקיעות, ובו ד' סעיפים

א. מחזיר שליח צבור התפלה ותוקעין על סדר הברכות למלכיות תשר"ת פעם אחת ולזכרונות תש"ת ולשופרות תר"ת ועכשיו נוהגים לתקוע למלכיות תשר"ת שלשה פעמים לזכרונות תש"ת שלשה פעמים ולשופרות תר"ת שלשה פעמים. הגה: ויש אומרים שתוקעים תשר"ת למלכיות פעם אחת וכן לזכרונות וכן לשופרות (טור ב"ק רבינו סם ומנהגים) וכן המנהג במדינות אלו ונהגו לומר כל פעם אחר שתקעו היום הרת עולם וארשת (מהרי"ל) ואפילו בשבת שאין תוקעין אומרים היום הרת עולם אבל לא ארשת (מנהגים):

ב. יחיד אינו מפסיק לתקוע בברכות ואפילו יש לו מי שיתקע לו. הגה: אלא תוקעים לו קודם שיתפלל מוסף ואין צריכין לתקוע לו שנית (כל בו ובית יוסף ב"ק אורחות חיים):

ג. לא ישיח לא התוקע ולא הצבור בין תקיעות שמיושב לתקיעות שמעומד (מיהו בענין התקיעות והתפילות אין הפסק) (מרדכי ומהרי"ל) ואם סח דברים בטלים אין צריך לחזור ולברך (טור) ואין צריך לומר שלא ישיחו בין ברכה לתקיעות אם לא בענין התקיעות:

ד. זה שתוקע כשהן יושבין תוקע על סדר הברכות.
הגה: ומיהו אינו מעכב ויכול אחר לתקוע אלא שראוי
לעשות כן וכבר כתבתי לעיל סימן תקפ"ה:

סימן תקצג – אם הברכות והתקיעות מעכבות זו את זו, ובו ב' סעיפים

א. ברכות של ראש השנה ויום הכפורים מעכבות זו
את זו שאם אינו יודע כולם לא יאמר מה שיודע
מהם אלא לא יאמר כלום:

ב. וכן תקיעות מעכבות זו את זו והני מילי שאינו
יודע אלא מקצת הסימן שלא יעשה אותו מקצת
שיודע אבל תשר"ת תש"ת תר"ת אין מעכבין זה את
זה ואם ידע לעשות אחד מהם או שנים עושה.
הגה: אבל הברכות אין מעכבין התקיעות וכן התקיעות אינן
מעכבין הברכות ואיזה מהם שיודע יעשה (טור) וכן סדרן אינו
מעכב (ר"ן סוף ראש השנה). ואם התפלל קודם שתקע יצא:

סימן תקצד – יחיד שלא התפלל, אין חבירו מוציא, ובו סעיף אחד

א. יחיד שלא תקע חבירו יכול לתקוע לו להוציא ידי
חובתו אבל יחיד שלא התפלל תשע ברכות אין
חבירו יכול להוציא. הגה: ויש חולקין ואומרים דאם
לא יכול להתפלל חבירו יכול להוציא בתפלתו (ר"ן סוף ראש השנה)

ומרדכי והגהות אשרי בפרק קמא לראש השנה):

סדר הלימוד ליום נה אלול
יום כ"ו משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקצה – מי שאינו בקי לא בתקיעות, ולא בתפלה, ובו סעיף אחד

א. מי שאינו בקי בתקיעות ולא בסדר תפלת מוסף ולפניו שתי עיירות באחת בקיאים בתקיעות ולא בתפלת מוסף ובאחת בקיאין בתפלת מוסף ולא בתקיעות הולך למקום שבקיאים בתקיעות אפילו של מוסף ודאי ושל תקיעות ספק. הגה: מיהו אם יכול לילך למקום שמתפללים ויש שהות ביום שישמע אחר כך התקיעות במקום שתוקעין יקיים שתי המצות דכל היום כשר לתקוע (בית יוסף בשם ירושלמי):

סימן תקצו – תשלום תקיעות לאחר התפלה, ובו סעיף אחד

א. לאחר תפלה מריעים תרועה גדולה בלא תקיעה. הגה: ויש מקומות נוהגין לחזור ולתקוע שלשים קולות (מנהגים ישנים) ולאחר שיצאו בזה שוב אין לתקוע עוד בחנם אבל קטן אפילו הגיע לחינוך מותר לומר לו שיתקע (המגיד פסק ב' מהלכות שופר) ומותר לו לתקוע כל היום (אור זרוע דראש השנה):

סדר הלימוד ליום כו אלול
יום כ"ז משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקצו – אם מותר להתענות בראש השנה, ובו ג' סעיפים

א. אוכלים ושותים ושמחים ואין מתענין בראש השנה ולא בשבת שובה אמנם לא יאכלו כל שבועם למען לא יקלו ראשם ותהיה יראת ה' על פניהם:

ב. יש מקומות שקבלה בידם שכל מי שרגיל להתענות בראש השנה ומשנה רגילותו ואינו מתענה אינו משלים שנתו. הגה: ומי שאינו ירא לנפשו אין צריך להתענות כל ימיו (כל 13 ומנהגים) רק צריך התרה כמו שאר נדר (כל 13):

ג. המתענה פעם אחת בראש השנה תענית חלום אם היה ביום ראשון צריך להתענות שני הימים כל ימיו ואם היה ביום שני יתענה כל ימיו יום שני בלבד. הגה: ואין צריך למיתב תענית לתעניתו דהא יש אומרים דמצוה להתענות בראש השנה (תקומת סקן סימן רע"ח). ואין אומרים עננו בראש השנה כמו שאין אומרים ביום הכיפורים (הגהות מנהגים):

סדר הלימוד ליום כז אלול
יום כ"ח משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תקצח, ובו סעיף אחד

א. ראש השנה שחל להיות בשבת אומרים צדקתך במנחה. הגה: ויש אומרים שלא לאומרו (כ"ן סוף ראש השנה ומנהגים) וכן אנו נוהגים:

סימן תקצט, ובו סעיף אחד

א. ליל ראש השנה שחל להיות במוצאי שבת אומרים ותודיענו:

סימן תר – ביצה שנולדה בראש השנה, ודיני הקידוש, ובו ג' סעיפים

א. ביצה שנולדה ביום טוב הראשון וכן מה שנצוד בו וכן מה שנתלש בו אסור בשני. הגה: וכבר נתבאר לעיל סימן תקי"ג סעיף ה' וסימן תקט"ו:

ב. בקידוש ליל שני ילבש בגד חדש (הגהות מיימוני פרק כ"ט מהלכות שבת) או מניח פרי חדש ואומר שהחיינו ואם אין מצוי (בגד חדש או) פרי חדש עם כל זה יאמר שהחיינו:

סדר הלימוד ליום נח אלול
יום כ"ט משלשים יום קודם ראש השנה

ג. אם חל יום ראשון בשבת אומרים שהחיינו בשופר ביום שני. הגה: ויש אומרים לאומרו אפילו אם חל יום ראשון בחול וכן המנהג במדינות אלו (הגהות מיימוני הלכות שופר):

סימן תרא – סדר יום שני של ראש השנה, ובו ב' סעיפים

א. ביום שני (מתפללים כמו ביום ראשון) (טו"ז) וקורים מוהאלהים נסה את אברהם עד סוף סידרא ומפטיר קורא כמו אתמול ומפטיר בירמיה כה אמר ה' מצא חן במדבר עד הבן יקיר לי אפרים ובמוצאי ראש השנה מבדילין כמו במוצאי שבת אלא שאין מברכין על הבשמים ועל האש:

ב. אף בארץ ישראל עושים ראש השנה שני ימים. הגה: ומתענים למחרת ראש השנה (טו"ז) והוא תענית ציבור:

סדר הלימוד ליום כמ אלול
יום ל' משלשים יום קודם ראש השנה

סימן תרב – סדר עשרת ימי תשובה, ובו סעיף אחד

הגה: ומתענים למחרת ראש השנה (ט"ו), והוא תענית ציבור.

א. בכל הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים מרבים בתפילות ותחנונים. הגה: ואומרים אבינו מלכנו ערב ובקר מלבד בשבת (ט"ו) ואפילו אם חל מילה שאין אומרים תחנון אפילו הכי אומרים אבינו מלכנו (מנהגים). ואומרים בכל יום שלשה פעמים וידוי קודם עלות השחר מלבד בערב יום כפור שאין אומרים אותו אלא פעם אחת (יוקת). ואין נותנין חרם וכן אין משביעין אדם בבית דין עד אחר יום כפור (מהרי"ל). אין מקדשין הלבנה עד מוצאי יום כפור ושבת שבין ראש השנה ליום כפור המנהג לומר בו צדקתך וצדקתך:

סימן תרג, ובו סעיף אחד

א. אף מי שאינו נזהר מפת של נכרים בעשרת ימי תשובה צריך ליהזר. הגה: ויש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו ולשוב מהם בעשרת ימי תשובה. וספק עבירה צריך יותר תשובה מעבירה ודאי כי יותר מתחרט כשיודע שעשה משאינו יודע ולכן קרבן אשם תלוי הוצרך להיות יותר ביוקר

ל' יום של חודש אלול

ליקוטים יקרים ונעימים, דיבורים קדושים ונפלאים, מספרים קדושים ורמים, התעוררות ליראת השי"ת ואהבתו מלאים, פותחים הלב ועינים מאירים, בענין קדושת הזמן של ל' יום של חודש אלול.

א.

מנהגן של ישראל להתחיל לתקוע מר"ח אלול שהוא ל' יום קודם ר"ה, דמיון בעל חוב שנותנין לו זמן בית דין שלשים יום להמציא מעות כדי שמשלם לבעלי חובות, כן בדמיון זה נותנין לו לאדם בב"ד של מעלה זמן שלשים יום לעשות תשובה כדי שיצא זכאי מבית דין של מעלה בעשית תשובה תפלה וצדקה להעביר מעליו רוע גזירה.

(ספר קב הישר – פרק מח)

ב.

ר"ח אלול צריך כל אדם לעורר אל לבו לפשפש ולחפש מעשיו ולשוב אל ה' אלקינו כי הוא זמן רצון לקבל תשובה כו', ועתיד לעמוד בדין על כל מה שעשה כו', ויכין עצמו מכל קודם לכן שלשים יום כמ"ש בענין כל המועדות שואלין ודורשין קודם ל' יום שכבר חל עליו חובת המועד בכל חקותיו ובכל משפטיו, כל שכן במועד הזה שהוא כולל ענינים רבים בין עניני אדם היחיד שצריך לשוב ממעשיו ולחפש דרכיו שעתיד לעמוד בדין עליהם ובין בעניני העיר אשר הוא דר בה בין דין כל עיר ועיר ממלכה וממלכה, בין דין כל העולם כולו בכללו, ועל כל ענין וענין יש להם גזר דין מתוחה אם לטוב אם למוטב גם על השנה מה יהיה בסופה.

ועל כל אלו הענינים צריך כל אדם לעורר את לבו ל' יום קודם ראש השנה והוא מראש חודש אלול, לבער את החמץ שיש בתוך קרבנו בחורין ובסדקין, ולא יניח ממנו לא מעט ולא הרבה, שכבר חל עליו חובת ביעור. ובהיות כי הענין רב מכל ימות השנה ואין המלאכה לא ליום ולא ליומים,

לו אורח היים התעוררות ל' ימי אלול הלכות ר"ח

צריך להתחיל ולבער ל' יום קודם לקיים מעט מעט אגרשנו, וכולי האי ואולי נוכל לטהר עצמינו באלו הל' יום, ומפני זה נהגו להרבות סליחות ותחנונים כנ"ל.

(ספר סדר היום לרבינו משה ן' מכיר זיע"א – סדר ר"ח אלול)

ג.

והנה רצה משה ליכנס לארץ ישראל ולהעביר כחות הטומאה, שיהיו כל ד' חדשים לנו ולא לעשו, וזה רמז במלת אעבר"ה, שרצה להעביר ר"ע הב"א באותן הימים, ויהיו כל ארבעה חדשים לנו כמו נ"א יום של ימי התשובה. השיב הקב"ה רב לך, ר"ל רב הוא לישראל שנתתי כל ל' יום של אלול, שהוא זמן בית דין שלשים יום קודם יום הדין שהוא ראש השנה, ועוד כ' ימים עד גמר החתימה, שהיא בסוד ל' וך', שהם של תשרי כנרמז במלת ל"ך.

(ספר מגלה עמוקות על ואתחנן – אופן קז)

ד.

עשר תעשר את כל תבואת זרעך. הנה אדמו"ר הצדיק מורינו אלימלך זצ"ל פירש דרך רמז מה שאמרו חז"ל (י"ה ב.) באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי. דאיתא בזוה"ק דמעשר רומז ליראה, כי " יראה כנודע. והנה דעת התנא קמא מי שמתנהג כל השנה בדרך הכסילים רק בר"ת אלול הוא מתעורר לתשובה וליראת הש"י, הוא כמו בהמה שאין לו דעת אדם, וזהו שאמרו באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, שאז מי שיש לו דעת בהמה מתעורר ליראה הנרמז במעשר. כי מי שהוא בבחינת אדם ירא הש"י כל השנה כולה. ורבי אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי, פירוש שמי שמתעורר על כל פנים בר"ח אלול הוא גם כן בבחינת אדם, אבל מי שממתין עד באחד בתשרי והוא ראש השנה יומא דינא דכולי עלמא ואז רק משיג היראה הוא מעשה בהמה, כי על כל פנים צריך לדרוש שלשים יום קודם ודפח"ח:

וכן נפרש הפסוק בענין זה, דמהראוי על כל פנים בחודש אלול שיתעורר כל אדם בתשובה בכל יום ולהתחרט על עונותיו אשר עברו על ראשו ולהתמרמר עליהם ובפרט על טפות קרי שיצאו לבטלה, כי פנם בסוד צדיק

אורח חיים התעוררות ללי ימי אלול הלכות ר"ה לו

יסוד עולם והשתית את הארץ, וז"ש עשר תעשר, דהיינו בבחינת היראה הנרמז להתחרט ולהתעורר את כל תבואת זרעך מה שפגם בזרעו כנ"ל. היוצא ממנו שנה שנה, מה שפגם מנעוריו.

(ספר עבודת ישראל – פרשת ראה)

ה.

או יאמר המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו וכו'. ע"ד שנאמר (ישעיה מו, טז) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה, רצ"ל שהוא נותן ב"ם הוא כנסת ישראל. דר"ך הוא דרך תשובה, כמ"ש ודרך תשובה הורית. ודרך זה הוא נפתח בר"ה אלול לכל העולם, שהוא שלשים יום קודם יום המשפט. ולכך הוא נקרא דרך, שכל העולם עוברים בו שחוטאין ועושין תשובה. כי אותן שאינם חוטאין כלל מנעוריהן ומשמרין עצמן מחטאת נעורים והם נקיים מאד, הם מעט מזעיר, ועליהם נאמר ובמים עזים נתיבה, פירוש שהוא פותח נתיבה למים עזים, הם הצדיקים גמורים. ומחמת שהם מועטים נקרא דרך שלהם נתיבה שהיא שביל קטן שאין רבים עוברים בו. ורוב העולם הולכין בדרך התשובה, ותשוב"ה היא אותיות תשו"ב ה', שבחטאם הם פוגמין בה' אחרונה שבשם הוי"ה, ועושין פירוד בין ו ה'. וזה שנאמר (משל' טז, כח) ונרגן מפריד אלוף, ובתשובה שעושים הם משיבין הוי"ה להוי"ה ביחוד גמור:

(ספר עבודת ישראל – פרקי אבות פרק שלישי)

כתר תורה

להורים – מלמדים – מנהלים
רבנים – וראשי ישיבות

בידכם לעשות כל תלמידיכם ליהודים הלומדים תורה לשמה והולכים בדרך השולחן ערוך, על ידי שיחזקם ללמוד בכל יום שולחן ערוך "אורח חיים היומי" מחבר ורמ"א, לסיים כל שו"ע או"ח במשך שנה תמימה, (לימוד של 5-10 דקות בלבד בכל יום). ועל ידי זה ידעו האיך להנהיג את ביתם על פי השולחן ערוך.

זכרו נא מה שכתוב בחזרת הללנות שער אהבת ה'
זוה לשוננו:

וכן מי שאינו מתקן אלא את נפשו בלבד תהיה זכותו מעוטה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות תכפל זכותו כפי זכיות מי שמתקן לאלוקים, עד כאן לשוננו.

חברך חבֵּרָא אֵית לֵיה!!!

מצוה על כל אחד להתחזק ללמוד שולחן ערוך אורח חיים – מחבר עם רמ"א – ויחזק את חביריו וקרוביו שגם הם יצטרפו ללמוד שולחן ערוך מדי יום ביומו, ויהיה נמנה בין מזכי הרבים שצדקתם עומדת לעד, ועי"ז יהיה נכון לבו בטוח בה' שיזכה לבנים צדיקים!!!

תודיעני אורח חיים שובע שמחות את פניך נעימות בימיך נצח

קונטרס מרן הבית יוסף והרמ"א

והוא מדריך ומורה דרך ללומדי
שולחן ערוך אורח חיים בכל יום
שהוא לימוד תורה לשמה

הקונטרס הזה יוצא לאור לראשונה, וכבושם הזה עדיין לא
נראה, מאיר עינים, ומעט מן האור ידחה הרבה מן החושך
אשר יכסה ארץ, ובעזרהי"ת יעורר את לבות בני ישראל
מתרדמתם, ויביא תועלת רבה לעם ישראל, יען כי רבתה בה
ההזנחה, ובוודאי שהמעייין בקונטרס לבו יתעורר להתחזק
ולהתאמץ ביתר שאת וביתר עז, לעורר את עצמו ואת הזולת
ללימוד השולחן ערוך אורח חיים בכל יום, ויפעל בכל כוחו
ואונו לזכות את הרבים.

יוצא לאור בעז"ה על ידי:
מפעל עולמי ללימוד שולחן ערוך
אורח חיים – מחבר עם רמ"א

אלול תשס"ה לפ"ק – ברוקלין ניו יארק יצ"ו

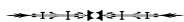

תוכן הענינים

— פרק ג' —

מרן הרמ"א

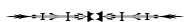
- [א] הקדמת רבינו הרמ"א להגהות השולחן ערוך.
[ב] הרמ"א מגדלותו.
[ג] ממשה עד משה לא קם כמשה.
[ד] והאיש משה גדול מאוד.
[ה] דברי השל"ה הקדוש על הרמ"א: "זכה מן השמים שיפסקו כמותו".
[ו] ראוי לסמוך על פסקי הרמ"א.

— פרק ד' —

קריאת קודש

- [א] קריאת קודש.
[ב] חברך חבא אית לי.
[ג] אורח חיים הוא השער לה' אשר צדיקים יבואו בו.
[ד] הצטרף לאלו.
[ה] השנים חולפים ועוברים.
[ו] זכור.
[ז] יהודי היקר.
[ח] כתר תורה.
[ט] סימנא טבא.

— פרק ה' —

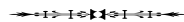
לימוד שו"ע אורח חיים

- [א] עסק התורה לשמה - להבין לשמור ולעשות.

— פרק א' —

לימוד שולחן ערוך

- [א] הקדמת מרן המחבר לשולחן ערוך - חיוב לימוד שולחן ערוך בכל יום - ישננו לשונו על פה - שם הספר "שולחן ערוך".
[ב] דעת הבעל שם טוב זי"ע על לימוד השו"ע בקביעות.

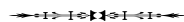
— פרק ב' —

מרן הבית יוסף

- [א] שורש נשמתו של מרן הבית יוסף.
[ב] זכה למלאך שנגלה אליו.
[ג] ענוותנותו של הבית יוסף - וכוונת הרמ"א לשם שמים.
[ד] מגדולתו.
[ה] מדברי המלאך.
[ו] מדוע נקרא השם "בית יוסף"?
[ז] דעת הרמ"א על הבית יוסף: "כל החולק עליו כחולק על השכינה".

- [ח] מעשה נורא, ה"בית יוסף" זכה מן השמים שיתפשט ספרו בכל העולם כולו.

- [ט] כל העושה כפסקי מרן, עבד כמאתיים רבנן, ולכך קורין למרן מר"ן סתם, כי הוא ראשי תיבות מ'מאתן ר'בנן נ'סמך.

- [ב] השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב כבן בית לפניו יתברך.
- [ג] דעת הבעל שם טוב זי"ע על לימוד השולחן ערוך בקביעות.
- [ד] הגאון בעל אבני נזר זצ"ל כותב במכתב.
- [ה] על ידי לימוד פוסקים ו"שולחן ערוך", זוכין לגן עדן.
- [ו] רבינו הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א מזהיר מאד.
- [ז] בלעדי אורח חיים לא ירים איש הישראלי את ידו ואת רגלו.
- [ח] עיקר לימוד האדם צריך להיות בלימוד המביא לידי מעשה.
- [ט] מדרשת רבינו הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א.
- [י] כשמו כן הוא, אורח חיים נצחיים.
- [יא] המלמדים ילמדו עם התלמידים בכל יום ויום איזהו שיעור משולחן ערוך אורח חיים.
- [יב] מתוך צוואת רבינו יעקב מליסא זצללה"ה - בעל "דרך החיים", "חוות דעת", "נתיבות המשפט", וכו'.
- [יג] כל מצוה ומצוה תלמדו כל הלכה בזמנה בשולחן ערוך אורח חיים.
- [יד] חלק אורח חיים לו משפט הבכורה.
- [טו] יזהר מאוד להיות שונה הלכות בכל יום.
- [טז] להיות שונה הלכות באו"ח מדי יום ביומו חוק ולא יעבור.
- [יז] חיוב ותיקון גדול ללימוד "שולחן ערוך".
- [יח] לא יעבור יום בלי לימוד "שולחן ערוך".
- [יט] השכינה אינו שורה אלא בד' אמות של הלכה.
- [כ] על ידי לימוד פוסקים, עד שידע להורות הוראות - על ידי זה גורם פקידה לכמה עקרונות.
- [כא] כשמעיין בשולחן ערוך שהם רבותיו לידע מקור הדין, אז מובטח לו שהוא בן עולם הבא, להיות לעולם קיים במדריגת קדוש.
- [כב] לימוד התורה למעשה הוא "תורה לשמה", ומשתלם בזה שם הוי"ה כולו, ואם אינו לומד לקיום המעשה השם תור"ה בו לבטלה.
- [כג] הקב"ה אין לו חפץ ובחירה בעולמו אלא במין האדם העוסק בהלכה.
- [כד] אוי לי אמי כי ילדתי - אין ישיבת לומדי תורה לשמה - כל למורכם גמרא משניות מדרש של"ה, ואין אחד נותן ללב ללמוד אורח חיים על בוריו.
- [כה] פישוץ - פי ששונה הלכות.
- [כו] הלכ"ה - שהולך בדרך הישר.
- [כז] הקב"ה אין לו שעשוע ושמחה אחרת זולת לימוד הלכה.
- [כח] אין לו מקום אחר בעולמו.
- [כט] ארבע אמות של הלכה קדוש בקדושת ארץ ישראל.
- [ל] ארבע אמות של הלכה זהו משכן הקב"ה שהוא הצלם אלקי חופף עליו ושוכן בקרב מוחו בהתבוננו בהלכה ותורת ה'.
- [לא] כשנעשה שלחנו ד' אמות של הלכה אז הוא נעשה דוגמת בית המקדש.
- [לב] אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, הכוונה על אדם צדיק הלומד תורה לשמה, וכל אדם הוא ד' אמות, והוא נקרא ד' אמות של הלכה.

- [ב] מתחילין מיום הפורים עצמו.
- [ג] הוא הדין בשאר יום טוב דורשין קודם לכן ל' יום.
- [ד] אימתי שמחה לאיש במענה פיו, בזמן שיודע לדרוש הלכות חג בחג – דבר אחר אימתי שמחה לאיש, אימתי אדם שמח בתלמודו בזמן שיש לו מענה, כששואלין ממנו דבר הלכה.
- [ה] תקנת לימוד הלכות הרגל שלשים יום קודם הרגל – ותקנת לימוד הלכות חג בחג.
- [ו] ראוי להתחיל ולהשתדל בצרכי החג קודם החג שלשים יום.
- [ז] מועדי ה', מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו – משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג.
- [ח] שואלין בהלכות החג קודם לחג שלשים יום.
- [ט] נזכרה דודיך מיין. מיינה של תורה, הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג.
- [י] חכמי ישראל שבכל דור ודור נהגו לדרוש לעם קודם המועדים בהלכות המועדים, כדי שישמעו וילמדו וידעו מה לעשות.
- [יא] ילמוד הלכות פסח בפסח והלכות חג בחג – והוא הדין לשאר זמנים או ראש חודש ילמוד דבר יום ביומו.
- [יב] קבע עתים ללמוד דיני אורח חיים... ואין צריך לומר הלכות חג בחג שהוא מתקנת משה רבינו ע"ה.
- [יג] באשר שלשים יום קודם יום טוב היא ההכנה קודם הרגל, נמשכת הארת קדושת יום טוב שלשים יום.
- אמות של הלכה, ועליו שורה שכינה, וזהו שיש לקב"ה בעולמו – והחי יתן אל לבו עד מתי יעבור קיץ וחורף ולא נעשה דבר לתקון נשמתו, ועד אנה יהיו לבושנו צואים.
- [לג] וזהו שריד שהותר ה' לנו ברוב רחמיו – אין לה' בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, כי הוא במקום קרבן זבח ומקטיר קטורת – וכעת ההוגים בתורה לשמה, זוכים ששריית שכינה שם.
- [לד] ד' אמות של הלכה אדמת קודש הוא.
- [לה] אין נמלט לשום איש תירוץ ואמתלא על ביטול תורה – חזקו בתורה לשמה, כי היא חיינו וקיום הגלות, כי היא הנותנת חיים לעוסקים בה לשמה, ולמה תרחקו מהיים.
- [לו] כשנחרב בית המקדש, כל השלימות בטלה, חוץ מד' אמות של הלכה – הקב"ה אין לה אלא ד' אמות של הלכה, שהיא הכל"ה – ובזכותם נזכה במה דכתיב, ה'קיצה ל'פקוד כ'ל ה'גוים, ר"ת הכל"ה.
- [לז] ענין "ארבע אמות של הלכה" – ארבע אמות בגימטריא תש"ך – בשלשים יום יש תש"ך שעות – הערת המלקט על זה.
- [לח] אין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה.
- [לט] יש לשכינה ד' אמות של הלכה הליכות עולם לו – הקב"ה יחסה עליו כנפיו להציל אותו מכל גזירות רעות – ותפלתו תהיה קרובה להתקבל – ונכסיהון מתברכין בכל הברכות.
- [מ] לקיים כל השיטות מהשולחן ערוך.

— פרק ו' —

שלשים יום קודם החג

- [א] שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם הפסח שלשים יום.

— פרק א' — לימוד שולחן ערוך —

[א] הקדמת מרן המחבר לשולחן ערוך — חיוב לימוד שולחן ערוך בכל יום — ישננו לשונו על פה — שם הספר "שולחן ערוך"

ראיתי אני בלבי כי טוב ללקוט שושני ספירי אמריו בדרך קצרה בלשון צה וכולל יפה ונעים למען תהיה תורת ה' תמימה שגורה בפי כל איש ישראל, כי כאשר ישאלו לתי"ח דבר הלכה לא יגמגם בה אלא יאמר לחכמה אחותי את כשם שברור לו שאחותו אסורה לו כך יהיה ברור לו כל מי שישאל עליו הלכה למעשה בהיותו שגור בפיו ספר זה הבנוי לתלפיות תל שהכל פונים בו לחלקו לחלקים שלשים ללמוד בו בכל יום חלק, ונמצא שבכל חודש הוא חוזר תלמודו ויאמר עליו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

זאת ועוד התלמידים הקטנים יהגו בו תמיד וישננו לשונו על פה ותהיה גירסא דינקותא מסודרת בפיהם מקטנותם הלכה למעשה וגם כי יזקינו לא יסורו ממנה והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע בהניח להם מעצבם ויגיע כפים ישעשעו נפשם בהגותם בספר זה אשר כולו מחמדים הלכה פסוקה באין אומר ואין דברים.

וקראתי שם ספר זה "שולחן ערוך" כי בו ימצא ההוגה כל מיני מטעמים ערוכים בכל ושמורים סדורים וברורים. ומובטח אני בחסד עליון כי על ידי ספר זה תמלא הארץ דעה את ה' הקטנים עם הגדולים תלמיד עם מבין חכם חרשים ונבון לחש.

ובכן אפרוש כפי אל ה' יעזרני על דבר כבוד שמו להיות ממצדיקי הרבים ויזכני הקל להחל ולגמור להיות מסודר כהלכתו מתוקן ומקובל, וטוב ויפה, והנני מתחיל לעשות כאשר יעצתי, והי' יהיה בעזרי, אמן.

(הקדמת מרן המחבר ז"ל)

[ב] דעת הבעל שם טוב זי"ע על לימוד השו"ע בקביעות

מובא ב"כתר שם טוב": שלימוד השולחן ערוך רק המחבר עם רמ"א, הוא כדי שירכוש ידיעה נרחבת בכל חלקי השולחן ערוך, ואם יצטרך האדם לדעת הלכה מסויימת, ידע היכן לחפש זאת, יתעמק בכל נושאי הכלים והפוסקים הדנים בהלכה זו ויוכל לברר היטיב הלכה למעשה.

— פרק ב' — מרן הבית יוסף —

[א] שורש נשמתו של מרן הבית יוסף

"כתב מהרח"ו זצ"ל שהיה (מרן הבית יוסף) משורש רבי יהודה ב"ר אילעי, והוא בכנף אדם הראשון השמאלית, והוא מבחינת אצילות, ובמקום אחר כתב, שהוא משורש רשב"א והרא"ה והרב המגיד וכמה תנאים ואמוראים וגאונים".

[ב] זכה למלאך שנגלה אליו

"זוכה למגיד המלאך הדובר בו כמפורש בספר מגיד מישרים, ובמאמר הרב החסיד מהר"ש בן אלקביץ במעשה אור לחג השבועות, והביאו הרב שני לוחות הברית.

(שם)

[ג] ענוותנותו של הבית יוסף — וכוונת הרמ"א לשם שמים

ג' חכמים היו בדורו של רבי יוסף קארו שנקראו בשם "יוסף", וכל אחד משלושתם היה ראוי לחבר ספר שיקבץ את כל הדינים ויגלה שרשיהם ויסיק שמעתתא אליבא דהלכתא דוגמת ה"בית יוסף", והם: רבי יוסף טאיטאצק. רבי יוסף ן' לב ורבינו, אבל אם כי כל אחד מהם הי' ראוי למלאכה זו, הסכימו מן השמים שתיעשה על ידי רבינו מפני ענוותנותו היתירה, ועל ידי מרן הרמ"א זי"ע שכוונתו אך ורק לשם שמים.

(בשם החיד"א)

[ד] מגדולתו

בתשובות מהרנ"א נכתב: "בארץ הצבי וארץ מצרים ערי דמשק וארם צובא וערי פרס וגלילות טורקיה וערי המערב קבלו עליהם הוראת מרן".

[ה] מדברי המלאך

"וכל אשר עשית והורית עד היום, הי' מצליח בידך, וכן מסכימים במתיבתא דרקיע, חי הי' כי הפסק אמת ויציב, הלכה למשה מסיני, הלכה כוונתך ומטעמך וכן כל מה שתעשה לתורה מכאן והלאה הקדוש ברוך הוא יצליח ויסכים על ידך ניכרים דברי אמת".

(מגיד מישרים להב"י)

[ו] מדוע נקרא השם "בית יוסף"?

אמר המגיד למרן בעל המחבר שולחן ערוך, שמצוה לקרוא את שמו "בית יוסף" — כי "זהו ביתך בעולם הזה ובעולם הבא".

(שם)

[ז] דעת הרמ"א על הבית יוסף: "כל החולק עליו כחולק על השכינה"

כתב הרמ"א באחת מתשובותיו: "באתי להשיב מפני הכבוד לדברי הגאון הגדול מורנו ורבינו יוסף קארו יצ"ו אשר מימיו אנו שותים ומקננו וכדו, ומה אוסף בשבחו לכבודו, מאחר דכל מה דאת משבח ל"י את מננה במעשה ידו אתפלל אל הי על העתיד להאריך ימי מורנו ורבינו נשיא אלוקים בתוכינו חלילה להרמות דבר מכבוד תורתו וכל החולק עליו כחולק על השכינה".

(סי"מ"ח, ווארשא תרמ"ג, דף מ"ז, א')

[ח] מעשה נורא, ה"בית יוסף" זכה מן השמים שיתפשט ספרו בכל העולם כולו

כאשר יצא לאור הספר "בית יוסף", נזר הרב הגדול מהריב"ל גזירה, שלא ללמדו בו תלמידיו מפני שממעט הבקיאות. וכך הי' סדר לימודו, תלמידיו היו לומדים לפניו ספר הטורים, והוא הי' אומר להם מקור נפתח לכל דין מהש"ס, לא אירע שנעלם מהרב מהריב"ל שום מקור דין ברוב בקיאותו, אך אחר שגזר הגזירה קרה יום אחד, שלמדו דין והרב לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש, כל בקיאותו נסתלקה ממנו כלא היתה, מרח וחפש חפוש אחר חפוש, פשפש ולא מצא. הודה הרב מהריב"ל: נראה שמן השמים רוצים שספר "בית יוסף" יתפשט בעולם, לכו חזו, הלכו וחפשו ב"בית יוסף" ומצאו איה מקור הדין בש"ס, הלך והתיר להם הגזירה. מפני שראה שהסוגיה היתה ידועה לו, אך נסתרה מבינתו, והסיק כי מן השמים זכו לו למרן ה"בית יוסף" שיתפשט ספרו בכל העולם כולו.

[ט] כל העושה כפסקי מרן, עביד כמאתיים רבנן, ולכך קורין למרן מר"ן סתם, כי הוא ראשי תיבות מימאתן ר'בנן ניסמך

כתב מרן הב"י ז"ל בהקדמת ספרו "בית יוסף": הסכמתי בדעתי כי להיות שאלושה עמודי ההוראה אשר בית ישראל נשען עליהם בהוראותיהם, הלא המה הרי"ף והרמב"ם והרא"ש ז"ל... והעיד מרן החיד"א ז"ל ששמע מפום רבנן קדישי ששמעו מפי הרב הגדול מופת הדור מהרי"ח אבולעפיא זלה"ה, שקיבל מזקני גאוני הדור שהסכימו בכלל זה דמרן ללכת אחר ג' עמודי הוראה קרוב למאתיים רבנים מדורו כאמור לעיל, וכך היה אומר כי כל אשר יעשה פסק מרן עביד כמאתן רבנן, אלו דבריו ז"ל. ורבנן קדמאי אתנחו סימנא, לכך קורין למרן מר"ן סתם, כי הוא ראשי תיבות מימאתן ר'בנן ניסמך.

— פרק ג' — מרן הרמ"א —

[א] הקדמת רבינו הרמ"א להגהות השולחן ערוך

בהיות כי הגאון המחבר בית יוסף ושולחן ערוך שלו חכם עדיף מנביא טבח טבחו ערך שלחנו לא הניח אחריו מקום להתגדר בו לולי ללקט דברי האחרונים ולהורות דרך המנהגים שנהגו במדינות אלו, באתי אחריו לפרוס מפה על שלחן ערוך שחבר ועליה כל פרי מגדים וממעמים אשר יאהב האדם, ובלא זה השלחן אשר הוא ערך לפני הי ולא נתנו עדיין לבני אדם אשר במדינות אלו... ואני ראיתי כל דבריו כשלחן ערוך כנתנו משה מפי הגבורה.. וישוב בסתר עליון הוא ישמרנו ויזכנו לבקשת המשורר שביקש תערוך לפני שלחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויח אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושכתי בבית הי לאורך ימים.

[ב] הרמ"א מגדלותו

הספידו הגמ"ר שמואל יהודה קאצינעלבוגען: "גדול הדור שלא הניח כמותו בכל הגלילות ההם".

[ג] משה עד משה לא קם כמשה

נחרת על מצבתו: "ה"ה נר המערבי הגאון הגדול בדורו, מי משה רועה אבן ישראל ביום ג"ל למספר בני ישראל, משה היה רועה צאן ישראל, צדקת די עשה ומשפטיו לישראל, הרביץ תורה לישראל, גלה כבוד מישראל העמיד תלמידים לרבבות אלפי ישראל, וממשה ועד משה לא קם כמשה בישראל, וזאת תורת החטאת ותורת העולה אשר שם משה לפני בני ישראל שנת של"ב לפ"ק".

[ד] והאיש משה גדול מאוד

הגאון המהרש"ל אמר עליו: "והאיש משה גדול מאוד, אהובי שארי האלוף ניבך וחכימא דדרא כי מי גדול ממר שהלכה למשה מסיני".

[ה] דברי השל"ה הקדוש על הרמ"א: "זכה מן השמים שיפסקו

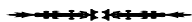
כמותו"

כותב בעל השל"ה הקדוש: "הגאון מהר"ש לוריא ז"ל והגאון מהר"ם איסרלן ז"ל וכבר יצא טבעו של הגאון מהרמ"א ז"ל, לילך אחריו ולפסוק

כמותו ובודאי מן השמים זכה לזה, כמו שנפסק הלכתא כבית הלל אף על גב דבית שמאי הוי חריפיי".

[1] ראוי לסמוך על פסקי הרמ"א

רבי אברהם סג"ל הורוויץ (תלמיד הרמ"א אביו של השלי"ה) כותב: "אם יש מחלוקת בין הגאונים בעלי השולחן ערוך, ואנחנו בני אשכנז נוהגים כמו מוי כמוהר"ר משה איסרליש זצ"ל, כי זה האיש משה היי אחרון לאחרונים, וראה וקרא ושנה דברי ראשונים ואחרונים, חדשים וגם ישנים, וידע דעת כולם מקמנם ועד גדולם, דבר ממנו לא נעלם, והסכים אל האמת וכפי המנהג שנהגו המדינות אלו. על כן ראוי לסמוך עליו אפילו שלא בשעת הדחק".

— פרק ד' — קריאת קודש —

בהקדשת מספר דקות בכל יום ללימוד הלכה היומית,
אתה זוכה להיות בן עולם הבא!

[א] קריאת קודש !!!

המפעל העולמי ללימוד שו"ע אורח חיים מחבר עם רמ"א, קורא לכל אחינו בני ישראל בכל מקום שהם, בין בים, ובין ביבשה, בכל מקומות מושבותיהם ובכל קצוות פזוריהם!

הננו בזה בדבר המפעל הגדול שולחן ערוך אורח חיים היומי, אשר המוני הלומדים מכל העולם כולו, מהם רבנים ידועים, מהם לומדים מופלגים, וכן פשוטי עמך אשר צמאה נפשם לדעת דבר הי זו הלכה, יש לכם עכשיו הזדמנות מצוינת להצטרף ולרכוש ידיעה נרחבת בשולחן ערוך אורח חיים!

אנו קוראים לכל אחד ואחד לקבוע בכל יום שיעור ללימוד הלכות אלו, לגמור כל שו"ע או"ח היומי במשך שנה תמימה, שזה לוקח כחמש עד עשר דקות בלבד בכל יום!

וכדאי לזכור ש"כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא!"

למותר לציין גודל חשיבות כמה שהוגים בתורת השולחן ערוך, שהרי אמרו חז"ל: "מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה אלא די אמות של הלכה".

מרן הב"י פרק ד' והרמ"א מט

[5] חברך חבֵּרָא אית לִי !!!

מצוה על כל אחד להתחזק ללמוד שולחן ערוך אורח חיים – מחבר עם רמ"א – ויחזק את חבריו וקרוביו שגם הם יצטרפו ללמוד שולחן ערוך מדי יום ביומו, ויהיה נמנה בין מזכי הרבים שצדקתם עומדת לעד, ועייזו יהיה נכון לבו בטוח בהי שיוזכה לבנים צדיקים!!!

דפי השולחן ערוך האלו להשיג בכל רחבי העולם ומביא בס"ד תועלת גדולה לרבים !!!

[6] אורח חיים הוא השער להי אשר צדיקים יבואו בו

והדיינים מעמיקים בחושן משפט כי לחמם הוא, ובאורח חיים נמו מנהלם ועקבותם לא נודע להם, חבל על דלית ליה מבוא לשער אשר להי צדיקים יבואו בו, הוא אורח חיים. (יערות דבש ח"ב דרוש ה')

[7] הצטרף לאלו:

אשר משך השנים שעברו קנו ידיעה מקיפה בכל ההלכות של אורח חיים הכולל בו הלכות השייכות לחיי יום יום - מדי שבת בשבתו, ומדי מועד במועדו!

החכם עיניו בראשו!

אל תחמיץ הזדמנות יקרה זו!

[8] השנים חולפים ועוברים !!!

והאם יש לך די להשיב על שאלת הבית דין של מעלה "עסקת בתורה?" - השיעורים לכל יום אינם ארוכים ואפילו מי שיש לו שיעור קבוע, לא יפרענו מלימודו! - בכל יום יש איזה דקות ורגעים, זעיר שם וזעיר שם, אשר הולכים לריק, והפסד גדול הוא אם ברגעים אלו יכולים להיעשות בקי בכל ההלכות הנוגעים דבר יום ביומו, ועל ידי זה תקיים והגית בו יומם ולילה, ובמשך הזמן תרגיש בזה נועם מתיקות התורה, ביודעך: – שעל ידי ניצול רגעים אלו משך שנה אחת, קנית כל הלכות אורח חיים מונח בקופסא.

[9] זכור !!!

מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא אלא די אמות של הלכה בלבד!

והיכן מגיע ידיעתך בהלכות הנחוצות לך ביותר!

[ז] יהודי היקר !!!

ידוע גדול מעלת הלימוד שולחן ערוך אורח חיים בלשונם הקדוש של המחבר והרמ"א זי"ע שהסכימו עליהם מן השמיים! ולשונם מסוגל לישועות גדולות!!!

אם עדיין לא הצטרפת ללומדי דף היומי של השולחן ערוך

– הצטרף עכשיו –

[ח] – כתר תורה –

להורים – ללומדים – מנהלים – רבנים – ראשי ישיבות

בידכם לעשות כל תלמידים ליהודים הלומדים תורה לשמה והולכים בדרך השולחן ערוך, על ידי שיחזקם ללמוד בכל יום שולחן ערוך "אורח חיים היומיומי" מחבר ורמ"א, לסיים כל שו"ע או"ח במשך שנה תמימה, לימוד של 5-10 דקות בלבד בכל יום). ועל ידי זה ידעו האיך להנהיג את ביתם על פי השולחן ערוך.

זכרו נא מה שכתוב בחובת הלכבות שער אהבת ה' וזה לשונו:

וכן מי שאינו מתקן אלא את נפשו בלבד תהיה זכותו מעוטה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות תכפל זכותו כפי זכות מי שמתקן לאלוקים, עד כאן לשונו.

[ט] סימנא טובא !!!

להתחיל הסדר ב"איזה יום" שרוצה בקבלה מחדש להתחילו ולסיימו בעזרת השם יתברך!

והרוצה להתחיל מסכת או לימוד אל יאמר אמתין עד הפסח או עד ראש חודש כי כל הימים ועיתים יפים לתורה ולהתחיל במצות ולעסוק בתורה. (ספר הפליאה - ד"ה ועשה להדיק בדרכיהם הטובים)

– פרק ה' – לימוד שו"ע אורח חיים –

[א] עסק התורה לשמה – להבין לשמור ולעשות.

(יערות דבש – ח"ב, דרוש ג')

מרן הב"י פרק ה' והרמ"א נא

[3] השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב כבן בית לפניו יתברך

כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב אבל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב כבן בית לפניו יתברך.

(כתבי הרמ"ע מפאנו - מאמר שבתות ה')

[ג] דעת הבע"ל שם טוב זי"ע על לימוד השולחן ערוך בקביעות

מובא ביכתר שם טוב: שלימוד השולחן ערוך רק המחבר עם רמ"א, הוא כדי שירכוש ידיעה נרחבת בכל חלקי השולחן ערוך, ואם יצטרך האדם לדעת הלכה מסויימת, ידע היכן לחפש זאת, יתעמק בכל נושאי הכלים והפוסקים הדנים בהלכה זו ויוכל לברר היטיב הלכה למעשה.

[7] הגאון בע"ל אבני נזר זצ"ל כותב במכתב:

עליכם רועי ישראל החיוב לאשר ולקיים בכל כנסיה מיישראל, שבכל עיר ועיר, להיות הרב העומד בראשם, להורות להם הוראת איסור והיתר קובע עת בין מנחה למערב, ללימוד עם האנשים הסוחרים והפועלים בבית המדרש איזה לימוד הלכה, וכפי אשר יכשר בעיניו לפי המקום, ועל ידי כן יזכו לעשות תורתם קבע וכ"ו וזו וזו יתקיימו בידם, וידוע שכל השפעת המזונות בא בכח התורה הקדושה.

[ה] על ידי לימוד פוסקים ו"שולחן ערוך", זוכין לגן עדן

על ידי לימוד פוסקים ו"שולחן ערוך", זוכין להיות בעל הבית ומושל על הארץ, ועל ידי זה זוכה להקים שערי גן עדן, ולהשיג על ידי זה חכמה עילאה וחכמה תתאה שהוא עיקר תענוג גן עדן. (קיצור ליקו"מ ח"א סימן רפ"ז)

[ו] רבינו הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א מזהיר מאד:

בבקשה מכם אחיי ובניי, ממש אין דרשה שאין אני מזהיר אתכם לב"ל תפלוס אורח חיים ללימוד אותו היטב, שמעו למאמרי, ובפרט הלכות שבת ויום טוב לשמור מועדי הי כראוי, כי הם מקראי קודש והם המגינים עלינו. (יערות דבש חלק שני דרוש ב')

[ז] בלעדי אורח חיים לא ירים איש הישראלי את ידו ואת רגלו

והנה לפי זה נראה בעל"ל, דחלק אורח חיים הוא היותר מוקדם ללימוד לב"ל, אף שכל די חלקי שולחן ערוך הם נצרכים למעשה, מכל מקום חלק זה

הוא מוקדם לכל, כי ידיעתו הוא הכרחי בכל יום מימי חייו לקיום התורה, ובלעדו לא ירים איש הישראלי את ידו ואת רגלו.

ונכל לומר שזהו כוונת הכתוב ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, כי שמירה זה המשנה (כמו שפירש רש"י בפרשת אמור), ומה ילמוד האדם מתחלה, "אשר יעשה" וגוי, היינו הלימודים הנוגעים למעשה בכל יום מימי חייו. (משנה ברורה בהקדמתו לחלק א')

[ח] עיקר לימוד האדם צריך להיות בלימוד המביא לידי מעשה

והנה אף שלימוד התורה הוא, שכל מה שהאדם לומד, אפילו בקדשים ובטהרות, הוא מקיים מצות עשה דתלמוד תורה, מכל מקום עיקר לימוד האדם צריך להיות בלימוד המביא לידי מעשה.

ועל כן אמרו חז"ל (ברכות ח) אוהב הי שיערי ציון מכל משכנות יעקב, אוהב הי שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות שביעקב. ועיין ביורה דעה (סימן רמ"ו) בש"ך שם שהביא בשם הפרישה דצריך כל אדם ללמוד הלכות בכל יום כדי שהלימוד יביאנו לידי מעשה, ועל ידי לימוד ההלכות מובטח האדם לידי חיי עולם הבא, אך שיוזהר ללמוד בכל יום, כדאיתא בגמרא תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום כו'. ואיתא במדרש שוחר טוב: בר קפרא אומר למד אדם תרי הלכות בצפרא ותרי ברמשא, קיים בזה "ובתורתו יהגה יומם ולילה". (משנה ברורה שם)

[ט] מדרשת רבינו הגה"ק רבי יהונתן איבשיץ זיע"א

אוי לי, ווי לי, בחילול שבת, כי כולם בני תורה ואין להם להתנצל כי קצרה שכלם ללמוד, כי הם בעלי דיעה תהלה לאל, ולומדים פשמים ופלאולים מצפצפים כעגור, והלכות שיש בהן חיי נפש מניחין, וימותו בלי חכמה ללמוד אורח חיים, ועוברים על כמה מצוות, ואומרים אין פשע, וביחוד דיני מוקצה, אם יאכל אדם אגוזים ושקדים, וקליפות אינם ראויים למאכל בהמה מניחים על השלחן, אסורה הנגיעה, כי אם לנערם על ידי טבלא, אבל הנגיעה ומלטול אסור, כי הם מוקצה אפילו לר"ש, הואיל ואינם ראויים למאכל בהמה, וכהנה רבים האיסורים בכל דיני מועד וחול המועד, וברכות ונסילת ידים, ברכת המזון, ובעו"ה אין איש שם על לב ללומדם כראוי, והדיינים מעמיקים בחושן משפט כי לחמם הוא, ובאורח חיים נפו מנהלם ועקבותם לא נודע להם, חבל על דלית ליה מבוא לשער אשר להי צדיקים יבואו בו, הוא אורח חיים. (יערות דבש חלק שני דרוש ה')

[י] כשמו כן הוא, אורח חיים נצחיים

תלמוד בכל יום שיעור אורח חיים, כי כשמו כן הוא, שהוא אורח חיים נצחיים, ובכל מועדות ורגלים תלמוד הלכות חג בחג.

(רבי שלמה איגר זצ"ל, בספר חוט המשולש עמוד רס"ג)

[יא] המלמדים ילמדו עם התלמידים בכל יום ויום איזהו שיעור משולחן ערוך אורח חיים

המלמדים בכל עיר ועיר יזהרו ללמוד עם התלמידים המתחילים להבין דיני שולחן ערוך, ילמדו עמהם בכל יום ויום איזהו שיעור משולחן ערוך אורח חיים דיני קריאת שמע ותפלה וברכות ונמילת ידים וברכת הנהנין ושבת וכדומה דינים הצריכים לכל ישראל שידעו להתנהג על פי התורה וכמאמר הכתוב חנוך לנער על פי דרכו, ויעוררם תמיד בדברי מוסר לקיים הדינים הנ"ל לשמור ולעשות. (הנהגות רבי יצחק מווארקי זצ"ל בספר ליקוטי שושנים)

[יב] מתוך צוואת רבינו יעקב מליסא זצ"לה"ה – בעל "דרך החיים", "חזות דעת", "נתיבות המשפט", וכו'

תלמדו בכל יום דף או עמוד שולחן ערוך אורח חיים, ותראו שתהיו בקיאים בו בהדינים היטב, כי רוב דיני אורח חיים מזדמן לאדם בשעה שאי אפשר לאדם לעיין ולשאול לחכם וכו', וכל מה שתלמדו, תחזרו ותשנו תיכף, כי מלימוד פעם אחת, אי אפשר לזכור, כדאמרינן בעירובין נ"ד וכו', עכ"ל.

[יג] כל מצוה ומצוה תלמדו כל הלכה בזמנה בשולחן ערוך אורח חיים

וכן כל מצוה ומצוה תלמדו כל הלכה בזמנה בשו"ע אורח חיים למען תדעון כל הדינים בביאור. (בעל דרך החיים וחזות דעת)

[יד] חלק אורח חיים לו משפט הבכורה.

(פרי מגדים, אגרת הראשון בתחלתו)

[טו] יזהר מאוד להיות שונה הלכות בכל יום.

(ישמח משה, בתהלים תפלה למשה)

[טז] להיות שונה הלכות באו"ח מדי יום ביומו חוק ולא יעבור.

(הנהגות צדיקים – בעל ערוגת הבושם ר' משה גרינוואלד זצ"ל)

[יז] חיוב ותיקון גדול ללימוד "שולחן ערוך"

על לימוד הפוסקים הזהיר מאוד מאוד ביותר מכל הלימודים, וראוי ללמוד כל הארבעה "שולחן ערוך" כולם מראשם עד סופם כסדר, אם יכול ללמוד כל הארבעה "שולחן ערוך" עם כל הפירושים הגדולים מה טוב, ואם לאו על כל פנים ילמוד כל הארבעה "שולחן ערוך" הקטנים, והוא תיקון גדול מאוד מאוד, כי על ידי הטאים נתערב טוב ורע, ועל ידי לימוד פוסק שמכרר הכשר והפסול המותר והאסור הטהור והטמא, על ידי זה נתברר ונפרש הטוב מן הרע, וכמבואר במאמר "ראיתי מנורת זהב" ובשאר מאמרים מעלת לימוד הפוסקים. (שיחות הר"ן סימן נט)

[יח] לא יעבור יום בלי לימוד "שולחן ערוך"

ואמר: "שכל איש ישראל מחויב ללמוד בכל יום ויום פוסקים, ולא יעבור. ואף אם הוא אנוס ואין לו פנאי, ילמוד על כל פנים איזה סעיף "שולחן ערוך" באיזה מקום שהוא, אפילו שלא במקומו שהוא עומד עתה בשולחן ערוך, כי צריך ללמוד איזה דין ב"שולחן ערוך" בכל יום ויום כל ימי חייו, וכשאינו אנוס ילמוד כסדר כל הארבעה "שולחן ערוך" מדי יום ביומו, וכשיגמור ויסיים הארבעה "שולחן ערוך" יחזור ויתחיל ללמד כסדר, וכן ינהג כל ימי חייו. (שיחות הר"ן שס)

[יט] השכינה אינו שורה אלא בדי אמות של הלכה

כי יקרא קן צפור וגוי (דברים כב, ו), רצה לומר כי יקרא התורה צריך שתהיה קן לצפור, כי צפור היא השכינה ואינו שורה אלא בדי אמות של הלכה, והתורה נקרא קן שלה, וצריך ללמוד לשם זה שיהיה קן צפור, ואז תשרה השכינה, והיא המדרכת את האדם למעלה בקודש.

וזה כשתעשה כן, אז ילפניך בדרך, רצה לומר השכינה שהיא לפניך בענין שויתי הי לנגדי תמיד (תהלים מז, ח), והיא תורה לך הדרך אשר תלך ולא תכשל, ולכן כתיב שויתי רצה לומר שהוא עושה זאת על ידי פעולתו הטובה שיהיה השם לנגדו כאמור. (מאור עינים)

[כ] על ידי לימוד פוסקים, עד שידע להורות הוראות – על ידי

זה גורם פקידה לכמה עקרונות.

(ספר המדות מערכת בינים, ח"ב אות כ')

[כא] כשמעיין בשולחן ערוך שהם רבותיו לידע מקור הדין, אז מובטח לו שהוא בן עולם הבא, להיות לעולם קיים במדרגת קדוש.

וצריך לעיין בפוסקים ובשולחן ערוך שהם רבותיו ולידע מקור הדין זהו עיין הלכה דקאמר (האריו"ל), כי אז הליכות עולם לו, אל תיקרי הליכות אלא הלכות, ומובטח לו שהוא בן עולם הבא (סוף נדה), להיות לעולם קיים במדרגת קדוש כדאמרינן. (דבי נפתלי כ"ץ וצ"ל בעל סמיכת חכמים. בצוואתו)

[כב] לימוד התורה למעשה הוא יתורה לשמה, ומשתלם בזה שם הוי"ה כולו, ואם אינו לומד לקיום המעשה השם תורי"ה בו לבטלה

כי שם התורה העצמי הוא המעשה, שהרי היא נקראת תורה לשון הוראה, להורות לאדם כיצד יעשה המצות, ואם אינו עושה נמצא שם תורה בו לבטלה. ועדי"ה לשמה הוא לשם ה', והכוונה להביא התורה בקיום המעשה שהיא בה"א אחרונה של שם ונמצא בזה משתלם ידויד כלו.
(ראשית חכמה בהקדמה)

[כג] הקב"ה אין לו הפיץ ובחירה בעולמו אלא במין האדם העוסק בהלכה

ודרשו רז"ל (ברכות דף ח) אין לו להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה בלבד כלומר שאין לו הפיץ ובחירה בעולמו אלא במין האדם העוסק בהלכה שמקומו ארבע אמות.
(כד הקמח לרבינו בחיי. ערך תורה)

וכבר אמרו חז"ל (בברכות ח'), אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד, כלומר שתכלית בחירתו וחפצו של הקדוש ברוך הוא מעולמו הוא רק במין האדם העוסק בהלכה שמקומו ארבע אמות.
(שמירת הלשון ח"א, שערו התורה פ"ג)

[כד] אוי לי אמי כי ילדתני – אין ישיבת לומדי תורה לשמה – כל למודכם גמרא משניות מדרש שלי"ה, ואין אחד נותן ללב ללמוד אורח חיים על בורין

אוי לי אמי כי ילדתני, בראותי שפלת הדור בכל חלקי אירופה, ממש אין ישיבת לומדי תורה לשמה ישיבת לומדים מומחים שוקדים על התורה בעומק הלכה של אמת, אלא בעו"ה בפלפול של הכל מבלי הודה על האמת, אין דורש להבין דרכי התורה על בוריה.

ואליכם אישים אקרא, זכו לחולקבון שעוסקים בתורה בתמידות מחיל אל חיל ילכו, אבל כל למודכם גמרא משניות מדרש שלי"ה, ואין אחד נותן ללב ללמוד אורח חיים על בורין לדעת הלכות תפילין, ציצית, תפלה, ברכות, נטילת ידים, וברכת המזון, הלכות שבת והלכות יום טוב על בורים, אשרי איש שימלט ולא ישגה בהן, כי בהן הלכות רבות והידועה להמונים מעוטה, ובפרט דיני מוקצה, מלאכת שבת ויום טוב וחול המועד, ברכות הנהנין וכדומה. (יערות דבש – ח"א, דרוש ב')

[כה] פישויין – פי ששונה הלכות

שם האחד פישון פירוש פישון לשון נוטריקון פי שונה הלכות (זוה"ק בראשית) רוצה לומר ששונה הלכות דאין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא די אמות של הלכה. (נועם אלימלך, פרשת בראשית)

[כו] הלכ"ה – שהולך בדרך הישר

ההלכה הם דברי תורה שהם באמת כך פירושם לא ימו ימין ושמאל מן האמת ולפיכך נקרא הלכה שההולך בדרך אינו נוטה מן הישר לא לימין ולא לשמאל כך דבר הלכה אינו נוטה מנקודת האמת. (תפארת ישראל למהר"ל מפראג, פרק ע')

[כז] הקב"ה אין לו שעשוע ושמחה אחרת זולת לימוד הלכה

וידוע אמרם ז"ל בגמרא (ברכות ח). מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה, ואין לו שעשוע ושמחה אחרת זולת זה. (ישמח משה פרשת בראשית)

[כח] אין לו מקום אחר בעולמו

ואין לו להקב"ה בעולמו, ר"ל מקום לשרות בו, אלא די אמות של הלכה היא מקומו (ברכות ח). (ישמח משה פרשת תרומה)

[כט] ארבע אמות של הלכה קדוש בקדושת ארץ ישראל

ארבע אמות של הלכה קדוש בקדושת ארץ ישראל שאויר ארץ העמים נפלט מתוכו לגמרי מכל צד על ידי החרב דשתי פיות ונכנס אויר קדוש. (צדקת הצדיק, אות רכ"ג)

[ב] ארבע אמות של הלכה זהו משכן הקב"ה שהוא הצלם אלקי חופף עליו ושוכן בקרב מוחו בהתבוננו בהלכה ותורת ה'.

אין להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה זהו משכן הקב"ה שהוא הצלם אלקי חופף עליו ושוכן בקרב מוחו בהתבוננו בהלכה ותורת ה'.

(דובר צדק, נר המצוות, מ"ע א')

[לא] כשנעשה שלחנו די אמות של הלכה אז הוא נעשה דוגמת בית המקדש

משחרב בית המקדש אין להקב"ה אלא די אמות של הלכה וכשנעשה שלחנו די אמות של הלכה אז הוא נעשה דוגמת בית המקדש.

(פרי צדיק, עת האוכל, אות ו')

[לב] אין לו להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה, הכוונה על אדם צדיק הלומד תורה לשמה, וכל אדם הוא די אמות, והוא נקרא די אמות של הלכה, ועליו שורה שכינה, וזהו שיש לקב"ה בעולמו – והחי יתן אל לבו עד מתי יעבור קיץ וחורף ולא נעשה דבר לתקון נשמתינו, ועד אנה יהיו לבושנו צואים

והנה כמו שיש להתאונן על חורבן בית המקדש בסילוק שכינה, כן יש להתאונן במיתת צדיקים, כי בס בחר ה' אוה לשכון עליהם, כמ"ש הרמב"ם בפירוש המשנה [ברכות ח ע"א] על אין לו לקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה, שהכוונה על אדם צדיק הלומד תורה לשמה, וכל אדם הוא די אמות, והוא נקרא די אמות של הלכה, ועליו שורה שכינה, וזהו שיש לקב"ה בעולמו... והחי יתן אל לבו עד מתי יעבור קיץ וחורף ולא נעשה דבר לתקון נשמתינו, ועד אנה יהיו לבושנו צואים.

(יערות דבש – ח"ב – דרוש ו')

[לג] וזהו שריד שהותיר ה' לנו ברוב רחמיו – אין להי בעולמו אלא די אמות של הלכה, כי הוא במקום קרבן וזבח ומקטיר קטורת – וכעת ההוגים בתורה לשמה, זוכים ששריית שכינה שם וזהו שריד שהותיר ה' לנו ברוב רחמיו, ואין להי בעולמו אלא די אמות של הלכה, כי הוא במקום קרבן וזבח ומקטיר קטורת, אשר על ידי קטורת וקרבנות, שכן ה' בין כרובים וכדי ארון, וכעת ההוגים בתורה לשמה, זוכים ששריית שכינה שם.

(יערות דבש – ח"ב, דרוש ה')

[לז] די אמות של הלכה אדמת קודש הוא

כי (ברכות ח.) אין לו להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה ונמשך ממילא הברכה לישראל. וזשינ (שמות ג, ה) כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. ר"ל כי כאשר אתה עומד עליו ובהמקום הזה הוא השראת השכינה הנה ממילא אדמת קודש הוא. (תפארת שלמה מועדים, לשבועות)

[לח] אין נמלט לשום איש תירוץ ואמתלא על ביטול תורה –

חזקו בתורה לשמה, כי היא חיינו וקיום הגלות, כי היא הנותנת חיים לעוסקים בה לשמה, ולמה תרחקו מחיים

אבל באמת אין נמלט לשום איש תירוץ ואמתלא על ביטול תורה, ובכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב, שהוא מקום ציה וצלמות, אוי לחם לבריות מעלבונה של תורה [אבות ו, ב]. ולכן נא חזקו בתורה לשמה, כי היא חיינו וקיום הגלות, ובה עיקר מצב ישראל, כאומרו [דברים ח ג] לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה', והיינו התורה, כי היא הנותנת חיים לעוסקים בה לשמה, ולמה תרחקו מחיים. (יערות דבש – ח"ב, דרוש ט"ז)

[לו] כשנחרב בית המקדש, כל השלימות בטלה, חוץ מדי אמות

של הלכה – הקב"ה אין לה אלא די אמות של הלכה, שהיא הכלייה - ובזכותם נזכה במה דכתיב, היקיצה ליפקוד כל היגוים, ר"ת הכלייה

עוד ארבע אמות של הלכה, גיי אלף רבתא בכללות עשר, היינו אלף קי"א, סוד אי"ק מקור האותיות, הכולל כל התורה כולה. וכשם שכל הקרבנות בטלות לעתיד לבא חוץ מן התודה, כן כשנחרב בית המקדש, כל השלימות בטלה, חוץ מדי אמות של הלכה, כדקאמרן שאין בטלות לעולם.

וזה סוד סמיכות הפסוק זה לתחלתו, שהוא מזמור לתודה. והכוונה, כי אחר חרבן חזרה המלכות אבי"א, לדי"ם תחתונות שהוא תנה"י, והקב"ה מפורש כאן בסוד מלכות, שאין לה אלא די אמות של הלכה, שהיא הכלה. ובזכותם נזכה במה דכתיב, "היקיצה ליפקוד כל היגוים, ר"ת הכלה, וזה המעם שאסור לילך אחורי אשה בד"א שלה, כי שם מקומה, ותופסת כל שיעור הזה, ואין לגרום בה דינין ח"ו. עוד, די אמות, הם הוי"ה ואהי"ה, שהם גיי אמי"ה ע"ה...

(פרע"ח למהרצ"ו, שער הזמירות פ"ד)

[לז] ענין ארבע אמות של הלכה – ארבע אמות בגימטריא
תשי"ך – בשלשים יום יש תשי"ך שעות

ארבע אמות של הלכה ארבע אמות בגימ' תשי"ך וידבר ה' אליו מאוהל מועד שחלל אוהל מועד ה"י ג"כ תשי"ך מזה המעם כל ששהא שלשים יום באדם אינו נפל המעם כי בשלשים יום יש תשי"ך שעות ובוה היקף האדם את מדת החסד בכללות יו"ד לכן אינו נפל וזה אמר אדם כי יקריב מכס שגם אדם צריך לזה המספר של תשי"ך הוא קרבן להי לקיים ופדויו מבן חודש (כמדובר כה) תפדה אבל פחות מבן חודש אין לו יקר פדיון נפשו.

(מגלה עמוקות על התורה - פרשת ויקרא)

(הערת המלקט): מזה רואין גודל הענין והנחיצות בענין לחלק לימוד ההלכות בשלשים יום, הן בענין שלשים יום קודם החג, והן בענין לחלק כל שו"ע או או"ח או הלכות שבת וכו' ללמוד במעגל החודש, ואפשר שזה ג"כ הטעם של המחבר רבינו יוסף קארו זיע"א על מה שחילק הדי' חלקי שו"ע בשלשים יום, עיין בהקדמת מרן הב"י לשו"ע.

[לח] אין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה

אין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה לפי שאין להקב"ה בעולמו רק די אמות של הלכה.
(מגלה עמוקות על התורה, פרשת אחרי)

[לט] יש לשכינה די אמות של הלכה הליכות עולם לו – הקב"ה יחסה עליו כנפיו להציל אותו מכל גזירות רעות – ותפלתו תהיה קרובה להתקבל – ונכסיהוין מתברכין בכל הברכות

כי יש לשכינה די אמות של הלכה הליכות עולם לו, שהקב"ה יחסה עליו כנפיו להציל אותו מכל גזירות רעות, ותפלתו תהיה קרובה להתקבל, ונכסיהוין מתברכין בכל הברכות אמן.
(קב הישר, פרק מ"ט)

[מ] לקיים כל השיטות מהשולחן ערוך

ידוע שכל הליכותיו בקודש היו לקיים כל השיטות המוזכרות בשולחן ערוך.
(מנהגי בעלזא – דף ג')

— פרק ו' — שלשים יום קודם החג —

[א] שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם הפסח שלשים יום

תניא שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם הפסח שלשים יום הלכך שלשים יום קודם הפסח חל עליו חובת ביעור. (טור אורח חיים סימן תכט)

שואלים בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום.

(שו"ע אורח חיים סימן תכט סעיף א)

[ב] מתחילין מיום הפורים עצמו

ומתחילין מיום הפורים עצמו.

(חק יעקב, פרי חדש, שו"ע התניא – עפ"י הגמ' סנהדרין יב., רש"י ר"ה ז. וסנהדרין פז., תוס' בכורות נז., ועוד)

[ג] הוא הדין בשאר יום טוב דורשין קודם לכן ל"י יום

והוא הדין בשאר יום טוב דורשין קודם לכן ל"י יום.

(בי"ח, מ"א, שו"ע התניא, רש"י ומהרש"א סוכה ט., ירושלמי שקלים, ועוד)

[ד] אימתי שמחה לאיש במענה פיו, בזמן שיודע לדרוש הלכות

חג בחג – דבר אחר אימתי שמחה לאיש, אימתי אדם שמח

בתלמודו בזמן שיש לו מענה, כששואלין ממנו דבר הלכה

רבי זירא אמר מהכא שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב (משלי

טז, כג). אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו. לשון אחר אימתי שמחה

לאיש במענה פיו בזמן שדבר בעתו מה טוב. (גמרא עירובין נד.)

אימתי שמחה וכו' בזמן – שיודע לדרוש הלכות חג בחג, דבר אחר אימתי

שמחה לאיש, אימתי אדם שמח בתלמודו בזמן שיש לו מענה, כששואלין

ממנו דבר הלכה. (רש"י שם)

[ה] תקנת לימוד הלכות הרגל שלשים יום קודם הרגל – ותקנת

לימוד הלכות חג בחג

חכמים הראשונים תקנו בזמן שבית המקדש היה קיים, שיתחילו הדרשנים

לדרוש ברבים הלכות הרגל שלשים יום לפני הרגל, דהיינו שמפורים ואילך

ידרשו הלכות פסח, ומחמשה באייר ואילך ידרשו הלכות עצרת, ומייד באלול

ואילך ידרשו הלכות החג כו'.

ותקנה זו לא נתבטלה מישראל אף לאחר שחרב בית המקדש, שכל חכם היה שונה לתלמידיו הלכות הרגל שלשים יום לפניו, כדי שיהיו בקיאים בהלכותיו וידעו המעשה אשר יעשו.

ובדורות הללו שאין החכם שונה לתלמידיו הלכות (לפי שהכל כתוב בספר) מצוה על כל אחד ואחד שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל עד שיהיה בקי בהם וידע המעשה אשר יעשה.

משה רבינו עליו השלום תיקן להם לישראל שיהיה כל חכם העיר דורש לבני עירו בכל רגל בענינו של יום הנעשה בו ביום כגון בפסח ביציאת מצרים ובעצרת במתן תורה ובחג בהיקף ענני כבוד. וגם כן ידרוש לעם בכל רגל הלכות הצריכות לבו ביום שיודיע להם האסור והמותר בו ביום, הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת והלכות חג בחג, אף על פי שדרש להם הלכות הרגל שלשים יום לפניו. ועכשיו אין נוהגין לדרוש הלכות בחג עצמו (לפי שהכל כתוב בספר) אלא דורשין באגדה מענינו של יום (הערת המלקט: רק שכל אחד ילמוד בעצמו בספר). (שו"ע התניא או"ח סימן תכט סעיפים א-ד)

[1] ראוי להתחיל ולהשתדל בצרכי החג קודם החג שלשים יום

מה שאמרו שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום לא סוף דבר שאלה בהלכות החג, אלא כל השתדלות של צורך החג בכלל זה רי"ל שראוי להתחיל ולהשתדל בצרכי החג קודם החג שלשים יום. (מאירי עבודה זרה ה:)

[2] מועדי ה', מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו –

משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין בענינו של יום

הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג

וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל, מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו.

תנו רבנן משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג. (גמרא מגילה לב.)

וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת - למה הוצרך לכתוב כאן וידבר משה וכי כל המצות כולן לא אמרן משה לישראל, מהו וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מלמד שהיה מדבר עמהן הלכות כל מועד ומועד בזמנן להודיע חוקי האלהים ותורותיו, וקבלו וקיימו שכר המצות עליהם ועל בנייהם בזה ובכא. (רש"י שם)

[ח] שואלין בהלכות החג קודם לחג שלשים יום

משנה: סוכה ישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין ואיזו היא סוכה ישנה כל שעשאה קודם לחג שלשים יום אבל אם עשאה לשם חג אפילו מתחילת השנה כשרה. (גמרא סוכה ט.)

בית שמאי פוסלין - דבעו סוכה לשמה, וזו סתם נעשית, ואילו תוך שלשים לחג הוה, כיון דשואלין בהלכות החג קודם לחג שלשים יום סתם העושה לשם חג הוא עושה, אבל קודם שלשים סתמא לאו לחג. (רש"י שם)

בפרש"י בד"ה ב"ש פוסלין כו' כיון דשואלין בהלכות החג קודם לחג לי יום כו' עכ"ל. בפרק קמא דפסחים יליף לה מקרא דשואלין בהלכות פסח קודם לפסח לי יום, ואפשר דילפינן הלכות חג מפסח בשום דרשא, ואינו דומה, דבי"ה הכא לית להו הא דשואלין דבהא לא פליגי אב"ש, ומכאן תשובה לבי"י באו"ח ריש הלכות פסח שהבין הא דשואלין לי יום קודם היינו דוקא בפסח ולא בחג. (מהרש"א שם)

[ט] נזכירה דודיק מייין. מיינה של תורה, הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג.

(ילקוט שמעוני שיר השירים - פרק א - רמז תתקפב)

[י] חכמי ישראל שבכל דור ודור נהגו לדרוש לעם קודם המועדים בהלכות המועדים, כדי שישמעו וילמדו מה לעשות, כדגרסינן בפרק בני העיר (מגילה לב, א): תניא, יודבר משה את מעדי הי אל בני ישראל (ויקרא כג, מד), משה תקן להם לישראל, שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום: הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת והלכות חג בחג. וגרסינן נמי בפסחים (ו, א) תני שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם שלשים יום. רבן שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות.

חכמי ישראל שבכל דור ודור נהגו לדרוש לעם קודם המועדים בהלכות המועדים, כדי שישמעו וילמדו מה לעשות, כדגרסינן בפרק בני העיר (מגילה לב, א): תניא, יודבר משה את מעדי הי אל בני ישראל (ויקרא כג, מד), משה תקן להם לישראל, שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום: הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת והלכות חג בחג. וגרסינן נמי בפסחים (ו, א) תני שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם שלשים יום. רבן שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות. (ספר מנורת המאור ח"ד פ"א - אות קלט)

[יא] ילמוד הלכות פסח בפסח והלכות חג בחג – והוא הדין לשאר זמנים או ראש חודש ילמוד דבר יום ביומו

ילמוד הלכות פסח בפסח והלכות חג בחג והי"ה לשאר זמנים או ראש חודש ילמוד דבר יום ביומו וכפרט בענין קרבנות היום ומה טוב אם יוכל לחדש איזה חידוש באותו ענין שהזמן גורם.

(הנהגות ודרך האדם מר' שלמה ברוך מבודאפעסט זצ"ל – אות סה)

[יב] קבע עתים ללמוד דיני אורח חיים... ואין צריך לומר הלכות חג בחג שהוא מתקנת משה רבינו ע"ה

קבע עתים ללמוד דיני אורח חיים ויורה דעה לפעמים עם טור ובית יוסף, ואין צריך לומר הלכות חג בחג שהוא מתקנת משה רבינו ע"ה.

(הדרכות והנהגות בדרכי הלימוד מר' אהרן עזריאל ס"ט זצ"ל – אות ח)

[יג] באשר ששלישים יום קודם יום טוב היא ההכנה קודם הרגל, נמשכת הארת קדושת יום טוב שלישים יום

וכענין שהגיד כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שהמשך הקדושה לפי ההכנה, וכאשר ההכנה לשבת היא שלשה ימים כי אז נקרא לפני השבת כן נמשכת הארת קדושת שבת שלשה ימים ועד אז נקרא אחר השבת, וכמו כן ביום טוב באשר שלישים יום היא ההכנה קודם הרגל נמשכת הארת קדושת יום טוב שלישים יום ונקרא אז אחר הרגל. (ספר שם משמואל פרשת תבוא – שנת תרע"ה)

**עדות על מעשי רבינו הגה"ק מסאטמאר
זצוק"ל באישון לילה**

סיפר לי הגה"צ ר' יוסף יהושע גראס ז"ל (א) אב"ד ור"מ קראלי (בסוף ימיו שיכן בית מדרשו בב"ב) וחתן הגה"צ רבי שאול בראך אבדק"ק קאשווי ז"ע (ב):

(א) הגה"צ מקראלי הוציא לאור תהלים עם פירוש "דברי שאול" וספר "ליקוטי שאול" (ניו יארק תשמ"ג), וחותם שם שמו בזה"ל: אשר אספתי ולקמתי ומו"ל, תלמידו וחתנו של רבינו זצ"ל יוסף יהושע הק" גראס, אחרי המלחמה אב"ד בק"ק קראלי יע"א, ואח"כ בק"ק סאטמאר יע"א, ולפני המלחמה בקה"י טרענמשין יע"א, כ"ו שבט תשמ"ג לפ"ק.

שחותנו הגה"ק אבדק"ק קאשוי שלח אותו לשליחות להגה"ק רשכבה"ג מסאטמאר זי"ע, וצוה לו הגה"ק מקאשוי כשיגיע לביתו נאווה קודש של אבדק"ק סאטמאר באישון ליל, שיטפס ויעלה [ארופדראפן] מבחוץ על חלון בית אב"ד סאטמאר וידפוק על החלון, ואב"ד דק"ק סאטמאר בכבודו יפתח לו הדלת. – וכך היה, הגה"צ מקראלי ארז את חפציו ויצא לדרכו לקיים שליחותו. מסילת הברזל עצרה בעיר סאטמאר, מזג האויר ששרר בעיר היה קר מאוד, ושלג כבד עטף את בתי העיר, והגה"צ מקראלי שם פעמיו בקור הנורא למכון שבתו של אב"ד דק"ק סאטמאר.

היה זה בשעות הקטנות של הלילה כשהגיע הגה"צ מקראלי לביתו נאווה קודש. בדממה טיפס ועלה על מפתן חלון הבית, נשתומם ממראה עיניו נשאר עומד ותלוי על תריס החלון. בפנים הבית עמד הגה"ק אב"ד דק"ק סאטמאר כשכסאו עמד על השולחן (שימש כסטענדער) ועליו "שולחן ערוך", וחזר בעל פה כעשרים ושלושים פעמים לשון המחבר והרמ"א כשהוא משוטט בחדרו הלך ושוב, וחזר שוב פעם אחר פעם לשונם הק', כשמידי פעם בפעם מעיין בפנים השו"ע אם לשון המחבר והרמ"א שגור נכון על פיו.

הגה"צ מקראלי עמד שם זמן ארוך, ולא יכל להתנתק ^(א) ממראה הנורא איך שאב"ד דק"ק סאטמאר הגה בתורה במתיקות נפלאה וחזר על לימודו בחיות נעורים, עד שקפאו עצמותיו מקור הנורא ששרר שם.

אז התאושש ודפק על החלון, ורבינו אבדק"ק סאטמאר פתח לו, ונכנס לקודש למסור שליחותו.

(סיפורים נוראים ונפלאים מבעל דברי יואל זי"ע – דף כו, ענף תורה לשמה אות א)

(ב) שימש בשלש קהלות קדושות, קראלי, מאנגדארף, ואח"כ בק"ק קאשוי יע"א, תפס ישיבות גדולות, הרביץ והעמיד אלפי תלמידים הוגנים, משנת תרנ"ב עד שנת ת"ש לפ"ק. חיבר ספרים על כל מקצועות התורה, ועל כל ספר מאותיות התורה מא' עד ת', מהם אשר נדפסו, ומהם שכבר היו מוכנים לרפוס, ובזמן המלחמה נעלמו ולא נדפסו, חבל דלא משתכחין – מתלמידיו הגדולים היה מומלא מקומו אחרי המלחמה בק"ק קאשוי יצ"ו, ואח"כ בארה"ב, שר התורה בנגלה ונסתר, לוחם מלחמות ה', מגורה הטהורה הקדושה, חסידא ופרישא, משיירי כנה"ג, הגה"ק רבי רפאל בלום זצוק"ל אב"ד ור"מ דק"ק קאשוי יצ"ו, שהיה כ"ה הארבע חלקי שו"ע מחבר ורמ"א ונושאי כ"לים שגור ע"י לשונו בע"פ פה כידוע. וחיבר חיבורים על התורה, ועל כל הש"ס, והגהות על הראשונים, והגהות על כתבי האר"י"ל, ותשובות על די חלקי שו"ע וכו' וכו', מהם אשר כבר נדפסו, ומהם אשר עודם בכתובים. – רבו הקדוש הג"ל העיד עליו כשהיה בחור צעיר: שכל הש"ס רגיל על לשונו, ואלמלא לא באתי לעולם רק להעמיד תלמיד כזה, היה הכל כדאי, עכ"ל"ק. – נפטר בשנת הדין כ' לחודש אדר"א תשס"ה לפ"ק, והשאיר אחריו אלפי תלמידים הוגנים, זי"ע ועכ"א.

(ג) הגה"צ מקראלי זצ"ל היה ידוע בהתמדתו בימי חברותו בלילי חורף הארוכים, וכשלא נתאפשר הלימוד מוחמת הדחקות שלא היה די כסף לנרות להאיר בלילה, היה חוזר כ-60 דפי גמרא בתוספת בעל פה בכל לילה, והיה עילוי ומתמיד גדול.

סֵפֶר

שׁוּלְחַן עֵרוּךְ

אוֹרַח חַיִּים

מִחֲבֵר עִם רַמ"א

הַלְכוֹת

יוֹם הַכַּפּוּרִים

מְחוּזָק לְשֵׁלֵשִׁים יוֹם

קוֹדֵם יוֹם הַכַּפּוּרִים

עֲמוּד אֶחָד לְיוֹם

סֵפֶר

שׁוּלְחַן עֵרוּךְ

הַלְכוֹת יוֹם הַכַּפּוּרִים הַשְּׁלָמִים

מִחֲבֵר עִם רַמ"א

מִלְקָט מִכָּל אַרְבַּע הַלְקֵי שׁוּלְחַן עֵרוּךְ

הוצאת:

"מפעל העולמי ללימוד שולחן ערוך
אורח חיים מחבר עם רמ"א" שע"י
"חברה מזכי הרבים העולמי"
מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
C/O MIFAL ORACH CHAYIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

לפרסם את הלימוד שו"ע אורח חיים – מחבר עם רמ"א
בבתי כנסיות – בבתי מדרשות – בשמחות – לכל החברים וידידים
ולכל אחד ואחד מישראל – לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא"
ע"י לימוד "הלכה" בכל יום – שהוא תורה לשמה
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לקבלת הספרים בחינם

להתקשר להרב אברהם ווייס
בבית המדרש "עטרת ישעיה" האלמין
רחוב נחל לכיש רמת בית שמש ארץ ישראל
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/3
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
011-972-548-436-784

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

עושה שמים וארץ

עזרי מעם ה'

כל השנה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא

ספר

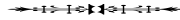
שולחן ערוך אורח חיים

מחבר עם רמ"א

לפני זקנים עם נערים

בכרך קטן למען ישאוהו בחיקם

להגות בו בכל עת ובכל מקום כאשר יחנו או יסעו

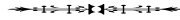
זה השלחן אשר לפני ה' אשר ערכו המחברים הקדושים

מרן רבינו יוסף קארו זיע"א

ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ

ורבינו משה איסרליש זיע"א

ובני ישראל יוצאים ביד רמה

הלכות יום הכיפורים

מחולק לשלשים יום קודם יום כיפור

עמוד אחד ליום

שואלין ודורשין בהלכות הרגל קודם הרגל שלשים יום

יוצא לאור בעזרשי"ת על ידי:

מפעל עולמי ללימוד שו"ע או"ח – מחבר עם רמ"א

מטרת המפעל:

לקנות ידיעה יסודית בהלכות אורח חיים בדקות
ספורות בלבד – ולזכות להיות בן עולם הבא

אלול תשס"ה לפ"ק – ברוקלין ניו יארק יצ"ו

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

תערוך לפני שולחן נגד צורדי דשנת בשמן ראשי כוסי ריה

היום שחוד בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד

מפתח הסימנים

סימן תר"ד – דיני סיכה ונעילה הסנדל (ד' סעיפים).....כ	סימן תר"ב – סדר עשרת ימי תשובה. (סעיף אחד).....ה
סימן תרמ"ו – יום הכיפורים אסור בתשמיש המטה. (ב' סעיפים).....כב	סימן תר"ג – (סעיף אחד).....ו
סימן תרמ"ז – הקטנים מתי יתחילו להתענות. (ב' סעיפים).....כב	סימן תר"ד – סדר ערב יום כיפור. (ב' סעיפים).....ו
סימן תרי"ז – דין עוברת ומניקה ויולדת ביום הכיפורים. (ד' סעיפים).....כד	סימן תר"ה – מנהג כפרות בערב יום כיפור. (סעיף אחד).....ז
סימן תרי"ח – דין חולה ביום הכיפורים. (ו' סעיפים).....כד	סימן תר"ו – שיפיים אדם את חברו בערב יום כיפור. (ד' סעיפים).....ז
סימן תרי"ט – סדר ליל יום הכיפורים. (ו' סעיפים).....כז	סימן תר"ז – סדר הוידוי במנחה בערב יום כיפור. (ו' סעיפים).....ט
סימן תרכ"ב – מנהג יפה לקצר בתפלת שחרית. (סעיף אחד).....כט	סימן תר"ח – סדר סעודה המפסקת. (ד' סעיפים).....יא
סימן תרכ"א – סדר קריאת התורה ומילה ביום כיפור. (ו' סעיפים).....כט	סימן תר"ט – הטמנת חמין בערב יום כיפור. (סעיף אחד).....יב
סימן תרכ"ב – סדר תפלת מנחה. (ד' סעיפים).....ל	סימן תר"י – הדלקת נרות ביום כיפור. (ד' סעיפים).....יב
סימן תרכ"ג – סדר תפלת נעילה. (ו' סעיפים).....לא	סימן תרי"א – שליל יום הכיפורים דינו כיומו. (ב' סעיפים).....יג
סימן תרכ"ד – סדר מוצאי יום הכיפורים. (ה' סעיפים).....לא	סימן תרי"ב – איסור אכילה ביום הכיפורים. ושיעור כמותה. (י' סעיפים).....מו
	סימן תרי"ג – איסור רחיצה ביום כיפור. (י"ב סעיפים).....יז

ספר שו"ע אורח חיים

הלכות יום הכיפורים

מחבר עם רמ"א

מחולק לשלשים יום – עמוד אחד ליום

סדר הלימוד ליום ט אלול
יום א' משלשים יום קודם יום הכיפורים

סימן תרב – סדר עשרת ימי תשובה, ובו סעיף אחד

הגה: ומתענים למחרת ראש השנה (טו), והוא תענית ציבור.
א. בכל הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים
מרבנים בתפילות ותחנונים. הגה: ואומרים אבינו מלכנו
ערב ובקר מלבד בשבת (טו) ואפילו אם חל מילה שאין
אומרים תחנון אפילו הכי אומרים אבינו מלכנו (מנהגים).
ואומרים בכל יום שלשה פעמים וידוי קודם עלות השחר
מלבד בערב יום כפור שאין אומרים אותו אלא פעם אחת
(יוקם). ואין נותנין חרם וכן אין משביעין אדם בבית דין עד
אחר יום כפור (מהרי"ל). אין מקדשין הלבנה עד מוצאי יום
כפור ושבת שבין ראש השנה ליום כפור המנהג לומר בו
צדקתך וצדקתך:

סדר הלימוד ליום י' אלול
יום ב' משלשים יום קודם יום הכיפורים

סימן תרג, ובו סעיף אחד

א. אף מי שאינו נזהר מפת של נכרים בעשרת ימי תשובה צריך לזהר. הגה: ויש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו ולשוב מהם בעשרת ימי תשובה. וספק עבירה צריך יותר תשובה מעבירה ודאי כי יותר מתחרט כשיודע שעשה משאינו יודע ולכן קרבן אשם תלוי הוצרך להיות יותר ביוקר מחטאת (דברי ענמו ורבינו יונה ריש ברכות):

סימן תרד – סדר ערב יום כיפור, ובו ב' סעיפים

א. מצוה לאכול בערב יום כיפור ולהרבות בסעודה. הגה: ואסור להתענות בו אפילו תענית חלום (מסרי"ב). ואם נדר להתענות בו עיין לעיל סימן תק"ע סעיף ב':

ב. אין נופלים על פניהם בערב יום הכיפורים. הגה: גם אין אומרים למנצח ומזמור לתודה (מנהגים) גם אין אומרים קודם עלות השחר הרבה סליחות ויש מקומות נוהגים להרבות בסליחות והכל לפי המנהג ולענין אמירת אבינו מלכנו בערב יום כיפור יש בו מחלוקת בין אחרונים ומנהג עירי שלא לאומרו כי אם כשחל יום כיפור בשבת שאין אומרים בו אבינו מלכנו אז אמרינן אותו ערב יום כפור שחרית:

סימן תרה – מנהג כפרות בערב יום כיפור, ובו סעיף אחד

א. מה שנוהגים לעשות כפרות בערב יום כיפורים לשחוט תרנגול על כל בן זכר ולומר עליו פסוקים יש למנוע המנהג. הגה: ויש מהגאונים שכתבו מנהג זה וכן כתבו אותו רבים מן האחרונים וכן נוהגין בכל מדינות אלו ואין לשנות כי הוא מנהג ותיקין ונוהגין ליקח תרנגול זכר לזכר ולנקבה לוקחין תרנגולת (בית יוסף נשם תשכ"ז). ולוקחין למעוברת שני תרנגולים אולי תלד זכר ובוחרין בתרנגולים לבנים על דרך שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו ונהגו ליתן הכפרות לעניים או לפדותן בממון שנותנים לעניים (מסרי"ל). ויש מקומות שנוהגין לילך על הקברות ולהרבות בצדקה והכל מנהג יפה ויש להסמיך שחיטת הכפרות מיד לאחר שהחזירו עליו וסומך ידיו עליו דמות הקרבן. וזורקין בני מעיהם על הגגות או בחצר מקום שהעופות יכולין לקחת משם (ט"ו):

דעת הבע"ל שם טוב זי"ע על לימוד השולחן ערוך בקביעות מובא ב"כתר שם טוב": שלימוד השולחן ערוך רק המחבר עם רמ"א, הוא כדי שירכוש ידיעה נרחבת בכל חלקי השולחן ערוך, ואם יצטרך האדם לדעת הלכה מסויימת, ידע היכן לחפש זאת, יתעמק בכל נושאי הכלים והפוסקים הדנים בהלכה זו ויוכל לברר היטיב הלכה למעשה.

סימן תרו – שיפיים אדם את הבירו בערב יום כיפור, ובו ד' סעיפים

א. עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שיפייסנו ואפילו לא הקניטו אלא בדברים צריך לפייסו ואם אינו מתפייס בראשונה יהזור וילך פעם שנייה ושלישית ובכל פעם יקה עמו שלשה אנשים ואם אינו מתפייס בשלשה פעמים אינו זקוק לו (מיהו יאמר אחר כך לפני עשרה שבקש ממנו מחילה) (מרדכי דיומא ומסרי"ט). ואם הוא רבו צריך לילך לו כמה פעמים עד שיתפייס. הגה: והמוחל לא יהיה אכזרי מלמחול (מהרי"ט) אם לא שמכוון לטובת המבקש מחילה (גמרא דיומא) ואם הוציא עליו שם רע אינו צריך למחול לו (מרדכי וסמ"ג והגהות מיימוני פרק ב' מהלכות תשובה ומסרי"ו):

ב. אם מת אשר חטא לו מביא עשרה בני אדם ומעמידם על קברו ואומר חטאתי לאלהי ישראל ולפלוגני זה שחטאתי לו (ונהגו לבקש מחילה בערב יום כפור) (מרדכי דיומא):

ג. תקנת קדמונינו וחרם שלא להוציא שם רע על המתים:

סדר הלימוד ליום יג אלול
יום ה' משלשים יום קודם יום הכיפורים

ד. יכול לטבול וללקות מתי שירצה רק שיהיה קודם הלילה ואינו מברך על הטבילה. הגה: ואין צריך לטבול רק פעם אחת בלא וידוי משום קרי והוא הדין דהטלת תשעה קבין מים נמי מהני (מהרי"ז וכל בו תשצ"ז). מי שמת לו מת בין ראש השנה ליום הכיפורים מותר לרחוץ ולטבול בערב יום כיפור, דיום כיפור מבטל שבעה (מהרי"ל הלכות שמחות). אף על פי שנהגו שלא לרחוץ כל שלשים טבילת מצוה מותר (עטע ענמו):

סימן תרו – סדר הוידוי במנחה בערב יום כיפור, ובו ו' סעיפים

- א. צריך להתוודות במנחה קודם סעודה המפסקת. הגה: ויחיד אומרו אחר שגמר תפלתו ושליח ציבור אומרו ביום כיפור בתוך התפלה (טור):
- ב. אין צריך לפרט החטא ואם רצה לפרט הרשות בידו ואם מתודה בלחש נכון לפרט החטא. הגה: אבל כשמתפלל בקול רם או שליח ציבור כשחוזר התפלה אין לפרט החטא ומה שאומרים על חטא בסדר אלף בית לא מקרי פורט הואיל והכל אומרים בשוה אינו אלא כנוסח התפלה (דברי ענמו):

ג. צריך להתודות מעומד ואפילו כי שמע ליה משליח ציבור והוא התודה כבר צריך לעמוד. הגה: ויחזור ויתודה עם השליח ציבור (ר"ן פרק ב' לראש הסנה). ועיקר הוידוי הוא אבל אנחנו חטאנו (ט"ו):

ד. עונות שהתודה עליהם ביום הכיפורים שעבר ולא שינה עליהם אפילו הכי יכול לחזור ולהתודות עליהם:

ה. בתפלת מנחת ערב יום הכיפורים אינו חותם בוידוי שאחריה. הגה: ואין השליח ציבור מחזיר הוידוי במנחה אלא מתפלל שמונה עשרה כבשאר ימות השנה (ט"ו ומרדכי עיין סוף סימן תק"ז). ואין אומרים אבינו מלכנו וכל שכן תחנון:

ו. כל הקהל לוקים מלקות ארבעים אחר תפלת המנחה שמתוך כך יתן אל לבו לשוב מעבירות שבידו. הגה: ונהגו שהנלקה אומר וידויים בשעה שנלקה והמלקה אומר והוא רחום יכפר עון וגו' שלשה פעמים שהם ל"ט תיבות כנגד ל"ט מכות (מנהגים) ונהגו להלקות ברצועה כל דהו דאינו רק זכרון למלקות ויקח רצועה של עגל על דרך שנאמר ידע שור קונוהו (כל נ"ו). והנלקה לא יעמוד ולא ישב רק מוטה (מנהגים) פניו לצפון ואחוריו לדרום (מנהג"ל). יום הכיפורים אינו מכפר אלא על השבים המאמינים בכפרתו אבל המבעט בו ומחשב בלבו מה מועיל לי יום כיפור זה אינו מכפר לו (רמב"ם פרק ג' מהלכות שגגות):

סדר הלימוד ליום טו אלול
יום ז' משלשים יום קודם יום הכיפורים

סימן תרה – סדר סעודה המפסקת, ובו ד' סעיפים

א. אוכלים ומפסיקים קודם בין השמשות שצריך להוסיף מחול על הקודש ותוספת זה אין לו שיעור אלא קודם בין השמשות שזמנו אלף וחמש מאות אמה קודם הלילה צריך להוסיף מחול על הקודש מעט או הרבה :

ב. נשים שאוכלות ושותות עד שחשיכה והן אינן יודעות שמצוה להוסיף מחול על הקדש אין ממחין בידן כדי שלא תבואו לעשות בזדון. הגה: והוא הדין בכל דבר איסור אמרינן מוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין ודוקא שאינו מפורש בתורה אף על פי שהוא דאורייתא אבל אם מפורש בתורה מוחין בידם (כ"ן פק' ד' דבילה והלא"ש כסס העיטור). ואם יודע שאין דבריו נשמעין לא יאמר ברבים להוכיחן רק פעם אחת אבל לא ירבה בתוכחות מאחר שידוע שלא ישמעו אליו אבל ביחיד חייב להוכיחו עד שיכנו או יקללנו (נימוקי יוסף סוף פק' הבא על יבמות) :

ג. אם הפסיק מאכילתו בעוד היום גדול יכול לחזור ולאכול כל זמן שלא קיבל עליו התענית. הגה: ועיין לעיל סימן תקנ"ג דאם קיבל בלב לא הוי קבלה :

סדר הלימוד ליום מז אלול
יום ח' משלשים יום קודם יום הכיפורים

ד. בערב יום הכיפורים אין לו לאכול אלא מאכלים קלים להתעכל כדי שלא יהא שבע ומתגאה כשיתפלל. הגהה: וכן אין אוכלים דברים המחממים את הגוף שלא יבוא לידי קרי, וכן אין לאכול מאכלי חלב שמרבים זרע אך בסעודת שחרית נוהגין לאכלן (מהרי"ל):

סימן תרט – הטמנת חמין בערב יום כיפור, ובו סעיף אחד

א. מותר להטמין חמין מערב יום הכיפורים למוצאי יום הכיפורים. הגהה: ויש אומרים שאין להטמין ביום הכיפורים (עיין בטור) וכן המנהג במדינות אלו (מהרי"ל):

סימן תרי – הדלקת נרות ביום כיפור, ובו ד' סעיפים

א. מקום שנוהגים להדליק נר בליל יום הכיפורים מדליקין מקום שנהגו שלא להדליק אין מדליקין (ואם יש לו נר בבית חייב להדליק בחדר ששוכב שם כדי שלא יבא לידי תשמיש עם אשתו מאחר שרואה אותה אצל הנר שבביתו) (מהרי"ל). ואם חל להיות בשבת חייבין הכל להדליק. הגהה: ומברכין להדליק נר של שבת ושל יום הכיפורים:

סדר הלימוד ליום יז אלול
יום ט' משלשים יום קודם יום הכיפורים

ב. יש מי שאומר שמברך על הדלקת נר יום הכפורים. הגה: וכן המנהג במדינות אלו:

ג. בכל מקום מדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות האפלים ועל גבי החולים:

ד. נוהגים בכל מקום להרבות נרות בבתי כנסיות ולהציע בגדים נאים בבית הכנסת. הגה: ונוהגים שכל איש גדול או קטן עושין לו נר (מרכי ומסרי"ו) גם נר נשמה לאביו ולאמו שמתו (כל זו) וכן נכון וכן כתבו מקצת רבנאטא ואם כבו נרות אלו ביום הכיפורים אין לומר לנכרי שיחזור וידליקם (מסרי"ל ומסרי"ו). מי שכבה נרו ביום כיפור, יחזור וידליקנו במוצאי יום כיפור, ואל יכבנו עוד, אלא יניחנו לדלוק עד גמירא, וגם יקבל עליו שכל ימיו לא יכבה במוצאי יום הכיפורים נרו, לא הוא ולא אחר (כך נמלא במנהגים יפנים). ויש אומרים שיש להציע השולחנות ביום כיפור כמו בשבת (מרכי ומנהגים), וכן נוהגין. יש שכתבו שנהגו ללבוש בגדים לבנים נקיים ביום הכפורים, דוגמת מלאכי השרת, וכן נוהגין ללבוש הקיטל שהוא לבן ונקי, גם הוא בגד מתים, ועל ידי זה לב האדם נכנע ונשבר (דברי ענמו מהגסות מיימוני פרק ז' לזביתת

עפ"ר):

סדר הלימוד ליום יח אלול
יום י' משלשים יום קודם יום הכיפורים

סימן תריא – שליל יום הכיפורים דינו כיומו, ובו ב' סעיפים

א. יום הכיפורים לילו כיומו לכל דבר ומה הם הדברים האסורים בו מלאכה אכילה שתיה רחיצה סיכה נעילת הסנדל תשמיש המטה ואין חיוב כרת אלא על מלאכה ואכילה ושתיה:

ב. כל מלאכה שהייבים עליה בשבת הייבים עליה ביום הכיפורים וכל שבשבת פטור אבל אסור גם ביום הכיפורים כן אלא שבשבת זדונו בסקילה ויום הכיפורים זדונו בכרת וכל שאסור לטלטלו בשבת אסור לטלטלו ביום הכיפורים. והתירו לקנב ירק (פירוש: לחתוך מן הירק התלוש) ולפצוע אגוזים מן המנחה ולמעלה כשחל בחול והאידינא נהגו לאסור. הגה: אם נפלה דליקה ביום הכפורים מותר להציל סעודה אחת לצורך לילה כמו שמציל בשבת לסעודת מנחה (ר"ן פקק כל כתבין). וכבר נתבאר סימן של"ד כיצד נוהגין בזמן הזה בדליקה בשבת והוא הדין ביום כיפור ונהגו שהתינוקות משחקים באגוזים (אגודה ומסכ"ל) ואין למחות בידם אפילו קודם מנחה ונשתרבו המנהג מדין הפצעת אגוזים הנזכר (דברי ע"מ):

סימן תריב – איסור אכילה ביום הכיפורים, ושיעור כמותה, ובו י' סעיפים

א. האוכל ביום הכיפורים ככותבת הגסה חייב והוא פחות מכביצה מעט ושיעור זה שוה לכל אדם בין לננס בין לעוג מלך הבשן:

ב. כל האוכלים מצטרפים לשיעור זה אפילו מלה שעל הבשר וציר שעל ירק אבל אכילה ושתיה אינן מצטרפות:

ג. אכל וחזר ואכל אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין:

ד. שיעור אכילת פרס יש אומרים ארבע ביצים ויש אומרים שלש ביצים (שוחקות*, נשניא):

ה. הא דבעינן שיעור היינו לחיוב כרת או חטאת אבל איסורא איכא בכל שהוא:

- ו. אכל אוכלים שאינם ראויים לאכילה או שאכל
אכילה גסה כגון מיד על אכילה שאכל ערב יום
הכיפורים עד שקץ במזונו פטור. הגה: ואם אכל
מאכלים מבושמים או מתובלים על אכילתו חייב דרווחא
לבסומי שכיחא (כל נז). ואסור ביום כיפור לטעום דבר להפליט
אפילו עצי בשמים ועיין לעיל סימן תקס"ז סעיף ג' בהג"ה:
- ז. אכל עלי קנים פטור ולולבי גפנים שלבלבו קודם
ראש השנה פטור דעץ בעלמא הם ואם לבלבו
(בארץ ישראל) מראש השנה ועד יום הכיפורים
חייב:
- ח. כס (פירוש: שכסס ופצע אותם בשיניו) פלפלי או
זנגבילא אם הם יבשים פטור דלא חזו לאכילה ואם
הם רטובים חייב:
- ט. השותה ביום הכיפורים מלא לוגמיו (פירוש: מלא
פיו) חייב ומשערים בכל אדם לפי מה שהוא הגדול
לפי גדלו והקטן לפי קטנו ולא מלא לוגמיו ממש
אלא כדי שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה כמלא
לוגמיו והוא פחות מרביעית באדם בינוני וכל
המשקים מצטרפים לכשיעור. הגה: שחה משקין שאין
ראוין לשתייה כגון ציר או מוריים וחומץ חי פטור אבל חומץ
מזוג חייב (טור):

סדר הלימוד ליום כא אלול
יום י"ג משלשים יום קודם יום הכיפורים

י. שתה מעט וחזר ושתה אם יש מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה כדי שתית רביעית מצטרפין לכשיעור ואם לאו אין מצטרפין ויש אומרים ששיעור צירוף השתיות כדי אכילת פרס כמו צירוף אכילות. הגה: מותר ל'יגע ביום הכיפורים באוכלין ומשקים וליתן לקטנים ולא חיישינן שיאכל או ישתה אם יגע (תכומת הלשן סימן קמ"ז):

סימן תריג – איסור רחיצה ביום כיפור, ובו י"ב סעיפים

א. אסור לרחוץ ביום הכיפורים בין בחמין בין בצונן ואפילו להושיט אצבעו במים אסור ואם היו ידיו או רגליו או שאר גופו מלוכלכים בטיט או בצואה או שנטף דם מחוטמו מותר לרחצם שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג:

יש לשכינה ד' אמות של הלכה הליכות עולם לו – שהקב"ה יחסה עליו כנפיו להציל אותו מכל גזירות רעות – ותפלתו תהיה קרובה להתקבל – ונכסיהון מתברכין בכל הברכות – אמן. (קב הישר, פרק מ"ט)

סדר הלימוד ליום כב אלול
יום י"ד משלשים יום קודם יום הכיפורים

ב. נוטל אדם ידיו שחרית ומברך על נטילת ידיים ויזהר שלא יטול אלא עד סוף קשרי אצבעותיו (ולא יכוין להנאת רחיצה רק להעביר הרוח רעה מעל הידים)

(הגהות מיימוני):

ג. אם הטיל מים ושפשף בידו או עשה צרכיו וקנח מותר לרחוץ דהוה ליה ידיו מלוכלכות (ורוחץ עד סוף קשרי אצבעותיו). ואם רוצה להתפלל אפילו לא קנח נמי מותר ליטול עד סוף קשרי אצבעותיו.

הגה: וכן כהן העולה לדוכן נוטל ידיו אף על פי שהן טהורות דכל רוב רחיצה שאינו מכוון בה לתענוג מותרת (הגהות מיימוני פרק ב' מהלכות יום כיפור מהכ"ט). ולכן אפילו בא מן הדרך ורגליו כהות מותר לרחצן (בית יוסף בשם הגהות מיימוני וסמ"ג ועוד הלכות תשעה

באב):

ד. מי שהוא אסטניס ואין דעתו מיושבת עליו עד שיקנח פניו במים מותר. הגה: ונהגו בזה להחמיר ואפילו ברחיצת העינים שהיא קצת רפואה נהגו להחמיר (מהכ"ט). ואסור לרחוץ פיו ביום הכפורים כמו שנתבאר לעיל

סימן תקס"ז סעיף ג':

ה. ההולך לבית המדרש או להקביל פני אביו או רבו או מי שגדול ממנו בחכמה או לצרכי מצוה יכול לעבור במים עד צוארו בין בהליכה בין בחזרה ובלבד שלא יוציא ידו מתחת שפת חלוקו להגביה שולי חלוקו על זרועו והוא שלא יהיו המים רודפים דאם כן אף בחול אסור מפני הסכנה אפילו אם אינם מגיעים אלא עד מתנים:

ו. הא דשרי לעבור בגופו במים לדבר מצוה דוקא לעבור בגופו במים עצמן אבל לעבור בספינה קטנה יש מי שאוסר:

ז. הרב אסור לעבור במים כדי לילך אצל תלמידו:

ח. ההולך לשמור פירותיו מותר לעבור במים בהליכה אבל לא בחזרה. הגה: וכל מקום דמותר לעבור במים אפילו היה לו דרך שיכול להקיף ביבשה מותר לעבור דלמעט בהילוך עדיף טפי (אור זרוע):

סדר הלימוד ליום כד אלול
יום ט"ז משלשים יום קודם יום הכיפורים

ט. אסור להצטנן בטיט לח אם הוא טופח על מנת להטפיה ואסור להצטנן בכלים שיש בהם מים אפילו הם חסרים בין של חרס בין של מתכת אבל אם הם רקים מותר וכן בפירות ובתינוק. הגה: ואסור לשרות מפה מבעוד יום ולעשותה כמין כלים נגובים ולהצטנן בה ביום כיפור דחיישינן שמא לא תנגב יפה ויבא לידי סחיטה (הגהות מיימוני פרק ב' ומלכני וסמ"ק ומנהגים). החולה רוחץ כדרכו אף על פי שאינו מסוכן (רמב"ם):

י. כלה כל שלשים יום מותרת לרחוץ פניה:

יא. מי שראה קרי בזמן הזה ביום הכיפורים אם לה הוא מקנחו במפה ודיו ואם יבש הוא או שנתלכלך רוחץ מקומות המלוכלכים בו לבד ומתפלל ואסור לרחוץ גופו או לטבול אף על פי שבשאר ימות השנה הוא רגיל לטבול לתפלה:

יב. בזמן הזה אסור לאשה לטבול ביום הכיפורים אפילו הגיע זמן טבילתה בו ביום:

פישו"ן – פי ששונה הלכות

שם האחד פישון פירוש פישון לשון נוטריקון פי שונה הלכות (זוה"ק בראשית) רוצה לומר ששונה הלכות דאין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא די אמות של הלכה. (נועם אלימלך, פרשת בראשית)

סימן תריד – דיני סיכה ונעילת הסנדל, ובו ד' סעיפים

א. אסור לסוך אפילו מקצת גופו ואפילו אינו אלא להעביר הזוהמא אבל אם הוא חולה אפילו אין בו סכנה או שיש לו חטטין בראשו מותר :

ב. אסור לנעול סנדל או מנעל של עור אפילו קב הקיטע וכיוצא בו אפילו של עץ ומחופה עור אסור אבל של גמי או של קש או של בגד או של שאר מינים מותר אפילו לצאת בהם לרשות הרבים. (ומותר לעמוד על כרים וכסתות של עור ומכל מקום המחמיר תבא עליו ברכה) (מרככי דיומא ותרומת הדשן סימן קמ"ט):

ג. החיה כל שלשים יום מותרת לנעול את הסנדל והחולה כיוצא בה אף על פי שאין בו סכנה וכן מי שיש לו מכה ברגליו :

ד. מותר כל אדם לנעול סנדל מחמת עקרב וכיוצא בו כדי שלא ישכנו אם מצויים שם עקרבים או דברים הנושכים. הגה: ואם ירדו גשמים ורוצה לילך לביתו מבית הכנסת או להיפך והוא איסטניס מותר לנעול מנעליו עד שמגיע למקומו (מכ"ל):

סדר הלימוד ליום כו אלול
יום י"ח משלשים יום קודם יום הכיפורים

סימן תרטז – יום הכיפורים אסור בתשמיש המטה, ובו ב' סעיפים

א. יום הכיפורים אסור בתשמיש המיטה ואסור ליגע באשתו כאילו היא נדה וכן אסור לישן עם אשתו במטה:

ב. הרואה קרי בליל יום הכיפורים ידאג כל השנה ואם עלתה לו השנה מובטח לו שהוא בן העולם הבא:

סימן תרטז – הקטנים מתי יתחילו להתענות, ובו ב' סעיפים

א. התינוקות מותרים בכל אלו חוץ מבנעילת הסנדל שאין חוששין כל כך אם לא ינעלו. הגה: ומותר לומר לעובד כוכבים לרחצן ולסוכן אבל להאכילם אפילו בידים שרי (טור):

ב. קטן (הבריא) בן תשע שנים שלימות וכן עשר שנים שלימות מחנכין אותו לשעות כיצד היה רגיל לאכול בשתי שעות ביום מאכילין אותו בשלשה היה רגיל לאכול בשלש מאכילין אותו בארבע, לפי כח הבן מוסיפין לענות אותו בשעות (והוא הדין לקטנה הבריאה) (טור). בן אחת עשרה בין זכר בין נקבה מתענין ומשלימין מדברי סופרים כדי להנכין במצות. הגה: ויש אומרים שאינן צריכין להשלים מדרבנן כלל (ר"ן ואור זרוע והגהות מיימוני בשם הלכות גדולות ורוקח ורמ"ם) ויש לסמוך עליהו בנער שהוא כחוש ואינו חזק להתענות (תרומת הדשן סימן קנ"ה). וכל מקום שמחנכין אותו באכילה כן מחנכין אותו ברחיצה וסיכה (טור). בת שתיים עשרה ויום אחד ובן שלש עשרה ויום אחד שהביאו שתי שערות הרי הם כגדולים לכל מצות ומשלימים מן התורה אבל אם לא הביאו שתי שערות עדיין קטנים הם ואינן משלימים אלא מדברי סופרים. הגה: ואפילו הוא רק וכחוש צריך להשלים דחיישינן שמא נשרו השערות (תרומת הדשן סימן קנ"ה). קטן שהוא פחות מבן תשע אין מענין אותו ביום כיפור כדי שלא יבא לידי סכנה. הגה: אפילו אם רוצה להחמיר על עצמו מוחזן בידו (כל 10):

סימן תרי"ז – דין עוברה ומניקה ויולדת ביום הכיפורים, ובו ד' סעיפים

א. עוברות ומניקות מתענות ומשלימות ביום הכיפורים:

ב. עוברה שהריחה (ופניה משתנים אף על פי שלא אמרה צריכה אני) (כנינו ירוחם נתיב כ"ז) לוחשין לה באזנה שיום הכיפורים הוא אם נתקררה דעתה בזכרון זה מוטב ואם לאו מאכילין אותה עד שתתישב דעתה:

ג. כל אדם שהריח מאכל ונשתנו פניו מסוכן הוא אם לא יתנו לו ממנו ומאכילין אותו ממנו:

ד. יולדת תוך שלשה ימים לא תתענה כלל משלשה עד שבעה אם אמרה צריכה אני מאכילין אותה מכאן ואילך הרי היא ככל אדם וימים אלו אין מונין אותם מעת לעת כגון אם ילדה בשבעה בתשרי בערב אין מאכילין אותה ביום הכיפורים אם לא אמרה צריכה אני אף על פי שלא שלמו לה שלשה ימים עד יום כיפור בערב משום דכיון שנכנס יום רביעי ללידתה מקרי לאחר שלשה:

סימן תריח – דין חולה ביום הכיפורים, ובו י' סעיפים

א. חולה שצריך לאכול אם יש שם רופא בקי אפילו הוא עובד כוכבים שאומר אם לא יאכילו אותו אפשר שיכבד עליו החולי ויסתכן מאכילין אותו על פיו ואין צריך לומר שמא ימות אפילו אם החולה אומר אינו צריך שומעים לרופא ואם החולה אומר צריך אני אפילו מאה רופאים אומרים אינו צריך שומעין לחולה:

ב. רופא אחד אומר צריך ורופא אחד אומר אינו צריך מאכילים אותו. הגה: והוא הדין לשנים כנגד שנים ואפילו קצתן יותר בקיאיין מקצתן, כן נראה לי:

ג. ואם החולה ורופא אחד עמו אומרים שאינו צריך ורופא אחר אומר צריך או שהחולה אינו אומר כלום ורופא אחד אומר צריך ושנים אומרים אינו צריך אין מאכילין אותו:

סדר הלימוד ליום א תשרי א דר"ה
יום כ"ב משלשים יום קודם יום הכיפורים

- ד. אם שנים אומרים צריך אפילו מאה אומרים אינו צריך ואפילו החולה אומר עמהם שאינו צריך מאכילין אותו מאחר ששנים אומרים צריך. הגה: והוא הדין אם החולה ורופא אחד עמו אומרים צריך אף על פי שמאה רופאים אומרים אינו צריך מאכילין אותו (ט"ו) ולא חיישינן דהחולה אומר צריך משום דמאמין לרופא זה שאומר צריך (בית יוסף בט"ס מהרי"א):
- ה. אם החולה אומר אינו צריך והרופא מסופק מאכילין אותו אבל אם הרופא אומר אינו צריך והחולה אומר איני יודע אין מאכילין אותו:
- ו. אם הרופא אומר שאינו מכיר את החולי הרי הוא כאדם דעלמא ואין דבריו מעלין ולא מורידין. הגה: מיהו אם נחלש הרבה עד שנראה לרוב בני אדם שאצלו שהוא מסוכן אם לא יאכל מאכילין אותו (איסור והיתר):
- ז. כשמאכילין את העוברות או את החולה מאכילין אותם מעט מעט כדי שלא יצטרף לשיעור הלכך מאכילין אותו כשני שלישי ביצה בינונית וישהו כדי אכילת ארבעה ביצים והשתיה יבדקו בחולה עצמו כמה היא כדי שיסלקנו לצד אחד ויראה כמלא לוגמיו:

סדר הלימוד ליום ב' תשרי ב' דר"ה
יום כ"ג משלשים יום קודם יום הכיפורים

ח. וישקוהו פחות מאתו שיעור וישהו בין שתיה
לשתיה כדי אכילת ארבעה ביצים ולפחות ישהו
בין שתיה לשתיה כדי שיעור שתיית רביעית ואם
אמדוהו שאין השיעורים הללו מספיקים לו או
שהחולה אומר כן או שנסתפקו בדבר מאכילין
ומשקים אותו כל צרכו (מיד):

ט. מי שאחזו בולמוס והוא חולי שבא מחמת רעבון
וסימנו שענינו כהות ואינו יכול לראות מאכילין
אותו עד שיאורו עיניו ואם אין שם מאכל של
היתר מאכילין אותו מאכל איסור ואם יש כאן שני
מיני איסורים אחד חמור מחבירו מאכילין אותו
הקל תחלה. הגה: אם צריך לבשר ויש כאן בהמה שצריכין
לשוחטה ובשר נבלה מוכנת עיין לעיל סימן שכ"ח סעיף י"ד:

י. חולה שאכל ביום הכיפורים ונתיישב דעתו בענין
שיכול לברך צריך להזכיר של יום הכיפורים
בברכת המזון שאומר יעלה ויבוא בבונה ירושלים:

סדר הלימוד ליום ג' תשרי צום גדלי'
יום כ"ד משלשים יום קודם יום הכיפורים

סימן תריט – סדר ליל יום הכיפורים, ובו ו' סעיפים

א. ליל יום הכיפורים נוהגים שאומר שליח צבור בשיבה של מעלה ובישיבה של מטה על דעת המקום ועל דעת הקהל אנו מתירין להתפלל עם העבריינים ונוהגים שאומר כל נדרי וכו' ואחר כך אומר שהחיינו בלא כוס. הגה: ואחר כך מתפללים ערבית ונוהגים לומר כל נדרי בעודו יום וממשיך בניגונים עד הלילה ואומרים אותו שלשה פעמים וכל פעם מגביה קולו יותר מבראשונה (מהרי"ל). וכן אומר השליח ציבור שלש פעמים ונסלח לכל עדת וגו' והקהל אומרים שלשה פעמים ויאמר ה' סלחתי כדברייך (מנהגים). ואל ישנה אדם ממנהג העיר אפילו בניגונים או בפיוטים שאומרים שם (מהרי"ל):

ב. בליל יום הכיפורים ומחרתו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בקול רם:

ג. אם חל בשבת אומרים ויכולו וברכה אחת מעין שבע וחותרם מקדש השבת ואינו מזכיר של יום הכיפורים. (ואין אומרים אבינו מלכנו בשבת אבל שאר הסליחות והתחינות אומר כמו בחול) (ריב"ש סימן תקי"ב ומנהגים):

סדר הלימוד ליום ד תשרי
יום כ"ה משלשים יום קודם יום הכיפורים

ד. צריך להעמיד אחד לימין שליח ציבור ואחד לשמאלו:

ה. יש שעומדים על רגליהם כל היום וכל הלילה:

ו. נוהגים ללון בבית הכנסת ולומר שירות ותשבחות כל הלילה. הגה: וטוב לישן רחוק מן הארון (מלכ"ו) ומי שאינו רוצה לומר שירות ותשבחות לא ישן שם (מסכ"ו). והחזנים המתפללים כל היום לא יעוררו כל הלילה כי מאבדין קולם כשאינם ישנים (מסכ"ו):

סימן תרכ – מנהג יפה לקצר בתפלת שחרית, ובו סעיף אחד

א. טוב לקצר בפיוטים ובסליחות שחרית כדי למהר בענין שיתפללו מוסף קודם שבע שעות:

סימן תרכא – סדר קריאת התורה ומילה ביום כיפור, ובו ו' סעיפים

א. מוציאים שני ספרים בראשון קורים ששה בפרשת אחרי מות עד ויעש כאשר צוה ה' ואם הל בשבת קורים שבעה ומפטיר קורא בשני בפנחס ובעשור לחודש ומפטיר בישעיה ואמר סלו סלו פנו דרך עד כי פי ה' דבר:

ב. מילה ביום הכיפורים מלין בין יוצר למוסף אחר קריאת התורה ולאחר המילה אומרים אשרי (והמנהג למול אחר אשרי) (מנהגים). ואם הוא במקום שצריך לצאת מבית הכנסת אין מלין עד אחר חזרת ספר תורה וחוזרים ואומרים קדיש:

ג. מברכין על המילה בלא כוס. (ויש אומרים דמברכין בכוס ונותנין לתינוק הנימול וכן נוהגין):

ד. במוסף אומר שליח ציבור סדר עבודה. הגה: ונוהגין ליפול על פניהם כשאומרים והכהנים והעם גם בעלינו לשבח אבל שליח ציבור אסור לעקור ממקומו בשעת התפלה כדי ליפול על פניו ויש למחות ביד העושים כן:

ה. סדר הוידוי הטאתי עויתי פשעתי:

ו. נהגו לידור צדקות ביום הכיפורים בעד המתים: (ומזכירין נשמותיהם, דהמתים גם כן יש להם כפרה ביום הכיפורים) (מרכ"י)

סימן תרכב – סדר תפלת מנחה, ובו ד' סעיפים

א. למנחה אומר אשרי ובא לציון ואין אומרים ואני תפלתי אפילו אם חל להיות בשבת. הגה: ואין אנו נוהגין לומר אשרי ובא לציון קודם מנחה רק קודם נעילה וכן כתבו קצת רבוותא (מרכ"י והגהות מיימוני סוף ספר אהבה וסוף הלכות יום כיפור וכל בו ומנהגים). ואין אומרים אין כאלהינו ביום כיפור (מנהגים):

סדר הלימוד ליום ו' תשרי
יום כ"ז משלשים יום קודם יום הכיפורים

ב. ומוציאין ספר תורה וקורים שלשה בפרשת עריות עד סוף הפרשה והשלישי מפטיר ביונה ומסיים מי אל כמוך ומברך לפנייה ולאחריה ואם חל בשבת מזכיר בה של שבת וחותם בשל שבת. הגה: ואין אומרים על התורה ועל העבודה במנחה (הגסות מיימוני סוף הלכות יום כיפור ומנהיג"ל ומנהגים והגסות מרדכי):

ג. אם חל בשבת אומרים צדקתך ואומרים אבינו מלכנו. הגה: ובמדינות אלו אין אומרים צדקתך ולא אבינו מלכנו:

ד. אין נושאין כפים במנחה ביום הכיפורים וכהן שעבר ועלה לדוכן הרי זה נושא כפיו ואין מורידין אותו:

סימן תרכג – סדר תפלת נעילה, ובו ו' סעיפים

א. לנעילה אומר אשרי וקדיש ואינו אומר ובא לציון. הגה: וכבר כתבתי דהמנהג במדינות אלו לומר אשרי ובא לציון קודם נעילה:

סדר הלימוד ליום ז תשרי
יום כ"ח משלשים יום קודם יום הכיפורים

ב. זמן תפלת נעילה כשהחמה בראש האילנות כדי שישלים אותה סמוך לשקיעת החמה וצריך שליח ציבור לקצר בסליחות ופסוקים שבאמצע התפלה וגם אין לו למשוך בתפלת נעילה כל תיבה ותיבה כדרך שמושך בשאר תפלות כדי שיגמור קודם שקיעת החמה (ואומר במקום כתבנו חתמנו) (טור):

ג. אם חל בשבת מזכיר בה של שבת אבל בוידוי שלאחר התפלה אין מזכירים בו של שבת והני מילי יחיד אבל שליח צבור כיון שאמרו בתוך תפלתו מזכיר בו של שבת ואם לא הזכיר בזה אין מחזירין אותו:

ד. אומר כתר כמו במוסף:

ה. נושאים כפים בנעילה (והמנהג במדינות אלו שלא לישא כפיו ואומרים אבינו מלכנו):

ו. בסוף הסליחות אומרים שבע פעמים ה' הוא האלהים (ופעם אחת שמע ישראל, ושלוש פעמים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד) (מנהגים) (ועיין לעיל סימן ס"א). ותוקעים תשר"ת. הגה: ויש אומרים שאין לתקוע רק תקיעה אחת (מרדכי והגהות מיימוני סוף הלכות יום כיפור ואגור) וכן נוהגין במדינות אלו ותוקעין לאחר שאמר קדיש לאחר נעילה וקצת מקומות נהגו לתקוע קודם קדיש:

סימן תרכד – סדר מוצאי יום הכיפורים, ובו ה' סעיפים

- א. מתפללים תפלת ערבית ואומר הבדלה בחונן הדעת:
- ב. צריך להוסיף מחול על הקודש גם ביציאתו שימתינו מעט אחר יציאת הכוכבים:
- ג. מבדילים על הכוס ואין מברכים על הבשמים אפילו אם הל להיות בשבת:
- ד. מברכים על האור ואין מברכים במוצאי יום הכפורים על האור שהוציאוהו עתה מן האבנים ויש אומרים שמברכים עליו מעמוד ראשון ואילך:

סדר הלימוד ליום ט' תשרי ערב יו"כ
יום ל' משלשים יום קודם יום הכיפורים

ה. ישראל שהדליק מעובד כוכבים אין מברכים עליו במוצאי יום הכיפורים אף על פי שבמוצאי שבת מברכין עליו שאין מברכין במוצאי יום הכיפורים אלא על האור ששבת מבעוד יום ממש או על האור שהודלק ממנו וכן נהגו להדליק מעששית של בית הכנסת ומיהו אפילו אם הודלק ביום הכיפורים אם הודלק בהיתר כגון לחולה יכולים לברך עליו. הגה: יש אומרים להבדיל על נר של בית הכנסת (המגיד פרק כ"ט ואבולרסס ואור זרוע) ויש אומרים שאין להבדיל עליו אלא מדליקין נר אחר ממנו והנכון להבדיל על שניהן ביחד דהיינו להדליק נר אחד מנר בית הכנסת ולא יבדיל על נר עצמו של בית הכנסת לחוד (מהרי"ל) ושאר דיני נר עיין לעיל סימן רצ"ח ואוכלים ושמחים במוצאי יום הכיפורים דהוי קצת יום טוב (עור מהרי"ן אור זרוע). ויש מחמירים לעשות שני ימים יום כיפור ויש לזה התרה ואין לנהוג בחומרא זו משום דיש לחוש שיבא לידי סכנה (אור זרוע). מי שמתענה תענית חלום למחרת יום כיפור אין צריך להתענות כל ימיו (מנהגים). אין אומרים תחינות ולא צדקתך וצדקתך מיום כיפור עד סוכות והמדקדקים מתחילים מיד במוצאי יום כיפור בעשיית הסוכה כדי לצאת ממצוה אל מצוה (מהרי"ל

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

עושה שמים וארץ

עזרי מעם ה'

כל השנה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא

ספר

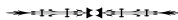
שולחן ערוך

הלכות יום הכיפורים השלם

מחבר עם רמ"א

לפני זקנים עם נערים

בדרך קטן למען ישאווהו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל מקום כאשר יחנו או יסעו

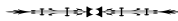
זה השלחן אשר לפני ה' אשר ערכו המחברים הקדושים

מרן רבינו יוסף קארו זיע"א

ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ

ורבינו משה איסרליש זיע"א

ובני ישראל יוצאים ביד רמה

בו לקטנו כל המחבר והרמ"א מכל ארבע חלקי שולחן

ערוך הנוגעים ביום הכיפורים

ועל ידי שילמדו המחבר והרמ"א מכל ד' חלקי שו"ע. יזכו לשמור יום
הכיפורים כהלכתו. כמבואר בספר תורת המנחה על התורה לרבינו
יעקב סקלי תלמיד הרשב"א (עמוד תשי"ח) וזה לשונו: "שאם זכו לשמור
יו"כ 'כהלכתו' הרי אלו נכתבין לחיים" ... עכ"ל.

יוצא לאור בעזרשיית על ידי:

מפעל עולמי ללימוד שו"ע או"ח – מחבר עם רמ"א

אלול תשס"ה לפ"ק – ברוקלין ניו יארק יע"ו

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

תערוך לפני שולחן נגד צורדי דשנת בשמן ראשי כוסי ה"ה

היום שחוד ביה המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד

מפתח הסימנים

הלכות יום טוב

סימן תקכו – דין מת ביום טוב, סעיף ג

מט

הלכות חול המועד

סימן תקמח – דין אבילות בחול המועד, סעיפים: יא, יד, טו

נ

הלכות תשעה באב ושאר תעניות

סימן תקנ – הברדל שיש בין תשעה באב ליתר צומות, סעיף ד

נ

הלכות תענית

סימן תקסו – דיני תענית ציבור, סעיף ח

נא

סימן תקסז – טעימה ורחיצת הפה שמותר בתענית, סעיפים: א, ב, ג

נא

סימן תקסח – דיני נדרדי תענית, סעיפים: ד, ה

נא

סימן תקע – דין חנוכה ופורים וימים שאין אומרים בהם תחינה, שנפשו בתוך ימי נדרדי תענית, סעיפים: א, ב, ג

נב

הלכות סוכה

סימן תרכה, סעיף א

נד

– יורה דעה –

הלכות שחיטה

סימן יא – באיזה זמן שוחטין ודין השוחט בתוך המים, סעיף ב

נה

הלכות נדרים

סימן ריא – המתנה שנדריו לא יהיו נדרים, סעיף א

נה

סימן ריד – לעבור על מנהג צריך התרה, סעיף א

נה

סימן רטו – שהנדרים חלים על דבר מצוה, סעיף ד

נו

הלכות מילה

סימן רסה – סדר ברכת המילה ודין מילה ביום התענית, סעיף ד

נז

הלכות אבילות

סימן שצב – אבל אסור כל ל' יום לישא אשה, סעיף ב

נח

סימן שצט – דיני אבילות ברגל בראש השנה ויום טוב שני של גלויות, סעיפים: ו, ט, י

נח

– חושן משפט –

הלכות הלואה

סימן מג – שצריך לכתוב זמן בשטר וכל דיני האיחור והקדימה בפרטות, סעיף יד

ס

הלכות אונאה ומקח טעות

סימן רלה – קטן וחרש ושוטה ושכור מתי מוכר מטלטלין והקונה בשבת וביום טוב, סעיף כח

ס

הלכות חובל בחבירו

סימן תכד – החובל באביו ואמו או החובל בבניו או החובל בחבירו בשבת, סעיף ב

סא

– אורח חיים –

הלכות ציצית

סימן יח – זמן ציצית, סעיף א

לז

הלכות ברכת השחר ושאר ברכות

סימן נא – דיני תפלה מן ברוך שאמר עד ישתבח, סעיף ט

לח

הלכות קריאת שמע

סימן סא – דין כמה צריך לדקדק ולכוין בקריאת שמע, סעיפים: יא, יב

לח

הלכות תפלה

סימן קא – שצריך לכוין בכל הברכות, ושיכול להתפלל בכל לשון, סעיף ג

לט

סימן קיג – דיני הכריעות בשמונה עשרה ברכות, סעיף ב

לט

סימן קיח – חתימת ברכת השיבה, סעיף א

לט

הלכות נשיאת כפים

סימן קכח – דיני נשיאת כפים ואיזה דברים הפוסלים בכהן, סעיף מד

מ

סימן קכט – באיזה תפלות נושאים כפים, סעיפים: א, ב

מ

הלכות נפילת אפים

סימן קלא – דיני נפילת אפים, סעיפים: א, ג, ז, ח

מא

הלכות קריאת ספר תורה

סימן קלה – סדר קריאת התורה ביום ב' וד', סעיף יד

מב

סימן קלו – מי הם הנקראים לספר תורה בשבת, סעיף א

מג

סימן קמד – שלא לדלג בתורה מענין לענין, ודיני ההפטורה, סעיף א

מג

הלכות בית הכנסת

סימן קנא – דיני קדושת בית הכנסת, סעיף ד

מג

הלכות שבת

סימן רסג – מי ומי המדליקין, ואם טעו ביום המעונן, סעיף ה

מד

סימן רעה – דברים האסורים לעשות לאור הנר בשבת, סעיפים: א, ח

מד

סימן רפח – דין תענית ודין תענית חלום בשבת, סעיף ה

מה

סימן רצח – דיני נר הברדל, סעיפים: א, ו, ח

מה

סימן שלד – דיני דליקה בשבת, סעיף ד

מו

הלכות עירובי תחומין

סימן תטז – דין עירובי תחומין ביום טוב שחל להיות סמוך לשבת, סעיף ד

מו

הלכות ראש חודש

סימן תכו – דין ברכת הלבנה וזמנה, סעיף ב

מו

סימן תכח – סדר קביעת המועדים וקריאת הפרשות, סעיפים: א, ג, ד, ה, ח

מו

ספר שולחן ערוך
הלכות יום הכיפורים השלם
מחבר עם רמ"א
מלוקט מכל ארבע חלקי שולחן ערוך

אורח חיים

הלכות ציצית

סימן יח – זמן ציצית, סעיף א

א. לילה לאו זמן ציצית הוא דאמעית מוראתם אותו להרמב"ם כל מה שלובש בלילה פטור אפילו הוא מיוחד ליום ומה שלובש ביום חייב אפילו מיוחד ללילה ולהרא"ש כסות המיוחד ללילה פטור אפילו לובשו ביום וכסות המיוחד ליום ולילה חייב אפילו לובשו בלילה. הגה: וספק ברכות להקל על כן אין לברך עליו אלא כשלושב ביום והוא מיוחד גם כן ליום (כ"ט יוסף). ואחר תפלת ערבית אף על פי שעדיין יום הוא אין לברך עליו (פסקי מהרא"י סימן קכ"ח). ובליל יום כפורים יתעטף בעוד יום ויברך עליו (תשכ"ז):

לח שולחן ערוך אורח חיים הלכות יזה"כ

הלכות ברכת השחר ושאר ברכות

**סימן נא – דיני תפלה מן ברוך שאמר עד
ישתבה, סעיף ט**

ט. מזמור לתודה יש לאומרה בנגינה שכל השירות עתידות
ליבטל חוץ ממזמור לתודה. הגה: ואין אומרים מזמור לתודה
בשבת ויום טוב (טור) או בימי פסח שאין תודה קריבה בהם משום
חמץ ולא בערב פסח ועיין לקמן סימן תצ"ט ולא בערב יום כפור
ועיין לקמן סימן תר"ד וכן נהגו במדינות אלו (מנהגים):

הלכות קריאת שמע

**סימן סא – דין כמה צריך לדקדק ולכוין
בקריאת שמע, סעיפים: יא, יב**

יא. האומרים באשמורת בסליחות ו**ביום כיפור** בתפילת
נעילה ב' פעמים פסוק שמע ישראל יש ללמדם שלא
יאמרו:

יב. ה' הוא האלהים שאומרים אותו **ביום כפור** בתפילת
נעילה ו' פעמים מנהג כשר הוא. הגה: יש אומרים שיש לזוהר
שלא לענות על שום ברכה ב' פעמים אמן (כית יוסף ב"ס אוהל מועד):

אין לו מקום אחר בעולמו

ואין לו להקב"ה בעולמו, ר"ל מקום לשרות בו, אלא די אמות של
הלכה היא מקומו (ברכות ה.). (ישמח משה פרשת תרומה)

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ לט

הלכות תפלה

**סימן קא – שצריך לכוין בכל הברכות,
ושיכול להתפלל בכל לשון, סעיף ג.**

ג. יש אומרים שבראש השנה ויום כיפור מותר להשמיע קולם בתפלה אפילו בצבור. הגה: וכן נוהגין ומכל מקום יזהרו שלא להגביה קולם יותר מדאי (דקשות מהרי"ו):

**סימן קיג – דיני הכריעות בשמונה עשרה
ברכות, סעיף ב**

ב. הנוהגים לשחות בראש השנה ויום כיפור כשאומרים זכרנו ומי כמוך צריכים לזקוף כשמגיעים לסוף הברכה. הגה: ואף על גב דבאבות כורע בסוף הברכה מכל מקום צריך לזקוף מעט בסוף זכרנו כדי שיהא נראה שחוזר וכורע משום חיוב (דברי עלמו לפירוש הטור):

סימן קיח – חתימת ברכת השיבה, סעיף א

א. השיבה שופטינו חותם בה מלך אוהב צדקה ומשפט ומראש השנה ועד יום הכפורים חותם המלך המשפט. הגה: מיהו אם אמר מלך אוהב צדקה ומשפט אין צריך לחזור ולא אמרו שיחזור אלא במקום שכל השנה אומרים האל אוהב צדקה ומשפט (הרי"י סוף פרק קמ"א דברכות וטור והגהות מנהגים). ועיין לקמן סימן תקפ"ב:

ארבע אמות של הלכה קדוש בקדושת ארץ ישראל

ארבע אמות של הלכה קדוש בקדושת ארץ ישראל שאויר ארץ העמים נפלט מתוכו לגמרי מכל צד על ידי החרב דשתי פיות ונכנס אויר קדוש. (צדקת הצדיק, אות רכ"ג)

הלכות נשיאת כפים

סימן קכח – דיני נשיאת כפים ואיזה דברים הפוסלים בכהן, סעיף מד

מד. כהן אף על פי שהוא פנוי נושא את כפיו. הגה: ויש אומרים דאינו נושא כפיו דהשרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה והמברך יש לו להיות בשמחה (מכלני פלק סקולא עומל). ונהגו שנושא כפיו אף על פי שאינו נשוי ומכל מקום הרוצה שלא לישא כפיו אין מוחין בידו רק שלא יהא בבית הכנסת בשעה שקורין כהנים או אומרים להם ליטול ידיהם. נהגו בכל מדינות אלו שאין נושאים כפים אלא ביום טוב משום שאז שרויים בשמחת יום טוב וטוב לב הוא יברך מה שאין כן בשאר ימים אפילו בשבתות השנה שטרודים בהרהורים על מחייתם ועל ביטול מלאכתם ואפילו ביום טוב אין נושאים כפים אלא בתפלת מוסף שיוצאים אז מבית הכנסת וישמחו בשמחת יום טוב (דכני ענמו). וכל שחרית ומוסף שאין נושאים בו כפים אומר השליח ציבור אלהינו ואלהי אבותינו וכו' כדלעיל סוף סימן קכ"ו ויום הכפורים נושאים בו כפים כמו ביום טוב ויש מקומות שנושאים בו כפים בנעילה ויש מקומות אפילו בשחרית:

סימן קכט – באיזה תפלות נושאים כפים, סעיפים: א, ב

א. אין נשיאת כפים אלא בשחרית ומוסף ובנעילה ביום שיש בו נעילה כמו ביום הכיפורים אבל לא במנחה משום דשכיחא שכרות באותה שעה שמא יהא הכהן שכור ונזרו במנחה של תענית אטו מנחת שאר ימים אבל בתענית שאין בו נעילה הואיל ותפלת מנחה סמוך לשקיעת החמה היא דומה לתפלת נעילה ואינה

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יזה"כ מא

מתחלפת במנחה של שאר ימים הלכך יש בה נשיאת כפים. (והמנהג שלנו כבר נתבאר לעיל סימן קכ"ח):

ב. כהן שעבר ועלה לדוכן ביום הכיפורים במנחה כיון שהדבר ידוע שאין שם שכרות הרי זה נושא את כפיו ואין מורידין אותו מפני החשד שלא יאמרו פסול הוא ולכך הורידוהו. הגה: ולכן אומרים במנחה ביום כפורים אלהינו ואלהי אבותינו אף על גב דאין ראוי לנשיאת כפים מכל מקום הואיל ואם עלה לא ירד מיקרי קצת ראוי (סגסופ מיימוני), וכן נוהגין במדינות אלו אף על פי שיש נוהגין במדינות אלו אף על פי שיש נוהגין במדינות אלו אף על פי שיש חולקים:

הלכות נפילת אפים

סימן קלא – דיני נפילת אפים, סעיפים: א, ו,

ז, ח

א. אין לדבר בין תפלה לנפילת אפים. כשנופל על פניו נהגו להטות על צד שמאל. הגה: ויש אומרים דיש להטות על צד ימין והעיקר להטות (ריב"ז ס' סימן קי"ב וביט יוסף נצט ס' סוכות) בשחרית כשיש לו תפילין בשמאלו על צד ימין משום כבוד תפילין ובערבית או כשאין לו תפילין בשמאלו יטה על שמאלו (מנהגים). ולאחר שנפל על פניו יגביה ראשו ויתחנן מעט מיושב וכל מקום ומקום לפי מנהגו. ומנהג פשוט לומר ואנחנו לא נדע כו' וחצי קדיש אשרי ולמנצח (טור) ואפילו בימים שאין אומרים תחנון אומרים למנצח מלבד בראש חודש והנוכה ופורים וערב פסח וערב יום כיפור וט'

באב (מנהגים, ועיין לקמן סימן תקנ"ט):

מב שולחן ערוך אורח חיים הלכות יזה"כ

ז. נהגו שלא ליפול על פניהם בט"ו באב ולא בט"ו בשבט ולא בראש חודש ולא במנחה שלפניו ולא בחנוכה ויש אומרים גם במנחה שלפניו (וכן נוהגין). בפורים אין גופליין על פניהם. (בל"ג בעומר אין גופליין. ביום כיפור אין גופליין. וכן בערב ראש השנה אפילו שחרית. מנהגים).

ז. ומנהג פשוט שלא ליפול על פניהם בכל בכל חדש ניסן ולא בט"ו באב ולא בין יום כיפור לסוכות. (ולא מתחלת ראש חודש סיון עד אחר שבועות):

ה. אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו כשמתפלל על הצבור אלא אם כן הוא בטוח שיענה כיהושע בן נון. הגה: וכן אסור לכל אדם ליפול על פניו בפשוט ידים ורגלים אפילו אם אין שם אבן משכית (הגהות אשכנזי סוף פרק תפלת השחר וריב"ק סימן תי"ג) אבל אם נוטה קצת על צדו מותר אם אין שם אבן משכית וכן יעשו ביום כיפור כשגופליין על פניהם אם יציעו שם עשבים כדי להפסיק בין הקרקע ובין נוהגין (מרדכי):

הלכות קריאת ספר תורה

סימן קלה – סדר קריאת התורה ביום ב' זה,
סעיף יד

יד. בני אדם החבושין בבית האסורין אין מביאים אצלם ספר תורה אפילו בראש השנה ויום הכיפורים. הגה: והיינו דוקא בשעת הקריאה לבד אבל אם מכינים לו ספר תורה יום או יומים קודם מותר (אור זרוע הגהות אשכנזי פ"ק ג' דרכות ומכ"ס פדווא סימן פ"ח) ואם הוא אדם חשוב בכל ענין שרי (ס):

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ מג

סימן קלו – מי הם הנקראים לספר תורה בשבת, סעיף א

א. בשבת ויום טוב כפורים קוראים אחר הלוי תלמידי חכמים הממונים על הצבור ואחריהם תלמידי חכמים הראויים למנותם פרנסים על הצבור (ששואלים אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר) ואחר כך בני תלמידי חכמים שאבותיהם ממונים על הצבור ואחר כך ראשי כנסיות וכל העם:

סימן קמד – שלא לדלג בתורה מענין לענין, ודיני ההפטורה, סעיף א

א. מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה מפרשה זו לפרשה אחרת והני מילי בשני ענינים דחיישינן שמא תתבלבל דעת השומעים אבל בחד ענינא כגון אחרי מות ואך בעשור שכהן גדול קורא ביום כפורים מדלגין והוא שלא יקרא על פה שאסור לקרות שלא מן הכתב אפילו תיבה אחת ובנביא מדלגין אפילו בשני ענינים והוא שלא ישהה בדילוג בענין שיעמדו הצבור בשתיקה והני מילי בנביא אחד אבל מנביא לנביא אין מדלגין ובתרי עשר מדלגין מנביא לנביא ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחלתו:

הלכות בית הכנסת

סימן קנא – דיני קדושת בית הכנסת, סעיף ד
ד. לצורך בית הכנסת מותר לאכול ולישן בתוכו ומטעם זה ישנים בליל יום הכפורים בבית הכנסת ואפילו לצורך

מר שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

מצוה אחרת כגון כשנקבצים לעבר השנה בבית הכנסת
מותר לאכול שם:

הלכות שבת

**סימן רסג – מי ומי המדליקין, ואם טעו ביום
המעונן, סעיף ה**

ה. כשידליק יברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר
קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת, אחד האיש
ואחד האשה גם ביום טוב צריך לברך להדליק נר של יום
טוב. וביום הכיפורים בלא שבת יש מי שאומר שלא
יברך ועיין לקמן סימן תר"י. הגה: יש מי שאומר שמברכין
קודם ההדלקה ויש מי שאומר שמברך אחר ההדלקה (מלדכי סוף במה
מלליקין) וכדי שיהא עובר לעשייתו לא יחנה ממנה עד לאחר הברכה
ומשימין היד לפני הנר אחר הדלקה ומברכין ואחר כך מסלקין היד
וזה מקרי עובר לעשייה וכן המנהג (מסרי"ט):

**סימן רעה – דברים האסורים לעשות לאור
הנר בשבת, סעיפים: א, ה**

א. אין פולין (פירוש לבקר את הכנים מהבגדים תרגום בערתי הקדש
פליתי) ואין קורין בספר לאור הנר ואפילו אינו מוציא
בפיו שמא יטה ואפילו הוא גבוה עשר קומות שאינו
יכול ליגע אליו שלא חלקו חכמים בדבר ומטעם זה יש
לאסור אפילו הוא בעששית או קבוע בחור שבכותל וכן
בנר של שעוה:

ה. נוהגים לקרות בליל יום כיפור במחזורים מפני שאימת
יום הכיפורים עליהם:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ מה

סימן רפח – דין תענית ודין תענית חלום בשבת, סעיף ה

ה. יש אומרים שאין להתענות תענית חלום בשבת אלא על חלום שראהו תלת זימני ויש אומרים שבזמן הזה אין להתענות תענית חלום בשבת שאין אנו בקיאים בפתרון חלומות לידע איזה טוב ואיזה רע והעולם אומרים שנמצא בספרים קדמונים שעל שלשה חלומות מתענים בשבת ואלו הן הרואה ספר תורה שנשרף או יום הכיפורים בשעת נעילה או קורות ביתו או שיניו שנפלו ויש אומרים הרואה יום הכיפורים אפילו שלא בשעת נעילה ויש אומרים הרואה שקורא בתורה ויש אומרים הרואה שנושא אשה והא דרואה שיניו שנפלו דוקא שיניו אבל הרואה לחייו שנשרו חלום טוב הוא דמתו היועצים עליו רעה ונראה לי שהחלומות שאמרו בפרק הרואה שהם רעים גם עליהם מתענין בשבת:

סימן רצח – דיני נר הבדלה, סעיפים: א, ו,

ח

א. מברך על הנר בורא מאורי האש אם יש לו ואינו צריך לחזור אחריו והני מילי במוצאי שבת אבל במוצאי יום הכיפורים יש אומרים שמחזור אחריו. הגה: מי שאין לו כוס להבדיל כשרואה האש מברך עליו וכן הבשמים (טו):

ו. אינו יהודי שהדליק במוצאי שבת מישראל או ישראל מאינו יהודי מברכין עליו אבל אינו יהודי שהדליק מאינו יהודי אין מברכין עליו ובמוצאי יום הכיפורים אין

מו שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

מברכין על נר שהדליק ישראל מאינו יהודי (ועיין לקמן סימן תרכ"ד סעיף ה'):

ה. אור היוצא מהעצים ומהאבנים מברכין עליו אבל במוצאי יום הכיפורים אין מברכין עליו:

סימן שלד – דיני דליקה בשבת, סעיף ד

ד. מצילין מיום הכיפורים לשבת אבל לא משבת ליום הכפורים ויום טוב ולא לשבת הבאה אבל מיום הכפורים למוצאי יום הכפורים מצילים מזון סעודה אחת:

הלכות עירובי תחומין

סימן תטז – דין עירובי תחומין ביום טוב שחל להיות סמוך לשבת, סעיף ד

ד. יום הכיפורים הרי הוא כשבת בין לענין עירובי הצירות בין לענין עירובי תחומין:

הלכות ראש חודש

סימן תכו – דין ברכת הלבנה וזמנה, סעיף ב

ב. אין מברכין על הירח אלא במוצאי שבת כשהוא מבושם ובגדיו נאים. הגה: ודוקא אם ליל מוצאי שבת הוא קודם י' בחודש או ממתנין עד מוצאי שבת אבל אם הוא אחר כך אין ממתנין עד מוצאי שבת שמא יהיו ב' לילות או ג' או ד' עננים ולא יראו הלבנה ויעבור הזמן וכשמקדשין אותה בחול יש ללבוש בגדים נאים (תרומת הדשן סימן ל"ט). אין מקדשין הלבנה קודם תשעה באב ולא

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ מז

קודם יום הכיפורים (מסרי"ל). ובמוצאי יום הכיפורים מקדשין אותה דאז שורין בשמחה אבל לא במוצאי תשעה באב או שאר תענית (דברי ענמו). ואין מקדשין אותה במוצאי שבת שחל בו יום טוב (מסרי"ל הלכות יוס טו). ותולה עיניו ומיישר רגליו ומברך (מעומד) (טו). ואומר שלש פעמים סימן טוב תהיה לכל ישראל ברוך יוצרך וכו'. הגה: ורוקד ג' פעמים כנגדה ואומר כשם שאני רוקד כו' ואומר תפול עליהם וגו' ולמפרע כאבן ידמו כו' ג' פעמים ויאמר לחבירו ג' פעמים שלום עליך ומשיב הוי כשואל (טו). ונוהגין לומר דוד מלך ישראל חי וקיים, שמלכותו נמשל ללבנה ועתיד להתחדש כמותה וכנסת ישראל תחזור להתדבק בבעלה שהוא הקב"ה דוגמת הלבנה המתחדשת עם החמה שנאמר שמש ומגן ה' ולכן עושין שמחות וריקודין בקידוש החודש דוגמת שמחת נישואין (כמיי פרשת וישב ודברי ענמו):

סימן תכח – סדר קביעת המועדים וקריאת הפרשיות, סעיפים: א, ג, ד, ה, ח

א. אלו הימים שאין קובעים בהם המועדים לא אר"ו ראש השנה ולא גא"ו יום הכיפורים ולא זב"ד פורים ולא בד"ו פסח ולא גה"ז עצרת והושענא רבה לא ג' חנוכה ולא אנ"ו צום אסתר ולא בד"ו צום תמוז ואב. לעולם ביום שיחיה פורים יהיה ל"ג לעומר וסימן פל"ג וכיום שיחיה חנוכה יהיה עצרת:

ג. סימן לקביעת המועדים א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ן ו"ף פירוש ביום ראשון של פסח יהיה לעולם תשעה באב וסימן על מצות ומרורים יאכלוהו ביום ב' בו שבועות וכיום ג' בו ראש השנה ביום ד' בו קריאת התורה שהוא

מה שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

שמחת תורה ביום ה' בו צום כפור ביום ו' בו פורים
שעבר:

ד. לעולם קורין צו את אהרן קודם פסח בפשוטה ומצורע
במעוברת חוץ מבה"ח מעוברת (וה"ש מעוברת) שקורין
אחרי מות קודם הפסח ולעולם קורין פרשת במדבר סיני
קודם עצרת ט' כאב קודם ואתחנן אתם נצבים קודם
ראש השנה ולכן כשראש השנה ביום ב"ג שיש שתי
שבתות בין ראש השנה לסוכות צריכים לחלק נצבים
וילך כדי שיקראו וילך בין ראש השנה לצום כפור
והאזינו בין צום כפור לסוכות וסימן ב"ג המלך, פת
וילך. אבל כשראש השנה ביום ה"ו אז אין בין ראש
השנה לסוכות אלא שבת אחת שקורין בה האזינו אז
וילך עם נצבים קודם ראש השנה וסימן לפשוטה פקדו
ופסחו ולמעוברת סגרו ופסחו מנו ועצרו צומו וצלו
קומו ותקעו:

ה. פרשת האזינו מחלקים פרשיותיה בדרך שהיו מחלקין
אותה במקדש שהיו קורין השירה פעם אחת לששת ימי
השבוע וסימן הזי"ו ל"ך האזינו לך האזינו זכור ירכיבהו
וירא לו חכמו כי אשא אל שמים עד סוף השירה
והשביעי קורא מסוף השירה עד סוף הפרשה. הגה: ודוקא
בשבת מחלקין הפרשיות אבל במנחה בשבת וב' וה' אין לחוש
(מרכי פרק הקולא עומד):

ה. מי"ז בתמוז ואילך מפטירין ג' דפורענותא ז' דנחמתא
תרתי דתיובתא ג' דפורענותא דברי ירמיהו שמעו דבר
ה' חזון ישעיהו שבע דנחמתא נחמו ותאמר ציון עניה
סוערה אנכי רני עקרה קומי אורי שוש איש וביום צום

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ מט

גדליה במנחה מפטירין דרשו ובשבת שבין ראש השנה ליום הכיפורים מפטירין לעולם שובה וכשראש השנה בב"ג שיש שבת בין יום הכיפורים לסוכות וקורין בו האזינו מפטירין בו וידבר דוד ויש אומרים שבשראש השנה בב"ג שוילך בין ראש השנה ליום הכיפורים מפטירין בו דרשו ובשבת שבין יום הכיפורים לסוכות שקורין האזינו מפטירין שובה. הגה: והמנהג כסברא הראשונה ובשאר שבתות השנה מפטירין מעין הפרשה (טו).
וכשקורין שתי פרשיות מפטירין באחרונה (מלכזי פרק בני העיר) מלבד באחרי מות וקדושים דמפטירין הלא כבני כושיים שהיא הפטורת אחרי מות (מנאגיס) ונוהגין להפטיר בחתונה שוש אשיש ואין דוחין מפניה שום הפטורה הנזכרת כאן ולא של ד' פרשיות ולא של ראש חודש או מחר חודש או חנוכה או שירה (מלכזי פרק בני העיר וסטור ומנאגיס) אבל שאר הפטורות דוחין מפניה וכבר נתבאר לעיל סימן תכ"ה דאין מדלגין מנביא לנביא (וגם נתבאר שם סעיף ב' אם דוחין מפני של ראש חודש אחת מאלו הפטורות שנזכרות כאן):

הלכות יום טוב

סימן תקכו – דין מת ביום טוב, סעיף ג

ג. בשבת ו**ביום הכיפורים** לא יתעסקו בו כלל אפילו על ידי עממין אפילו להוציאו על ידיהם ולהניחו בכוך (פירוש בחפירה) העשויה מאתמול:

ג. שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

הלכות חול המועד

סימן תקמח – דין אבילות בחול המועד,

סעיפים: יא, יד, טו

יא. ראש השנה ויום הכיפורים חשיבי כרגלים לבטל האבילות:

יד. שעה אחת לפני ראש השנה בטלה ממנו גזירת שבעה מפני ראש השנה וגזירת שלשים מבטל ממנו יום הכיפורים ומגלח בערב יום הכיפורים והוא הדין לקובר מתו בשלשה לתשרי שמגלח בערב יום הכיפורים:

טו. שעה אחת לפני יום הכיפורים בטלה ממנו גזירת שבעה מפני יום הכיפורים וגזירת שלשים מבטל ממנו החג ומגלח בערב החג:

הלכות תשעה באב ושאר

תעניות

סימן תקנ – הברדל שיש בין תשעה באב ליתר צומות, סעיף ד

ד. בשבת קודם לצום מכריז שליח צבור הצום חוץ מתשעה באב וצום כפור וצום פורים וסימנך אכ"ף עליו פיהו (ומנהג האשכנזים שלא להכריז שום אחד מהם):

הלכות תענית

סימן תקסו – דיני תענית ציבור, סעיף ח

ה. כל תענית צבור יש בו נשיאות כפים במנחה חוץ מביום הכפורים. הגה: ובגלילות האלו אין נוהגין בנשיאות כפים רק במוסף של יום טוב וכבר נתבאר בהלכות נשיאות כפים (מרדכי דתענית והגהות מיימוני פרק א')

סימן תקסז – טעימה ורחיצת הפה שמותר בתענית, סעיפים: א, ב, ג

א. השרוי בתענית יכול לטעום כדי רביעית ובלבד שיפלוט וביום הכפורים ובתשעה באב אסור. הגה: ויש מחמירין בכל תענית צבור והכי נוהגין (תוספות והגהות מיימוני פרק א' ותרומת הדשן סימן קנ"ח):

ב. יש אומרים שלא התירו רביעית בפעם אחת אלא מעט מעט ויש אומרים שאפילו בפעם אחת יכול לטעום עד כדי רביעית אם יודע בעצמו שיכול להעמיד עצמו שלא יבלע כלום:

ג. מי שדרכו לרחוץ פיו בשחרית בתענית צבור, לא כשר למעבד הכי, אבל בתענית יחיד שרי ביון שפולט ואפילו יש במים שרוחץ יותר מרביעית. הגה: ומותר ללעוס עצי קנמון ושאר בשמים ועץ מתוק ללחלח גרונו ולפלוט מלבד ביום הכפורים דאסור (מרדכי דתענית והגהות מיימוני פרק א'):

גב שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

סימן תקסח – דיני נדרי תענית, סעיפים: ד,

ה

ד. יש מי שאומר ששני ימים ושני לילות רצופים יש להשוותם לארבעים תעניות שאינם רצופים. הגה: ויש אומרים דכאדם חלש סגי לו בב' ימים רצופים אבל אדם בריא שלשה ימים (הגהות מנהגים נקט מהר"י ברי"ן). ונראה לי דכל זה לא מיירי אלא במי שנתחייב לצום מ' ימים שאינם רצופים מכח תשובה כדי להצטער ואז מושווין האי צער להאי צער ועל כיוצא בזה נאמרו דינים אלו בדברי האחרונים ז"ל אבל מי שנדר לצום מ' יום צריך לקיים מה שנדר דלא גרע מיום זה דאינו לזה ופורע ואפילו למאן דאמר דאפילו יום זה לזה ופורע הכא מודה דצריך לקיים נדרו בל שכן מ' יום שלפני יום כיפור שמתענים לזכר עליית משה בהר שמי שקבל עליו שאין להם תשלומין בשנים או שלשה ימים רצופים:

ה. המתענה תענית חלום ביום טוב או בחולו של מועד או בראש חדש או בחנוכה ופורים או בערב יום הכפורים צריך למיתב תעניתא לתעניתיה כדין המתענה תענית חלום בשבת (ועיין לעיל סימן רפ"ח סעיף ד):

סימן תקע – דין חנוכה ופורים וימים שאין אומרים בהם תחינה, שנפשו בתוך ימי נדרי תענית, סעיפים: א, ב, ג

א. יחיד שקיבל עליו תענית כך וכך ימים ואירעו בהם שבתות וימים טובים או ראש חדש חנוכה ופורים אן ערב יום הכיפורים אם קבלו בלשון קבלת תענית בעלמא אינו צריך התרה ואם קבלו בלשון הרי עלי שהוא לשון נדר צריך התרת חכם ויפתח בחרטה שיאמר

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ נג

לו אילו שמת אל לבך שיארעו בהם אלו הימים לא היית נודר ומתיר לו ולהרמב"ם משקבל עליו בלשון נדר ופגעו בו שבתות וימים טובים או ערב יום הכיפורים או ראש חודש חייב לצום בהם אם לא יתירו לו אבל אם פגע בו חנוכה ופורים או ערב יום הכיפורים אם קבלו בלשון קבלת תענית בעלמא אין צריך התרה ואם קבלו בלשון הרי עלי שהוא לשון נדר צריך התרת חכם ויפתח בחרטה שיאמר לו אלו שמת אל לבך שיארעו בהם אלו הימים לא היית נודר ומתיר לו ולהרמב"ם משקבל עליו בלשון נדר ופגעו בו שבתות וימים טובים או ערב יום הכיפורים או ראש חודש חייב לצום בהם אם לא יתירו לו אבל אם פגע בו חנוכה ופורים נדרו בטל ולא יצום בהם מפני שהם מדבריהם וצריכים חיזוק. הגה: והמנהג כסברא הראשונה. מי שנדר להתענות סך ימים ואמר חוץ מיום טוב אין חנוכה ופורים בכלל ואם אמר שדעתו היה עליהם הולכים אחריו (תשובת הרשב"א סימן תכ"ט) אבל ערב יום הכיפורים בכלל והכי נהוג ודלא כמו שפסק ביורה דעה סימן רט"ו סעיף ד':

ב. הנודר להתענות בשבת ויום טוב וערב יום הכיפורים וחנוכה ופורים דינו שזה לנודר להתענות כך וכך ימים ואירעו בהם ימים הללו אם הוציאו בלשון נדר דינו כמקבל עליו בלשון נדר ואם הוציאו בלשון קבלת תענית בעלמא דינו כמקבל בלשון קבלת תענית:

ג. אם נשבע להתענות כך וכך ימים ואירעו בהם ימים הללו השבועה חלה עליהם מטעם איסור כולל אבל אם נשבע להתענות בשבת או ביום טוב בפירוש לא חלה עליו שבועה דאין שבועה חלה על דבר מצוה אלא לוקה

נד שולחן ערוך אורח חיים הלכות יוה"כ

על שנשבע לשוא ואוכל ואם נשבע להתענות בחנוכה ופורים חלה שבועה עליו כיון שאינן אלא מדרבנן (ויש להתיר שבועתו ואינו מתענה). ונראה לי דהוא הדין לראש חודש וערב יום הכיפורים שאינם אלא מדרבנן אלא שמדברי הרמב"ם נראה שהם של תורה:

הלכות סוכה

סימן תרכה, סעיף א

א. בסוכות תשבו שבועת ימים וגו' כי בסוכות הושבתי את בני ישראל הם ענני כבוד שהקיפם בהם לכל יכם שרב ושמש. ומצוה לתקן הסוכה מיד לאחר יום כפור דמצוה הבאה לידו אל יחמיצנה (מסרי"ב):

הקב"ה אין לו חפץ ובחירה בעולמו אלא במין האדם העוסק בהלכה

ודרשו רז"ל (ברכות דף ח) אין לו להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה בלבד כלומר שאין לו חפץ ובחירה בעולמו אלא במין האדם העוסק בהלכה שמקומו ארבע אמות. (כד הקמח לדבינו בחיי, ערך תורה)

לא יעבור יום בלי לימוד "שולחן ערוך"

ואמר: "שכל איש ישראל י מחויב ללמוד בכל יום ויום פוסקים, ולא יעבור. ואף אם הוא אנוס ואין לו פנאי, ילמוד על כל פנים איזה סעיף "שולחן ערוך" באיזה מקום שהוא, אפילו שלא במקומו שהוא עומד עתה בשולחן ערוך, כי צריך ללמוד איזה דין ב"שולחן ערוך" בכל יום ויום כל ימי חייו, וכשאינו אנוס ילמוד כסדר כל הארבעה "שולחן ערוך" מדי יום ביומו, וכשיגמור ויסיים הארבעה "שולחן ערוך" יחזור ויתחיל ללמדם כסדר, וכן ינהג כל ימי חייו. (שיחות הר"ן סימן כט)

יורה דעה

הלכות שחיטה

סימן יא – באיזה זמן שוחטין ודין השוחט בתוך המים, סעיף ב

ג. השוחט בשבת וביום כפורים אף על פי שאילו היה מזיד בשבת מתחייב בנפשו והיה לוקה, ביום כפורים שחיטתו כשרה:

הלכות נדרים

סימן ריא – המתנה שנדריו לא יהיו נדרים, סעיף א

א. האומר נדר שאני רוצה לידור לא יהא נדר ונדר אינו נדר במה דבריו אמורים שהוציא תחילה בשפתיו לומר שלא יהא נדר אבל אם חשב כך בלבו הוי דברים שבלב ואינם מנטלים הנדר שהוציא בשפתיו ויש אומרים דאפילו אמר כן בלחש הוי דברים שבלב: הגה: והא דאמרינן כל נדרי בליל יום כפורים הוי כאילו התנו בהדיא ומכל מקום לא סמכינן על זה להתיר בלא שאלה לחכם כי אם לצורך גדול (מסמ"ז סימן ב):

סימן ריד – לעבור על מנהג צריך התרה, סעיף א

א. דברים המותרים והיודעים בהם שהם מותרים נהגו בהם איסור הוי כאילו קבלו עליהם בנדר ואסור להתירם בהם הלכך מי שרגיל להתענות תעניות לפני ראש השנה ושכין ראש השנה ליום כיפורים ומי שרגיל שלא לאכול בשר ושלא לשנות יין מראש חודש אב או מי"ז בתמוז ורוצה לחזור בו מחמת שאינו בריא צריך ג' שיתירו לו אם בשעה שהתחיל לנהוג היה דעתו לנהוג בן לעולם ונהג בן אפילו פעם אחת צריך התרה ויפתח בחרטה שמתחרט שנהג בן לשם נדר לפיכך הרוצה לנהוג בקצת דברים המותרים לסייג ופרישות יאמר בתחלת הנהגתו שאינו מקבל עליו כן בנדר וגם יאמר שאין בדעתו לנהוג בן אלא בפעם ההוא או בפעמים שירצה ולא לעולם אבל הנוהגים איסור בדברים המותרים מחמת שסוברים שהם אסורים לא הוי כאילו קבלום בנדר ויש מי שאומר שאם טועה ונהג איסור בדבר המותר נשאל ומתירים לו בשלשה כעין התרת נדרים ואם יודע שהוא מותר ונהג בו איסור אין מתירין לו אפי' כעין התרת נדרים דהוי כאילו קבלו על עצמו כאיסורים שאסרתן תורה שאין להם היתר לעולם (והמנהג כסברא הראשונה):

סימן רטו – שהנדרים חלים על דבר מצוה, סעיף ד

ד. המקבל עליו בלשון נדר לצום בשבת ויום טוב חל הנדר וכן הנודר לצום יום ראשון או ב' כל ימיו ופגע בהם יום טוב או ערב יום כפור חייב לצום ואין צריך לומר ראש

שולחן ערוך יורה דעה הלכות יזה"כ נו

חודש אבל אם פגע בהם חנוכה ופורים נדרו במל (ועיין באורח חיים סימן תק"ע דלא פסק בן):

הלכות מילה

סימן רפה – סדר ברכת המילה ודין מילה

ביום התענית, סעיף ד

ד. ממזר בישראל הוא ומברכין עליו ברכת מילה עד כורת הברית אבל אין מבקשים עליו רחמים (ומפרסמין בשעת מילתו שהוא ממזר) (מהרי"ל) ביום הכיפורים ובד' צומות לא יברך על הכוס (פור דקס בעל העיטור וע"פ) מיהו בג' צומות מהם שהיולדת אינה מתענה יכול לברך על הכוס ותמעום ממנו היולדת אם היא שומעת הברכה ומתכוונת שלא להפסיק בדברים בין שמיעת הברכה לשתיית הכוס אבל ביום הכיפורים ומ' באב שאין היולדת יכולה לשתות אין מברכין על הכוס ובתשעה באב אסא נמי לא מיייתנין מטעמא דאין מברכין על הבשמים במוצאי שבת שחל בו תשעה באב: הגה: ויש אומרים דמברך אכוס בכל תעניות ונותנים הברכה לתינוקות קטנים (תוספות בכל מערבין ומלככי דיומא) וכן פסק בטור אורח חיים סימן תקנ"ט וכן נוהגין וביום כפורים נוהגין ליתן לתינוק הנימול כמו שנתבאר באורח חיים סימן תרכ"א ויש אומרים דאף בלא תענית יוצאים בזה (כל בו) אבל אין נוהגין בן אלא הסנדק שותה כשאינו תענית:

הלכות אבילות

סימן שצב – אבל אסור כל ל' יום לישא אשה, סעיף ב

ב. מתה אשתו אסור לישא אחרת עד שיעברו עליה שלש רגלים (אבל ליכנס לבית המשתה דינו כמו בשאר קרובים) (טור) וראש השנה ויום הכפורים אינם חשובים כרגלים לענין זה ואם לא קיים מצות פריה ורביה או שיש לו בנים קמנים או שאין לו מי שישמשנו מותר לקדש מיד ולכנוס אחר שבעה ולא יבא עליה עד לאחר שלשים יום אלא אם כן לא קיים מצות פריה ורביה שאז מותר לבא עליה אחר ז': הגה: והוא הדין בשאר אבלות אפילו באבלות דאביו ואמו מותר לישא ולבא עליה אחר שבעה אם לא קיים פריה ורביה. יש אומרים דאף מי שהוא עשיר ויכולת בידו לשכור לו משרתים ומשרתות מכל מקום אם אין בתו או כלתו אצלו בביתו שתוכל לשמשו בחפיפת הראש או שאר דברים שמתבנייש מאהרים מקרי אין לו מי שישמשנו וכל כיוצא בזה (פסקי מהרא"י סי"ג) ולכן גשתרבב המנהג שרבים מקילין בענין ונושאים נשים תוך שלש רגלים ובעל נפש יחוש לעצמו. מי שתפשו השר ואינו רוצה להניחו מתפיסתו עד שישא אשה תוך שלש רגלים אחר מיתת אשתו יש מתירין משום צער דידיה (בית יוסף) וכן נראה לי עיקר:

יזהר מאוד להיות שונה הלכות בכל יום.

(ישמח משה, בתהלים תפלה למשה)

שולחן ערוך יורה דעה הלכות יוה"כ נט

סימן שצט – דיני אבילות ברגל בראש
השנה ויום טוב שני של גליות, סעיפים: ו,
ט, י

ו. ראש השנה ויום כפורים חשובים כרגלים לכמל
האבלות:

ט. שעה אחת לפני ראש השנה כמלה ממנו גזירת שבעה
מפני ראש השנה, וגזירת ל' מבטל ממנו יום כפורים
ומגלח ערב יום כפורים והוא הדין לקובר מתו
בשלשה בתשרי שמגלח בערב יום הכפורים:

י. שעה אחת לפני יום הכפורים כמלה ממנו גזירת ז'
מפני יום כפורים, וגזירת ל' מבטל ממנו החג ומגלח
בערב החג:

הקב"ה אין לו שעשוע ושמחה אחרת זולת לימוד הלכה
וידוע אמרם ז"ל בגמרא (ברכות ח.) מיום שחרב בית המקדש אין לו
להקב"ה בעולמו אלא די אמות של הלכה, ואין לו שעשוע ושמחה
אחרת זולת זה. (ישמח משה פרשת בראשית)

חושן משפט

הלכות הלואה

סימן מג – שצריך לכתוב זמן בשטר וכל דיני האיחור והקדימה בפרטות, סעיף יד

יד. שטר שזמנו כתוב בשבת או בעשרה בתשרי שטר מאוחר הוא וכשר ואין חוששין שמא מוקדם הוא ובאחד בשבת או ב"א בתשרי נכתב אלא מעמידין השטר על חזקתו שהדבר ידוע שאין כותבין בשבת ולא ביום הכפורים ולפיכך איחרוהו ויש מי שאומר דאי אמר אשתבע לי חייב לישיבע ודוקא בשטר מקויים אבל אם אינו מקויים על בעל השטר להביא ראיה:

הלכות אונאה ומקח טעות

סימן רלה – קטן וחרש ושוטה ושכור מתי מוכר מטלטלין והקונה בשבת וביום טוב, סעיף כח

כח. המוכר או קונה קנין בשבת ויום הכיפורים ויום טוב, אע"פ שמכין אותו על שעבר על דברי חכמים מעשיו קיימים וכותבין אחר אותו יום:

שולחן ערוך חושן משפט הלכות יוה"כ סא

הלכות חובל בחבירו

סימן תכד – החובל באביו ואמו או החובל

בבניו או החובל בחבירו בשבת, סעיף ב

ב. החובל בחבירו בשבת, פטור מתשלומין אפילו הוא שוגג

כיון שיש בו מיתת בית דין. אבל החובל בחבירו ביום

הכפורים, אפילו כמזיד חייב לשלם לו:

כתר תורה

להורים – מלמדים – מנהלים
רבנים – וראשי ישיבות

בידכם לעשות כל תלמידיכם ליהודים הלומדים תורה לשמה והולכים בדרך השולחן ערוך, על ידי שיחזקם ללמוד בכל יום שולחן ערוך "אורח חיים היומי" מחבר ורמ"א, לסיים כל שו"ע או"ח במשך שנה תמימה, לימוד של 5-10 דקות בלבד בכל יום). ועל ידי זה ידעו האיך להנהיג את ביתם על פי השולחן ערוך.

זכרו נא מה שכתוב בחזרת הללנות שער אהבת ה'
זוה לשוננו:

וכן מי שאינו מתקן אלא את נפשו בלבד תהיה זכותו מעוטה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות תכפל זכותו כפי זכיות מי שמתקן לאלוקים, עד כאן לשוננו.

חברך חברא אית ליה!!!

מצוה על כל אחד להתחזק ללמוד שולחן ערוך אורח חיים – מחבר עם רמ"א – ויחזק את חביריו וקרוביו שגם הם יצטרפו ללמוד שולחן ערוך מדי יום ביומו, ויהיה נמנה בין מזכי הרבים שצדקתם עומדת לעד, ועי"ז יהיה נכון לכוון לבו בטוח בה' שיזכה לבנים צדיקים!!!

– הצדיקים עם המחבר והרמ"א – פרק א' אית א'

עדות על מעשי רבינו הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל באישון לילה

סיפר הגה"צ ר' יוסף יהושע גראס ז"ל ^(א) אב"ד ור"מ קראלי (בסוף ימיו שיכן בית מדרשו בב"פ) וחתן הגה"צ רבי שאול בראך אבדק"ק קאשוי זי"ע ^(ב):

שחתנו הגה"ק אבדק"ק קאשוי שלח אותו לשליחות להגה"ק רשכבה"ג מסאטמאר זי"ע, וצוה לו הגה"ק מקאשוי כשיגיע לביתו נאווה קודש של אבדק"ק סאטמאר באישון ליל, שיטפס ויעלה [ארופדראפן] מבחוץ על חלון בית אב"ד סאטמאר וידפוק על החלון, ואב"ד דק"ק סאטמאר בכבודו יפתח לו הדלת. – וכך היה, הגה"צ מקראלי ארו את חפציו ויצא לדרכו לקיים שליחותו. מסילת הברזל עצרה בעיר סאטמאר, מוג האויר ששרר בעיר היה קר מאוד, ושלג כבד עטף את בתי העיר, והגה"צ מקראלי שם פעמיו בקור הנורא למכון שבתו של אב"ד דק"ק סאטמאר.

היה זה בשעות הקטנות של הלילה כשהגיע הגה"צ מקראלי לביתו נאווה קודש. בדממה טיפס ועלה על מפתן חלון הבית, נשתומם ממראה עיניו נשאר עומד ותלוי על תריס החלון. בפנים הבית עמד הגה"ק אב"ד דק"ק סאטמאר כשכסאו עמד על השולחן (שימש כסטענדער) ועליו "שולחן ערוך", וחזר בעל פה כעשרים ושלושים פעמים לשון המחבר והרמ"א כשהוא משוטט בחדרו הלך ושוב, וחזר שוב פעם אחר פעם לשונם הק', כשמידי פעם בפעם מעיין בפנים השו"ע אם לשון המחבר והרמ"א שגור נכון על פיו.

הגה"צ מקראלי עמד שם זמן ארוך, ולא יכל להתנתק ^(ג) ממראה הנורא איך שאב"ד דק"ק סאטמאר הגה בתורה במתיקות נפלאה וחזר על לימודו בחיות געורים, עד שקפאו עצמותיו מקור הנורא ששרר שם.

אז התאושש ודפק על החלון, ורבינו אבדק"ק סאטמאר פתח לו, ונכנס לקודש למסור שליחותו. (סיפורים נוראים ונפלאים מבעל דברי יואל זי"ע – דף כו, ענף תורה לשמה אות א)

אי עי' לו עור סיפורי אעשיות מצדיקים על המחבר והרמ"א נא להתקשר אתנו.

(א) הגה"צ מקראלי הוציא לאור תהלים עם פירוש "דברי שאול" וספר "ליקוטי שאול" (ניו יארק תשמ"ג), וחותם שם שמו בזה"ל: אשר אספתי ולקטתי ומו"ל, תלמידו וחתנו של רבינו זצ"ל יוסף יהושע הק' גראס, אחרי המלחמה אב"ד בק"ק קראלי יע"א, ואח"כ בק"ק סאטמאר יע"א, ולפני המלחמה בקה"י טרענשטין יע"א, כ"ו שבט תשמ"ג לפ"ק.

(ב) שימש בשלש קהלות קדושות, קראלי, מאגנדרוף, ואח"כ בק"ק קאשוי יע"א, תפס ישיבות גדולות, הרבין והעמיד אלפי תלמידים הגונים, משנת תרנ"ב עד שנת ת"ש לפ"ק. חיבר ספרים על כל מקצועות התורה, ועל כל ספר מאותיות התורה מא' עד ת', מהם אשר נדפסו, ומהם שכבר היו מוכנים לדפוס, ובזמן המלחמה נעלמו ולא נדפסו, חבל דלא משתכחין – מתלמידי הגדולים היה ממלא מקומו אחרי המלחמה בק"ק קאשוי יצ"ו, ואח"כ בארה"ב, שר התורה בנגלה ונסתר, לוחם מלחמות ה', מנורה טהורה הקדושה, חסידא ופרישא, משיירי כנה"ג, הגה"ק רבי רפאל בלום זצוק"ל אב"ד ור"מ דק"ק קאשוי יצ"ו, שהיה כל הארבע חלקי שו"ע מחבר ורמ"א ונושאי כלים שגור על לשונו בעל פה כידוע, וחיבר חיבורים על התורה, ועל כל השי"ס, והגהות על הראשונים, והגהות על כתבי האריז"ל, ותשובות על ד' חלקי שו"ע וכו' וכו', מהם אשר כבר נדפסו, ומהם אשר עודם בכתובים. – רבו הקדושים הנ"ל העיד עליו כשהיה בחור צעיר: שכל השי"ס רגיל על לשונו, ואלמלא לא באתי לעולם רק להעמיד תלמידי כזה, היה הכל כדאי, עבלה"ק. – נפטר בשנת הדין כ' לחודש אד"א תשס"ה לפ"ק, והשאיר אחריו אלפי תלמידים הגונים, זי"ע ועכ"א.

(ג) הגה"צ מקראלי זצ"ל היה ידוע בהתמדתו בימי בחרותו בלילי חורף הארוכים, וכשלא נתאפשר הלימוד מחמת הדחקות שלא היה די כסף לנרות להאיר בלילה, היה חוזר כ-60 דפי גמרא תוספות בעל פה בכל לילה, והיה עילוי ומתמיד גדול.

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאווהו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחנו או יסעו

קננו כמיהה לך יוסף קאלו יוליא כהר
אפרים קזנו זלל :

כדפס בעיון רב עם תוספת באור המלות

במנות האלון מוסר אלסנדרה גדלני זכניא

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ח לפ"ק

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאווהו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחנו או יסעו

קננו כמיהה לך יוסף קאלו זכניא כהר
אפרים קזנו זלל :

כדפס בעיון רב עם תוספת באור המלות

אבן העזר

במנות מוסר אלנויוא כאלגון

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ד לפ"ק

תפלה קודם למוד השולחן ערוך:

הנני רוצה ללמוד, כְּדֵי שִׁבְיֵאֲנִי הַתְּלִמּוּד הַזֶּה
לְיָדֵי מַעֲשֵׂה, וְלְיָדֵי מַדּוּת יִשְׂרָאֵל, וְלְיָדֵי יְדִיעַת
הַתּוֹרָה. וְהַרְיֵנִי עוֹשֶׂה לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ
הוּא וְשְׂכִינְתָּיה בְּשֵׁם יְהו"ה וּבְשֵׁם אֲדֹנָי
מְתַיְחָדִים יֵאֱהָרֹנְהוּ עַל יְדֵי הַנְּעִלָם בְּדַחֲלוֹ
וְרַחֲמֵנוּ בְּיַחְדָּא שְׁלֹם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

ספר

שולחן ערוך

אורח חיים

מחבר עם רמ"א

הלכות סוּפָה

הלכות לוּלָב

מהולק לשלשים יום

קודם חג הסוכות

שני עמודים ליום

הוצאת:

**"מפעל העולמי ללימוד שולחן ערוך
אורח חיים מחבר עם רמ"א" שע"י
"חברה מזכי הרבים העולמי"
מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א**

**CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
C/O MIFAL ORACH CHAYIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin**

מצוה גדולה לזכות את הרבים

לפרסם את הלימוד שו"ע אורח חיים – מחבר עם רמ"א
בבתי כנסיות – בבתי מדרשות – בשמחות – לכל החברים וידידים
ולכל אחד ואחד מישראל – לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא"
ע"י לימוד "הלכה" בכל יום – שהוא תורה לשמה
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לקבלת הספרים בחינם

להתקשר להרב אברהם ווייס
בבית המדרש "עטרת ישעיה" האלמין
רחוב נחל לכיש רמת בית שמש ארץ ישראל

**Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/3
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
011-972-548-436-784**

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

עושה שמים וארץ

עזרי מעם ה'

כל השנה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא

ספר

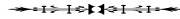
שולחן ערוך אורח חיים

מחבר עם רמ"א

לפני זקנים עם נערים

בדרך קצן למען ישאווהו בחיקם

להגות בו בכל עת ובכל מקום כאשר יחנו או יסעו

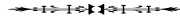
זה השלחן אשר לפני ה' אשר ערכו המחברים הקדושים

מרן רבינו יוסף קארו זיע"א

ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ

ורבינו משה איסרליש זיע"א

ובני ישראל יוצאים ביד רמה

הלכות סוכה

הלכות לולב

מחולק לשלשים יום קודם חג הסוכות
שני עמודים ליום
שואלין ודורשין בהלכות הרגל קודם הרגל שלשים יום

יוצא לאור בעזרשי"ת על ידי:

מפעל עולמי ללימוד שו"ע אורח – מחבר עם רמ"א

מטרת המפעל:

לקנות ידיעה יסודית בהלכות אורח חיים בדקות
ספורות בלבד – ולזכות להיות בן עולם הבא

אלול תשס"ה לפ"ק – ברוקלין ניו יארק יע"ו

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

תערוך לפני שולחן נגד צורדי דשנת בשמן ראשי כוסי יהיה

היום שחוד בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד

רבינו יוסף קארו זיע"א
בעל מחבר ספר "שולחן ערוך"
נפטר בעיה"ק צפת תובכ"א
י"ג ניסן שנת ה"א של"ה לפ"ג
ושם מנוחתו כבוד
(שם אביו ר' אפרים ז"ל)

רבינו משה איסרליש זיע"א
בעל מחבר ספר "רמ"א"
נפטר בעיר קראקא יצ"ו
י"ח אייר שנת ה"א של"ג לפ"ג
ושם מנוחתו כבוד
(שם אביו ר' ישראל ז"ל)

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאווהו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחנו או יסעו

קננו כמיהה לך יוסף קאלו יוזיא ככה
אפרים קזנו זל"ל :

כדפס בעיני רב עם תוספת באור קמלות

במנות האלון מוסר אל"סגדרה גדלנו זכינו

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ח לפ"ק

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאווהו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחנו או יסעו

מכנו כמיהה לך יוסף קאלו זכינו ככה
אפרים קאלו זל"ל

כדפס בעיני רב עם תוספת באור קמלות

אבן העזר

במנות מוסר אל"סגדרה כדלגנו

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ד לפ"ק

תפלה קודם למוד השולחן ערוך:

הנני רוצה ללמוד, כְּדֵי שִׁבְיֵאֲנִי הַתְּלִמּוּד הַזֶּה
לְיָדֵי מַעֲשֵׂה, וְלְיָדֵי מַדּוּת יִשְׂרָאֵל, וְלְיָדֵי יְדִיעַת
הַתּוֹרָה. וְהַרְיֵנִי עוֹשֶׂה לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ
הוּא וְשְׂכִינְתָּהּ בְּשֵׁם יְהו"ה וּבְשֵׁם אֲדֹנָי
מְתִיחָדִים יֵאֱהַרְוֵנָה"י עַל יְדֵי הַנְּעִלָם בְּדַחֲלוֹ
וְרַחֲמֵנוּ בְּיַחְדָּא שְׁלֹם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

מפתח הסימנים

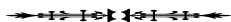
סימן תרמח – דברים הפוסלים באתרוג. ובו כ"ב סעיפים..... מ
סימן תרמט – דברים הפוסלים בארבעה מינים. ובו ו' סעיפים..... מג
סימן תרנ – שיעור הדם וערבה. ובו ב' סעיפים..... מו
סימן תרנא – נטילת הלולב וברכתו. ובו מ"ו סעיפים..... מז
סימן תרנב – זמן נטילת לולב. ובו ב' סעיפים..... נ
סימן תרנג – הדם אסור להריח בו. ובו ב' סעיפים..... נא
סימן תרנד – שיכול להחזיר הלולב במים ביום טוב. ובו סעיף אחד..... נב
סימן תרנה – גוי שהביא לולב. ובו סעיף אחד..... נג
סימן תרנו – שצריך לחזור אחרי הידור מצוה בקניית האתרוג. ובו סעיף אחד..... נד
סימן תרנז – דין קמן היודע לנענע לולב. ובו סעיף אחד..... נה
סימן תרנח – דיני לולב ביום טוב ראשון. ובו מ' סעיפים..... נו
סימן תרנט – סדר קריאת התורה בסוכות. ובו סעיף אחד..... נז
סימן תרס – סדר היקף הבימה. ובו ג' סעיפים..... נח
סימן תרסא – בליל יום טוב שני אומר שהחיינו לפני ברכת לישב בסוכה. ובו סעיף אחד..... נט
סימן תרסב – סדר תפילת יום ב' של סוכות. ובו ג' סעיפים..... נז
סימן תרסג – סדר תפילת חול המועד. ובו ג' סעיפים..... נז
סימן תרסד – סדר יום הושענא רבה. ובו י"א סעיפים..... נח
סימן תרסה – אתרוג אסור לאכול בשביעי. ובו ב' סעיפים..... נח
סימן תרסו – דיני סוכה ביום השביעי. ובו סעיף אחד..... נט
סימן תרסז – סוכה ונוייה אסורין גם כל שמיני. ובו סעיף אחד..... ס
סימן תרסח – סדר תפילת ליל שמיני ויומו. ובו ב' סעיפים..... סג
סימן תרסט – סדר יום שמחת תורה. ובו סעיף אחד..... סג

הלכות סוכה

סימן תרכה. ובו סעיף אחד..... ה
סימן תרכו – העושה סוכה תחת האילן או תחת הגג. ובו ג' סעיפים..... ה
סימן תרכז – דיני הישן בסוכה. ובו ד' סעיפים..... ז
סימן תרכח – דיני סוכה שתחת סוכה. ובו ג' סעיפים..... ח
סימן תרכט – ממה צריך להיות הסכך. ובו י"ט סעיפים..... ט
סימן תרל – דיני דפנות הסוכה. ובו י"ג סעיפים..... יג
סימן תרלא – סוכה שחמתה מרובה מצלתה. ויתר דיני הסכך. ובו י' סעיפים..... יו
סימן תרלב – דברים הפוסלים בסכך. ובו ד' סעיפים..... כ
סימן תרלג – דין גובה הסוכה. ובו י' סעיפים..... כא
סימן תרלד – שלא תהיה פחות מן שבעה על שבעה. ובו ד' סעיפים..... כג
סימן תרלה – דין סוכת גנב"ך ורקב"ש. ובו סעיף אחד..... כג
סימן תרלו – דין סוכה ישנה. ובו ב' סעיפים..... כד
סימן תרלז – דין סוכה שאוליה וגזוליה. ובו ג' סעיפים..... כה
סימן תרלח – סוכה ונויה אסורין כל שבעה. ובו ב' סעיפים..... כו
סימן תרלט – דיני ישיבת סוכה. ובו ח' סעיפים..... כז
סימן תרמ – מי הם הפטורים משיבת סוכה. ובו י' סעיפים..... ל
סימן תרמא – שאין מברכין שהחיינו על עשיית הסוכה. ובו סעיף אחד..... לג
סימן תרמב – אם חל יום ראשון של סוכות להיות בשבת לענין ברכת מעין שבע. ובו סעיף אחד..... לג
סימן תרמג – סדר הקידוש. ובו ג' סעיפים..... לד
סימן תרמד – סדר הלל כל ימי החג. ובו ב' סעיפים..... לה

הלכות לולב

סימן תרמה – דיני לולב. ובו מ' סעיפים.... לה
סימן תרמו – דיני הדם. ובו י"א סעיפים.... לו
סימן תרמז – דיני ערבה. ובו ב' סעיפים.... למ

ספר שו"ע אורח חיים הלכות סוכה, והלכות לולב

מחבר עם רמ"א

מחולק לשלשים יום קודם חג הסוכות
שני עמודים ליום

סדר הלימוד ליום יד אלול
יום א' משלשים יום קודם חג הסוכות

הלכות סוכה

סימן תרכה, ובו סעיף אחד

א. בסכות תשבו שבעת ימים וגו' כי בסוכות הושבתי את בני ישראל הם ענני כבוד שהקיפם בהם לבל יכם שרב ושמש. ומצוה לתקן הסוכה מיד לאחר יום כפור דמצוה הבאה לידו אל יחמיצנה (מהרי"ל):

סימן תרכו – העושה סוכה תחת האילן או תחת הגג, ובו ג' סעיפים

א. (אין לעשות סוכה תחת בית או אילן). והעושה סוכתו תחת האילן יש אומרים שאם האילן צלתו מרובה מחמתו פסולה בכל ענין אף אם הסוכה צלתה מרובה מחמתה אבל אם האילן חמתו מרובה מצלתו אם הסוכה צלתה מרובה מחמתה בלא אילן כשרה אפילו לא

השפיל הענפים למטה לערבם עם סכך הסוכה אבל אם אין הסוכה צלחה מרובה מחמתה אלא על ידי האילן צריך שישפיל הענפים ויערבם עם הסכך בענין שלא יהיו ניכרים ויהא סכך רבה עליהם ומבטלן ויש אומרים שאפילו אם הסוכה צלחה מרובה מחמתה בלא האילן והאילן חמתו מרובה מצלתו אם ענפי האילן מכוונים כנגד סכך הכשר פסולה בין שהאילן קדם בין שהסוכה קדמה כיון שענפי האילן מכוונים כנגד סכך הכשר. הגה: מיהו אם השפיל הענפים למטה ועירבן עם הסכך שאינן ניכרין בטלין והסוכה כשרה (סל"ט וסר"ן) וכן אם הניח סכך הכשר על סכך הפסול מיקרי עירוב וכשר (מ"דכ"י פרק קמ"א לסוכה). אבל אם הענפים כנגד האויר שבין הסכך הכשר (או שהסכך הרבה שאפילו ינטל נגד האילן נשאר כשיעור) (ט"ז) כשרה הואיל וצל הכשר הוא מרובה מחמתה שאפילו אם ינטל האילן יש שיעור בכשר להכשיר ובכל זה לא שאני לן בין קדם האילן לקדם הסכך דין אחד להם:

ב. אם קצץ האילן להכשירו ולהיות הוא עצמו מהסיכוך כשר והוא שינענעו שיגבה כל אחד לבדו ומניחו וחוזר ומגביה חבירו ומניחו ואם לאו פסולה משום תעשה ולא מן העשוי. הגה: אבל מותר לעשות סוכה תחת מחובר או בית ולהסירו אחר כך ולא מיקרי תעשה ולא מן העשוי הואיל ואין הפסול בסכך עצמו (כל זו וסגרות אקרי פרק קמ"א לסוכה):

סדר הלימוד ליום טו אלול
יום ב' משלשים יום קודם חג הסוכות

ג. העושה סוכה למטה בבית תחת הגג שהסירו הרעפים אף על פי שנשארו עדיין העצים הדקים שהרעפים מונחים עליהם כשרה. הגה: וכן מותר לעשות הסוכה תחת הגגות העשויות לפתוח ולסגור ומותר לסגן מפני הגשמים ולחזור ולפתח (מסכ"ל) ואפילו ביום טוב שרי לסגן ולפתח (אגודה דיומא ומסכ"ל) אם יש להם צירים (דברי עלמו) שסוגר ופותח בהן ואין בזה לא משום סתירה ובנין אוהל ביום טוב ולא משום תעשה ולא מן העשוי רק שיזהר שלא ישב תחתיהן כשהן סגורין שאז הסוכה פסולה:

סימן תרכז – דיני הישן בסוכה, ובו ד' סעיפים

- א. (צריך לישוב באויר הסוכה). הישן תחת המטה בסוכה אם היא גבוה עשרה טפחים לא יצא:
- ב. הישן תחת הכילה בסוכה אם אינה גבוה עשרה טפחים או שאין לה גג רחב טפח יצא:
- ג. העצים היוצאים מארבע ראשי המטה אסור לפרוס עליהן סדין ולישן תחתיו אפילו אם אינם גבוהים עשרה אבל אם אחד יוצא באמצע המטה בראשה והשני במרגלותיה כנגדו ונותנים כלונסות (פירוש: עצים ארוכים כעין קנה של רומח) מזה לזה מותר לפרוס סדין עליו ולישן תחתיו משום דאין לה גג רחב טפח

למעלה והוא שלא יהיו גבוהים עשרה טפחים ויש מכשירים אפילו בגבוהים עשרה טפחים:

ד. פירס סדין תחת הסכך לנוי אם הוא בתוך ארבעה טפחים לגג כשרה ואם הוא רחוק ארבעה טפחים מן הגג פסולה ואם אינו לנוי אף על פי שהוא בתוך ארבעה טפחים פסולה. (ויש לזהר שלא לתלות שום נוי סוכה רק בפחות מארבעה לסוכה) (מסכ"ז):

סימן תרכח – דיני סוכה שתחת סוכה, ובו ג' סעיפים

א. סוכה שתחת סוכה העליונה כשרה והתחתונה פסולה והני מילי שיכולה התחתונה לקבל כרים וכסתות של עליונה ואפילו על ידי הדחק ויש ביניהם עשרה טפחים אבל אם אין ביניהם עשרה טפחים או שיש ביניהם עשרה טפחים אבל אינה יכולה לקבל כרים וכסתות של עליונה אפילו על ידי הדחק התחתונה כשרה אם היא מסוככת כהלכתה אפילו אם העליונה למעלה מעשרים ואם אינה מסוככת כהלכתה ומתכשרת על ידי סכך העליונה צריך שלא יהא סכך העליונה גבוה מן הארץ למעלה מעשרים אמה:

ב. העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה אם אינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה פסולה אבל אם יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה אפילו אם אינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דים כשרה:

ג. עשאה בראש הגמל או בראש האילן כשרה ואין עולין לה ביום טוב מקצתה על האילן ומקצתה בדבר אחר אם הוא בענין שאם ינטל האילן תשאר היא עומדת ולא תפול עולין לה ביום טוב ואם לאו אין עולין לה ביום טוב:

סימן תרכט – ממה צריך להיות הסכך, ובו י"ט סעיפים

א. דבר שמסככין בו צריך שיהיה צומח מן הארץ ותלוש ואינו מקבל טומאה אבל דבר שאינו צומח מן הארץ אף על פי שגידולו מן הארץ ואינו מקבל טומאה כגון עורות של בהמה שלא נעבדו שאינם מקבלים טומאה או מיני מתכות אין מסככין בהם. (וכן אין מסככין בעפר)

(כ"ן):

ב. וכן דבר שמקבל טומאה כגון שפודין וארוכות המטה וכל הכלים אין מסככין בהם ואפילו אם נשברו שלא נשאר בהם שיעור קבלת טומאה:

ג. סיככה בחיצים שאין להם בית קיבול כשירה ושיש בהם בית קיבול פסולה:

ד. סיככה בפשתן שלא נידק ולא ניפץ כשרה דעץ בעלמא הוא אבל אם נידק וניפץ פסולה:

ה. בחבלים של פשתן פסולה של גמי ושל סיב כשרה :

ו. במחצלת של קנים וקש ושיפה וגמי בין שהיא חלקה
שהיא ראויה לשכיבה בין שאינה חלקה שאינה ראויה
לשכיבה אם היא קטנה סתמא עומדת לשכיבה
ומקבלת טומאה ואין מסככין בה אלא אם כן עשאה
לסיכוך. הגה: דהיינו שרוב בני אותה העיר עושין אותה
לסיכוך (סר"ט פ"ק קמ"א לסוכה). ואם היא גדולה סתמא עומדת
לסיכוך ומסככין בה אלא אם כן עשאה לשכיבה
(דהיינו שמנהג המקום לשכב עליה). והני מילי שאין לה
שפה אבל אם יש לה שפה בענין שראויה לקבל אפילו
אם ניטל שפתה אין מסככין בה. הגה: במקום שנהגו
לקבוע מחצלאות בגגין כעין תקרה אין מסככין בהם (כל"ט):

ז. יש להסתפק אם מותר להניח סולם על הגג כדי לסכך
על גביו. הגה: ולכן אין לסכך עליו ואפילו להניחו על הסכך
להחזיקו אסור והוא הדין בכל כלי המקבל טומאה כגון ספסל
וכסא שמקבלין טומאת מדרס (מהרי"ט):

ח. לחבר כלונסאות הסוכה במסמרות של ברזל או
לקשרם בבלאות (פירוש: חתיכות של בגדים בלויים) שהם
מקבלים טומאה אין קפידא :

ט. כל מיני אוכלים מקבלים טומאה ואין מסככין בהם :

אורה חיים י"ז אלול הלכות סוכה יא

סדר הלימוד ליום יז אלול
יום ד' משלשים יום קודם חג הסוכות

י. ענפי תאנה ובהם תאנים וזמורות ובהם ענבים אם פסולת מרובה על האוכל מסככין בהם ואם לאו אין מסככין בהם ואם קצרם לאוכל יש לידיים תורת אוכל לקבל טומאה וצריך שיהא בפסולת כדי לבטל האוכל והיד ואם קצרם לסיכוך אז אין לידיים תורת אוכל ואדרבה הם מצטרפים עם הפסולת לבטל האוכל ואם קצרם לאוכל ונמלך עליהם לסיכוך אין המחשבה מוציאה הידות מתורת אוכל עד שיעשה בהם מעשה שניכר שרוצה אותם לסיכוך כגון שידוש אותם:

יא. מסככין בפינוג"ו הנקרא בערבי שומר. (והוא מאכל בהמה ואין בני אדם אוכלים אותו אלא לרפואה) (רבינו יוחסם נתיב ח' חלק ב' וכל כו):

יב. סיכך בירקות שממהרין לייבש אף על פי שפסולים לסכך מפני שמקבלים טומאה אין דינם כסכך פסול לפסול בארבעה טפחים אלא כאויר חשיבי לפסול בשלשה ואם אין דרכם לייבש דינם כסכך פסול ופוסלים בארבעה טפחים. הגה: וכל מה שדרכו לייבש בתוך שבעה מיד דיינינן ליה כאילו הוא יבש (ר"ן פרק קמא לסוכה) והוי אויר ופוסל בשלשה אפילו מן הצד. (סגרות מיימוני פרק ד' לסוכה):

יג. כל דבר המחובר אין מסככין בו ודינו כדין האילן:

יד. יש דברים שאסרו חכמים לסכך בהם לכתחלה והם מיני עשבים שאינם ראויים לאכילה ואינם מקבלים

טומאה וריחם רע או שנושרים עליהם דחיישינן שמא מתוך שריחן רע או שעליהן נושרים יצא מן הסוכה :

טו. וכן אסור לסכך בחבילה מפני שפעמים שאדם מניח חבילתו על גג הסוכה ליבשה ואחר כך נמלך עליה לשם סוכה ואותה סוכה פסולה משום תעשה ולא מן העשוי בפיסול וגזרו על כל חבילה אטו זאת וכיון שמפני זה אסרוהו לא הוצרכו לאסור אלא בחבילה שדרך ליבשה ואין זה בפחות מעשרים וחמשה קנים הילכך כל חבילה שהיא פחותה מעשרים וחמשה קנים מותר לסכך בה ואם עשרים וחמשה קנים או יותר הבאים מגזע אחד וקשרם בראשם השני אינה נקראת חבילה כיון שעיקרן אחד ואם אגד עמהם קנה אחר ויש בין שניהם עשרים וחמשה הויא חבילה. הגה: וכל חבילה שאינה קשורה משני ראשיה שיכולין לטלטלה

כך אינה חבילה ומותר לסכך בה (בית יוסף ב"ק פ"ג ס"א פ"ג):

טז. חבילה שאין קושרים אותה אלא למכרם במנין ומיד כשיקננה הקונה יתירנה אינה חבילה :

יז. אם סיכך בחבילה והתירה כשרה כיון שאין איסורה אלא משום גזירה אבל חבילה שהעלה ליבש ונמלך עליה לסיכוך שפסולה מן התורה אינה ניתרת בהתרה אלא צריכה נענוע :

יח. וכן אסרו לסכך בנסרים שרחבן ארבעה אפילו הפכן על צדן שאין בהם ארבעה ואם אין ברחבן ארבעה כשרים אפילו הם משופים שדומים לכלים ונהגו שלא לסכך בהם כלל :

יט. פירס עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הנשר כלומר שלא יהיו עליו וקסמין נושרין על שלחנו פסולה אבל אם לא פירס אלא לנאותה כשרה והוא שיהא בתוך ארבעה לסכך ויש אומרים שסוכה שהיא מסוככת כהלכתה וירא שמא ייבש הסכך או ישרו העליון ותהיה חמתה מרובה מצלתה ופירס עליה סדין שלא תתייבש או תחתיה שלא ישרו העליון כיון שהסדין גורם שעל ידו צלתה מרובה מחמתה פסולה אבל אם לא כיון בפריסת הסדין אלא להגין מפני החמה והעליון או לנאותה כשרה ובלבד שיהא בתוך ארבע לסכך ומיהו לכתחלה לא יעשה אלא אם כן הוא ניכר לכל שמכוין כדי להגין או שהוא שרוי במים שאז ניכר לכל שאינו שוטחו שם אלא לייבש :

סימן תרל – דיני דפנות הסוכה, ובו י"ג סעיפים

א. כל הדברים כשרים לדפנות (ואין צריך להעמידם דרך גדילתן) (טור). ואפילו חמתה מרובה מצלתה מחמת הדפנות כשרה. הגה: מכל מקום לא יעשה הדפנות מדבר שריחו רע (כ"ן) או דבר שמתייבש תוך שבועה ולא יהא בו שיעור

ב. דפנות הסוכה אם היו שתיים זו אצל זו כמין ג"ם עושה דופן שיש ברחבו יותר על טפח ומעמידו בפחות משלשה לאחד מהדפנות ויעמיד קנה (כנגד הכותל) (טור) כנגד אותו טפח ויעשה לה צורת הפתח שיעמיד קנה עליו ועל הטפח וכשרה אף על פי שהקנה שעל גביהן אינו נוגע בהן. הגה: ואם הטפח והדופן מגיע לסכך אין צריך קנה על גביהן (מרדכי והגהות מיימוני פרק ד') ומה שנהגו בצורת הפתח עגולה הוא לנוי בעלמא (כן כתב המרדכי):

ג. היו לה שני דפנות זו כנגד זו וביניהם מפולש עושה דופן שיש ברחבו ארבעה טפחים ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמוך לאחד משתי הדפנות וכשרה וגם בזה צריך לעשות צורת פתח שיתן קנה מהפס על הדופן האחד ויש אומרים שאין זה צריך צורת פתח. הגה: אבל אם איכא דופן שבעה בלא לבוד אין צריך כאן צורת הפתח עד סוף הכותל הואיל ואיכא דופן שבעה שהוא שיעור הכשר סוכה וכל שכן שאין צריכים צורת הפתח כשהדופן שלימה ומה שנהגו בצורת הפתח כשיש לה דפנות שלימות אינו אלא לנוי בעלמא (ר"ן והמגיד פרק ד' וכל בו ובית יוסף ב"ס מרדכי):

ד. במה דברים אמורים בעושה סוכתו במקום שאין דופן אמצעי כנגדה אבל העושה סוכתו באמצע החצר רחוק מדפנות החצר אף על פי שאין לה אלא שתי דפנות זו כנגד זו די לה בתיקון המתיר בשתי דפנות העשויות כמין ג"ם:

ה. כשהכשירו בשתי דפנות העשויות כמין ג"ם בטפח וצורת פתח אפילו אם יש בשתי הדפנות פתחים הרבה שאין בהם צורת פתח שכשתצטרף כל הפרוץ יהיה מרובה על העומד כשרה (רק שלא יהיו הפתחים בקרנות כי המחיצות צריכין להיות מחוברים כמין ג"ם) (ק"י) ובלבד שלא יהא בהם פירצה יתירה על עשר אמות ואם יש בה צורת פתח אפילו ביתר מעשר ולהרמב"ם אפילו יש לה צורת פתח אם יש לה פירצה יותר מעשר פסולה אלא אם כן עומד מרובה על הפרוץ.

הגה: ונהגו עכשיו לעשות מחיצות שלימות כי אין הכל בקיאי בדין המחיצות (כל 15). ומי שאין לו כדי צרכו למחיצות עדיף אז לעשות שלש מחיצות שלימות מארבע שאינן שלימות (מסכ"ט):

ז. נעץ ארבעה קונדסין בין באמצע הגג בין על שפת הגג וסיכך על גבן פסולה ויש מכשירין בנעץ על שפת הגג משום דאמרינן גוד אסיק מחיצתא:

ז. סיכך על גבי מבוי שיש לו לחי (פירוש: עץ כמין עמוד) או על גבי באר שיש לו פסין (פירוש: קרשי עץ סביבות הבאר לעשות רשות היחיד) הרי זו סוכה כשרה לאותו שבת שבתוך החג בלבד מתוך שלחי זה ופסין אלו מחיצות לענין שבת נחשוב אותם כמחיצות לענין סוכה. (ואין להתיר אלא במקום שלחי ופסין מתירין לענין שבת דאז שייך מגו) (ק"י):

ח. סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין בין שהיו נראים מבפנים ואין נראין מבחוץ בין שהיו נראים

מבחוץ ואין נראין מבפנים כשרה לא היו לה פצימין פסולה מפני שהיא סוכה העשויה כמבוי שהרי אין לה אלא שני צידי האכסדרה ואמצע האכסדרה אין בו כותל ושכנגדו אין לו פצימין (פצים פירוש: לחי ומזוזה). (כל זה הוא לשון הרמב"ם אבל אחרים חולקין ולכן אין לעשות סוכה בכהאי גוונא):

ט. היו דפנותיה גבוהים שבעה ומשהו והעמידם בפחות משלשה סמוך לארץ כשרה אפילו הגג גבוה הרבה ובלבד שיהא מכוון כנגדן ואפילו אינו מכוון ממש רק שהוא בתוך שלשה כנגדו כשרה ואם אינו גבוה אלא עשרה טפחים אפילו אין בדופן אלא ארבע ושני משהויין כשרה שמעמידה באמצע ואמרינן לבוד למעלה ולמטה וחשוב כסתום היו הדפנות גבוהות מן הארץ שלשה טפחים פסולה:

י. העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות לה אם היו חזקים או שקשר אותם וחזק אותם עד שלא תהא הרוח מצויה מנידה אותם תמיד ומילא בין האוירים בתבן ובקש כדי שלא תניד אותם הרוח וקשר אותם הרי זו כשרה על כן אין נכון לעשות כל המחיצות מיריעות של פשתן בלא קנים אף על פי שקשרן בטוב זימנין דמינתקי ולא אדעתיה והוה ליה מחיצה שאינה יכולה לעמוד בפני רוח מצויה והרוצה לעשות בסדינים טוב שיארוג במחיצות קנים בפחות משלשה:

יא. עושים מחיצה מבעלי חיים שיקשור שם בהמה לדופן:

יב. יכול לעשות מחבירו דופן לסוכה להכשירה ואפילו ביום טוב ובלבד שלא ידע אותו שהועמד שם שבשביל מחיצה הועמד שם אבל בחול אפילו אם הוא יודע שפיר דמי. הגה: ואפילו ביום טוב אינו אסור אלא באותן שלש דפנות המתירים הסוכה אבל בדופן רביעית שרי (השגת הראב"ד והמגיד פרק ד' לסוכה). ועיין לעיל סימן שס"ב סעיף ה':

יג. הסומך סוכתו על כרעי המטה והכרעיים הם מחיצות אם יש בה גובה עשרה טפחים מן המטה לסכך כשרה ואם לאו פסולה ואם סמך הסכך על עמודים והכרעיים הם דפנות אפילו אין גבוה עשרה מהמטה עד הסכך כשרה כיון שיש עשרה טפחים מהארץ עד הסכך:

סימן תרלא – סוכה שחמתה מרובה מצלתה, ויתר דיני הסכך, ובו י' סעיפים

א. סוכה שחמתה וצלתה שוין מלמעלה פסולה לפי שהחמה מתפשטת בריחוקה ויהיה למטה חמתה מרובה מצלתה אבל אם חמתה וצלתה שוים מלמטה כשרה:

ב. אם ברוב ממנה צלתה מרובה שני משהויין ובמיעוט ממנה חמתה מרובה משהו בענין שכשנצרף יחד

יה אורה חיים כ' אלול הלכות סוכה

החמה והצל של כל הסוכה יהיה צלחה מרובה מחמתה משהו כשרה. הגה: ויש מחמירין אם הסוכה גדולה ויש מקום שבעה על שבעה שחמתו מרובה אף על פי שבצירוף כל הסוכה הוי הצל מרובה (ר"ן סוף פרק קמא דסוכה):

ג. דרך הסיכוך להיות קל כדי שיראו ממנו הכוכבים הגדולים היתה מעובה כמין בית אף על פי שאין הכוכבים נראים מתוכה כשרה:

ד. היה כיסוי דק מאד שיש בה אויר הרבה אלא שאין שלשה טפחים במקום אחד ובין הכל צלחה מרובה מחמתה כשרה:

ה. היה הסיכוך מדובלל (פירוש: מבולבל) והוא הסיכוך שיהיה מקצתו למעלה ומקצתו למטה כשר ובלבד שלא יהיה בין העולה והיורד שלשה טפחים ואם היה ברוחב זה העולה טפח או יותר אף על פי שהוא גבוה משלשה טפחים רואין אותו כאילו ירד למטה ונגע בשפת זה היורד והוא שיהיה מכוון כנגד שפת היורד. הגה: דהיינו שיש באויר שבין התחתון טפח שראוי להוריד העליון ואז כשרה אפילו חמתה מרובה שיהא הצל מרובה כשהחמה באמצע הרקיע (ר"ן פרק הישן ובית יוסף בשם הרמב"ם):

ו. קנים היוצאים לאחורי הסוכה כגון שאחורי דופן אמצעי בולטים קנים מן הסכך ויש בהם הכשר סוכה וצלחה מרובה מחמתה ושלש דפנות כשרה אף על פי שהדופן האמצעי לא נעשה בשבילם אלא בשביל עיקר הסוכה שהוא לפנים ממנו:

ז. וכן הקנים הבולטים מן הסכך לצד הפרוץ ודופן אחד נמשך עמהם כשר אף על פי שעשה דופן על הצדדין יתר על שבעה והוה לן למימר הרי גילה דעתו לעשות כל הסוכה בדפנות ארוכות ודופן אחד שנמשך עם הקנים של סכך אינו מן הסוכה אלא בפני עצמו עומד ונמצא שאין לו אלא דופן אחד שהוא הדופן הנמשך אפילו הכי כשרה:

ח. סככה בשפודין שהם פסולין לסכך בהם ואין בהם ארבעה ואין מהם ארבעה במקום אחד והניח בין שפוד לשפוד כמלא שפוד ונתן שם סכך כשר פסול שאי אפשר לצמצם שימלא כל האויר מסכך כשר ונמצא הפסול מרובה אבל אם העדיף סכך הכשר מעט על הפסול או אם היה הפסול נתון שתי ונתן הכשר ערב או איפכא כשר שאז מתמלא כל האויר מסכך כשר. (ודוקא בסוכה גדולה אבל בסוכה קטנה צריך להיות מן השפודים פחות משלשה במקום אחד) (בית יוסף ומסר"א

מפלאג):

ט. בית המקורה בנסרים שאין עליהם מעזיבה (פירוש: טיט וצורות שמימין עליהם) ובא להכשירו לשם סוכה די בזה שיסיר כל המסמרים לשם עשיית סוכה או שיטול מבין שני נסרים אחד ויתן סכך כשר במקומו וכולה כשרה אפילו הנסרים רחבים ארבעה ויש מי שאומר שצריך שלא יהיו הנסרים רחבים ארבעה:

י. סוכה שאין לה גג כגון שהיו ראשי הדפנות דבוקות זו בזו כמין צריף או שסמך ראש הדופן של סוכה לכותל

פסולה ואם היה לה גג אפילו טפח או שהגביה הדופן הסמוך לכותל מן הקרקע טפח הרי זו כשרה. הגה: ויש אומרים שהטפח לא תהיה אויר רק מן הדופן או הסכך (הרא"ש בשם ר"י ורמב"ם פ"ק ד'). וצריך שיהיה בה שבעה טפחים על שבעה בגובה עשרה טפחים (ט"ו). גם צריך שיהיו הדפנות לאחר שהם גבוהים עשרה עשויות מדבר שמסככין בהם דהא הם הסכך (ר"ן סוף פ"ק קמ"א לסוכה) ואם כל הדפנות מדבר שמסככין בהם מותר לישן אפילו תחת הדפנות (ס"ח בפירוש רבינו יוחנן נתיב ח' חלק א')

סימן תרלב — דברים הפוסלים בסכך, ובו ד' סעיפים

א. סכך פסול פוסל באמצע בארבעה טפחים אבל פחות מארבעה כשרה ומותר לישן תחתיו מן הצד אינו פוסל אלא בארבע אמות אבל פחות מארבע אמות כשרה דאמרינן דופן עקומה דהיינו לומר שאנו רואים כאילו הכותל נעקם ויחשב זה הסכך הפסול מגוף הכותל ודבר זה הלכה למשה מסיני הילכך בית שנפחת באמצע וסיכך במקום הפחת ונשאר מן התקרה סביב בין סכך כשר לכותלים פחות מארבע אמות כשרה ומיהו אין ישנים תחתיו כל זמן שיש בו ארבעה טפחים במה דברים אמורים בסוכה גדולה שיש בה יותר על הסכך פסול שבעה טפחים על שבעה טפחים אבל בסוכה קטנה שאין בה אלא שבעה על שבעה בין באמצע בין מן הצד בשלשה טפחים פסולה בפחות משלשה כשרה וישנים תחתיו ומצטרף להשלים הסוכה לכשיעור:

אורה חיים   כ"ב אלול   הלכות סוכה   כא

סדר הלימוד ליום כב אלול
יום מ' משלשים יום קודם חג הסוכות

ב. אויר בין בגדולה בין בקטנה שוים דבין באמצע בין מן הצד בשלשה טפחים פסולה בפחות משלשה כשרה ומצטרף להשלים הסוכה ואין ישנים תחתיו. הגה: ודוקא שהולך על פני כל הסוכה (כנינו ירוחם נתיב ח' חלק א') או שיש בו כדי לעמוד בו ראשו ורובו אבל בלאו הכי מותר דהא אין סוכה שאין בה נקבים נקבים (כ"ז סוף פרק קמ"א). והא דסבך פסול פוסל בארבעה ואויר בשלשה היינו דוקא שהפסיק הסוכה לשתיים ולא נשאר שיעור הכשר סוכה עם דפנות במקום אחד אבל אם נשאר שיעור סוכה במקום אחד המקום ההוא כשר ואף שמבחוץ אם מחובר לו מן הצדדים (ט"ז):

ג. סבך פסול פחות מארבעה ואויר אצלו פחות משלשה אין מצטרפים לפסול הילכך אם אויר שלשה במקום אחד אפילו מיעטו בסבך פסול כשר והני מילי בסוכה גדולה אבל בקטנה שאין בה אלא שבעה על שבעה אם יש בין שניהם שלשה טפחים מצטרפים לפסול:

ד. אם יש סבך פסול שני טפחים ועוד סבך פסול שני טפחים ואויר פחות משלשה מפסיק ביניהם יש להסתפק אם שני הפסולים מצטרפים לפסול הסוכה:

סימן תרל"ג – דין גובה הסוכה, ובו י' סעיפים

א. סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה בין שהיא גדולה בין שהיא קטנה בין שמחיצות מגיעות

כב אורח חיים כ"ב אלול הלכות סוכה

לסכך בין שאינן מגיעות אבל עשרים כשרה אפילו כל סוכה למעלה מעשרים כיון שאין בחללה אלא עשרים:

ב. היתה גבוה יותר מעשרים והוציין (פירוש: ענפים קטנים עם העלין שלהם) יורדים למטה אם צלתן מרובה מחמתן כשרה ואם לאו פסולה:

ג. סוכה שחללה יותר מעשרים אמה ותלה בה דברים נאים ועל ידי כן נתמעט חללה לא הוי מיעוט וכן אם מיעטה בכרים וכסתות לא הוי מיעוט ואפילו ביטלם:

ד. מיעטה בתבן וביטלו הרי זה מיעוט ואין צריך לומר עפר וביטלו אבל סתם אינו מיעוט אפילו בעפר עד שיבטלנו בפה:

ה. היתה גבוהה מעשרים ובנה בה איצטבא כנגד דופן האמצעי על פני כולה ובה שיעור סוכה כשרה כל הסוכה אפילו מהאצטבא והלאה:

ו. אם בנה האיצטבא מן הצד אם יש מן האצטבא עד כותל השני פחות מארבע אמות כשרה על האצטבא דווקא ואם לאו פסולה:

ז. אם בנה האיצטבא באמצע אם יש ממנו לכותל לכל צד פחות מארבע אמות כשרה על האיצטבא אפילו אם גבוהה יותר מעשרה ואם יש בינה לכותל ארבע אמות פסולה אפילו האיצטבא גבוה עשרה:

ח. סוכה שאינה גבוהה עשרה טפחים פסולה:

ט. היתה גבוהה מעשרה והוצין יורדין לתוך עשרה אפילו אם חמתן מרובה מצלתן פסולה אבל אם הנויין יורדין לתוך עשרה אינם פוסלים:

י. היתה נמוכה מעשרה וחקק בה להשלימה לעשרה ויש בחקק שיעור הכשר סוכה אם אין בין חקק לכותל שלשה טפחים כשרה יש ביניהם שלשה טפחים פסולה:

סימן תרלד – שלא תהיה פחות מן שבעה על שבעה, ובו ד' סעיפים

א. סוכה שאין בה שבעה על שבעה פסולה ולענין גודל אין לה שיעור למעלה:

ב. אם היא עגולה צריך שיהא בה כדי לרבע שבעה על שבעה:

ג. יש בה שבעה על שבעה ונתן בה בגדים לנאותה וממעטים אותה משבעה על שבעה פסולה:

ד. מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו חוץ לסוכה ואכל כאילו לא אכל בסוכה אפילו אם היא סוכה גדולה גזירה שמא ימשך אחר שלחנו:

סימן תרלה – דין סוכת גנב"ך ורקב"ש, ובו סעיף אחד

א. סוכה אף על פי שלא נעשית לשם מצוה כשרה והוא שתהיה עשויה לצל כגון סוכת נכרים נשים בהמה

כותיים רועים קייצים בורגנין שומרי שדות אבל סוכה שנעשית מאליה פסולה לפי שלא נעשית לצל לפיכך החוטט בגדיש ועשהו סוכה אינה סוכה שהרי לא עימר גדיש זה לצל (ומה שעושה אחר כך הוי תעשה ולא מן העשוי) (טו). לפיכך אם עשה בתחילה כשנתן שם הגדיש חלל טפח במשך שבעה לשם סוכה וחטט בו אחר כך והשלימה לעשרה כשרה שהרי נעשית סכך שלה לצל ואם הגדיש גדול ולא הניח אלא חלל טפח במשך שבעה ושוב חקק בה הרבה ועשה בה סוכה גדולה אינה כשרה כולה על ידי משך שבעה שהניח תחלה ואם חקק משני צדדים ארבע אמות יותר על השבעה אף השבעה פסולה דסכך פסול פוסל מן הצד בארבע אמות. הגה: ואין לעשות הסכך קודם שיעשה הדפנות ואם עשה טפח סמוך לסכך מותר לסכך קודם שיעשה שאר הדפנות כמו בחוטט בגדיש (סגסות מיימוני פק"ה):

סימן תרלו – דין סוכה ישנה, ובו ב' סעיפים

א. סוכה ישנה דהיינו שעשאה קודם שיכנסו שלשים יום שלפני החג כשרה ובלבד שיחדש בה דבר עתה בגופה לשם החג ואפילו בטפח על טפח סגי אם הוא במקום אחד ואם החידוש על פני כולה סגי אפילו כל דהו ואם עשאה לשם החג אפילו מתחילת השנה כשרה בלא חידוש:

ב. יוצר כלי חרס שיש לו שתי סוכות זו לפנים מזו ועושה קדירותיו בפנימית ומוכרם בחיצונה הפנימית אינו יוצא בה ידי סוכה כיון שהיא דירתו כל השנה אינו ניכר שדר בה לשם מצוה והחיצונה יוצא בה שהרי אינו דר בה כל השנה:

סימן תרלז – דין סוכה שאולה וגזולה, ובו ג' סעיפים

א. מי שלא עשה סוכה בין בשוגג בין במזיד עושה סוכה בחולו של מועד אפילו בסוף יום שביעי וכן יכול לצאת מסוכה זו ולישב באחרת:

ב. יוצאין בסוכה שאולה וכן יוצאין בשל שותפות:

ג. סוכה גזולה כשרה כיצד אם תקף על חבירו והוציאו מסוכתו וגזלה וישב בה יצא שאין הקרקע נגזלת. הגה: מיהו לכתחלה לא ישב אדם בסוכת חבירו שלא מדעתו כל שכן אם דעתו לגזלה וכן לא יעשה סוכה לכתחלה בקרקע של חבירו שלא מדעתו וכן בקרקע שהיא של רבים (הגהות אשכנזי ואור זרוע) מיהו בדיעבד יצא וכן לא יקצצו ישראל הסכך בעצמם אלא יקנו אותם מעובדי כוכבים דכל גזל אין עושין ממנו סוכה לכתחלה (מכרי"ט). ואם גזל עצים ועשה מהם סוכה אף על פי שלא חיברן ולא שינה בהם כלום יצא תקנת חכמים שאין

לבעל העצים אלא דמי עצים בלבד אבל אם גזל סוכה העשויה בראש הספינה או בראש העגלה וישב בה לא יצא. הגה: והוא הדין אם ראובן בנה סוכה בקרקע שמעון ושמעון תקף את ראובן וגזל סוכתו הבנויה בקרקע שלו לא יצא בה ואין כאן תקנת השבים הואיל ולא טרח בה ולא הוציא עליה הוצאות (הגהות אשרי פרק ב' לסוכה):

סימן תרלח – סוכה ונויה אסורין כל שבעה, ובו ב' סעיפים

א. עצי סוכה אסורים כל שמונת ימי החג בין עצי דפנות בין עצי סכך (ואפילו קיסם לחצוץ בו שיניו אסור) (מסכ"ל) ואין נאותין מהן לדבר אחר כל שמונת הימים מפני שיום השביעי כולו הסוכה מוקצה עד בין השמשות והואיל והוקצה לבין השמשות של שביעי הוקצה לכל היום. הגה: ואפילו נפלה הסוכה אסורים ולא מהני בה תנאי (טור) אבל עצים הסמוכים לסוכה מותרים. ועיין לעיל סימן תקי"ח סעיף ח'. ואם אחר שעשה השיעור הצריך מן הדפנות ונשלם הכשר סוכה הוסיף דופן לא מיתסרא אבל אם עשה ארבעתן סתם כולן אסורות ומוקצות. הגה: וכל זה לא מיירי אלא בסוכה שישב בה פעם אחד אבל אם הזמינה לסוכה ולא ישב בה לא נאסרה דהזמנה לאו מילתא היא (הגהות אשרי פרק

ב. וכן אוכלים ומשקים שתולין בסוכה כדי לנאותה אסור להסתפק מהם כל שמונה אפילו נפלו (וביום טוב ושבת אסור לטלטלם דמוקצים הם) (טור). ואם התנה עליהם בשעה שתלאם ואמר איני בודל מהן כן בין השמשות (של שמונה ימים) (בית יוסף בשם אורחות חיים) הרי זה מסתפק מהם בכל עת שירצה שהרי לא הקצה אותם ולא חל עליהם קדושת הסוכה ולא נחשבו כמותה ודוקא שמתנה בזה הלשון אבל אם אמר אני מתנה עליהם לאוכלם כשיפלו אינו כלום ואם אמר אני מתנה עליהם לאכלם אימתי שארצה מהני שגם בין השמשות בכלל. הגה: וצריך לעשות התנאי קודם בין השמשות הראשון (דרכי עננו כסדרת אורחות חיים שכתב הבית יוסף ולא כמהרי"ל). יש מן האחרונים שכתבו דבזמן הזה אין נוהגים להתנות (מהרי"ל) והכי נהוג בנויין התלויים בסכך אבל בנויין שנותנים בדפנות כגון סדינים המצויירים נוהגין לטלטלם מפני הגשמים אפילו בלא תנאי משום דיש אומרים דאין אסור אפילו בדפנות עצמן כל שכן בנויין ומכל מקום טוב להתנות עליהם (דרכי משה). אם סיכך בהדס או תלה בסוכה אתרוג לנוי מותר להריח בו דלא הוקצה מריח רק שלא יגע בו דאסור בטלטול ויש אוסרים בהדס (ר"ן סוף פרק לולב הגזול) כדלקמן סימן תרנ"ג:

סימן תרל"ט – דיני ישיבת סוכה, ובו ח'

סעיפים

א. כיצד מצות ישיבה בסוכה שיהיה אוכל ושותה (וישן ומטייל) (טור) ודר בסוכה כל שבעת הימים בין ביום ובין

בלילה כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה וכל שבעת ימים עושה אדם את ביתו עראי ואת סוכתו קבע כיצד כלים הנאים ומצעות הנאות בסוכה וכלי שתיה כגון אישישות וכוסות בסוכה אבל כלי אכילה (לאחר האכילה) (טו"ז) כגון קדירות וקערות חוץ לסוכה המנורה בסוכה ואם היתה סוכה קטנה מניחה חוץ לסוכה. הגה: ואל יעשה שום תשמיש בזוי בסוכה כדי שלא יהיו מצות בזויות עליו (בית יוסף בשם אורחות חיים):

ב. אוכלים ושותים וישנים בסוכה כל שבעה בין ביום בין בלילה ואין ישנים חוץ לסוכה אפילו שינת עראי אבל מותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה וכמה אכילת עראי כביצה מפת ומותר לשתות מים ויין ולאכול פירות (ואפילו קבע עלייהו) (דברי ענמו) חוץ לסוכה ומי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפילו מים הרי זה משובח ותבשיל העשוי מחמשת מינים אם קובע עליו חשיב קבע וצריך סוכה. הגה: ומה שנוהגין להקל עכשיו בשינה שאין ישנים בסוכה רק המדקדקין במצות יש אומרים משום צינה דיש צער לישן במקומות הקרים (מרכי פ"ק סי' ק) ולי נראה משום דמצות סוכה איש וביתו איש ואשתו כדרך שהוא דר כל השנה ובמקום שלא יוכל לישן עם אשתו שאין לו סוכה מיוחדת פטור וטוב להחמיר ולהיות שם עם אשתו כמו שהוא דר כל השנה אם אפשר להיות לו סוכה מיוחדת:

אורח חיים כ"ו אלול הלכות סוכה כט

סדר הלימוד ליום נו אלול
יום י"ג משלשים יום קודם חג הסוכות

ג. אכילה בסוכה בליל יום טוב הראשון חובה אפילו
אכל כזית פת יצא ידי חובתו מכאן ואילך רשות רצה
לאכול סעודה סועד בסוכה רצה אינו אוכל כל שבעה
אלא פירות וקליות חוץ לסוכה אוכל כדין אכילת
מצה בפסח. הגה: ולא יאכל בלילה הראשונה עד שיהא ודאי
לילה (בית יוסף בק"ס אורחות חיים) ויאכל קודם חצות לילה (מהרי"ו ומהרי"ל).
ולא יאכל ביום מחצות ואילך כדי שיאכל בסוכה לתיאבון (מהרי"ל)
דומיא דאכילת מצה:

ד. כל שבעת הימים קורא (ולומד) בתוך הסוכה וכשמבין
ומדקדק במה שיקרא (וילמוד, יכול ללמוד) חוץ לסוכה
כדי שתהא דעתו מיושבת עליו. המתפלל רצה
מתפלל בסוכה או חוץ לסוכה:

ה. ירדו גשמים הרי זה נכנס לתוך הבית מאימתי מותר
לפנות משירדו לתוך הסוכה טפות שאם יפלו לתוך
התבשיל יפסל אפילו תבשיל של פול. הגה: ואפילו אין
תבשיל לפניו (סמ"ג והגהות אש"י). ומי שאינו בקי בזה השיעור ישער
אם ירדו כל כך גשמים לבית אם היה יוצא יצא מסוכתו גם כן (אור
זרוע והגהות אש"י פרק ה' ומהרי"ל). וכל זה דווקא
בשאר ימים או לילות של סוכות אבל לילה הראשונה צריך
לאכול כזית בסוכה אף אם גשמים יורדין (טור והר"ן והלא"ה) ויקדש
בסוכה כדי שיאמר זמן על הסוכה (תרומת הדשן סימן ל"ה):

ו. היה אוכל בסוכה וירדו גשמים והלך לביתו ופסקו הגשמים אין מחייבין אותו לחזור לסוכה עד שיגמור סעודתו:

ז. היה ישן וירדו גשמים בלילה ונכנס לתוך הבית ופסקו הגשמים אין מטריחין אותו לחזור לסוכה כל אותה הלילה אלא ישן בביתו עד שיעלה עמוד השחר. הגה: וינעור משינתו (ט"ו). מי שהוא ישן בסוכה וירדו גשמים אין צריך לשער בכדי שיתקלקל התבשיל דבגשמים מועטים הוי צער לישן שם ויוכל לצאת (מהרי"ו). וכל הפטור מן הסוכה ואינו יוצא משם אינו מקבל עליו שכר ואינו אלא הדיוטות (הגהות מיימוני פ"ק ו'). וכשיוצא מן הסוכה מכח הגשמים אל יבעט ויצא אלא יצא כנכנע כעבד שמוזג כוס לרבו ושפכו על פניו (מהרי"ל):

ח. נהגו שאין מברכים על הסוכה אלא בשעת אכילה (והכי נהוג):

סימן תרמ – מי הם הפטורים משיבת סוכה, ובו י' סעיפים

א. נשים ועבדים וקטנים פטורים מן הסוכה טומטום ואנדרוגינוס חייבים מספק וכן מי שחציו עבד וחציו בן חורין חייב:

ב. קטן שאינו צריך לאמו שהוא כבן חמש כבן שש חייב בסוכה מדברי סופרים כדי לחנכו במצות:

ג. חולים ומשמשיהן פטורים מן הסוכה ולא חולה שיש בו סכנה אלא אפילו חש בראשו (לא) חש בעיניו ויש מי שאומר שאין המשמשים פטורים אלא בשעה שהחולה צריך להם. (ומי שמקיז דם חייב בסוכה) (אורח זרוע

והגהות אשרי פרק הישן):

ד. מצטער פטור מן הסוכה הוא ולא משמשיו (אבל בלילה ראשונה אפילו מצטער חייב לאכול שם כזית) (כל נז). איזהו מצטער זה שאינו יכול לישן בסוכה מפני הרוח או מפני הזבובים והפרעושים וכיוצא בהם או מפני הריח ודווקא שבא לו הצער במקרה אחר שעשה שם הסוכה אבל אין לו לעשות סוכתו לכתחלה במקום הריח או הרוח ולומר מצטער אני. הגה: ואם עשאה מתחילה במקום שמצטער באכילה או בשתייה או בשינה או שאי אפשר לעשות לו אחד מהם בסוכה מחמת דמתיירא מלסטים או גנבים כשהוא בסוכה אינו יוצא באותה סוכה כלל אפילו בדברים שלא מצטער בהם דלא היא כעין דירה שיוכל לעשות שם כל צרכיו (מרדכי פרק הישן). מי שכבו לו הנרות בסוכה בשבת ויש לו נר בביתו מותר לצאת מן הסוכה כדי לאכול במקום נר ואין צריך לילך לסוכת חבירו שיש שם נר אם יש טורח גדול בדבר (תקומה הדשן סימן כ"ג ופסקיו סימן קנ"ח). ואם בא רוח לכבות הנרות בסוכה מותר לפרוס סדין או בגד מן הצד אבל לא תחת הסכך (אורח זרוע). מי שלא יוכל לישן בסוכה מחמת שצר לו בפישוט ידיו ורגליו לא מקרי מצטער וחייב לישן שם אף על גב דצריך לכפוף ידיו ורגליו (תקומה הדשן סימן כ"ג). ולא יוכל אדם לומר מצטער אני אלא בדבר שדרך

לב אורח חיים כ"ז אלול הלכות סוכה

בני אדם להצטער בו (טור). ואין המצטער פטור אלא אם ינצל עצמו מן הצער אבל בלאו הכי חייב לישב בסוכה אף על גב דמצטער (מרדכי פרק הישן):

ה. אבל חייב בסוכה:

ו. חתן ושושביניו וכל בני החופה פטורים מן הסוכה כל ז' ימי המשתה. (וסעודת ברית מילה וכן הסעודה שאוכלין אצל היולדת חייבין בסוכה) (מהרי"ק שורש קע"ט):

ז. שלוחי מצוה פטורים מן הסוכה בין ביום בין בלילה (ועיין לעיל סימן ל"ח):

ח. הולכי דרכים ביום פטורים מן הסוכה ביום וחייבים בלילה הולכי דרכים בלילה פטורים בלילה וחייבים ביום. הגה: ודוקא כשיוכלו למצוא סוכה אבל אם אינם מוצאים סוכה יוכלו לילך לדרכם אף שלא ישבו בה לא יום ולא לילה כשאר ימות השנה שאינו מניח דרכו משום ביתו (ר"ן פרק הישן). ואף על פי שאינו הולך רק ביום פטור אף בלילה דאין לעשות לו שם דירה וההולכים לכפרים לתבוע חובותיהם ואין להם סוכה באותן הכפרים יחמירו על עצמן לשוב לבתיהם בכל לילה לאכול בסוכה ואף על גב דיש להקל מכל מקום המחמיר תבא עליו ברכה (בית יוסף בשם אורחות חיים):

ט. שומרי העיר ביום פטורים ביום וחייבים בלילה שומרי העיר בלילה פטורים בלילה וחייבים ביום:

י. שומרי גנות ופרדסים פטורים בין ביום ובין בלילה שאם יעשה השומר סוכה ידע הגנב שיש לשומר מקום קבוע ויבא ויגנוב ממקום אחר לפיכך אם היה שומר כרי של תבואה שיכול לשמור כולו ממקום אחד חייב לעשות סוכה במקום ששומרו. הגה: והעושיין יין אצל העכו"ם בסוכות פטורים בין ביום ובין בלילה דצריכים לשמור שלא יגעו העובדי כוכבים (הגהות מיימוני פרק ז' בשם סמ"ק וכל כו) ואם הוא בענין שאין צריכים שימור חייבים:

סימן תרמא – שאין מברכין שהחיינו על עשיית הסוכה, ובו סעיף אחד

א. העושה סוכה בין לעצמו בין לאחר אינו מברך על עשייתה אבל שהחיינו היה ראוי לברך כשעושה אותה לעצמו אלא שאנו סומכים על זמן שאנו אומרים על הכוס של קידוש. הגה: ואם לא אכל לילה ראשונה בסוכה אף על פי שבירך זמן בביתו כשאוכל בסוכה צריך לברך זמן משום הסוכה ואם בירך זמן בשעת עשייה סגי ליה (ר"ן פרק לולב וערבה):

סימן תרמב – אם חל יום ראשון של סוכות להיות בשבת לענין ברכת מעין שבע, ובו סעיף אחד

א. אם חל יום ראשון של סוכות להיות בשבת אומר
בערבית ברכת אחת מעין שבע וחותרם בה בשבת
בלבד :

סימן תרמג – סדר הקידוש, ובו ג' סעיפים

א. סדר הקידוש יין קידוש וסוכה ואחר כך זמן לפי
שהזמן חוזר על קידוש היום ועל מצות סוכה :

ב. להרמב"ם מקדש מעומד ומברך לישוב בסוכה ויושב
ואחר כך מברך זמן. (ואין נוהגים כן אלא מקדשין מיושב
וכן דעת הרא"ש):

ג. בשאר ימים מברך על הסוכה קודם ברכת המוציא
ונוהגים לברך על הסוכה אחר ברכת המוציא קודם
שיטעום. הגה: והכי נוהגין בחול אבל בשבת ויום טוב שיש
בהן קידוש מברך לאחר קידוש (מסכ"ו) ואם קידש בבית ואוכל
בסוכה או איפכא עיין לעיל סימן רע"ג סעיף ב' :

סימן תרמוד – סדר הלל כל ימי החג, ובו ב' סעיפים

- א. שהרית אחר חזרת התפלה נוטלין הלולב ומברכין על נטילת לולב ושהחיינו וגומרים ההלל וכן כל שמונת ימי החג ומברכים לגמור את ההלל בין צבור בין יחיד ואין מפסיקין בו אלא כדרך שאמרו בקריאת שמע באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד בין הפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם ואם פסק באמצע ושהה אפילו כדי לגמור את כולו אינו צריך לחזור אלא למקום שפסק:
- ב. בהלל אפילו עשרה קורין כאחד:

הלכות לולב

סימן תרמה – דיני לולב, ובו ט' סעיפים

- א. לולב שנפרדו עליו זה מעל זה ולא נדלדלו כעלי החריות כשר אפילו לא אגדו. הגה: ומכל מקום מצוה מן המובחר בלולב שאין עליו פרודות לגמרי (המגיד ור"ן פרק לולב הגזול):
- ב. נפרצו עליו והוא שידלדלו משדרו של לולב כעלי החריות (דהיינו שאינן עולים עם השדרה אלא תלויין למטה (המגיד פרק ח) פסול. הגה: וכל שכן אם נפרצו ונעקרו למטה מן השדרה דפסול אפילו אגדן (טור ור"ן פרק לולב הגזול). וכן אם נתקשו

העלין כעץ ואין יכולין לחברן אל השדרה פסול (טור וביית יוסף). וכל זה ברוב עלין אבל אם מיעוט עלין נעשו כך ושאר עלין נשארן ועדיין הלולב נשאר מכוסה בעלין כשר (ר"ן פסק לולב הגזול):

ג. בריית עלין של לולב כך היא כשהם גדלים גדלים שנים שנים ודבוקים מגבן וגב של שני עלין הוא הנקרא תיומת נחלקה התיומת (ברוב העלין) (טור וביית יוסף) פסולה היו עליו אחת אחת מתחלת ברייתו ולא היה תיומת או שכל עליו כפולים מצדו האחד וצד השני ערום בלא עלין פסול. הגה: ויש מפרשים לומר דאם נחלק העלה העליון האמצעי שעל השדרה עד השדרה מקרי נחלקה התיומת ופסול והכי נוהגין (תרומת הדשן סימן ל"ו). מיהו לכתחילה מצוה מן המובחר נוהגין ליטול לולב שלא נחלק העלה העליון כלל כי יש מחמירין אפילו בנחלק קצת ואם אותו העלה אינו כפול מתחלת ברייתו פסול (כל 13):

ד. לא היו עליו זה על גב זה כדרך כל הלולבין אלא זה תחת זה אם ראש זה מגיע לעיקר שלמעלה ממנו עד שנמצא כל שדרו של לולב מכוסה בעלין כשר ואם אין ראשו של זה מגיע לצד עיקרו של זה או שאין לו הרבה עלין זה על זה אלא מכל צד יוצא אחד למטה סמוך לעיקרו ועולה על ראשו פסול:

ה. לולב שיבשו רוב עליו (או שדרתו) (טור) פסול ושיעור היבשות משיכלה מראה ירקות שבו וילבינו פניו. הגה: ויש אומרים דלא מקרי יבש אלא כשנתפרך בצפורן מחמת יבשותו (טור בשם הסוספות) וכן נוהגין במדינות אלו שאין לולבין מצויין (הגהות מיימוני פסק ז'):

סדר הלימוד ליום א' תשרי א' דר"ה
יום י"ז משלשים יום קודם חג הסוכות

ו. נקטם ראשו דהיינו שנקטמו רוב העלין העליונים פסול. הגה: ואם נקטם העלה העליון האמצעי שעל השדרה פסול (המגיד ור"ן פרק לולב הגזול). ודוקא דאיכא אחר אבל ליכא אחר מברכיין עליו (מרכיזי פרק ג' ומנהגים):

ז. נסדק אם נתרחקו שני סדקיו זה מזה עד שנראו כשנים פסול. הגה: ואפילו לא נחלקה התיומת העליונה בענין שיפסל הלולב מכח נחלקה התיומת:

ח. יש לו כמין קוצים בשדרתו או שנצמת ונכווץ או שהוא עקום לפניו שהרי שדרו כגב בעל חטוטרת פסול וכן אם נעקם לאחד מצדדיו פסול אבל אם נעקם לאחוריו כשר שזו היא ברייתו:

ט. אם כפוף בראשו פסול ודוקא כששדרתו כפופה אבל עליו כפופים בראשו כמו שדרך להיות הרבה לולבים כשר:

סימן תרמו – דיני הדם, ובו י"א סעיפים

א. הדס שנקטם ראשו כשר נשרו רוב עליו אם נשתיירו שלשה עלין בקן אחד כשר:

ב. היו ענביו מרובות מעליו אם ירוקות כשר ואם אדומות או שחורות פסול ואם מיעטן כשר ואין ממעטים אותם ביום טוב לפי שהוא כמתקן עבר וליקטן או שליקטן אחד אחד לאכילה הרי זה כשר.

(ומיום ראשון ואילך כשר בכל ענין) (בית יוסף בשם אורחות חיים):

ג. ענף עץ עבות האמור בתורה הוא ההדס שעליו חופין את עצו כגון שלשה עלין או יותר בגבעול אחד אבל אם היו שני העלים בשוה זה כנגד זה והעלה השלישי למעלה מהם אין זה עבות אבל נקרא הדס שוטה. הגה: ופסול אפילו בשעת הדחק ואיכא מאן דאמר בגמרא דכשר ועל כן נוהגין באלו המדינות לכתחלה לצאת באלו ההדסים המובאים ואין ג' עלין בגבעול אחד ויש מי שכתב דהדסים שלנו אין נקראים הדס שוטה הואיל והם שנים על גבי שנים ואינן כהדס שוטה המוזכר בגמרא ולכן נהגו להקל כמו שכתבו מהר"י קלון ומהר"י איסרלן ז"ל בתשובותיהם:

ד. יצאו הרבה בקן אחד ונשרו מהם עד שלא נשאר אלא שלשה בקן אחד כשר אפילו נשרו רובם כגון שהיו שבעה ונשרו מהם ארבעה ונשאר שלשה:

ה. למצוה בעינן כל שיעור אורך ההדס שיהא עבות ולעיכובא ברובו (ואפילו אינו בראשו) (ט"ז):

ו. יבשו עליו פסול כמשו כשר:

ז. שיעור היבשות אפילו אם נפרך בצפורן אם עדיין ירוקים הם כשר ואינם נקראים יבשים אלא כשילבינו פניהם:

ח. יבשו רוב עליו ונשתיירו בראש כל בד מהג' בדין קן אחד ובו ג' עלין לחין כשר ויש מפרשים שאפילו אם מהג' שבחד קינא יבשו שנים ולא נשאר כי אם אחד לח כשר והוא שיהיה העלה שהוא מורכב על שניהם:

סדר הלימוד ליום ב' תשרי ב' דר"ה
יום י"ח משלשים יום קודם חג הסוכות

ט. אם אותם עלים שלא יבשו הם כמושין יש פוסלין ויש מכשירין:

י. נקטם ראשו כשר אפילו לא עלתה בו תמרה והוא הדין ליבש ראשו ויש פוסלין בנקטם ראשו. הגה: וטוב להחמיר במקום שאפשר באחר (סמגה). ולא מקרי נקטם אלא אם נקטמו העצים (ר"ן):

יא. אם אין לו אלא הדס שענביו מרובים מעליו ביום טוב נוטלו ואינו מברך עליו:

סימן תרמוז – דיני ערבה, ובו ב' סעיפים

א. ערבי נחל האמור בתורה הוא מין ידוע הנקרא כן עלה שלו משוך כנחל ופיו חלק וקנה שלו אדום (ואפילו בעודו ירוק כשר) (כ"ט יוסף). ורוב מין זה גדל על הנחלים לכך נקראו ערבי נחל ואפילו היה גדל במדבר או בהרים כשר ויש מין אחד דומה לערבה אלא שעלה שלו עגול ופיו דומה למסר (פירוש מגרה, סיג"ה בלע"ז) וקנה שלו אינו אדום וזהו הנקרא צפצפה והיא פסולה ויש מין ערבה שאין פי העלה שלה חלק ואינו כמסר אלא יש בו תלמים קטנים עד מאד כמו פי מגל קטן וזה כשר:

ב. ערבה שיבשה או שנשרו רוב עליה או שנקטם ראשה פסולה אבל כמושה או שנשרו מקצת עליה כשרה והרמב"ם מכשיר בנקטם ראשה:

סימן תרמח – דברים הפוסלים באתרוג, ובו כ"ב סעיפים

א. אתרוג היבש פסול ושיעור היבשות כשאינו מוציא שום ליחה ויבדוק על ידי שיעבור בו מחט ובו חוט ואם יש בו ליחה יראה בחוט (ואתרוג שהוא משנה שעברה

ודאי יבש הוא ופסול) (תרומת הדשן מהרי"ל סימן ס'): :

ב. אתרוג שניקב נקב מפולש כל שהוא פסול ושאינו מפולש אם היה כאיסר פסול ואם חסר כל שהוא פסול ויש אומרים דגם בנקב מפולש בעינן חסרון משהו ושאינו מפולש בחסרון כאיסר. הגה: ונהגו

להכשיר הנקבים שנעשו באילן על ידי קוצים אף על פי שיש בהם חסרון שזהו דרך גדילתן (תרומת הדשן סימן ל"ט) מיהו אם רואה שאין העור והבשר קיים תוך הנקב פסול לסברא הראשונה אף על פי שאינו מפולש ובשעת הדחק יש להקל כסברא האחרונה להכשיר

חסרון שאינו כאיסר ואינו נקב מפולש (דעת ע"מ): :

ג. מפולש יש מפרשים כפשוטו דהיינו שניקב מצד זה לצד זה ויש מפרשים שכיון שניקב עד חדרי הזרע שהגרעינים בתוכו מקרי מפולש :

ד. אתרוג שנימוח כל בשרו בפנים וקליפתו החיצונה קיימת וחדרי הזרע קיימים בפנים כשר ויש פוסלים :

ה. נסדק כולו מראשו לסופו אפילו אינו חסר כלום פסול אבל נשאר בו שיור למעלה ולמטה אפילו כל שהוא כשר ויש מי שאומר דדוקא מלמטה אבל בחוטמו אפילו כל שהוא פסול. הגה: ויש מחמירים לפסול בנסדק רובו וכל שלא נסדק רוב קליפתו העבה לא מקרי נסדק (רבינו נסים): :

סדר הלימוד ליום ג' תשרי צום גדלי'
יום י"ט משלשים יום קודם חג הסוכות

ו. נקלף הקליפה החיצונה שלו שאינו מחסרו אלא נשאר ירוק כמות שהוא ברייתו אם נקלף כולו פסול אם נשאר ממנו כל שהוא כשר ויש אומרים שצריך שישתייר כסלע:

ז. ניטל דדו והוא הראש הקטן ששושנתו בו פסול. הגה: ויש מחמירין אם ניטלה השושנתא דהיינו מה שאנו קורין פיטמא (כ"ן) וטוב להחמיר במקום שאפשר מיהו לענין דינא אין לפסול אלא אם כן ניטל הדד דהיינו העץ שראש הפיטמא עליו והראש נקרא שושנתא (סמג"ד). וכל זה דוקא בניטלה אבל אם לא היה לו דד מעולם כשר וכן הם רוב האתרוגים שמביאים במדינות אלו (סכ"א"ט):

ח. ניטל העץ שהוא תלוי בו באילן מעיקר האתרוג ונשאר מקומו גומא פסול. הגה: ואם ינטל קצת העץ ונשאר עובי כל שהוא שכל רוחב הגומא מכוסה כשר (ט"ו):

ט. עלתה חזזית (פירוש תרגום או ילפת או חזזן) עליו אם בשנים או בשלשה מקומות פסול ואם במקום אחד אם עלה על רובו פסול ואם על חוטמו אפילו כל שהוא פסול וחוטמו היינו ממקום שמתחיל להתקצר ולהתחדד כלפי ראשו:

י. יש אומרים דהא דבב' וג' מקומות פסול היינו דוקא כשנתפשט הנימור ברובו אף על פי שבשטה החברבורות הוא מיעוט אבל במיעוטו כגון שכולם

מב אורח חיים ג' תשרי הלכות לולב

מצד אחד של אתרוג כשר ויש פוסלים אפילו במיעוטו של צד אחד :

יא. אם הוא מחצה על מחצה במקום אחד יש מכשירים ויש פוסלים :

יב. מחוטמו ואילך דהיינו ממקום שמתחיל לשפע עד הפיטמא פוסל חזזית וכל שינוי מראה בכל שהוא ויש מי שאומר שהוא הדין דיבש פוסל שם בכל שהוא :

יג. חזזית הוא כמו אבעבועות ויש בו ממש שמקומו ניכר במישוש שהוא גבוה מהאתרוג. הגה: ולכן יש להכשיר אותן חזזית שקורין בלשון אשכנז מו"ל לפי שאינם גבוהים משאר האתרוג (מסכ"ל) ויש מי שכתב דיש להכשירם מטעם דנחשבים מראה אתרוג מאחר דרגילים להיות הרבה כך (פרומת סקן סימן ל"ט) :

יד. אם עלתה בו חזזית בענין שפסול או שהוא מנומר אם כשקולפו חוזר למראה האתרוג כשר (לאחר שנקלף ולא חסר כלום) :

טו. נפל עליו מים בתלוש ותפח או סרח או שהוא כבוש בחומץ או מבושל או מנומר פסול :

טז. אם הוא שחור או לבן במקום אחד פוסל ברובו בשנים או בשלשה מקומות דינו כחזזית ליפסל אפילו במיעוטו :

יז. מקום שהאתרוגים שלהם כעין שחורות מעט כשרים ואם היו שחורים ביותר כאדם כושי הרי זה פסול בכל מקום :

יח. העגול ככדור פסול :

יט. גדלו בדפוס ועשאו כמין בריה אחרת פסול עשאו
כמו ברייתו אף על פי שעשאו דפין דפין כשר :

כ. התיום דהיינו שגדל שנים דבוקים זה בזה כשר :

כא. הירוק שדומה לעשבי השדה פסול אלא אם כן חוזר
למראה אתרוג כשמשנהין אותו כשר :

כב. שיעור אתרוג קטן פחות מכביצה פסול אבל אם
כביצה אפילו אם הוא בוסר שעדיין לא נגמר פריו
כשר ואם היה גדול כל שהוא כשר :

סימן תרמט – דברים הפוסלים בארבעה מינים, ובו ו' סעיפים

א. כל ארבעה המינים פסולים בגזול ובגנוב בין לפני
יאוש בין לאחר יאוש אבל גזול וקנאו בלא סיוע
המצוה כגון גזל לולב ושיפהו כשר דקנייה בשינוי
מעשה ומיהו לא יברך עליו ויש מי שאומר דלא

נפסל גזול וגנוב אלא לגנב ולגזולן עצמו אבל לאחרים כשר בשאר הימים חוץ מיום ראשון. הגה: ומשום זה יש ליזהר שלא יקצץ הישראל בעצמו אחד מארבעה מינים שבלולב לצורך לולבו דקרקע אינה נגזלת וסתם עכו"ם גוזלי קרקע הם ויבא בגזילה לידו אלא יקצצנו עכו"ם ויקנה מהם (תשובת הרשב"א סימן תתנ"ב, הגהות אשכנזי סוף פרק לולב הגזול). ואין חילוק בזה בין ארץ ישראל או חוצה לארץ (אור זרוע). לולב שאגדו עכו"ם ועשאו כשר כמו סוכת עכו"ם (מרדכי הלכות קטנות):

ב. וכן שאול ביום ראשון משום דבעינן לכס. הגה: והמודר הנאה מלולבו של חברו או מלולבו של עצמו אינו יוצא בו ביום א' דלא הוי שלכם (תשובת רשב"א סימן תשמ"ו ותשמ"ז):

ג. וכן של עיר הנדחת ושל אשירה של ישראל פסול אבל של עבודת כוכבים לכתחלה לא יטול ואם נטל יצא מיום ראשון ואילך דלא בעינן לכס. הגה: ודווקא שלא נתכוין לזכות בו אבל אם נתכוין לזכות בו הוי ליה של ישראל דאינו יוצא בו ודוקא קודם שנתבטל אבל אם נתבטל ביד עכו"ם אפילו מכוין לזכות בו אחר כך יוצא בדיעבד (כבינו ירוחם נתיב ח' חלק ג' וכו'). ועיין לעיל סימן תקפ"ז:

ד. גנות הצעירים של עובדי כוכבים וכיוצא בהם מבתי שמשיהם מותר ליטול משם לולב או שאר מינים למצוה (ואפילו האילן נטוע לפני עבודת כוכבים כל זמן שאין עובדין האילן) (כבינו ירוחם נתיב ח' חלק ג'):

סדר הלימוד ליום ה תשרי
יום כ"א משלשים יום קודם חג הסוכות

ה. כל אלו שאמרנו שהם פסולים מפני מומין שביארנו או מפני גזל וגניבה ביום טוב הראשון בלבד אבל בשאר ימים הכל כשר. הגה: ויש פוסלין בגזול כל ז' ימים והכי נהוג אבל שאול יוצא בו (טור והמגיד בשם פוסקים). ומותר ליטול לולב של חברו בלא דעת חברו בשאר ימים דניחא ליה לאינש למיעבד מצוה בממוניה והוי כשאול (תרומת השקן סימן ק' ופסקיו סימן קנ"ט). וחסר כשר בשאר ימים (טור). וניטל פטמתו או עוקצו דינו כחסר וכשר מיום ראשון ואילך (כצ"ע ירוחם נתיב ח' חלק ג'). מיהו אם נקבוהו עכברים לא יטלנו אף בשאר הימים משום מאוס (כל בו) עד שיסיר ניקור העכברים אבל אם היה יבש או מנומר שפסול כל שבעת ימים אף אם חתך היבשות או הנמור פסול כל שבעה הואיל ובא מכח פסול (הגהות אשרי פרק לולב הגזול). ומותר לכתחלה להתנות על אתרוג שיהיה כולו ליום ראשון ושאינו בודל ממנו כל בין השמשות של ליל שני ואילך ומותר אז לכתחילה לאכול ממנו מיום שני ואילך ולצאת ידי מצוה עם הנשאר (בית יוסף בשם הרא"ש) אלא שאין אנו בקיאים בתנאים כדלעיל בסוף סימן תרל"ח בהג"ה. והפיסול שהוא משום עבודת כוכבים או מפני שאותו אתרוג אסור באכילה או מפני שאינם מינם או שהם חסרים השיעור בין ביום טוב ראשון בין בשאר ימים פסול. (והזזית פוסלת כל שבעת הימים) (כצ"ע ירוחם נתיב ח' חלק ג' ור"ן פרק לולב הגזול). והעושים שני ימים טובים פסולי ראשון נוטלין בשני אבל ברוכי לא מברכינן. ואם יש לחבירו לולב ואתרוג כשר יברך על של חברו מדעתו (דברי עינים):

ו. בשעת הדחק שאין נמצא כשר כל הפסולים נוטלין ואין מברכין. הגה: ויש מכשירין לולב יבש אפילו לברך עליו (כמב"ס פ"ק ח' והמגיד) וכן נוהגין לברך על לולבין יבשים אפילו בדאיכא אחרים לחים (אגור) אבל בשאר מינים אין לנהוג הכי. ויש מקילין אפילו בהדס יבש (הגהות מיימוני ומדכ"י) ויש לסמוך עלייהו בשעת הדחק ואף על גב דחסר כשר בשאר ימים אין לחתוך אתרוג לב' או ג' חלקים ולחלקו ולצאת בו אפילו בשעת הדחק דדוקא חסר ונשאר העיקר קיים כשר אבל כי האי גוונא מקרי חתיכת אתרוג ולא אתרוג (ר"ן ופסקי מהרא"י סימן נ"ב). וכל זה לענין לברך עליו אבל בלא ברכה יכול ליטול כל הפסולין ולא יברך עליהם (טור):

סימן תרנ – שיעור הדם וערבה, ובו ב' סעיפים

א. שיעור הדם וערבה ג' טפחים ושדרו של לולב ד' טפחים כדי שיהא שדרו של לולב יוצא מן ההדס טפח באמה בת ה' טפחים עשה אותה ששה צא מהם שלשה להדס נמצא שיעור הדם וערבה טפחיים ומחצה שהם י' גודלים ושיעור שדרו של לולב י"ג גודלים ושליש גודל ויש מי שאומר ששיעור שדרו של לולב י"ד גודלים ויש אומרים ששיעור הדם וערבה י"ב גודלים ושדרו של לולב ט"ז גודלים (וכן נוהגין לכתחלה):

סדר הלימוד ליום ו תשרי יום כ"ב משלשים יום קודם חג הסוכות

ב. אין להם שיעור למעלה ויש מי שאומר שאפילו הוסיף באורך ההדס והערבה כמה צריך שיצא שדרו של לולב למעלה מהם טפח:

סימן תרנא – נטילת הלולב וברכתו, ובו ט"ו סעיפים

א. מצות ד' מינים שיטול כל אחד לולב אחד וב' ערבות וג' הדסים (ובמקום הדחק דליכא הדס כשר סגי ליה בחד דלא קטום) (בית יוסף סימן תרמ"ו בשם אורחות חיים). ומצוה לאגדם בקשר גמור דהיינו ב' קשרים זה על זה משום נוי ויכול לאגדם במין אחר ואם נשרו מהעלין בתוך האגודה בענין שמפסיק אין לחוש (דמין במינו אינו חוצץ אבל שלא במינו חוצץ על כן יזהר ליקח החוט שרגיל להיות סביב ההדס (מהרי"ט). ואם לא אגדו מבעוד יום או שהותר אגודו אי אפשר לאגדו ביום טוב בקשר גמור אלא אוגדו בעניבה. הגה: יש מי שכתבו לעשות הקשר בדרך אחר שכורכין סביבות ג' מינים אלו ותוחבין ראש הכרך תוך העגול הכרוך (טור) וכן נוהגין. ויש לקשור ההדס גבוה יותר מן הערבה (מהרי"ו). וישפיל ההדס והערבה תוך אגוד הלולב כדי שיטול כל ג' מינים בידו בשעת ברכה (מהרי"ט). ויש שכתבו לעשות כלולב ג' קשרים וכן נוהגין (מרדכי פסק לולב הגזול):

ב. יטול האגודה בידו הימנית ראשיהם למעלה ועיקריהם למטה והאתרוג בשמאלית:

ג. אטר נוטל לולב בימין כל אדם ואתרוג בשמאל כל אדם דבחר ימין ושמאל דעלמא אזלינן ולא בחר ימין ושמאל דידיה. הגה: ויש אומרים דאזלינן בחר ימין דידיה ויש ליטול הלולב בימין דידיה והאתרוג בשמאל דידיה (הכ"פ וכבינו ירוחם ומסרי"ו) וכן נהגו וכן עיקר ואם היפך יצא (מהרי"ל ומנהגים). ושולט בב' ידיו נוטל הלולב בימין ואתרוג בשמאל ככל אדם (כל 15):

ד. אדם שאין לו יד נוטל לולב בזרועו וכן האתרוג:

ה. יברך על נטילת לולב ושהיינו קודם שיטול האתרוג כדי שיברך עובר לעשייתו או יהפוך האתרוג עד שיברך. הגה: ויברך מעומד (מהרי"ל וכל 15). ולא יברך רק פעם אחת ביום אף על פי שנוטלו כמה פעמים (מהרי"ו):

ו. לא יברך שהיינו בשעת עשיית לולב אלא בשעת נטילתו:

ז. אם עשה בית יד ונתן בו הלולב ונטלו שפיר דמי דלקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה ובלבד שיהא דרך כבוד אבל אם אינו דרך כבוד כגון שנתן הלולב בכלי ונטלו לא יצא ואם כרך עליו סודר ונטלו או שכרך סודר על ידו ונטלו יש אומרים דלא יצא. הגה: ונהגו להחמיר להסיר התפילין (מהרי"ל) וטבעות מידם אבל מדינא אין לחוש הואיל ואין כל היד מכוסה בהן (אגודה פרק מקום שנהגו):

סדר הלימוד ליום ז תשרי
יום כ"ג משלשים יום קודם חג הסוכות

ח. ינענע בשעה שמברך וכן ינענע בהודו לה' פעם אחת (ומנענעים בכל הודו שיאמרו) (טור והרא"ש) ובהודו לה' שבסוף שכופלים אותו שליח ציבור והצבור מנענעין שני פעמים וכן באנא ה' הושיעה נא מנענע שני פעמים לפי שכופלים אותו. הגה: ויש אומרים שהשליח ציבור מנענע גם כן כשיאמר יאמר נא ישראל כו' אבל לא ביאמרו נא וכן נהגו (הגהות אשרי פרק לולב הגזול ומטהי"ל ומנהגים):

ט. הנענוע הוא שמוליך ידו מכנגדו והלאה וינענע שם ג' פעמים בהולכה וג' פעמים בהבאה (טורף הלולב ומכסס העלין בכל נינענוע) (ר"ן פרק לולב הגזול) ואחר כך מטה ידו לצד אחר ועושה כן וכן לכל צד מארבע צדדין ומעלה ומטה. הגה: וההולכה וההבאה היא עצמה הנענוע כי מוליך ומביא שלש פעמים לכל רוח (טור בשם גאון). ומטין ראש הלולב לכל צד שמנענע נגדו וכשמנענע למטה הופכו למטה ומקרי דרך גדילתן (כ"ט יוסף) הואיל ומחזיק אותן בידו דרך גדילתן (כ"ט יוסף). ויש מדקדקין שלא להפך הלולב כשמנענעין למטה (מהרי"ל ובית יוסף בשם אביו וכן שמוע ממהר"ר שגנא קראה כן ממהר"ר יעקב פולק וכן כתוב בכתבי האר"י). והמנהג כסברא ראשונה וכן נראה לי עיקר:

י. יקיף דרך ימין בנענועו מזרח דרום מערב צפון:

יא. צריך לחבר האתרוג ללולב בשעת נענועו ולנענע בשניהם יחד. (וכל הנענועים אינן מעכבין ובאיזה דרך שנענע יצא בדיעבד):

יב. ד' מינים הללו מעכבין זה את זה שאם חסר לו אחד מהם לא יברך על השאר אבל נוטלן לזכר בעלמא (בין

ביום א' בין בשאר ימים) (הרא"ש ורבינו ירוחם נתיב ח' חלק ג' מהרי"ק שורש מ"א).
 ואם היו ארבעתן מצויים אצלו ונטלם אחד אחד יצא.
 הגה: ובלבד שיהיו כולם לפניו (רמב"ם ס' פק"ו). ויטול הלולב תחלה
 ויברך על הלולב ודעתו גם על האחרים (הרא"ש ור"ן ותשובת הרשב"א סימן
 קנ"ו) ואם סח ביניהם צריך לברך על כל אחד בפני עצמו (הגהות
 מיימוני):

יג. אם חסר לו אחד מהמינים לא יקח מין אחר במקומו:
 יד. לא יוסיף מין אחר על ארבעת המינים משום בל
 תוסיף:

טו. לא יטול יותר מלולב אחד ואתרוג אחד אבל בערבה
 והדס מוסיף בה כל מה שירצה ויש מי שפוסל להניח
 הדס שוטה בלולב נוסף על השלשה בדין עבות ויש
 מתירין והמדקדקים אינם מוסיפים על שתי ערבות
 ושלשה הדסים עבות:

סימן תרנב – זמן נטילת לולב, ובו ב' סעיפים

א. מצות לולב ביום ולא בלילה וכל היום כשר לנטילת
 לולב שאם לא נטל שחרית יטלנו אחר כך ומכל מקום
 זריזים מקדימים למצות ונוטלים אותו בבוקר וזמנו
 הוא משתנף החמה ועיקר מצותו בשעת ההלל ואם
 צריך להשכים לצאת לדרך נוטלו משעלה עמוד
 השחר. הגה: והמדקדק יאחוז הלולב בידו כשנכנס מביתו לבית
 הכנסת גם בשעת התפלה וכן יחזירו לביתו כדי לחבב המצוה

ב. אסור לאכול קודם שיטלנו ואם שכח ואכל ונזכר על שלחנו ביום הראשון שהוא מן התורה יפסיק אפילו יש שהות ביום ליטלו אחר שיאכל ומיום ראשון ואילך אם יש שהות ביום לא יפסיק ואם לאו יפסיק. הגה: ואם התחיל לאכול יותר מחצי שעה קודם שהגיע זמן חיובו אפילו ביום ראשון אין צריך להפסיק בדאיכא שהות ביום (ר"ן פסק לולב סגזול):

סימן תרנג – הדם אסור להריח בו, ובו ב' סעיפים

א. הדם של מצוה אסור להריח בו אבל אתרוג של מצוה מותר להריח בו מן הדין אלא שלפי שנחלקו אם מברכים עליו אם לאו יש לא יש למנוע מלהריח בו:
ב. עבד להושענא ולא אגבהה למיפק בה שריא בהנאה:

סימן תרנד – שיכול להחזיר הלולב במים ביום טוב, ובו סעיף אחד

א. מקבלת אשה הלולב מיד בנה או מיד בעלה ומחזירתו למים ותוסיף עליו מים אם צריך אבל לא תחליף המים ובחול המועד מצוה להחליפם כדי

שישאר לה והדור. הגה: ונוהגין ליקח כל יום חול המועד ערבה חדשה ולקשרה בלולב והוא הדור מצוה:

סימן תרנה – גוי שהביא לולב, ובו סעיף אחד

א. נכרי שהביא לולב לישראל מהוין לתחום מותר ליטלו אפילו מי שהובא בשבילו. הגה: ועיין לעיל סימן תקפ"ו סעיף כ"א וכ"ב וסימן ש"ז סעיף ג' אם מותר לומר לנכרי לילך אחריו או לחלל יום טוב בשבילו:

סימן תרנו – שצריך לחזור אחרי הידור מצוה בקניית האתרוג, ובו סעיף אחד

א. אם קנה אתרוג שראוי לצאת בו בצמצום כגון שהוא כביצה מצומצמת ואחר כך מצא גדול ממנו מצוה להוסיף עד שליש מלגיו בדמי הראשון כדי להחליפו ביותר נאה ויש מי שאומר שאם מוצא שני אתרוגים לקנות והאחד הדר מחבירו יקח ההדר אם אין מייקרים אותו יותר משליש מלגיו בדמי חבירו. הגה: ומי שאין לו אתרוג או שאר מצוה עוברת אין צריך לבזבז עליהם הון רב וכמו שאמרו המבזבז אל יבזבז יותר מחומש אפילו מצוה עוברת (הרא"ש ורבינו יוחס נתיב י"ג חלק ב'). ודווקא מצות עשה אבל לא תעשה יתן כל ממונו קודם שיעבור (הרשב"א וראב"ד) (ועיין לקמן סוף סימן תרנ"ח בהג"ה):

סדר הלימוד ליום ט' תשרי ערב יו"כ
יום כ"ה משלשים יום קודם חג הסוכות

סימן תרנז – דין קטן היודע לנענע לולב, ובו סעיף אחד

א. קטן היודע לנענע לולב כדינו אביו חייב לקנות לו לולב כדי להנכו במצוות:

סימן תרנח – דיני לולב ביום טוב ראשון, ובו ט' סעיפים

א. מן התורה אין מצות לולב חוץ למקדש אלא יום ראשון וחכמים תקנו שיהא ניטל בכל מקום כל שבעה:

ב. ביום שבת אינו נוטל אפילו אם הוא יום ראשון. הגהה:
ואסור לטלטל הלולב בשבת דהוי כאבן (ר"ן סוף פקק לולב הגזול והמגיד פקק ד' וכל 15) אבל האתרוג מותר בטלטול דראוי להריח בו ואסור ליתנו על הבגד אפילו ביום טוב דמוליך ריחא (מהרי"ל):

ג. אין אדם יוצא ידי חובתו ביום ראשון בלולב של חבירו שהשאלו דבעינן לכם משלכם ואפילו אמר לו יהא שלך עד שתצא בו ואחר כך יהא שלי כבתחלה לא יצא דהוי כמו שאול ואם נתנו לו במתנה מותר:

ד. נתנו לו על מנת להחזירו הרי זה יוצא בו ידי חובתו ומחזירו שמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה ואם לא החזירו לא יצא אפילו נתן לו את דמיו ואפילו נאנס מידו וכן אם החזירו לאחר זמן מצותו לא יצא. הגהה:
ומותר לתת לו אתרוג במתנה על מנת שלא יקדישנו דלא גרע

ממתנה על מנת להחזיר (ר"ן פקק ט' דלמכיס):

ה. נתנו לו סתם הוי כאילו אמר לו על מנת שתחזירהו לי דמסתמא על דעת כן נתנו לו כיון שצריך לצאת בו שאין לו אחר ואם לא החזירו לא יצא. הגה: וצריך לחזור וליתנו לבעליו במתנה כדי שיהיה של בעלים ויצאו בו (סכ"א"ף וכינוי ירוסם נתיב ת' חלק ד'). ומיהו אפילו לא החזירו לידו אלא לאחר ואחר ולאחר והאחרון מחזירו לבעלים יצא:

ו. לא יתננו ביום ראשון לקטן קודם שיצא בו מפני שהקטן קונה ואינו מקנה לאחרים מן התורה ונמצא שאם החזירו לו אינו מוחזר ויש מי שאומר שאם הגיע לעונת הפעוטות מותר ואם תופס עם התינוק כיון שלא יצא מידו שפיר דמי:

ז. שותפים שקנו לולב או אתרוג בשותפות אין אחד מהם יוצא בו ידי חובתו ביום הראשון עד שיתן לו חלקו במתנה. הגה: ודוקא שלא קנו לצורך מצוה אבל אם קנו לצורך מצוה יוצאים בו מסתמא דאדעתא דהכי קנאוהו (סמג"ה):

ח. האחים שקנו אתרוגים מתפיסת הבית ונטל אחד מהם אתרוג ויצא בו אם יכול לאוכלו ואין האחים מקפידים בכך יצא ואם היו מקפידים לא יצא עד שיתנו לו חלקם במתנה ואם קנה זה אתרוג וזה פריש או שקנו כאחד אתרוג רמון ופריש מתפיסת הבית אינו יוצא באתרוג עד שיתנו לו חלקם במתנה ואף על פי שאם אכלו אין מקפידים עליו מפני שכל שאין שם מאותו המין אין מחילתם בסתם מועלת אבל כשיש שם מאותו המין אפילו היה מעולה מאחרים מחילתם בסתם מועלת לפי שאינם מקפידים:

סדר הלימוד ליום י תשרי יו"כ
יום כ"ז משלשים יום קודם חג הסוכות

ט. מה שנוהגים במקום שאין אתרוג מצוי שכל הקהל קונים אתרוג בשותפות הטעם מפני שכיון שקנאוהו לצאת בו מסתמא הוי כאילו פירשו שכל הקהל נותנים חלקם לכל מי שנוטלו לצאת בו על מנת שיחזירוהו להם. הגה: וגובין מעות אתרוג לפי ממון דהדור מצוה מונח טפי על עשירים מעל עניים ואשה פטורה מליתן למעות אתרוג הואיל ואינה חייבת בו (תשובת מהר"ל סימן י). וכל אדם ישתדל ויהא זריז במצוה לקנות לו אתרוג ולולב לבד כדי לקיים המצוה כתקנה (הגהות מיימוני סוף הלכות לולב):

סימן תרנטו – סדר קריאת התורה בסוכות, ובו סעיף אחד

א. מוציאים שני ספרים באחד קורין שור או כשב בפרשת אמור ובשני קורא המפטיר קרבנות המוספין ובחמשה עשר לחדש השביעי ומפטיר בזכריה הנה יום בא וכו':

סימן תרס – סדר היקף הבימה, ובו ג' סעיפים

א. נוהגים להעלות ספר תורה על (הבימה) ולהקיפה פעם אחד בכל יום ובשביעי מקיפים אותה שבעה פעמים

זכר למקדש הגה: ומוציאים שבעה ספרי תורה על הבימה ביום שביעי (מסעי"ל) ויש מקומות שמוציאים כל ספרי תורה שבהיכל (מנהגים) (והכי נוהגין במדינות אלו) שהיו מקיפים את המזבח וההקפות לצד ימין. (ובשבת אין מקיפים) (טור) (ואין מוציאים ספר תורה על הבימה):

ב. נוהגים להקיף אף מי שאין לו לולב. הגה: ויש אומרים שמי שאין לו לולב אינו מקיף וכן נוהגין (טור נסס קס"י ור"ן פסק לולב). וביום השביעי נוטלין הערכה עם הלולב להקיף (בית יוסף). מי שאירע לו אבל בחג אינו מקיף וכן אבל כל י"ב חודש על אביו ואמו (כל"ט) וכן נהגו:

ג. יש מי שאומר שאין אומרים הושענא בשבת ולא נהגו כן:

סימן תרסא — בליל יום טוב שני אומר שהחיינו לפני ברכת לישב בסוכה, ובו סעיף אחד

א. בליל יום טוב שני אומר קידוש וזמן אחריו מיד ואחר כך ברכת סוכה (זו דעת הרא"ש וכן ראוי לנהוג):

סימן תרסב — סדר תפלת יום ב' של סוכות, ובו ג' סעיפים

א. ביום שני מברך על נטילת לולב וכן בכל שאר ימים:
ב. אינו מברך זמן ביום שני על הלולב אלא אם כן חל יום ראשון בשבת:

סדר הלימוד ליום יא תשרי
יום כ"ז משלשים יום קודם חג הסוכות

ג. מוציאים שני ספרים וקורין בהם פרשיות שנקראו אתמול ומפטיר במלכים ויקהלו עד בהוציאי אותם מארץ מצרים:

סימן תרסג – סדר תפלת חול המועד, ובו ג' סעיפים

א. בחול המועד מוציאים ספר תורה וקורין בו ארבעה בקרבנות החג שבפרשת פנחס וביום ראשון של חולו של מועד קורא כהן וביום השני ולוי וביום השלישי וישראל חוזר וקורא וביום השלישי והרביעי קורא ספיקא דיומא וביום השני וביום השלישי ועל דרך זה קורים בשאר ימים. הגה: ויש אומרים ששנים הראשונים קורין בספיקא דיומא והשלישי קורא ביום המחרת והרביעי חוזר וקורא כל ספיקא דיומא דהיינו מה שקראו שנים הראשונים וכן אנו נוהגין וביום השביעי הכהן קורא ביום החמישי לוי ביום הששי וישראל ביום השביעי והרביעי קורא ביום הששי וביום השביעי וכן אנו נוהגין (קפ"י בשם רבותנו ומכריז ומנהגים). ובארץ ישראל שאין שם ספיקא דיומא אין קורים בכל יום אלא קרבן היום בלבד כי ביום ב' הוא א' לחולו של מועד קורא כהן וביום השני והשלשה העולים אחריו חוזרים וקורים אותה פרשה עצמה ועל דרך זה בכל יום משאר הימים:

ב. שבת של חולו של מועד ערבית ושחרית ומנחה מתפלל של שבת ואומר יעלה ויבא בעבודה ובמוסף

אומר אתה בחרתנו ומפני חטאינו את יום המנוח הזה את יום חג הסוכות הזה וחותם מקדש השבת וישראל והזמנים. הגה: ונוהגין לומר קהלת בשבת של חול המועד או בשמיני עצרת אם איקלע בשבת (מסעי"ב) ועיין לעיל סימן ת"צ:

ג. מוציאים שני ספרים באחד קורין ראה אתה אומר אלי ומפטיר קורא קרבנות של ספיקא דיומא ומפטיר ביחזקאל והיה ביום בוא גוג:

סימן תרסד – סדר יום הושענא רבה, ובו י"א סעיפים

א. ביום שביעי שהוא הושענא רבה נוהגים להרבות במזמורים כמו ביום טוב. הגה: ואין אומרים נשמת ואומרים מזמור לתודה ואומרים אין כמוך שמע ישראל וכו' כמו ביום טוב ואומרים קדיש שלאחר תפלת מוסף בנגון יום טוב ואין רגילין לעשות מלאכה של חול עד אחר יציאה מבית הכנסת ויש לומר פזמון זכור ברית כשיש מילה בהושענא רבה ואומרים אותו קודם אנא אזון חין כו' כתבו הראשונים ז"ל שיש סימן בצל הלבנה בליל הושענא רבה מה שיקרה לו או לקרוביו באותה השנה ויש מי שכתב שאין לדקדק בזה כדי שלא ליתרע מזליה גם כי רבים אינם מבינים הענין על בוריו ויותר טוב להיות תמים ולא לחקור עתידות כן נראה לי. ומרבים קצת בנרות כמו ביום הכיפורים. הגה: והמדקדקים נוהגים לטבול עצמן קודם עלות השחר כמו בערב יום הכיפורים (מנכ"ס). ויש נוהגים ללבוש הקיטל כמו ביום כיפור לפי שבחג נדונים על המים. ונוהגים להתיר בו אגודו של לולב ומקיפים ז' פעמים ומרבים תחנונים על המים:

ב. ונוטלים ערבה ביום זה מלבד ערבה שבלולב ואין מברכין עליה. הגה: ונהגו ששמש בית הכנסת מביא ערבה למכור כמו שהיה המנהג בזמן שבית המקדש קיים (ר"ן פרק לולב וערכה):

ג. יש מי שאומר שאף ביום זה מקיפים בלולב ולא בערבה ולא נהגו כן אלא להקיף בו גם בערבה:

ד. שיעור ערבה זו אפילו עלה אחד בכד אחד. הגה: מיהו מכוער הוא להיות עלה אחד בכד אחד (טור נכס רב ס"א) על כן נהגו לעשות ההושענות יפים משום זה אלי ואנוהו. ושיעור ארכה כשיעור אורך ערבה שבלולב. הגה: וכל הפוסל בערבה שבלולב פוסל בערבה זו (מלכ"י ר"ן פרק לולב וערכה). וחובט בה על הקרקע או על הכלי פעמיים או שלש. הגה: ויש אומרים שצריך לנענע בה (טור נכס רס"ז) ונהגו לעשות שתיהן מנענעין בה ואחר כך חובטין אותה:

ה. ואינה ניטלת אלא בפני עצמה שלא יאגוד דבר אחר עמה אבל אם יש בידו דבר אחר אין לחוש:

ו. אין אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב אפילו הגביה אותה שני פעמים אחד לשם לולב ואחד לשם ערבה ויש אומרים שיוצא בה:

ז. יש מי שאומר שאינו יכול ליטלה עם הלולב בשעה שהוא יוצא בה ידי חובתו עד אחר שיברך ויטול וינענע בתחלה ואם נטלה עובר משום בל תוסיף ואחר הנענוע הראשון יכול הוא ליטלה עם הלולב וכל שכן

בשעת הקפה ואף על פי שמה שכתב שאם נטלה עובר משום בל תוסיף טעות הוא בעיני מכל מקום אין הפסד לחוש לדבריו וכתב עוד דגם אחר נטילה ונענוע צריך לתפוס הערבה לבדה להכיר שהיא חובה ובשעת החבטה יטלנה בפני עצמה ויוצא בה ידי חובתו. הגה: והמנהג פשוט ליטול הערבה עם הלולב בשחרית בשעת הנענוע ובשעת הקפה עד שעת החבטה ונוטלים הערבה לבדה. ויותר טוב שלא ליטלה עם הלולב כלל. ואף הנוטלה עם הלולב נראה לי דלאחר שהקיף יסיר הלולב מידו ויאחזו הערבה שהם ההושענות שעושין לבד כל זמן שאומרים תחנונים על המים ומנענעים ההושענות בשעה שאומרים ההושענות ואחר כך חובטים אותם:

ח. יש מי שאומר שהושענא שבלולב אף על פי שנזרקת אין לפסוע עליה (ועיין לעיל סימן כ"א גבי ציצית):

ט. יש מי שאומר שאסור ליהנות מן הערבה לאחר נטילתה אם לא התנה עליה מעיקרא דלכולא יומא אתקצאי למצותה. הגה: ונהגו להצניע ההושענות לאפיית מצות כדי לעשות בה מצוה (מהרי"ו ומסרי"ט):

י. יש מי שאומר שיש ליזהר שלא יקוץ ישראל ערבה למצוה משדה עכו"ם אפילו ברשות העכו"ם:

יא. אם חל יום הושענא רבה ביום א' וקצצו עובדי כוכבים ערבה בשבת והביאו כשרה. הגה: מיהו אם צוה ישראל לקוצצה ואיכא פרהסיא בדבר יש להחמיר אם יש לו ערבה אחרת (בית יוסף בשם תשובת רשב"א):

סימן תרסה – אתרוג אסור לאכול בשביעי, ובו ב' סעיפים

א. אתרוג בשביעי אסור שהרי הוקצה לכל שבעה ואפילו נפסל אחר שעשה בו מצוה אסור כל שבעת ימים ובשמיני עצרת מותר ובחוצה לארץ שעושים שני ימים טובים של גליות אסור אף בשמיני ומותר בתשעי ואפילו חל להיות באחד בשבת ויש אוסרים בחל להיות באחד בשבת:

ב. הפריש שבעה אתרוגים לשבעה ימים כל אחד יוצא בו ואוכלו למחר אבל ביומו אסור שהוקצה לכל אותו היום:

סימן תרסו – דיני סוכה ביום השביעי, ובו סעיף אחד

א. אף על פי שגמר מלאכול ביום השביעי שחרית לא יסתור סוכתו אבל מוציא הוא את הכלים ממנה מן המנחה ולמעלה ומתקן את הבית לכבוד יום טוב האחרון ואם אין לו לפנות כליו ורוצה לאכול בה בשמיני צריך לפחות בה מקום ארבעה על ארבעה לעשות היכר שהוא יושב בה שלא לשם מצות סוכה שלא יהא נראה כמוסיף. הגה: ואם רוצה לאכול בסוכה

אחר החג אין צריך לפחות בה דלא נראה כמוסיף רק ביום שמיני (מנהגים). ואם הוצרך לסעוד בשאר היום צריך לאכול בסוכה שמצותה כל שבעה בחוצה לארץ שצריך לישב בה בשמיני גמר מלאכול ביום השמיני מוריד כליו ומפנה אותם ממנה ואם אין לו מקום להוריד את כליו ורוצה לאכול בה בתשיעי אינו יכול לפחות בה מפני שהוא יום טוב ומה יעשה להיכרא אם היתה קטנה שאסור להניח בה הנר בשאר הימים יניחנו בה ואם היא גדולה שמותר להניח בה הנר מכניס בה קדרות וקערות וכיוצא בהם כדי להכיר שהיא פסולה ושכבר נגמרה מצותה:

סימן תרסז – סוכה ונוייה אסורין גם כל שמיני, ובו סעיף אחד

א. סוכה ונוייה אסורים גם בשמיני ובחוצה לארץ שעושים שני ימים טובים אסור גם בתשיעי שהוא ספק שמיני ואם חל שבת במוצאי יום טוב האחרון של חג נוהגים שלא להסתפק מנוי סוכה עד מוצאי שבת ויש מתירים. הגה: ויש שנהגו כשהיו יוצאים מן הסוכה היו אומרים יהי רצון שנזכה לישב בסוכה של לוייתן (כל"ב). ואסור להכין ביום טוב לצורך ליל יום טוב ולכן אסור להעמיד השלחנות והספסלים בבית לצורך הלילה דהוי הכנה (בסו"ט מיימוני ומסרי"ל):

סדר הלימוד ליום יד תשרי ערב סוכות
יום ל' משלשים יום קודם חג הסוכות

סימן תרסח – סדר תפלת ליל שמיני ויומו, ובו ב' סעיפים

א. ליל שמיני אומר בתפלה ותתן לנו את יום שמיני חג העצרת הזה. הגה: ואנו נוהגין שאין אומרים חג בשמיני דלא מצינו בשום מקום שנקרא חג אלא אומרים יום שמיני עצרת (מנכ"ס). ובחוצה לארץ אוכלים בסוכה בלילה וביום מפני שהוא ספק שביעי ואין מברכין על ישיבתה ומקדשין ואומרים זמן:

ב. שחרית מוציאין שלשה ספרים וקורין באחד מוזאת הברכה עד סוף התורה ובשני בראשית עד אשר ברא אלהים לעשות ובשלישי ביום השמיני עצרת ומפטירין ויהי אחרי מות משה ובמקום שעושין שני ימים טובים אין מוציאין ביום הראשון אלא שני ספרים וקורין באחד חמשה בפרשת ראה מכל הבכור ואם הוא שבת קורין ז' ומתחילין עשר תעשר והמפטיר קורא בשני ביום השמיני עצרת ומפטיר במלכים ויהי ככלות שלמה ומחזיר הספרים ואומר קדיש ומכריז משיב הרוח ומוריד הגשם:

סימן תרסט – סדר יום שמחת תורה, ובו סעיף אחד

א. במקום שעושין שני ימים טובים ליל תשיעי מקדשין ואומרים זמן ולמחר מוציאין ג' ספרים וקורין באחד וזאת הברכה עד סוף התורה ובשני בראשית עד אשר ברא אלהים לעשות ובשלישי קורא המפטיר כמו אתמול ומפטיר ויהי אחרי מות משה. הגה: וקורין יום טוב האחרון שמחת תורה לפי ששמחין ועושין בו סעודת משתה לגמרה של תורה ונוהגין שהמסיים התורה והמתחיל בראשית נודרים נדבות וקוראים לאחרים לעשות משתה (ט"ז). ועוד נהגו במדינות אלו להוציא בשמחת תורה ערבית ושחרית כל ספרי תורה שבהיכל ואומרים זמירות ותשבחות וכל מקום לפי מנהגו ועוד נהגו להקיף עם ספרי התורות הבימה שבבית הכנסת כמו שמקיפים עם הלולב והכל משום שמחה ונהגו עוד להרכות הקרואים לספר תורה וקורין פרשה אחת הרבה פעמים ואין איסור בדבר (מנהגים וריב"ק סימן פ"ז). עוד נהגו לקרות כל הנערים לספר תורה וקורים להם פרשת המלאך הגואל וגו' ובלילה קורין בספר תורה הנדרים שבתורה וכל מקום לפי מנהגו. עוד נהגו לסיים התורה אף על קטן העולה אף על גב דיש אומרים דדוקא תלמיד חכם צריך לסיים (מלכ"י הגסות קטנות) בזמן הזה שהחזן קורא אין לחוש (דכ"י ע"מ). במקום שאין להם רק שני ספרי תורה קורין בראשונה וזאת הברכה ובשניה בראשית וחוזרין ולוקחין הראשונה לענייניו של יום וכן עושין כל מקום דבעינן ג' ספרי תורה ואין להם רק שתיים (מ"א כ"ב):

סֵפֶר
שׁוֹלְחַן עֵרוֹךְ
אוֹרַח חַיִּים
מִתְחַבֵּר עִם רַמְ"א
הַלְכוֹת
חֲנוּכָה

מְחֻלָּק לְשָׁלְשִׁים יוֹם
קוּדֵם חֲנוּכָה
עֲמוּד אֶחָד לְיוֹם

עוֹד הוֹסַפְנוּ קוֹנְטֵרַס חֲדָשׁ
"שְׁלֹשִׁים יוֹם קוּדֵם הַחֲג"

הוצאת:

**"מפעל העולמי ללימוד שולחן ערוך
אורח חיים מחבר עם רמ"א" שע"י
"חברה מזכי הרבים העולמי"
מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א**

**CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
C/O MIFAL ORACH CHAYIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin**

מצוה גדולה לזכות את הרבים

לפרסם את הלימוד שו"ע אורח חיים – מחבר עם רמ"א
בבתי כנסיות – בבתי מדרשות – בשמחות – לכל החברים וידידים
ולכל אחד ואחד מישראל – לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא"
ע"י לימוד "הלכה" בכל יום – שהוא תורה לשמה
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לקבלת הספרים בחינם

להתקשר להרב אברהם ווייס
בבית המדרש "עטרת ישעיה" האלמין
רחוב נחל לכיש רמת בית שמש ארץ ישראל

**Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/3
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
011-972-548-436-784**

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

עזרי מעם ה'

עושה שמים וארץ

כל השנה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא

ספר

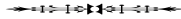
שולחן ערוך אורח חיים

מחבר עם רמ"א

לפני זקנים עם נערים

בדרך קטן למען ישאווהו בחיקם

להגות בו בכל עת ובכל מקום כאשר יחנו או יסעו

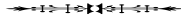
זה השלחן אשר לפני ה' אשר ערכו המחברים הקדושים

מרן רבינו יוסף קארו זיע"א

ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ

ורבינו משה איסרליש זיע"א

ובני ישראל יוצאים ביד רמה

הלכות חנוכה

מחולק לשלשים יום קודם חנוכה

עמוד אחד ליום

שואלין ודורשין בהלכות הרגל קודם הרגל שלשים יום

העצה הכי גדולה לזכות לאור החנוכה שהוא אור הגנוז בהתורה הקדושה שהעיקר בלימוד התורה הוא לימוד הלכות - ללימוד שו"ע אורח חיים מחבר עם רמ"א. שהיא תורה לשמה. (ראה בקונטרס מרן הבי"ו והרמ"א - וראה בסוף הקונטרס הזה)

יוצא לאור בעזרה שית על ידי:

מפעל עולמי ללימוד שו"ע אורח - מחבר עם רמ"א

מטרת המפעל:

לקנות ידיעה יסודית בהלכות אורח חיים בדקות ספורות בלבד - ולזכות להיות בן עולם הבא

חסון תשס"ו לפ"ק - ברוקלין ניו יארק יצ"ו

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

תערוך לפני שולחן נגד צורדי דשנת בשמן ראשי כוסי ריה

יום שחודר בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו ולא ארבע אמות של הלכה בלבו

**מפתח הסימנים
להלכות חנוכה**

סימן תרעה – נר של שבת קודם
לנר של חנוכה. ובו סעיף אחד
כד.....

סימן תרעט – בערב שבת מדליקין
נר חנוכה תחלה. ובו סעיף אחד
כה.....

סימן תרפ – שלא להניח הנרות
סמוך לפתח בלייל שבת. ובו ב'
סעיפים..... כו

סימן תרפא – אין מבדילין בנר
חנוכה במוצאי שבת. ובו ב' סעיפים
כז.....

סימן תרפב – דין על הניסים
בחנוכה. ובו ג' סעיפים..... כח

סימן תרפג – סדר הלל בחנוכה. ובו
סעיף אחד..... כט

סימן תרפד – סדר קריאת התורה
בחנוכה. ובו ג' סעיפים..... לא

סימן תער – דברים האסורים
והמותרים בחנוכה. ובו ג' סעיפים
ה.....

סימן תרעא – סדר הדלקת נר
חנוכה. ומקום הנחתו. ובו ה'
סעיפים..... ו

סימן תערב – זמן הדלקת נר
חנוכה. ובו ב' סעיפים..... יב

סימן תרעג – שמנים ופתילות
הכשרות לחנוכה. ובו ד' סעיפים
יד.....

סימן תרעד – שמותר להדליק מנר
לנר. ובו ב' סעיפים..... טז

סימן תרעה – שהדלקה עושה מצוה
ולא הנחה. ובו ג' סעיפים..... יח

סימן תרעו – סדר הברכות
וההדלקה. ובו ה' סעיפים..... כ

סימן תרעז – דין אכסנאי בחנוכה.
ובו ד' סעיפים..... כב

ספר שו"ע אורח חיים

הלכות חנוכה

מחבר עם רמ"א

מחולק לשלשים יום – עמוד אחד ליום

סדר הלימוד ליום כד חשון
יום א' משלשים יום קודם חנוכה

סימן תער – דברים האסורים והמותרים בחנוכה, ובו ג' סעיפים

- א. בכ"ה בכסליו (מתחילין) שמונת ימי חנוכה ואסורים בהספד ותענית אבל מותרין בעשיית מלאכה ונוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות ויש מי שאומר שאין להקל להם:
- ב. ריבוי הסעודות שמרבים בהם הם סעודות הרשות שלא קבעום למשתה ושמחה. הגה: ויש אומרים שיש קצת מצוה ברבוי הסעודות משום דבאותן הימים היה חנוכה המזבח (מסכ"א מפלאג). ונוהגין לומר זמירות ותשבחות בסעודות שמרבים בהם ואז הוי סעודת מצוה (מנהגים). יש אומרים שיש לאכול גבינה בחנוכה לפי שהנס נעשה בחלב שהאכילה יהודית את האויב (כל בו וכו'?):

ו אורח חיים כ"ה חשון הלכות חנוכה

סדר הלימוד ליום כה חשון
יום ב' משלשים יום קודם חנוכה

ג. אין מספידין בהם אלא לחכם בפניו. הגה: ואין מתענין יום שמת בו אב או אם ותענית חלום בחנוכה עיין לעיל סימן תקס"ח סעיף ה'. ולענין צדוק הדין עיין לעיל בהלכות ראש חודש סימן ת"כ בהג"ה. ועיין לקמן סימן תרפ"ג:

סימן תרעא – סדר הדלקת נר חנוכה, ומקום הנחתו, ובו ח' סעיפים

א. צריך ליזהר מאד בהדלקת נרות חנוכה ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה שואל או מוכר כסותו ולוקח שמן להדליק:

ב. כמה נרות מדליק בלילה הראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך אחד בכל לילה עד שבליל האחרון יהיו שמנה ואפילו אם רבים בני הבית לא ידליקו יותר. הגה: ויש אומרים דכל אחד מבני הבית ידליק (ממנ"ס) וכן המנהג פשוט ויזהרו ליתן כל אחד ואחד נרותיו במקום מיוחד כדי שיהא היכר כמה נרות מדליקין (מהר"א מפראג):

סדר הלימוד ליום כז חשון
יום ד' משלשים יום קודם חנוכה

- ג. נר שיש לו שתי פיות עולה לו בשביל שנים:
- ד. מילא קערה שמן והקיפה פתילות אם כפה עליה כלי כל פתילה עולה בשביל נר אחד לא כפה עליה כלי אפילו לנר אחד אינו עולה לפי שהוא כמדורה. הגה: ולכן יש ליזהר להעמיד הנרות בשורה בשוה ולא בעגול דהוי כמדורה (הגהות מיימוני בשם סמ"ק) ומותר להדליק בפמוטות שקורין לאמפ"א מאחר שכל נר מובדל הרבה מחבירו (תרומת הלשן סימן ק"ה). ויזהרו כשעושים נרות אפילו בשעוה שאין לדבקן ביחד ולהדליקן דהוי כמדורה (פסקי מהר"י ס"ה) אפילו בנרות של שבת ויום טוב יזהרו שלא לעשות כן (אור זרוע):

סדר הלימוד ליום כח חשון
יום ה' משלשים יום קודם חנוכה

ה. נר חנוכה מניחו על פתח הסמוך לרשות הרבים מבחוץ אם הבית פתוח לרשות הרבים מניחו על פתחו ואם יש חצר לפני הבית מניחו על פתח החצר ואם היה דר בעלייה שאין לו פתח פתוח לרשות הרבים מניחו בחלון הסמוך לרשות הרבים ובשעת הסכנה שאינו רשאי לקיים המצות מניחו על שלחנו ודיו וצריך נר אחר להשתמש לאורו ואם יש מדורה אין צריך נר אחר ואם הוא אדם חשוב שאין דרכו להשתמש לאור המדורה צריך נר אחר :

סדר הלימוד ליום כט חשון
יום ו' משלשים יום קודם חנוכה

ו. מניחו למעלה מג' טפחים ומצוה להניחו למטה מי'
טפחים ואם הניחו למעלה מי' טפחים יצא אבל אם
מניחו למעלה מכ' אמה לא יצא. הגה: ואפילו לקחה
כך דלוק והניחה למטה מכ' לא יצא דהדלקה עושה מצוה
(בית יוסף ב"ק נ"ט ווספות):

ז. מצוה להניחו בטפח הסמוך לפתח משמאל כדי שתהא מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל ואם אין מזוזה בפתח מניחו מימין ואם הניחו בדלת עצמו יניחנו מחציו של כניסה לצד שמאל. הגה: ומיהו בזמן הזה שכולנו מדליקין בפנים ואין היכר לבני רשות הרבים כלל אין לחוש כל כך אם אין מדליקין בטפח הסמוך לפתח ומכל מקום המנהג להדליק בטפח הסמוך לפתח כמו בימיהם ואין לשנות אלא אם כן רבים בני הבית שעדיף יותר להדליק כל אחד במקום מיוחד מלערב הנרות ביחד ואין היכר כמה נרות מדליקין. ומכל מקום יזהרו שלא להדליק במקום שמדליקין הנרות כל השנה כי אז לא יהיה היכר כלל ואף כי אין היכר רק לבני הבית מכל מקום היכר קצת מיהא בעיא. ובבית הכנסת מניחו בכותל דרום (כנרות המנורה, ומסדרן ממזרח למערב) (תרומת הדגן סימן ק"ז, בית יוסף), ומדליקין ומברכין (בבית הכנסת) משום פרסומי ניסא. הגה: ואין אדם יוצא בנרות של בית הכנסת וצריך לחזור ולהדליק בביתו (ריב"ש סימן קי"א). ונוהגין להדליק בבית הכנסת בין מנחה למעריב ויש נוהגין להדליק בערב שבת קודם מנחה (כל בו ואנדוליס). אם רוצה למהר להתפלל לאחר שבירך השליח ציבור והדליק אחד מהן יוכל השמש להדליק הנשארים והשליח ציבור יתפלל (מכרי"ב):

סדר הלימוד ליום ב כסלו
יום ח' משלשים יום קודם חנוכה

ח. חצר שיש לו שני פתחים משני רוחות צריך להדליק בשתייהן מפני החשד ואם שני הפתחים ברוח אחד (והם בבית אחד) (כל נ) די לו באחד מהם. הגה: ואם מדליק בשני פתחים אינו מברך רק באחד מהם ובשני מדליק בלא ברכה (כ"ן). מיהו בזמן הזה שכולם מדליקין בפנים ממש ואין היכר לבני רשות הרבים כלל אפילו יש לחצר או לבית הרבה פתחים להרבה רוחות אין מדליקים אלא פעם אחת בפנים כן נראה לי וכן המנהג פשוט:

סדר הלימוד ליום ג כסלו
יום ט' משלשים יום קודם חנוכה

סימן תערב – זמן הדלקת נר חנוכה, ובו ב' סעיפים

א. אין מדליקין נר חנוכה קודם שתשקע החמה אלא עם סוף שקיעתה לא מאחרים ולא מקדימים ויש מי שאומר שאם הוא טרוד יכול להקדים מפלג המנחה ולמעלה ובלבד שיתן בה שמן עד שתכלה רגל מן השוק:

סדר הלימוד ליום ד כסלו
יום י' משלשים יום קודם חנוכה

ב. שכח או הזיז ולא הדליק עם שקיעת החמה מדליק והולך עד שתכלה רגל מן השוק שהוא כמו חצי שעה שאז העם עוברים ושבים ואיכא פרסומי ניסא הלכך צריך ליתן בה שמן כזה השיעור ואם נתן בה יותר יכול לכבותה לאחר שעבר זה הזמן וכן יכול להשתמש לאורה לאחר זה הזמן. הגה: יש אומרים שבזמן הזה שמדליקין בפנים אינו צריך ליזהר להדליק קודם שתכלה רגל מן השוק (דברי ע"מנו וטור ב"ק ס"ט ס"ט ס"ט) ומכל מקום טוב יותר ליזהר גם בזמן הזה. ומיהו הני מילי לכתחלה אבל אם עבר זה הזמן ולא הדליק מדליק והולך כל הלילה ואם עבר כל הלילה ולא הדליק אין לו תשלומין. הגה: ובלילות האחרות ידליק כמו שאר בני אדם אף על פי שלא הדליק בראשונה (מ"א כתוב ב"ק מהר"ל

ואגודה ודברי ע"מנו):

סימן תרעג – שמנים ופתילות הכשרות לחנוכה, ובו ד' סעיפים

א. כל השמנים והפתילות כשרים לנר חנוכה ואף על פי שאין השמנים נמשכים אחר הפתילה ואין האור נתלה יפה באותם הפתילות. הגה: ומיהו שמן זית מצוה מן המוכחר (מלכ"י וכל זו ומלכ"י). ואם אין שמן זית מצוי מצוה בשמנים שארון זך ונקי ונוהגין במדינות אלו להדליק בנרות של שעה כי אורן צלול כמו שמן. ואפילו בליל שבת שבתוך ימי חנוכה מותר להדליק בנר חנוכה השמנים והפתילות שאסור להדליק בהם נר שבת, הגה: אם אינו נותן בנר רק כדי שיעור מצותו (תשובת הט"א סימן ק"ט), לפי שאסור להשתמש בנר חנוכה בין בשבת בין בחול ואפילו לבדוק מעות או למנותן לאורה אסור ואפילו תשמיש של קדושה כגון ללמוד לאורה אסור ויש מי שמתיר בתשמיש של קדושה ונוהגים להדליק נר נוסף כדי שאם ישתמש לאורה יהיה לאור הנוסף שהוא אותו שהודלק אחרון ויניחנו מרחוק קצת משאר נרות מצוה. הגה: ובמדינות אלו אין נוהגים להוסיף רק מניח אצלן השמש שבו מדליק הנרות והוא עדיף טפי ויש לעשותו יותר ארוך משאר נרות שאם בא להשתמש ישתמש לאותו נר (מלכ"י). אם נתערב נר חנוכה האסור בהנאה בשאר נרות אפילו אחד באלף לא בטיל דהוי דבר של מנין (תרומת הט"א סימן ק"ג) אלא ידליק מן התערובות כל כך שבדאינר של היתר דולק עם נר של איסור ואז מותר להשתמש אצלן (דברי ע"מ):

סדר הלימוד ליום ו' כסלו
יום י"ב משלשים יום קודם חנוכה

- ב. הדלקה עושה מצוה לפיכך אם כבתה קודם שעבר זמנה אינו זקוק לה ואפילו כבתה בערב שבת קודם קבלת שבת שעדיין הוא מבעוד יום אינו זקוק לה וכן אם לאחר שהדליקה בא לתקנה וכיבה אותה בשוגג אינו זקוק לה. הגה: ואם רוצה להחמיר על עצמו ולחזור ולהדליקה אין לברך עליה (כשכ"א סימן תקל"ט ור"ן):
- ג. נר של חרס שהדליק בו לילה אחת נעשה ישן ואין מדליקין בו לילה אחרת אלא לוקח חדשים בכל לילה ואם אין לו אלא ישן מסיקו בכל לילה באור ונר של מתכת אינו צריך חדש ושל זכוכית או של חרס מכוסה דינו כמתכת:
- ד. אין חוששין לפתילות להחליפם עד שתכלה:

סימן תרעד – שמותר להדליק מנר לנר, ובו ב' סעיפים

א. מדליקין נר חנוכה מנר חנוכה ודוקא להדליק זה מזה בלא אמצעי אבל להדליק מזה לזה על ידי נר של חול אסור ויש מתירים גם בזה אלא אם כן הוא בענין שיש לחוש שיכבה הנר של חול קודם שידליק נר אחר של חנוכה. הגה: ונהגו להחמיר בנרות חנוכה שלא להדליק אפילו מנר לנר דעיקר מצותו אינו אלא נר אחד והשאר אינו למצוה כל כך לכן אין להדליק זה מזה (הגהות מיימוני ומרדכי). וכל זה אינו רק בעוד שדולקין למצותן אבל אחר שעבר זמן המצוה מותרים בהנאה כל שכן שמותר להדליק מהן (בית יוסף הלכות קטנות):

סדר הלימוד ליום ח כסלו
יום י"ד משלשים יום קודם חנוכה

ב. יש מי שאומר שנר של בית הכנסת ושל שבת ושל חנוכה כולם של מצוה הם ומותר להדליק זה מזה. הגה: והוא הדין נר של תלמוד תורה או נר לחולה הצריך נר (נימוקי יוסף הלכות קטנות). ובענין נר של בית הכנסת, עיין לעיל סימן קנ"ד סעיף י"ד:

סימן תרעה – שהדלקה עושה מצוה ולא הנחה, ובו ג' סעיפים

א. הדלקה עושה מצוה ולא הנחה שאם היתה מונחת במקומה שלא לשם מצות חנוכה מדליקה שם ואינו צריך להסירה ולהניחה לשם מצות חנוכה לפיכך עששית שהיתה דולקת כל היום שהדליקה מערב שבת למצות חנוכה למוצאי שבת מכבה ומדליקה לשם מצוה ומכל מקום צריך שידליקנה במקום הנחתה שאם הדליקה בפנים והוציאה לחוץ לא יצא שהרואה אומר לצורכו הוא מדליקה וכן אם מדליקה ואוחזה בידו במקומה לא יצא שהרואה אומר לצרכו הוא אוחזה:

סדר הלימוד ליום י' כסלו
יום ט"ז משלשים יום קודם חנוכה

ב. יש מי שאומר דכיון דהדלקה עושה מצוה צריך שיתן שמן בנר כדי שיעור קודם הדלקה אבל אם בירך והדליק ואחר כך הוסיף שמן עד כדי שיעור לא יצא ידי חובתו:

ג. אשה מדלקת נר חנוכה שאף היא חייבת בה אבל אם הדליקה חרש שוטה וקטן לא עשה כלום ואף על פי שהניחה גדול ויש מי שאומר בקטן שהגיע לחינוך מותר. הגה: ולדין דכל אחד מבני הבית מדליק בפני עצמו קטן שהגיע לחינוך צריך להדליק גם כן:

סימן תרעו – סדר הברכות וההדלקה, ובו ה' סעיפים

- א. המדליק בליל ראשון מברך שלש ברכות להדליק נר חנוכה. ושעשה נסים. ושהחיינו ואם לא בירך זמן בליל ראשון מברך בליל שני או כשיזכור:
- ב. מליל ראשון ואילך מברך שתים להדליק ושעשה נסים. הגה: ויברך כל הברכות קודם שיתחיל להדליק (מכרי"ל):
- ג. מי שלא הדליק ואינו עתיד להדליק באותו הלילה וגם אין מדליקין עליו בתוך ביתו כשרואה נר חנוכה מברך שעשה נסים ובליל ראשון מברך גם שהחיינו ואם אחר כך בליל ב' או ג' בא להדליק אינו חוזר ומברך שהחיינו:

סדר הלימוד ליום יב כסלו
יום י"ח משלשים יום קודם חנוכה

- ד. אחר שהדליק אומר הנרות הללו אנו מדליקין על התשועות ועל הנסים ועל הנפלאות וכו' :
- ה. יתחיל להדליק בליל ראשון בנר היותר ימיני ובליל ב' כשיוסיף נר אחד סמוך לו יתחיל ויברך על הנוסף שהוא יותר שמאלי כדי להפנות לימין וכן בליל ג' כשיוסיף עוד אחד סמוך לשני נרות הראשונות יתחיל בנוסף ובו יתחיל הברכה ואחר כך יפנה לצד ימין וכן בכל לילה נמצא שתמיד מברך על הנוסף שהוא מורה על הנס שהרי בתוספת הימים ניתוסף הנס :

סימן תרעז – דין אכסנאי בחנוכה, ובו ד' סעיפים

א. אכסנאי שאין מדליקין עליו בביתו צריך לתת פרוטה לבעל הבית להשתתף עמו בשמן של נר חנוכה ואם יש לו פתח פתוח לעצמו צריך להדליק בפתחו אף על פי שאותו בית אינו מיוחד אלא לשינה והוא אוכל על שלחן בעל הבית. והוא הדין לבן האוכל אצל אביו. הגה: ויש אומרים דבזמן הזה שמדליקים בפנים ממש ידליק במקום שאוכל וכן נהגו (תשובה הרשב"א סימן תקמ"ב):

ב. קטן שהגיע לחינוך צריך להדליק:

סדר הלימוד ליום יד כסלו
יום כ' משלשים יום קודם חנוכה

ג. יש אומרים שאף על גב שמדליקין עליו בתוך ביתו אם הוא במקום שאין בו ישראל מדליק בברכות. הגה: כי חייב לראות הנרות (מלכ"י) וכן נוהגין. ואפילו אם הוא אצל יהודים ורואה הנרות אם רוצה להחמיר על עצמו ולהדליק בפני עצמו מדליק ומברך עליהם וכן נוהגין (תרומת הדשן ומהרי"ל ותשובת מהרי"ל סימן קמ"ה):

ד. הנותר ביום השמיני מן השמן הצריך לשיעור הדלקה עושה לו מדורה ושורפו בפני עצמו שהרי הוקצה למצותו ואם נתערב בשמן אחר ואין ששים לבטלו יש מי שאומר שאין להוסיף עליו כדי לבטלו:

סדר הלימוד ליום מו כסלו
יום כ"א משלשים יום קודם חנוכה

סימן תרעה – נר של שבת קודם לנר של חנוכה, ובו סעיף אחד

א. מי שאין ידו משגת לקנות נר חנוכה ונר שבת יקנה נר שבת מפני שלום ביתו (ועיין לעיל סימן רס"ג סעיף ג'). ואם יש לו לשל שבת ואין לו לנר חנוכה וליין לקידוש היום יקנה לנר חנוכה משום פרסומי ניסא. הגה: והוא הדין נר חנוכה קודם ליינ הבדלה ועיין לעיל סימן רצ"ו סעיף ה' :

סדר הלימוד ליום מז כסלו
יום כ"ב משלשים יום קודם חנוכה

סימן תרעט – בערב שבת מדליקין נר חנוכה תחלה, ובו סעיף אחד

א. בערב שבת מדליקין נר חנוכה תחלה ואחר כך נר שבת. הגה: ומברך עליהם כמו בחול אף על פי שמדליקין בעוד היום גדול (תרומת הדשן סימן ק"ט):

סדר הלימוד ליום יז כסלו
יום כ"ג משלשים יום קודם חנוכה

סימן תרפ – שלא להניח הנרות סמוך לפתח בליל שבת, ובו ב' סעיפים

א. בליל שבת צריך ליתן שום דבר לחוץ בין הנרות
לפתח בשביל הרוח שלא יכבה הנרות כשפותח את
הדלת:

ב. בערב שבת אסור לקבוע הנרות בדלת עצמה
אחורי הדלת ויש מי שמתיר (ועיין לעיל סימן רע"ז
סעיף א')

סדר הלימוד ליום יח כסלו
יום כ"ד משלשים יום קודם חנוכה

סימן תרפא – אין מבדילין בנר חנוכה במוצאי שבת, ובו ב' סעיפים

- א. במוצאי שבת אין מבדילין חנוכה שאין נהנים לאורו ואין מברכין על הנר עד שיאותרו לאורו:
- ב. מדליקין נר חנוכה בבית הכנסת קודם ההבדלה. הגה: וכל שכן בביתו שמדליק ואחר כך מבדיל שהרי כבר הבדיל בבית הכנסת:

סימן תרפב – דין על הניסים בחנוכה, ובו ג' סעיפים

א. כל שמונת ימי חנוכה אומר על הנסים בברכת המזון בברכת הארץ ובתפלה בברכת מודים ואם לא אמר אין מחזירין אותו (ועיין לעיל סימן רצ"ד סעיף ד' וה'). ומיהו אם נזכר באותה ברכה כל זמן שלא הזכיר את השם אפילו נזכר בין אתה להשם חוזר. הגה: יש אומרים כששכח על הניסים בברכות המזון כשמגיע להרחמן יאמר הרחמן יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה בימי מתתיהו כו' (כל זו וכנ"ל נתבאר סימן קפ"ז סעיף ד').

סדר הלימוד ליום כ כסלו
יום כ"ו משלשים יום קודם חנוכה

- ב. גם במוסף של שבת ושל ראש חודש צריך להזכיר של חנוכה אף על פי שאין מוסף בחנוכה :
- ג. אין אומרים כשם שעשית וכו' אלא מסיים ועשית עמהם נסים וגבורות בימים ההם בעת הזאת ויש אומרים שאומרים אותו :

סדר הלימוד ליום כא כסלו
יום כ"ז משלשים יום קודם חנוכה

סימן תרפג – סדר הלל בחנוכה, ובו סעיף אחד

א. כל שמונת ימי חנוכה גומרין את ההלל. הגה: וכל שמונת ימי חנוכה אין אומרים תחנון וצדקתך וצדקתך ולמנצה וצדוק הדין גם בערב חנוכה במנחה ועיין לעיל סימן קל"א (מסרי"ל ומנהגים):

סימן תרפד – סדר קריאת התורה בחנוכה, ובו ג' סעיפים

א. קורין בקרבנות הנשיאים שבפרשת נשא שלשה בכל יום ומתחילין בברכת כהנים (ויש אומרים שמתחילין ביום כלות משה (טור) (וכן אנו נוהגין). וקורא אותו עם כהן ולוי וישראל קורא ביום הראשון. (ויש אומרים שהכהן קורא כל אותה הפרשה עד ביום הראשון והלוי והישראל קורין ביום הראשון) (מנהגים) (וכן נוהגין). ביום שני קורא כהן ביום השני עד פר אחד בן בקר ולוי עד ביום השלישי וישראל חוזר וקורא ביום השני ועל דרך זה בכל יום. הגה: ויש אומרים שישראל קורא ביום שלאחריו דהיינו ביום השלישי וכן בכל יום, וכן נוהגין (הגהות מיימוני פרק י"ג מהלכות תפלה). ביום שמיני מתחילין ביום השמיני וגומרין כל הסדר וקורין פרשה ראשונה של בהעלותך (ונוהגין לסיים כן עשה את המנורה) (מנהגים):

אורח חיים כ"ג כסלו הלכות חנוכה לג

סדר הלימוד ליום כג כסלו
יום כ"ג משלשים יום קודם חנוכה

ב. בשבת שבחנוכה מוציאין ב' ספרים באחד קורא
פרשה השבוע ובשני קורא בשל חנוכה ומפטיר רני
ושמחי ואם חלו בו ב' שבתות מפטיר בשניה
במלכים בנרות דשלמה. הגה: ואם חל חתונה בשבת זו
מפטירין בשל חנוכה (מנהגים):

סדר הלימוד ליום נד כסלו
יום ל' משלשים יום קודם חנוכה

ג. אם חל ראש חודש טבת בשבת מוציאין ג' ספרים וקורין ששה בפרשת השבוע ובשני קורא אחד בשל ראש חודש ומתחיל וביום השבת ובשלישי קורא מפטיר בשל חנוכה ומפטיר רני ושמחי ואם חל ראש חודש בחול מוציאין ב' ספרים וקורין באחד שלשה בשל ראש חודש ובשני קורא אחד בשל חנוכה ואם טעה החזן וקרא רביעי בשל ראש חודש אם לא הוציאו ספר שני אין צריך לקרות יותר אבל אם הוציאו ספר שני משום פגמו צריך לקרות חמישי בשל חנוכה. הגה: ואם טעה והתחיל לקרות בשל חנוכה צריך להפסיק לקרות בשל ראש חודש (אכדוהס סלכות ככטו). ואם צריך לברך על קריאת ראש חודש עיין לעיל סימן ק"מ:

ימי חנוכה

הם ימי לימוד "הלכות"

לפיכך צריך מאד מאד לזוהר
בלימוד שלהן ערוך בימי החנוכה,
ועל ידי זה מובטח לו שהוא בן
עולם הבא.

[א] ימי חנוכה הם ימי הודאה, כמו שפיתוב: זקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל וכו'. וימי הודאה זה בחינת שעשוע עולם הבא, כי זה עקר שעשוע עולם הבא להודות ולהלל לשמו הגדול ותפארתו ולהפיר אותו ותפארתו, שעל ידי זה סמוכים וקרובים אליו ותפארתו, כי כל מה שיודעין ומפירין אותו ותפארתו ביותר, סמוכים אליו ביותר, כי שאר כל הדברים יתפארו לעתיד בלם, בבחינת: 'כל הקרבנות בטליו, חוץ מקרבן תודה' (מדרש רבה, צו פרשה ט, אמור פרשה כז, עין שם), שלא ישאר לעתיד, רק בחינת תודה והודאה, להודות ולהלל ולדעת אותו ותפארתו, כמו שפיתוב (ישעיה י"א): "כי מלאה הארץ דעה את ה' פנים לים מכסים", שזה כל שעשוע עולם הבא.

[ב] ובחינת תודה, שהוא שעשוע עולם הבא, זה בחינת הלכות, כי ההלכות שזוכין ללמוד, בפרט מי שזוכה לחדש בהם, זה בחינת שעשוע עולם הבא, בבחינת (גדה עג): 'כל השונה הלכות בכל יום, מובטח לו שהוא בן העולם הבא'. כי בשנתחדש הלכה, נתחדש שכל וידיעה, והדעת הוא עקר שעשוע עולם הבא כנ"ל.

לו אורח חיים התעוררות לימי תנוכה הלכות תנוכה

וזה בחינת (ברכות נד): 'ארבעה צריכין להודות, דהיננו תודה, שהם מפרשין במזמור ק"ז, שפים בסופם: "מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה'". "חסדי ה'" זה בחינת הלכות, כמו שאמרו

רבתינו, זכרונם לברכה (פתבות צו): 'כל המונע תלמידו מלשמשו, באלו מונע ממונו חסד, שנאמר

למס מרעהו חסד" וישמוש חכמים זה בחינת הלכות, שהם בחינת (ישעיה נ"ח): "חסדי דוד" שהלכה כמותו, כמו שאמרו רבתינו, זכרונם לברכה (סנהדרין צג:): "וה' עמו" שהלכה כמותו. וזהו: "וה' עמו", הינו שפסוק וקרוב להשם יתברך, בחינת שעשוע עולם הבא, שהוא בחינת הלכות כנ"ל

ובשביל זה מכנה התורה בשם הלכה, כי תודה מביאין בשיוצאין מצרה, כי כשנפלין לאיזהו צרה, חס ושלום, אזי עקר הצרה בלב, כי הלב יודע ומרגיש הצרה ביותר, כמו שכתוב משלי י"ד: "לב יודע מרת נפשו" כי "הלב מכין" (ברכות ס"א), ועל כן הוא מרגיש הצרה ביותר. ואזי, בשעת הצרה, מתבנסים כל הדמים ועולים אל הלב, כמו כשיש צרה באיזהו מקום, חס ושלום, אזי מתבנסים כלם אל החכם שיש שם, לקבל ממונו עצה. כמו כן נתקבצים כל הדמים ועולים אל הלב, לבקש עצה ותחבולה כנגד הצרה. ואזי הם שוטפים על הלב, ואז הלב בצרה ובדחק גדול, כי לא די שהלב דואג בעצמו, כי הוא מרגיש הצרה יותר מכלם, אף גם הדמים שוטפין עליו ומצריין לו מאד. ועל כן כשיש, חס ושלום, צרה לאדם, הלב דופק בדפיקות גדולות, כי הוא מבקש לנענע מעצמו ולהשליכם מעליו, ועל כן הוא דופק בדפיקות גדולות בשעת הצרה, חס ושלום, ואחר כך בשיוצאין מהצרה, אזי חוזרין תהלוכות הדמים לילך בפסד בתוך שבילי הגוף. ועל כן התודה, שהיא באה בשיוצאין מהצרה, היא מכנה בשם הלכה, על שם תהלוכות הדמים, שהולכין בפסד בשיוצאין מהצרה כנ"ל

[ג] ומהו באה הולדה בנקל. כי 'בשעה שאשה פורעת לילד ירכותיה מצטננות' (כמו שאמרו רבתינו, זכרונם לברכה, סוטה

אורה חיים התעוררות לימי תנוכה הלכות חנוכה לו

יא:), ועל ידי זה נעשה ההולדה, כי הדמים עולין למעלה, ואזי נדחק המקום שם, ואזי הם דוחים את הולד לחוץ, ואחר כך הוזרים הדמים למקומם, שזה בחינת תודה הלכה, שהוא בחינת תהלוכות הדמים, שהוזרים לילך פסדר פנ"ל. כי גם התלכה היא בחינת הולדה, כי יש תמכי אורייתא, שנותנים ממוזן ללומדי תורה, ובתחלה הם מחפרים ממונם מעצמם, כי בשנותנים הממוזן להתלמיד חכם, נחסר אצלם, שזה בחינת ירכותיה מצטננות, כי דמים תרתי משמע. אבל אחר כך, על ידי ממונם שפוזיקין התלמיד חכם, ונולד הלכות שהם בחינת חסד, אזי על ידי השפעת החסד הוזר ונתמלא החפרון

וזה בחינת שעשוע עולם הבא, בבחינת (ישעיה ל): "והיה אור הלבנה באור החמה", הנאמר לעתיד, כי תלבנה טבעה קר, בחינת חפרון וקרירות, ועתידה להתמלא את פאור החמה, בחינת מלוי החפרון, שזה בחינת הולדה, בחינת הלכות, שהם בחינת שעשוע עולם הבא פנ"ל. וזה בחינת (בראשית ב): "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" באברהם (בראשית רבה פרשת יב), הינו חסד, כי ההולדה על ידי בחינת הלכות, שהם בחינת חסד פנ"ל. וזה בחינת (תהלים ק): "מוזור לתודה תריעו ליי כל הארץ". לתודה אותיות תולדה. תריעו ליי כל הארץ ראשי תבות הלכה, פמוכא. כי התלכות, בחינת תודה, הם בחינת הולדה פנ"ל.

וזה שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (סוטה י): "אסא חלה את רגליו, על שעשה אנגריא בתלמידי חכמים". כי על ידי שעשה אנגריא בתלמידי חכמים ובטל אותם מן התלכות, על ידי זה חלה את רגליו, כי התלכות הם בחינת תקון וקיום הרגליו, כי התלכות הם בחינת תהלוכות הדמים, שהוזרין והולכין פסדר פנ"ל, ואסא שפגם בזה ובטל את התלמידי חכמים מן התלכות, על פן חלה את רגליו.

[ד] ובשזוכין לבחינת תודה הלכה, על ידי זה נתנגלה אור האמת ומאיר בהדבור, כי מתחלה בשתדמים שוטפין על הלב הוא בחינת פגם האמת, בבחינת (משלי כ"ט): "אנשי דמים ישנאו

לח אורח חיים התעוררות לימי תנוכה הלכות תנוכה

תם", אבל אחר כך פשיטתו מהצרה, שזה בחינת תודה הלכה, אזי מאיר האמת, בבחינת (מיכה ז): "תתן אמת ליעקב, חסד לאברהם". "חסד לאברהם" הינו הלכות פנ"ל על ידי זה מאיר האמת ומשלים הדבור, פי עקר שלמות הדבור על ידי אמת, פי קושטא קאי וכו' (שבת ק"ד), ואפלו שקר אין לו קיום רק על ידי אמת (כמו שפרש רש"י (במדבר י"ג) על פסוק: "וגם זבת חלב ודבש" וכו').

נמצא שעקר קיום ושלמות הדבור הוא על ידי האמת, שהוא מאיר בהדבור על ידי שלשה שמות, בבחינת (תהלים נ).

"אל אלהים ה' דבר". פי אלו שלשה שמות הם מקור האמת, ועל ידם מאיר האמת בהדבור, דהינו ברבוע הדבור, הינו בחינת ארבעה חלקי הדבור.

פי יש רבוע הדבור, ועל פן פשטיו ישראל בגלות, והיה הדבור בגלות, נאמר במשה (שמות ד): "לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשום גם מאז דברך" וכו', זה בחינת רבוע הדבור, ארבעה חלקי הדבור. פי יש דבור של צדקה, בבחינת (ישעיה ס"ג): "מדבר בצדקה", שזהו בחינת היתרון שיש לאדם על החי שהוא הדבור, שהוא גדר האדם והוא בחינת צדקה, שהוא גומל חסד עם הפריות שזה גדר האדם, שדרכו לגמול חסד, מה שאין פן החי וזה שנאמר: "נעשה אדם", וכתוב: "וישם האיש אשר עשיתי עמו היום" וכו'. 'מה היתם צדקה אף פאן צדקה' (תקדמת הוזהר דף יג:), שעל ידי צדקה נקרא אדם, פי הצדקה שמשם הדבור הוא גדר האדם פנ"ל. וזה בחינת: "לא איש דברים אנכי", הינו הדבור של צדקה, בחינת (תהלים קי"ב): "טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו", דהינו גמילות חסד וצדקה.

ויש דבור של תשובה, בחינת (הושע י"ד): "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'". וזה בחינת: גם מתמול, בחינת דבור של תשובה, כמו שפנתוב (תהלים צ): "ותאמר שובו בני אדם פי אלף שנים בעיניך ביום אתמול".

אורה חיים התעוררות לימי תנוכה הלכות חנוכה לט

ויש דבור של עשירות, דהינו עשירים קרובים למלכות שהם בחינת (בראשית מ): "שלושת השריגים", ודרשו רבותינו, זכרונם לברכה (חלין צ"ב): "שלושה שרי גאים, דהינו עשירים קרובים למלכות" (כמו שפרש רש"י שם), שיש להם בחינת דבור, בבחינת (משלי כ"ב): "חן שפתיו רעהו מלך", הינו הדבור של קרובים למלכות. וזה בחינת: גם משלשם, בחינת שלושת השריגים הנ"ל, הינו הדבור של עשירים קרובים למלכות, ויש דבור של מלכות, בחינת מלכות פה, וזה בחינת: גם מאז דברך, בחינת (תהלים צ"ג): "נכון כסאך מאז".

והאמת מאיר ברבוע הדבור הנ"ל על ידי שלושה שמות הנ"ל שהם: אל, אלקים, יי, שהם בחינת: תפלה ותורה ושדוכים וזווגים. אל זה בחינת תפלה, פי אל על שם הפה, שהוא תקיף ובעל היכלת, ועל ידי התפלה נקראין ישראל בשם אל, בבחינת (מגלה י"ח): 'מנין שקראו הקדוש ברוך הוא ליעקב אל שנאמר: "ויקרא לו אל" וכו'. פי על ידי התפלה, כביכול, אנו לוקחין לעצמנו הפה ממנו יתברך, פי אנו מבטלין גזרותיו, נמצא שיש לנו הפה, ועל כן נקראין ישראל "אל" על ידי התפלה על שם הפה הנ"ל. וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ירושלמי תענית): "לא איש אל ויכזב" לא איש הוא, שעשה דברי אל ככזב. פי על ידי התפלה מבטלין גזרותיו יתברך, ואזי ישראל נקראין אל. ומשם מאיר הדבור, בבחינת תהלים קמ"ה): "וגבורתך ידברו"; דהינו על ידי הפה וגבורה, שזה בחינת אל על שם הפה, מאיר הדבור על ידי האמת, פי התפלה היא רק על ידי אמת, כמו שכתוב (שם): "קרוב ה' וכו' לכל אשר יקראהו באמת".

אלקים זה בחינת תורה, כמו שכתוב (שמות ד): "ואתה תהיה לו לאלקים", ותרגומו: 'לרב'. ונהו: "הוא יהיה לך לפה" שבחינת אלקים, בחינת תורה הוא מאיר לפה, דהינו להדבור, פי הרב מורה דרך ישר לתלמידיו בתורתו, שזה בחינת (ירמיה ט"ו): "אם תוציא יקר מוזלל כפי תהייה", והוא בחינת אמת, בבחינת (מלאכי ב): "תורת אמת היתה בפיהו".

מ אורח חיים התעוררות לימי תנוכה הלכות תנוכה

ה' זה בְּחִינַת שְׂדוּכִים, בְּבַחֲיַנַת (בְּרֵאשִׁית כ"ד): "מִה' יֵצֵא הַדְּבָר", בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י"ט): "וּמִה' אִשָּׁה מִשְׁכַּלְתָּ". וְהוּא בְּחִינַת אֲמֵת, בְּבַחֲיַנַת (בְּרֵאשִׁית שָׁם): "אֲשֶׁר הִנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ אֲמֵת". וְעַל יְדֵי זֶה נִשְׁלַם הַדְּבֹר, כִּי 'עֲשֶׂרָה קַבִּין שִׁיחָה יֵרְדוּ לְעוֹלָם, תִּשְׁעָה נִמְלֹו נָשִׁים, וְאַחַד כֹּל הָעוֹלָם כְּלו' (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרָנֶם לְבְרָכָה, קְדוּשֵׁין מ"ט): וְכֹל זְמַן שֶׁאֵין הַתְּקַשְׁרוֹת, אֵין לְהַדְּבֹר שְׁלֵמוֹת, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְקַשְׁרוּן, נִתְחַבְּרִים וְנִשְׁלָמִים הַלְקֵי הַדְּבֹר. נִמְצָא שְׁעַל יְדֵי שְׁלֵשָׁה שְׁמוֹת הַנ"ל שֶׁהֵם: אֵל, אֱלֹקִים, ה', שֶׁהֵם בְּחִינַת: תְּפִלָּה, תּוֹרָה, שְׂדוּכִים נִשְׁלָם הַדְּבֹר עַל יְדֵי הָאֲמֵת, הֵינּוּ רַבּוּעַ הַדְּבֹר, שְׁנִשְׁלָם עַל יְדֵי הָאֲמֵת כַּנ"ל.

[ח] וְשְׁלֵמוֹת הַדְּבֹר הוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי כָל לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים הֵם חֲסֵרִים, וְאֵין לָהֶם שְׁלֵמוֹת, כִּי נִקְרְאוּ לְשׁוֹן עֲלָגִים (יִשְׁעִיָּה ל"ב), וְאֵין שְׁלֵמוֹת רַק לְלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וְלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא מְקַשֵּׁר לְשַׁבַּת, בְּבַחֲיַנַת (שָׁם נ"ח): "וְדַבֵּר דְּבָר" 'שְׁלֵא יִהְיֶה דְּבוּרְךָ שָׁל שַׁבַּת כְּדְבוּרְךָ שָׁל חַל' (שַׁבַּת קי"ג). בְּבַחֲיַנַת (בַּמִּדְבָּר ו'): "כֹּה תִבְרְכוּ" 'בְּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ' (כּוּטָה ל"ח) שְׁבִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ נִכְלָל בְּרָכָה וְקִדְשָׁה, כִּי הַלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מְקַשֵּׁר לְשַׁבַּת, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּרָכָה וְקִדְשָׁה, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב'): "וַיְבָרֵךְ וַיְקַדֵּשׁ" וְכו'. וְעַל כֵּן עַל יְדֵי שְׁלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ מְקַשֵּׁר לְשַׁבַּת, עַל כֵּן עַל יְדֵי שְׁלֵמוֹת הַדְּבֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, עַל יְדֵי זֶה מְמַשְׁיכִין הַשְּׂמִיחָה שָׁל שַׁבַּת לְשִׁשֶׁת יְמֵי הַחַל.

כִּי יְמֵי הַחַל הֵם בְּחִינַת עֲצָבוֹת, וְאֶפְלוּ הַמְצוּוֹת שְׁעוֹשִׁין בְּיְמֵי הַחַל הֵם בְּחִינַת עֲצָבוֹת, כִּי מִט"ט שְׁלֵטְנוּתָהּ בְּיְמֵי הַחַל (תְּקוּנֵי זְהַר, תְּקוּן יח, דף לג), וּמִט"ט הוּא בְּחִינַת עֶבֶד, בְּחִינַת עֲצָבוֹת, אֲבָל שַׁבַּת הוּא בְּחִינַת בֵּן וְאֵז נִיחָא לְעֵלְאִין וְתַתְּאִין, וְנִתְעוֹרֵר שְׂמִיחָה, וְאֵזִי נִתְרוֹמְמִין וְנִתְעַלִּין כֹּל הַמְצוּוֹת שָׁל שִׁשֶׁת יְמֵי הַחַל מִן הָעֲצָבוֹת, וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם מְנוּחָה וְשְׂמִיחָה, בְּבַחֲיַנַת (בְּרֵאשִׁית ה'): "וַיֹּלֶד בֵּן וַיְקָרָא שְׁמוֹ נַח לְאֹמֶר, זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמִעֲצָבוֹן יְדִינֵנוּ", הֵינּוּ בְּחִינַת שַׁבַּת שֶׁהִיא בְּחִינַת בֵּן, בְּחִינַת נַח, נִיחָא דְעֵלְאִין וְתַתְּאִין (עֵין תְּקוּן ע' בְּסוֹפּוֹ וּבְזֶהָר בְּרֵאשִׁית נ ח נ"ט), שֶׁהוּא מְנַחֵם וּמְשַׂמַּח הַכֹּל מִן הָעֲצָבוֹת, בְּחִינַת: "זֶה יִנְחַמְנוּ" וְכו'.

אורה חיים התעוררות לימי תנוכה הלכות חנוכה מא

ובשזוכין לבחינת לשון הקדש, שהוא מקשר לשבת, אזי ממשיכין על ידו את הקדשה והשמחה של שבת לששת ימי החל, כי מחמת שהלשון הקדש מקשר לשבת, על כן נמשך על ידו השמחה של שבת לששת ימי החל. וזה: אל אלקים ה' דבר (עם התבות) מספר שמחה, כי על ידי שלמות הדבור שהוא לשון הקדש, נמשך שמחה כנ"ל.

[ו] ועל ידי זה שממשיכין קדשה של שבת לששת ימי החל, על ידי זה נתגלה האחדות הפשוט יתברך. כי בששת ימי החל הם פעולות משתנות, שכל יום נברא פעלה משנה, וזה כנגד השכל האנושי, להבין זאת בשכל האנושי, שפעולות משתנות יהיו נמשכין מאחד הפשוט יתברך ויתעלה, כי בשכל האנושי אי אפשר להבין זאת. רק על ידי שבת שאנו זוכין, שנתן לנו השם יתברך מתנה גדולה, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (שבת י:): 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה', על ידי זה נתגלה אחדות הפשוט. כי שבת מורה על אמונת היחוד, שאנו מאמינים, שכל הפעולות משתנות נמשכין מאחד הפשוט יתברך, שברא כלם בששת ימי החל ושבת בשבת. נמצא שעל ידי שבת נתגלה אחדות הפשוט יתברך. והתגלות אחדות הפשוט זאת הבחינה יקרה מאד אפלו אצלו יתברך, כמו שפצינו: 'יחיד ורבים הלכה כרבים' (ברכות ט' ו"ז), כי מחמת שהם רבים, שכל אחד יש בו דעה משנה בחינת פעולות משתנות, וכשהם מספיקים יחד לדעת אחד, נמצא בחינת פעולות משתנות נעשה בחינת אחדות הפשוט, שזה יקר מאד בעיניו יתברך, ועל כן הלכה כמותם. וגם כדי שלא להרבות מחלקת בישראל, כי אם לא כן, כל יחיד ויחיד יאמר כדעתו ואין לדבר סוף, ויתרבו מחלקת בישראל (עין בבא מציעא נ"ט), שאין זה רצונו יתברך, כי רצונו רק בבחינת אחדות הפשוט, כי בשנתגלה בחינת אחדות הפשוט למטה, גם למעלה נתגלה אחדות הפשוט יתברך, בבחינת: "אתה אחד ושמו אחד, ומי בעמך ישראל גוי אחד בארץ". שעל ידי אחדות שנתגלה בישראל למטה, נתגלה אחדותו הפשוט יתברך למעלה.

מב אורח חיים התעוררות לימי תנוכה הלכות תנוכה

וזה בחינת מעשה דרבי אליעזר הגדול בתנור של עכנאי (בבא מציעא מ"ט), פי רבי אליעזר הלכה כמותו בכל מקום (שם), והיה רוצה להראות, שזכה לשלמות הדבור, דהינו שלמות רבוע הדבור, שזוכין לזה על ידי הלכות כנ"ל, ועל כן אמר: הרוב יוכיח, אמת המים יוכיח, כתלי בית המדרש יוכיחו, בית קול יוכיח. פי אלו ארבעה דברים הם בחינת רבוע הדבור, דהינו ארבעה חלקי הדבור הנ"ל. פי הצדיקים הם גבורי כח עושי דברו, כמוכא בזהר הקדוש (לך לך דף צ), שהם עושים ומנהיגים עם הדבור כרצונם, ועל כן רצה רבי אליעזר להראות, שיש לו שלמות רבוע הדבור, ועל כן יכול לעשות עם הדבור כרצונו, דהינו לשנות הטבע כרצונו על ידי שלמות דבורו, והראה זאת בארבעה דברים שהם בחינת רבוע הדבור.

חרוב יוכיח זה בחינת הדבור של צדקה, פי חרוב הוא בחינת צדקה, פי חרוב נוטעין אותו רק לדורות, כמו שאמרו בגמרא (תענית כ"ג): אגא עלמא בחרובא אשתתפה, פי היכי דשתלי לי אבהתי, אגא נמי שתלי לבנאי. נמצא שהחרוב הוא רק לדורות כמו הצדקה שהיא לדורות, כמו שאמר רבי תיא (שבת קנ"א): פי אתא עגיא אקדם לה רפתא, פי היכי דלקדמו לבניו וכו', ולגל הוא שחזור בעולם.

אמת המים זה בחינת תשובה, בבחינת (איכה ב): "שפכי כמים לבך נכה פני ה".

כתלי בית המדרש זה בחינת עשירים, שהם כתל שהכל פוזני בו, פי "אתי עשיר רבים" (משלי י"ד), והכל פוזנים אל העשירים. וזהו: כתלי בית המדרש, בחינת (תהלים ל"ד): "דרשי ה' לא יחסרו כל טוב" דהינו הצדיקים דרשי ה', שכל טוב נמשך מהם. אך צדיקים מהני וכותיהו אעלמא, אדידהו לא' (חלין פ"ו), פי הצדיקים בעצמן אין להם כלום, רק ממשיכין כל טוב אל העולם, כמו שאמרו רבותינו, וזרונם לברכה, על רבי חנינא בן דוסא (שם): כל העולם נוזן בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין וכו'. ועל כן העשירים נקראין כתלי בית המדרש, שהם

אורה חיים התעוררות לימי תנוכה הלכות חנוכה מג

בְּתֵל שְׁחַבֵּל פּוֹנִין אֵלָיו עַל יְדֵי עֲשִׂירוֹתָם, וְכָל טוֹב שֵׁיִשׁ לָהֶם נִמְשָׁךְ לָהֶם מִבְּחִינַת בֵּית הַמְּדֻרָשׁ, הֵינּוּ בְּחִינַת: "דוֹרְשֵׁי ה' לֹא יִחָסְרוּ כָּל טוֹב", שְׁמָהֶם נִמְשָׁךְ כָּל הַחֲשָׁפוֹת כַּנ"ל.

בַּת קוֹל זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, כִּי הַקּוֹל יוֹצֵא מִשֵּׁת עֲזָקָאִין דְּקָנָה, בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת (מַלְכִּים א י'): "שֵׁשׁ מַעְלוֹת לְכֶפֶס" (עֵינֵי זֶהר נִשָּׂא קכ"א: פְּנֵחָם רל"ה וּבְתַקּוֹן כ"ב). נִמְצָא שֶׁהֲרָאָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים אֵלָיו, שֵׁיִשׁ לוֹ שְׁלָמוֹת רַבּוּעַ הַדְּבוּר, דְּהֵינּוּ בְּחִינַת אַרְבָּעָה חֲלָקֵי הַדְּבוּר הַנ"ל. אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן לֹא הִשְׁגִּיחוּ עַל זֶה, כִּי יָחִיד וְרַבִּים הִלְכָה כְּרַבִּים, כִּי זֶה יִקָּר בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שְׁזֶה בְּחִינַת הַתְּגָלוֹת אַחַדוֹת הַפְּשׁוּט מִבְּחִינַת פְּעֻלוֹת מְשִׁתְּנוֹת כַּנ"ל, שְׁזֶה בְּחִינַת שֵׁבֶת כַּנ"ל. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: 'נִצְחוֹנֵי בְנֵי'; הֵינּוּ שֶׁבְּחִינַת בֵּן שְׁלֹחֶם נִצָּח, כִּי זֶה שְׂרָבִים מִסְּפִימִים לְדַעַת אַחַד, זֶה בְּחִינַת שֵׁבֶת, בְּחִינַת בֵּן כַּנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת: "עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה" (תְּהִלִּים ק). הֵינּוּ לְהַמְשִׁיךְ שְׂמִיחָה לְבְּחִינַת עֶבֶד, בְּחִינַת מְט"ט, בְּחִינַת שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל כַּנ"ל. וְזֶהוּ: דְּעוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹקֵינוּ, בְּחִינַת אַחַדוֹת הַפְּשׁוּט, שֶׁכָּל הַשְּׁנוּיִים הֵם אַחַד, שְׁזֶה נִתְגַּלָּה עַל יְדֵי שְׁנִמְשָׁךְ הַשְּׂמִיחָה שֶׁל שֵׁבֶת לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶבֶד כַּנ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, כִּי יָמֵי חֲנֻכָּה הֵם יָמֵי הוֹדָאָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁעֵשׂוּעַ עוֹלָם הַבָּא, בְּחִינַת הַלְכוּת, שֶׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשְׁלָמוֹת הַדְּבוּר, עַל יְדֵי הַתְּגָלוֹת הָאֵמֶת כַּנ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשְּׂמֹן שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה, בְּבְּחִינַת (דְּבָרִים ל"ג): "תִּמְיֹד וְאוּרִיךְ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ"; שֶׁעַל יְדֵי הַחֲסִידִים, דְּהֵינּוּ בְּחִינַת הַלְכוּת, נִתְגַּלָּה אֹרֶךְ הָאֵמֶת, בְּחִינַת: "תִּמְיֹד וְאוּרִיךְ". וְזֶה בְּחִינַת הַשְּׂמֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֹרֶךְ הָאֵמֶת, בְּחִינַת (תְּהִלִּים מ"ג): "שִׁלַּח אֹרֶךְ וְאֵמֶתֶךָ". וְצִרִיךְ לְתַנּוּ סְמוּךְ לַפֶּתַח (שֵׁבֶת כ"א:), בְּחִינַת: "פֶּתַחַי פִּיךָ" (מִיכָה ז'), הֵינּוּ הַדְּבוּר, כִּי הָאֵמֶת מְאִיר בְּהַדְּבוּר כַּנ"ל, בְּבְּחִינַת (תְּהִלִּים קי"ט): "פֶּתַח דְּבָרֶיךָ יְאִיר" וְאִזִּי נִמְשָׁךְ הַשְּׂמִיחָה שֶׁל שֵׁבֶת לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל עַל יְדֵי לְשׁוֹן הַקְּדָשׁ, שֶׁהוּא שְׁלָמוֹת הַדְּבוּר.

מד אורח חיים התעוררות לימי תנוכה הלכות תנוכה

וזה בְּחִינַת: חֲנֻכָּה חָנוּ כ"ה, בְּחִינַת שֶׁבֶת נִיחָא, שָׁבוּ מִקָּשָׁר לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת: "כֹּה תִבְרְכוּ" בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנ"ל. וְהַשְׂמִיחָה שֶׁל שֶׁבֶת מְאִיר לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל, שֶׁהֵם גַּם כֵּן בְּחִינַת חֲנֻכָּה בְּחִינַת חֲנוּךְ, מִמַּ"ט, עֶבֶד, שֶׁשְׁלֹטְנוּתָהּ בִּימֵי הַחֹל, בְּבְחִינַת: "וְהָיָה יָנְחֵמְנוּ מִמַּעֲשֵׂינֵינוּ וּמִעֲצָבוֹן יָדֵינוּ" בְּחִינַת שְׂמִיחָה שֶׁל שֶׁבֶת, שְׁנִמְשֵׁךְ לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל כַּנ"ל.

וזה: "וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים". מִקֵּץ תֵּינוּ סוּף, בְּחִינַת הַלְכוּת, שֶׁהֵם שֶׁעֲשׂוּעַ עוֹלָם תָּבֵא שֶׁהוּא בְּסוּף. וְזֶהוּ: שְׁנָתַיִם יָמִים, כַּמְאֹמֶר רַבּוּתֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה (חֲגִיגָה ה:): עַל הָאֵי בַר פִּי רַב דְּחַד יוֹמָא שְׁהֵי מִצְטַעֵר, עַד שֶׁדָּרַשׁ לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן: "וְאוֹתֵי יוֹם יוֹם יִדְרָשׁוּן", שְׁיוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה חָשׁוּב שָׁנָה, וְזֶהוּ: שְׁנָתַיִם יָמִים, בְּחִינַת הַיָּמִים שְׁנַחֲשָׁבִין לְשָׁנִים עַל יְדֵי לְמוּד הַלְכוּת, בְּחִינַת יוֹם יוֹם יִדְרָשׁוּן כַּנ"ל. (וְגַמֵּר פְּרוּשׁ הַפְּסוּק עַל פִּי הַתּוֹרָה הַנ"ל לֹא זָכִינוּ לְשִׁמְעַ):

וּבְשִׁעָה שֶׁחֵלֵב בְּצֵרָה גַם הִרְאָה בְּצֵרָה. כִּי הִרְאָה הִיא קִיּוּם הַגּוֹף, כִּי הִרְאָה מְקִימַת הַלְחָה לְבָנָה וּמְמַשְׁכֶּת הַלְחָלוּחִית לְהַגּוֹף, כִּי הַגּוֹף יֵשׁ לוֹ תַּנּוּעוֹת שֶׁהֵם מִיבִשׁוּן הַגּוֹף, כִּי הַתַּנּוּעוֹת מִיבִשׁוּן, וְעַל כֵּן עָקֵר הַקִּיּוּם עַל יְדֵי הִרְאָה, שֶׁמְמַשְׁכֶּת לְחָלוּחִית. וּבְשִׁעָה בְּצֵרָה, שָׂאזְ תִּדְמִים עוֹלִין וְשׁוֹטְפִין עַל הַלֵּב, וְאֵזִי הַלֵּב דּוֹפֵק בְּדַפְּיוֹת גְּדוּלוֹת, אֵזִי הִרְאָה מְנַשְׁכֶּת נְשִׁיבוֹת גְּדוּלוֹת, וְאֵזִי נְתִיבֵשׁ הִרְאָה, וְעַל יְדֵי זֶה נְתִיבֵשׁ הַגּוֹף, חֵם וְשָׁלוֹם. וְשִׁמּוֹן הוּא רְפוּאָה לְהִרְאָה, כְּמוֹ שְׁאוּמְרִין הָעוֹלָם, כִּי הַשִּׁמּוֹן מְלַחֵל, הֵינוּ בְּחִינַת הַשִּׁמּוֹן הַנ"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּקוּן הַצָּרָה כַּנ"ל וּבִתְחִלָּה בְּשֶׁחֲצִדִּיק בְּצַעַר וּבְצָרָה, כְּפֹה וְכַמָּה נְשָׁמוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם תָּבֵא מְקוֹנְנִין וּמִתְאַבְּלִין עַל צַעֲרוֹ, וְגַם הַשְּׂכִינָה מְקוֹנְנָת, כִּי אֶפְלוּ עַל דְּמִים שֶׁל רְשָׁעִים הַשְּׂכִינָה מְקוֹנְנָת, קַל וְחֹמֶר עַל דְּמִין שֶׁל צַדִּיקִים, כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ רַבּוּתֵינוּ, זְכוּרָנָם לְבִרְכָה, (סִנְהֶדְרִין מו) אֲבָל בְּשׁוֹזְכָה לְרְפוּאָה, אֵזִי מִתְנַחֲמִין בָּלֵם, וְנִמְשָׁךְ שְׂמִיחָה לְכָלֵם, בְּבְחִינַת (יִשְׁעִיָה נ"ז): "וְאַרְפָּאֵהוּ וְאֶשְׁלַם נַחְמִים לוֹ וְלֹאֲבָלְיוֹ", שֶׁעַל יְדֵי רְפוּאָתוֹ נִמְשָׁךְ נַחְמָה לְכָל הָאֲבָלִים הַנ"ל, הֵינוּ שְׂמִיחָה כַּנ"ל.

אורה חיים התעוררות לימי תנוכה הלכות תנוכה מה

ודע, שמזמור לתודה הוא מסגל למקשה לילד, דהינו לומר אותו. כי מזמור לתודה ראשי תבות מל, בהינתן שבנין קלון של היולדת שצועקת קדם הילדה, פמוכא. ויש במזמור זה קס"ח אותיות. קס"ח הוא חסד בא"ת ב"ש, שעל ידי החסד בהינתן הילכות ההולדה בנקל כנ"ל. ויש מ"ג תבות בזה המזמור, כי קשוי לילד הוא על ידי שיש קלפה שהיא אומרת: "גורו, גם לי גם לך לא" וכו' מלכים א ג), כי אינו רוצה שיצא לאור העולם, וכנגד זה יש מ"ג תבות בזה המזמור כנגד בהינתן גם הנ"ל, כי המזמור הזה הוא סגלה למקשה לילד כנ"ל.

(ספר ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ב')

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאורו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחנו או יסעו

שננו כההרב יוסף קארני יז"ל נכה"כ
אפרים קארני ז"ל :

נדפס בעינין רב עם תוספת באור קמלות

כתבות האבן מיסד אליעזר גרלני זכ"ת

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ח לפ"ק

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאורו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחנו או יסעו

שננו כההרב יוסף קארני זכ"כ
אפרים קארני ז"ל

נדפס בעינין רב עם תוספת באור קמלות

אבן העזר

כתבות נשיר אלנויז כראגנין

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ד לפ"ק

תפלה קודם למוד השולחן ערוך:

הנני רוצה ללמוד, כְּדֵי שִׁבְיָאֲנִי הַתְּלִמּוּד הַזֶּה
לְיַד מַעֲשֵׂה, וְלְיַד מַדּוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלְיַד יְדִיעַת
הַתּוֹרָה. וְהַרְיֵנִי עוֹשֶׂה לְשֵׁם יְהוָה קוֹדֵשׁ בְּרִיךְ
הוּא וְשִׁבְיָנְתִּיהָ בְּשֵׁם יְהו"ה וּבְשֵׁם אֲדֹנָי
מְתִיחִדִּים יֵאָחֲדוּנָה"י עַל יְדֵי הַנַּעֲלָם בְּדַחֲלוֹ
וְרַחֲמָיו בְּיַחְדָּא שְׁלוֹם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.

רבינו יוסף קארו זיע"א
בעל מחבר ספר "שולחן ערוך"
נפטר בעיה"ק צפת תוכב"א
י"ג ניסן שנת ה"א של"ה לפ"ג
ושם מנוחתו כבוד
(שם אביו ר' אפרים ז"ל)

רבינו משה איסרליש זיע"א
בעל מחבר ספר "רמ"א"
נפטר בעיר קראקא יצ"ו
י"ח אייר שנת ה"א של"ג לפ"ג
ושם מנוחתו כבוד
(שם אביו ר' ישראל ז"ל)

קונטרס "שלשים יום קודם החג"

עניני לימוד הלכות החג שלשים יום קודם החג,
ולימוד הלכות חג בחג

תוכן הענינים

שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם הפסח
שלשים יום נ

מתחילין מיום הפורים עצמו נא

כבר מן הפורים ואילך התחילו הדרשנים לדרוש
ברבים בהלכות הפסח נא

שואלים הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת
והלכות החג בחג – בבית הועד שואלים בהלכות
הפסח קודם לפסח שלשים יום נב

שואלין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום,
ומאז חל עליו להיזהר בצרכי הפסח נג

שואלין בהלכות הפסח שלשים יום קודם הפסח,
וכל השואל בענין זה באותו זמן שואל כענין הוא,
ודוחזין את השואל שלא כענין מפניו נג

נזקקין לזה ששואל בהלכות הרגל, שהוא שואל
כענין נד

תוך ל' יום קודם הפסח משועבד הרב להתלמידים
ללמוד להם הלכות פסח נד

שלשים יום תוכן הענינים קודם החג מז

”שואלין” היינו מה שיצטרכו לעתיד ביום הפסח –
ו”דורשין” היינו מה שצריך לאותו יום קודם היו”ט
לידע בהלכות יום טוב מה לעשות עכשיו נד
שואלין בהלכות החג קודם לחג שלשים יום נד
הוא הדין בשאר יום טוב דורשין קודם לכן ל’ יום
נה

מועדי ה’, מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד
בזמנו – משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין
ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות
עצרת בעצרת הלכות חג בחג – והיה מדבר עמהן
הלכות כל מועד ומועד בזמן להודיע חוקי
האלהים ותורותיו, וקבלו וקיימו שכר המצות
עליהם ועל בניהם בזה ובבא נה

היו רגילין לבוא לשמוע הלכות הרגל קודם הרגל
שלשים יום נו

רגילין לדרוש באלול ובאדר סמוך לחג ומלמדין
אותם ברבים בדברים הקלים שיהיו הכל בקיאים
בהם נו

אימתי שמחה לאיש במענה פיו, בזמן שיודע
לדרוש הלכות חג בחג – דבר אחר אימתי שמחה
לאיש, אימתי אדם שמח בתלמודו בזמן שיש לו
מענה, כששואלין ממנו דבר הלכה נו

רבונו של עולם... ..ואם בעלי תלמוד הן יעסקו
בהלכות פסח בפסח בהלכות עצרת בעצרת

בהלכות חג בחג – העיד רבי שמעון בן אלעזר משום רבי שמעון בן חנניא כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם שנאמר ודבר בעתו מה טוב נז

נזכירה דודיך מייץ. מיינה של תורה, הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג נח

תקנת לימוד הלכות הרגל שלשים יום קודם הרגל – ותקנת לימוד הלכות חג בחג נח
ראוי להתחיל ולהשתדל בצרכי החג קודם החג שלשים יום נט

חכמי ישראל שבכל דור ודור נהגו לדרוש לעם קודם המועדים בהלכות המועדים, כדי שישמעו וילמדו וידעו מה לעשות נט

ביום טוב עצמו דורשים בענינו של יום האסור והמותר ס

השל"ה הקדוש מזהיר ללמוד הלכות המועדים, כל דבר השייך בזמנו, כי זו התורה היא ביותר חביבה ומביא לידי מעשה כהוגן, ותורה זו חביבה במאוד מאוד לפני הקב"ה, כי יפה היא ובזמנה היא ס

ילמוד הלכות פסח בפסח והלכות חג בחג – והוא הדין לשאר זמנים או ראש חודש ילמוד דבר יום ביומו סא

שלשים יום תוכן הענינים קודם החג מט

קבע עתים ללמוד דיני אורח חיים... ואין צריך
לומר הלכות חג בחג שהוא מתקנת משה רבינו
ע"ה סא

בכל מועדות ורגלים תלמוד הלכות חג בחג סב
הבעל דברי יחזקאל זצ"ל למד הל' פסח בפורים
קודם הסעודה סב

הווי זהירין ללמוד בכל המועדים וזמנים, הלכות
פסוקות שבשו"ע השייכות לאותו זמן המועד, כל
אותו הילכתא שבשו"ע, מרישא עד גמירא סב
באשר שלשים יום קודם יום טוב היא ההכנה
קודם הרגל, נמשכת הארת קדושת יום טוב
שלשים יום סב

— קונטרס —

"שלשים יום קודם החג"

עניני לימוד הלכות החג שלשים יום
קודם החג, ולימוד הלכות חג בחג

א.

שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם הפסח שלשים יום

תניא שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם הפסח שלשים יום הלכך שלשים יום קודם הפסח חל עליו חובת ביעור.
(טור אורח חיים סימן תכט)

שואלים בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום.
(שו"ע אורח חיים סימן תכט סעיף א)

ב.

דתניא שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום.
(גמרא מגילה כט:)

ג.

[והתניא] שואלין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום.
(גמרא עבודה זרה דף ה:)

ד.

שואלין בהלכות פסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג. בבית וועד שואלין קודם לשלשים יום.
(תלמוד ירושלמי פסחים ב.)

ה.

ומקמי פיסחא בתלתין יומי, מיבעי ליה לישראל למגמר מילי דפיסחא ואגמורי אינשי ביתיה, דתניא (פסחים ו.) שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום.

(ספר הלכות גדולות סימן י"א – הלכות פסח)

ו.

מתחילין מיום הפורים עצמו

ומתחילין מיום הפורים עצמו.

(חק יעקב, פרי חדש, שו"ע התניא – עפ"י הגמ' סנהדרין יב., רש"י ר"ה ז. וסנהדרין פז., תוס' בכורות נז., ועוד)

ז.

אמר ליה רבא לרב נחמן מכדי מפוריא לפיסחא תלתין יומין הוו ומפוריא דרשינן בהלכות הפסח דתניא שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום.

(גמרא סנהדרין יב.:

ח.

כבר מן הפורים ואילך התחילו הדרשנים לדרוש ברבים בהלכות הפסח

אמר רב נחמן בר יצחק מאי עיבורין הפסקת עיבורין דתנן הן העידו שמעברין השנה כל אדר שהיו אומרים עד הפורים מאי טעמא דמאן דאמר עד הפורים כיון דאמר מר שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום אתי לזלזולי בחמין.

(גמרא ראש השנה ז.)

אתי לזלזולי בחמין – שכבר מן הפורים ואילך התחילו הדרשנים לדרוש ברבים בהלכות הפסח, הוזקקו השומעים לעשות פסח לסוף שלושים יום, ואם יעברו בית דין את השנה לא

יתקבלו דברי שלוחי בית דין לשומעין לדחות את הפסח, שכבר שמעו מן הדרשנים.

(רש"י שם)

ט.

שהיו אומרים כו' - לפיכך הוצרכו להעיד כן, שהיו שאר חכמים אומרים עד הפורים מעברין ושוב אין מעברין, וטעמא מפרש במסכת ראש השנה דמן הפורים התחילו לדרוש בהלכות הפסח, דתניא שואלים בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום, וכי מרחק להו לא צייתי לשלוחי בית דין, שכבר שמעו מן הדרשנים לעשות הפסח בסוף שלשים ואתי לזלוזלי בחמין.

(רש"י סנהדרין דף פז.)

י.

ובפרק קמא דר"ה (דף ז.) נמי משמע כן שמיום הפורים מתחילין לדרוש ולא מקודם גבי הם העידו שמעברין את השנה כל אדר שהיו אומרים עד הפורים משום דדורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום ואתי לזלוזלי בחמין מיום הפורים קודם הפסח שלשים יום שמע מינה דערב הפסח בכלל השלשים יום וכן ר"א ור"ש דאמרי בסמוך באחד בניסן מפרש בגמרא דסברי כמאן דאמר שתי שבתות שמע מינה ערב פסח מן המנין.

(תוספות בכורות דף נז:)

יא.

**שואלים הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת והלכות החג
בחג – בבית הועד שואלים בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים
יום**

היתה פ' שקלים סמוכה לאדר בין מלפניה בין מלאחריה קורין אותה וחוזרין וכופלין אותה וכן בשניה וכן בשלישית וכן ברביעית וכן בפורים שואלים הלכות [הפסח] בפסח והלכות עצרת בעצרת

שלשים יום

קודם החג נג

הלכות [החג] בחג בבית הועד שואלים בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום רשב"ג אומר שתי שבתות.

(תוספתא מגילה פ"ג מ"ב)

יב.

שואלין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום, ומאז חל עליו להיזהר בצרכי הפסח

הני שלשים יום מאי עבידייהו כדתניא שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום.

(גמרא פסחים ו.)

קודם שלשים יום - לפסח, ולקמן מפרש כנגד ששואלין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום, ומאז חל עליו להיזהר בצרכי הפסח.

(רש"י שם)

יג.

שואלין בהלכות הפסח שלשים יום קודם הפסח, וכל השואל בענין זה באותו זמן שואל כענין הוא, ודוחין את השואל שלא כענין מפניו

הא למדת ששואלין בהלכות הפסח שלשים יום קודם לפסח ושכל השואל בענין זה באותו זמן שואל כענין הוא ודוחין את השואל שלא כענין מפניו. וזכר לדבר שהרי משה עומד בפסח ראשון ומוזהיר על פסח שני ואף על פי ששאלת הטמאים הביאתהו לכך מ"מ אלמלא שכן לא היה מאריך בדיני פרטיו כל כך עד שיגיע זמן הראוי לכך.

(מאירי שם)

נד שלשים יום קודם החג

יד.

נזקקין לזה ששואל בהלכות הרגל, שהוא שואל כענין

שני תלמידים ששואלין קודם הרגל, נזקקין לזה ששאל בהלכות רגל, דהוה ליה שואל בענין.

(ספר מובח אבנים ח"א סי' א')

טו.

תוך ל' יום קודם הפסח משועבד הרב להתלמידים ללמוד להם הלכות פסח

אם שאלו התלמידים בהמה מהרב תוך ל' יום קודם הפסח ומתה, פטורים, דאותו זמן משועבד הוא להם, והוי שאלה בבעלים.

(טורי זהב או"ח תכט, סק"א)

טז.

"שואלין" היינו מה שיצטרכו לעתיד ביום הפסח – ו"דורשין" היינו מה שצריך לאותו יום קודם היו"ט לידע בהלכות יום טוב מה לעשות עכשיו

שואלין ודורשין בהל' פסח – "שואלין" היינו מה שיצטרכו לעתיד ביום הפסח, ו"דורשין" היינו מה שצריך לאותו יום.

(טורי זהב שם)

יז.

שואלין בהלכות החג קודם לחג שלשים יום

משנה: סוכה ישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין ואיזו היא סוכה ישנה כל שעשאה קודם לחג שלשים יום אבל אם עשאה לשם חג אפילו מתחילת השנה כשרה.

(גמרא סוכה ט.)

שלשים יום קודם החג נה

בית שמאי פוסלין - דבעו סוכה לשמה, וזו סתם נעשית, ואילו תוך שלשים לחג הוה, כיון דשואלין בהלכות החג קודם לחג שלשים יום סתם העושה לשם חג הוא עושה, אבל קודם שלשים סתמא לאו לחג.

(רש"י שם)

בפרש"י בד"ה ב"ש פוסלין כו' כיון דשואלין בהלכות החג קודם לחג ל' יום כו' עכ"ל. בפרק קמא דפסחים יליף לה מקרא דשואלין בהלכות פסח קודם לפסח ל' יום, ואפשר דילפינן הלכות חג מפסח בשום דרשא, ואינו דומה, דב"ה הכא לית להו הא דשואלין דבהא לא פליגי אב"ש, ומכאן תשובה לבית יוסף באורח חיים ריש הלכות פסח שהבין הא דשואלין ל' יום קודם היינו דוקא בפסח ולא בחג.

(מהרש"א שם)

יח.

הוא הדין בשאר יום טוב דורשין קודם לכן ל' יום

והוא הדין בשאר יום טוב דורשין קודם לכן ל' יום.

(ב"ח, מ"א, חק יעקב, שו"ע התניא, רש"י ומהרש"א סוכה ט., ירושלמי שקלים, ועוד)

יט.

מועדי ה', מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו - משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג - והיה מדבר עמהן הלכות כל מועד ומועד בזמנן להודיע חוקי האלהים ותורותיו, וקבלו וקיימו שכר המצות עליהם ועל בניהם בזה ובבא

תנו רבנן משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג.

(גמרא מגילה לב.)

וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת - למה הוצרך לכתוב כאן וידבר משה וכי כל המצות כולן לא אמרן משה לישראל, מהו וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מלמד שהיה מדבר עמהן הלכות כל מועד ומועד בזמן להודיע חוקי האלהים ותורותיו, וקבלו וקיימו שכר המצות עליהם ועל בניהם בזה ובבא.

(רש"י שם)

כ.

היו רגילין לבוא לשמוע הלכות הרגל קודם הרגל שלשים יום

אמר רב נחמן לא יהבינן זמנא לא לבני כלה בכלה ולא לבני ריגלא בריגלא.

(גמרא בבא קמא קיג.)

בריגלא - באין לשמוע הלכות הרגל קודם הרגל ל' יום.

(רש"י שם)

ולא לבני רגלי ברגלי - בני אדם שבאין מעירותיהן לשמוע הלכות הרגל קודם לרגל שלשים יום (הרמ"ה ז"ל בפרטיו).

(שיטה מקובצת שם)

כא.

רגילין לדרוש באלול ובאדר סמוך לחג ומלמדין אותם ברבים בדברים הקלים שיהיו הכל בקיאים בהם

(האומר לאשה הרי את מקודשת לי) על מנת שאני תלמיד כל ששואלים אותו דבר אחד בתלמודו ואמרו ואפילו בהלכות החג שמלמדים אותן ברבים מדברים הקלים סמוך לחג כדי שיהיו כל העם בקיאים בהם.

(שו"ע אבן העזר סימן לח סעיף כז)

שלשים יום

קודם החג

בהלכות החג – בגמרא אמרינן אפילו יודע בהלכות כלה, ופירש רמב"ם כלה לשון דרשה, דהיינו שרגילין לדרוש באלול ובאדר סמוך לחג ומלמדין אותם ברבים בדברים הקלים שיהיו הכל בקיאים בהם.

(טורי זהב שם ס"ק טז)

כב.

**אימתי שמחה לאיש במענה פיו, בזמן שיודע לדרוש הלכות חג
בחג – דבר אחר אימתי שמחה לאיש, אימתי אדם שמח
בתלמודו בזמן שיש לו מענה, כששואלין ממנו דבר הלכה**

רבי זירא אמר מהכא שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו
מה טוב (משלי טו, כג). אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו לשון
אחר אימתי שמחה לאיש במענה פיו בזמן שדבר בעתו
מה טוב.

(גמרא עירובין נד.)

**אימתי שמחה וכו' בזמן – שיודע לדרוש הלכות חג
בחג, דבר אחר אימתי שמחה לאיש, אימתי אדם שמח
בתלמודו בזמן שיש לו מענה, כששואלין ממנו דבר
הלכה.**

(רש"י שם)

כג.

**רבנו של עולם... ואם בעלי תלמוד הן יעסקו בהלכות פסח
בפסח בהלכות עצרת בעצרת בהלכות חג בחג – העיד רבי
שמעון בן אלעזר משום רבי שמעון בן חנניא כל הקורא פסוק
בזמנו מביא טובה לעולם שנאמר ודבר בעתו מה טוב**

תנו רבנן הקורא פסוק של שיר השירים ועושה אותו כמין זמר והקורא
פסוק בבית משתאות בלא זמנו מביא רעה לעולם מפני שהתורה חוגרת
שק ועומדת לפני הקדוש ברוך הוא ואומרת לפניו רבנו של עולם
עשאוני בניך ככנור שמנגנין בו לצים אמר לה בתי בשעה

נח שלשים יום קודם החג

שאוכלין ושותין במה יתעסקו אמרה לפנינו רבנו של עולם אם בעלי מקרא הן יעסקו בתורה ובנביאים ובכתובים אם בעלי משנה הן יעסקו במשנה בהלכות ובהגדות ואם בעלי תלמוד הן יעסקו בהלכות פסח בפסח בהלכות עצרת בעצרת בהלכות חג בחג העיד רבי שמעון בן אלעזר משום רבי שמעון בן חנניא כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם שנאמר ודבר בעתו מה טוב.

(גמרא סנהדרין קא.)

כד.

זכירה דודיך מיינן. מיינה של תורה, הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג

זכירה דודיך מיינן. מיינה של תורה, הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג.

(ילקוט שמעוני שיר השירים – פרק א – רמז תקפב)

כה.

תקנת לימוד הלכות הרגל שלשים יום קודם הרגל – ותקנת לימוד הלכות חג בחג

חכמים הראשונים תקנו בזמן שבית המקדש היה קיים, שיתחילו הדרשנים לדרוש ברבים הלכות הרגל שלשים יום לפני הרגל, דהיינו שמפורים ואילך ידרשו הלכות פסח, ומחמשה באייר ואילך ידרשו הלכות עצרת, ומי"ד באילול ואילך ידרשו הלכות החג כו'.

ותקנה זו לא נתבטלה מישראל אף לאחר שחרב בית המקדש, שכל חכם היה שונה לתלמידיו הלכות הרגל שלשים יום לפניו, כדי שיהיו בקיאים בהלכותיו וידעו המעשה אשר יעשון.

שלשים יום קודם החג נט

ובדורות הללו שאין החכם שונה לתלמידיו הלכות (לפי שהכל כתוב בספר) מצוה על כל אחד ואחד שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל עד שיהיה בקי בהם וידע המעשה אשר יעשה.

משה רבינו עליו השלום תיקן להם לישראל שיהיה כל חכם העיר דורש לבני עירו בכל רגל בענינו של יום הנעשה בו ביום כגון בפסח ביציאת מצרים ובעצרת במתן תורה ובחג בהיקף ענני כבוד. וגם כן ידרוש לעם בכל רגל הלכות הצריכות לבו ביום שיודיע להם האסור והמותר בו ביום, הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת והלכות חג בחג, אף על פי שדרש להם הלכות הרגל שלשים יום לפניו. ועכשיו אין נוהגין לדרוש הלכות בחג עצמו (לפי שהכל כתוב בספר) אלא דורשין באגדה מענינו של יום הערת המלקט רק שכל אחד ילמוד בעצמו בספר).

(שו"ע התניא או"ח סימן תכט סעיפים א-ד)

כו.

ראוי להתחיל ולהשתדל בצרכי החג קודם החג שלשים יום

מה שאמרו שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום, לא סוף דבר שאלה בהלכות החג, אלא כל השתדלות של צורך החג בכלל זה, ר"ל שראוי להתחיל ולהשתדל בצרכי החג קודם החג שלשים יום.

(מאירי עבודה זרה ה:)

כז.

חכמי ישראל שבכל דור ודור נהגו לדרוש לעם קודם המועדים בהלכות המועדים, כדי שישמעו וילמדו וידעו מה לעשות

חכמי ישראל שבכל דור ודור נהגו לדרוש לעם קודם המועדים בהלכות המועדים, כדי שישמעו וילמדו וידעו

מה לעשות, כדגרסינן פרק בני העיר (מגילה לב, א): תניא, זידבר משה את מעדי ה' אל בני ישראל' (ויקרא כג, מד), משה תקן להם לישראל, שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום: הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת והלכות חג בחג. וגרסינן נמי בפסחים (ו, א) תני שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם הפסח שלשים יום. רבן שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות.

(ספר מנורת המאור ח"ד פ"א – אות קלט)

כח.

ביום טוב עצמו דורשים בענינו של יום האסור והמותר

ביום טוב עצמו, בין בג' רגלים, ובין בראש השנה ויום כיפורים, דורשים בענינו של יום האסור והמותר.

(ספר מזבח אבנים ח"א סי' א')

כט.

השל"ה הקדוש מזהיר ללמוד הלכות המועדים, כל דבר השייך בזמנו, כי זו התורה היא ביותר חביבה ומביא לידי מעשה כהוגן, ותורה זו חביבה במאוד מאוד לפני הקב"ה, כי יפה היא ובזמנה היא

גרסינן בפרק חלק (סנהדרין קא, א) תנו רבנן, הקורא פסוק של שיר השירים ועושה אותו כמין זמר, והקורא פסוק בבית משתאות בלא זמנו, מביא רעה לעולם. מפני שהתורה חוגרת שק ועומדת לפני הקב"ה ואומרת לפניו, רבונו של עולם, עשאוני בניך ככניור שמנגנין בו גוים. אמר לה, בתי, בשעה שאוכלים ושותים במה יתעסקו. ואומרת לפניו, רבונו של עולם, אם בעלי מקרא הם יעסקו בתורה בנביאים ובכתובים, אם בעלי משנה הן יעסקו במשנה בהלכות ובאגדות, ואם בעלי תלמוד הן יעסקו בהלכות פסח בפסח בהלכות עצרת בעצרת בהלכות חג בחג. העיד רבי שמעון בן אלעזר משום רבי שמעון בן חנניא, כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם.

שלשים יום קודם החג סא

על כן בני יצ"ו, הזהרו ללמוד בימי ניסן פרק ערבי פסחים והרי"ף של פסחים, וכן הטור עם הבית יוסף, ובחג השבועות מאמרים של מתן תורה המוזכרים בפרק רבי עקיבא, וכן בתשעה באב הלכות תשעה באב ותענית, וכן בראש השנה הרי"ף והטור של ראש השנה, וכן ביום הכיפורים מסכת יומא וכו', וכן בסוכות מסכת סוכה, וכן בחנוכה הלכות חנוכה, ובפורים מסכת מגילה. ומסכת יום טוב מישך שייך בכל הימים טובים, תלמוד מן התלמוד ומן הרי"ף והטור כפי אשר תוכלון שאת. כי זו התורה היא ביותר חביבה ומביא לידי מעשה כהוגן, ותורה זו חביבה במאוד מאוד לפני הקב"ה, כי יפה היא ובזמנה היא.

(ספר השל"ה הקדוש – מסכת שבועות – פרק נר מצוה סי' נא)

ל.

ילמוד הלכות פסח בפסח והלכות חג בחג – והוא הדין לשאר זמנים או ראש חודש ילמוד דבר יום ביומו

ילמוד הלכות פסח בפסח והלכות חג בחג והוא הדין לשאר זמנים או ראש חודש ילמוד דבר יום ביומו ובפרט בענין קרבנות היום ומה טוב אם יוכל לחדש איזה חידוש באותו ענין שהזמן גורם.

(הנהגות ודרך האדם מר' שלמה ברוך מבודאפעסט זצ"ל – אות סה)

לא.

קבע עתים ללמוד דיני אורח חיים... ואין צריך לומר הלכות חג בחג שהוא מתקנת משה רבינו ע"ה

קבע עתים ללמוד דיני אורח חיים ויורה דעה לפעמים עם טור ובית יוסף, ואין צריך לומר הלכות חג בחג שהוא מתקנת משה רבינו ע"ה.

(הדרכות והנהגות בדרכי הלימוד מר' אהרן עזריאל ס"ט זצ"ל – אות ח)

לב.

בכל מועדות ורגלים תלמוד הלכות חג בחג

בכל מועדות ורגלים תלמוד הלכות חג בחג.
(רבי שלמה איגר זצ"ל, בספר חוט המשולש עמוד רס"ג)

לג.

הבעל דברי יחזקאל זצ"ל למד הל' פסח בפורים קודם הסעודה

ביום פורים קודם הסעודה היו מביאים לו לשולחנו של
כ"ק אדמו"ר בעל דברי יחזקאל משינאווא זצ"ל את
השו"ע אורח חיים, ולמד בהלכות פסח סי' תכ"ט.
(ברכת הפתח – פתחא זוטא סי' א)

לד.

הוא זהירין ללמוד בכל המועדים וזמנים, הלכות פסוקות שבשו"ע
השייכות לאותו זמן המועד, כל אותו הילכתא שבשו"ע, מרישא
עד גמירא

וכן הוא זהירין ללמוד בכל המועדים וזמנים, הלכות
פסוקות שבשו"ע השייכות לאותו זמן המועד, לכל
הפחות עם הבאר היטב, כל אותו הילכתא שבשו"ע,
מרישא עד גמירא, כגון הלכות פסח קודם הפסח, וכיוצא
בו בכל יום טוב.

(ספר הכנה דרבה מבעל ערוגת הבושם זצ"ל, אות י')

לה.

באשר ששלשים יום קודם יום טוב היא ההכנה קודם הרגל,
נמשכת הארת קדושת יום טוב שלשים יום

וכענין שהגיד כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שהמשך הקדושה לפי
ההכנה, וכאשר ההכנה לשבת היא שלשה ימים כי אז נקרא לפני
השבת כן נמשכת הארת קדושת שבת שלשה ימים ועד אז נקרא אחר

שלשים יום

קודם החג סג

השבת, וכמו כן ביום טוב באשר שלשים יום היא ההכנה
קודם הרגל נמשכת הארת קדושת יום טוב שלשים יום
ונקרא אז אחר הרגל.

(ספר שם משמואל פרשת תבוא – שנת תרע"ה)

למדו והפיצו גליוני: ספר שולחן ערוך אורח חיים בדוק ומגסה לכל מיני סגולות רפואות וישועות

מורי ורבותי! כבר היה מספיק

עד מתי? בואו נתעורר?

- ❖ מאנשים שהתפוצצו ממכוניות תופת רח"ץ.
- ❖ מאנשים שהתפוצצו בעקבות מתאבדים רח"ץ.
- ❖ מאנשים שקיבלו חולי הידוע רח"ץ.
- ❖ מאנשים שנעלמו עקבותיהם תחת הריסות בנין רח"ץ.
- ❖ מאנשים שהשאירו יתומים ואלמנות רח"ץ.
- ❖ מאנשים שנפטרו לעולמם רח"ץ.
- ❖ מאנשים שאינם בריאים פיזית רח"ץ.
- ❖ מאנשים שאינם בריאים נפשית רח"ץ.
- ❖ מאנשים שאבדו פרנסתם רח"ץ.
- ❖ מאנשים שהסתככו במשפטים קשים רח"ץ.
- ❖ מאנשים שמתייגעים ואין להם ילדים רח"ץ.
- ❖ מאנשים שילדיהם אינם גדלים כפי רצון ההורים רח"ץ.
- ❖ מאנשים שמתייגעים בשידוכים רח"ץ.
- ❖ מאנשים שמסתובבים עם חובות לאלפים ורבבות רח"ץ.
- ❖ מאנשים שבתיהם נשברו רח"ץ.

העט לא יוכל לתאר את הכאב ואת הזעקה האילמת מלב כואב של כל אלו הנזכרו לעיל אבל רבותי! בואו נחשוב, במה יכולים האנשים הסובלים לעזור לעצמם, ומה יכולים אחרים לעשות בעדם לפדותם ממצבם הקשה.

– יש לנו עצה קלה בשבילכם –

למדו כל יום ויום ספר "שו"ע אורח חיים" אנשים מעידיים שהם רואים בחוש

ישועות בכל הענינים

ספר "אורח חיים" מחולק בחנם

אוי לי אמי כי ילדתני. בראותי שפלת הדור בכל חלקי אירופה. ממש אין ישיבת לומדי תורה לשמה ישיבת לומדים מומחים שוקדים על התורה בעומק הלכה של אמת. אלא בעו"ה כפלפול של הכל מכלי הודה על האמת. אין דורש להבין דרכי התורה על בוריה. ואליכם אישים אקרא. זכו לחולקון שעוסקים בתורה בתמידות מחיל אל חיל ילכו. אבל כל למודכם נמרא משניות מדרש של"ה. ואין אחד נותן ללב ללמוד אורח חיים על בורין לדעת הלכות תפילין. ציצית. תפלה. ברכות. נטילת ידים. וברכת המזון. הלכות שבת והלכות יום טוב על בורים. אשרי איש שימלט ולא ישגה בהן. כי בהן הלכות רבות והידיעה להמונים מעוטה. ובפרט דיני מוקצה. מלאכת שבת ויום טוב וחול המועד. ברכות הנחנין וכדומה. (יערות דבש – ח"א, דרוש ב) כי יש לשכינה ד' אמות של הלכה הליכות עולם לו. שהקב"ה יחסה עליו כנפיו להציל אותו מכל גזירות רעות. ותפלתו תהיה קרובה להתקבל. ונכסיהוון מתברכין בכל הברכות אמן. (קב הישר, פרק מ"ט) כל זמן שיושב באהל תורה בד' אמות של הלכה וקובע מקום לתורתו. אויביו נופלים תחתיו. (אגרא דכלה פרשת כי תצא) על ידי זה שתעזור לפרסם את ספר "שו"ע אורח חיים" הזה בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע. יזכו לשמחה וששון ליהודים בביאת משיח בן דוד בבי"א.

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים
עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

ספר שולחן ערוך אורח חיים מחבר עם רמ"א

יוצא לאור בעזרהשו"ת על ידי:
מפעל עולמי ללמוד:

"שולחן ערוך אורח חיים מחבר עם רמ"א"

שעל ידיו מפעל אורח חיים העולמי, תלמידים וחסידים של המחברים הקדושים רבנו יוסף קארו ויוסף קארו ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המושביר לכל עם הארץ זיע"א, ורבנו משה איסרליש ורבנו ישראל יצאים ביד רמה זיע"א לפרסם בהנבם תורת השולחן ערוך, ועל ידי זה יזכה כל אחד מישראל להיות בן עולם הבא.

מטרת המפעל:

לזכות את הרבים להיות בן עולם הבא על ידי לימוד "השולחן ערוך" בכל יום. שהוא "תורה לעומה" כל הזכות של השולחן ערוך אורח חיים מחבר עם רמ"א, שמויות להמחברים הקדושים רבנו יוסף קארו זיע"א, ורבנו משה איסרליש זיע"א, ומצוה גדולה לכל אחד מישראל להחפצים ולהפיצם בהנבם ולחלקם לכל אחד ואחד מישראל לזכות את הרבים, ועל ידי זה יזכה להיות בן עולם הבא, ולהיות במחיצתם. (כל המעשה את הכתבים וזכה לבנים צדיקים.)

תפלה קודם ללמוד השולחן ערוך:

הנני רוצה ללמוד, כדי שיביאני התלמוד הזה לידי מעשה, ולידי מדות ישרות, ולידי ידיעת התורה. והריני עושה לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בשם יהו"ה ובשם אדנ"י מתנחלים יאהרונת"י על ידי הנעלם בדחילו ורחימו ביחודא שלים בשם כל ישראל.

הבטחת אליהו הנביא זכור לטוב!

תנא דבי אליהו: כל השונה הלכות בכל יום מבתע לו שהוא בן עולם הבא!

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

בזכות לימוד ההלכה שהוא מסטרא ד"נער", עתיד לקיים בה "וינערו רשעים ממנה" דאינון איסור טמא ופסול סמאל ומשרייתיה והאי הלכה מסטרא דנער טוב דאתפרש מאילנא דטוב ורע דאיהו איסור והיתר טומאה וטהרה כשר ופסול. ועל שם נער אתקריאת איהו נערה דעתיד לקיים בה וינערו רשעים ממנה (אויב לה. ג) דאינון איסור טמא ופסול סמאל ומשרייתיה. (וזהו רע"מ ח"ג רעו.)

הערך לפי שולחן ערוך אורח חיים

כל השונה הלכות בכל יום מבתע לו שהוא בן עולם הבא

קהל האלמין + רחוב נחל לכיש 24/3 + רמת בית שמש 99093 + ארץ ישראל
 Cong. Of Holmin + Nachal Lachish 24/3 + Ramat Beth Shemesh 99093, Israel + Tel: 011-972-548-436784

**כל השונה הלכות בכל יום
 מובטח לו שהוא בן עולם הבא**

ב"ה, ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק - עיה"ק בית שמש יצ"ו

"מפעל העולמי ללימוד שולחן ערוך אורח חיים מחבר עם רמ"א" קורא לכלל ישראל מגדול ועד קטן לעשות שיעור בכל יום בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א לכל הפחות שני פעמים ליום. ובזכות זה יבוא משיח בב"א.

- ✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לבנים תלמידי חכמים עוסקים בתורה ובמצוות לשמה.
- ✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לבנים בעלי הוראה.
- ✓ כוחם של הבית יוסף גדולים מאוד מאוד וכמו שאנו פוסקים כמוהם בזה העולם, ככה פוסקים כמוהם בשמים על כל אשר יאמרו כי הוא זה.
- ✓ כל מי שלומד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מבטל מעליו כל הדינים וניצול משונאיו ומכל הצרות.
- ✓ כל מי שלומד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א הם ממליצים עליו בשמים כל טוב ויש לו כח להפוך כל הגזירות קשות לרחמים.
- ✓ כדאי וכדאי לסמוך על כוחם הגדול והנורא של מרן הבית יוסף ומרן הרמ"א.
- ✓ וכדאי לעשות שיעור בכל יום בספר הקדוש שולחן ערוך מחבר עם רמ"א.
- ✓ מי שלומד בכל יום בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א ינצל ממלחמת נוג ומגוג.
- ✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מקרב ביאת המשיח.

- ✓ כדאי הם הבית יוסף והרמ"א לסמוך עליהם בשעת הדחק.
- ✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לכל הישועות ולכל הרפואות.
- ✓ ומעשים בכל יום שאנשים נושעים על ידי לימוד שולחן ערוך מחבר עם רמ"א, זה בכה וזה בכה.
- ✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לפרנסה בריוח.
- ✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לשידוכים.
- ✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לבנים.
- ✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לרפואה.
- ✓ כמה אנשים שהיו להם מחלת הסרטן רח"ל והיה להם רפואה בזכות הלימוד שולחן ערוך מחבר עם רמ"א.
- ✓ כמה אנשים שניצולו ברגע האחרון מתאונת דרכים בזכות שהיה להם שיעור בכל יום בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א.

קהל האלמין + רחוב נחל לכיש 24/3 + רמת בית שמש 99093 + ארץ ישראל
Cong. Of Holmin + Nachal Lachish 24/3 + Ramat Beth Shemesh 99093, Israel + Tel: 011-972-548-436784

"קריאת קודש"

המפעל העולמי קורא לכל אחינו בני ישראל בכל מקום שהם

ב"ה, ל"ד בעומר תשס"ז לפ"ק - עיה"ק בית שמש יצ"ו

בהקדשת מספר דקות בכל יום ללימוד הלכה היומית, אתה זוכה להיות בן עולם הבא !!!

המפעל העולמי ללימוד שו"ע אורח חיים מחבר עם רמ"א, קורא לכל אחינו בני ישראל בכל מקום שהם, בין בים, ובין ביבשה, בכל מקומות מושבותיהם ובכל קצוות פזוריהם! לכל השכבות ולכל הגילאים, זקנים עם נערים, רבנים ודיינים, בני ישיבות ואברכי הכולל, מלמדים וסופרים, שוחטים ומוהלים, בעלי בתים ועובדי עבודה, תינוקות של בית רבן ובחורי ישיבה, וסתם פשוטי עמך ויושבי קרנות - ראשי ישיבות ומלמדים ילמדו בהם עם התלמידים בכל יום ויום - ועי"ז תמלא הארץ דעה את ה' על ידי לימוד "הלכה" בכל יום שהוא תורה לשמה ועל ידי לימוד "הלכה" שהוא "תורה לשמה" נזכה לעלות לציון ברינה בביאת בן דוד גואלינו בב"א.

דבר השווה לכל נפש, בני תורה-בעלי בתים-בחורים, אשר צמאה נפשם לדבר ה' זו הלכה!

במשך חמש עד עשר דקות בכל יום מסיימים משך השנה כל הלכות אורח חיים הנוגעים בכל יום.

וחובה על כל אחד לידע הלכות אלו על בורים!

ממלא כל שעות הפנאי כמאמר הכתוב: "והגית בו יומם וליילה!"

ההלכות מחולקים לכל יום, ויכולים לחלקם למשך היום, באופן שאינו מפריע שיעורים אחרים!

במשך הזמן מרגישים נועם מתיקות התורה ויערב מנופת צוף וכל טעם! ואם לא עכשיו אימתי?

טעמו וראו כי טוב ה'!

חברך חברא אית לי !!!

מצוה על כל אחד!!! ויחזק ג"כ את חבריו וקרוביו!!!

מצוה על כל אחד להתחזק ללימוד שולחן ערוך אורח חיים - מחבר עם רמ"א - ויחזק את חבריו וקרוביו שגם הם יצטרפו ללימוד שולחן ערוך מדי יום ביומו, ויהיה נמנה בין מזכי הרבים שצדקתם עומדת לעד, ועי"ז יהיה נכון לבו בטוח בה' שיזכה לבנים צדיקים!!!

דפי השולחן ערוך האלו להשיג בכל רחבי העולם ומביא בס"ד תועלת גדולה לרבים !!!

יש לכם עכשיו הזדמנות מצוינת! ! !

הננו בזה בדבר המפעל הנרול שולחן ערוך אורח חיים היומי, אשר המזוני הלומדים מכל העולם כולו, מהם רבנים ידועים, מהם לומדים מופלגים, וכן פשוטי עמך אשר צמאה נפשם לדעת דבר ה' זו הלכה, יש לכם עכשיו הזדמנות מצוינת להצטרף ולרכוש ידיעה נרחבת בשולחן ערוך אורח חיים!

אנו קוראים לכל אחד ואחד ! ! !

אנו קוראים לכל אחד ואחד לקבוע בכל יום שיעור ללימוד הלכות אלו, לגמור כל שו"ע או"ח היומי במשך שנה תמימה, שזה לוקח כחמש עד עשר דקות בלבד בכל יום!

כדאי לזכור ! ! !

וכדאי לזכור ש"כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא!"

למותר לציין ! ! !

למותר לציין גודל חשיבות במה שהוגים בתורת השולחן ערוך, שהרי אמרו חז"ל: "מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה."

ראה את אשר לפניך ! ! !

ראה את אשר לפניך לוח יומי מסודר וערוך על כל סדר השו"ע אורח חיים, בכדי שיוכלו ללימוד ולהשלים את כל השו"ע אורח חיים מחבר עם רמ"א במשך שנה תמימה, והוא

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
זרמ"א

כרך ו'

הלכות שבת
ומועדים

שבת החדש *
שבת
לג' חדשים *
שבת השנתי *
ראש השנה
ל' יום *
פורים ז' ימים *
פורים ל' יום *
פסח ל' יום

6

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
זרמ"א

כרך ה'

מועדים
וזמנים

ראש השנה
ל' יום *
יום כיפור
ל' יום *
סוכה ולולב
ל' יום *
חנוכה ל' יום

5

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
זרמ"א

כרך ד'

אורח חיים
לג' חדשים

כל שו"ע
או"ח
מחולק
לשלושה
חדשים

4

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
זרמ"א

כרך ג'

אורח חיים
לג' חדשים

כל שו"ע
או"ח
מחולק
לשלושה
חדשים
מנוקד

3

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
זרמ"א

כרך ב'

אורח חיים
החדשי

כל שו"ע
או"ח
מחולק
לחודש
אחד
בלבד

2

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
זרמ"א

כרך א'

אורח חיים
היומי

מחולק
לכל ימות
השנה

1

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
זרמ"א

כרך י"ב

גודל מעלת
לימוד שו"ע

ספר א'
בן עולם הבא
ובו תשעה
ספרים

ספר ב'
ד' אמות של
הלכה

ספר ג'
כהררים
התלויים
בשערה

ספר ד'
שו"ע הל'
ארץ ישראל

12

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
זרמ"א

כרך י"א

אורח חיים
חלק ד'

מסימן תק"ל
עד
סימן תרצ"ז

בתוספות
שני ספרים

ספר א'
הלכות נדה

ספר ב'
שו"ע הלכות
ארץ ישראל
מלוקט מד'
חלקי שו"ע

11

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
זרמ"א

כרך י'

אורח חיים
חלק ג'

מסימן
שמ"ה
עד
סימן תקכ"ט

10

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
זרמ"א

כרך ט'

אורח חיים
חלק ב'

מסימן
רט"ז
עד
סימן שמ"ה

9

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
זרמ"א

כרך ח'

אורח חיים
חלק א'

מסימן א'
עד
סימן רט"ו

8

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
זרמ"א

כרך ז'

הלכות
שבת היומי

מחולק לכל
ימות השנה

ובו ד' ספרים

השבת
בישראל
כהלכתה

העירוב
בישראל
כהלכתה

בן עולם הבא

שער ארץ
ישראל

7

חברה מזכי
הרבים העולמי